

ANALECTA HYMNICA

MEDII AEVI.

XIII.

HISTORIAE RHYTHMICAE.

Liturgische Reimofficien.

Zweite Folge.

Herausgegeben

von

Guido Maria Dreves,

S. J.

Leipzig.

O. R. Reisland.

1892.

HISTORIAE RHYTHMICAE.

Liturgische Reimofficien

des

Mittelalters.

Zweite Folge.

Aus

Handschriften und Wiegendrucken

herausgegeben

von

Guido Maria Dreves,

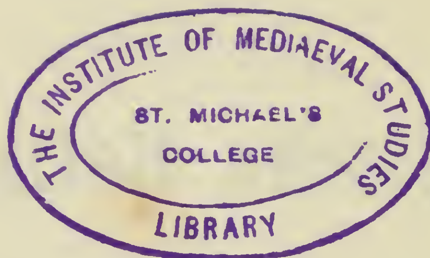
S. J.

Leipzig.

O. R. Reisland.

1892.

EINLEITUNG.

Im fünften Teile dieser Sammlung ist eine erste Folge rhythmischer Officien zur Veröffentlichung gelangt, der sich die hier mitgeteilte zweite Serie in allem anschliefst. Über Wesen, Inhalt und Form dieser liturgischen Poesien ist ebendort einleitend das Nötige bemerkt worden; nur bezüglich des Auftretens und der Verbreitung derselben sei es erlaubt, einiges wenige hier beizufügen.

Der Grundstock der mittelalterlichen Breviere ist das Römische, dem Karl der Grofse die Kirchen seines weiten Imperiums unterwarf. Die durch diese Mafsnahme erzielte Einheit war indes von kurzer Dauer, da der gemeinsame Fond bei der damals in liturgischen Dingen herrschenden Freiheit von den einzelnen Diöcesen, Kollegiat- und Kloster-Stiften rasch und in weitem Mafse verändert ward und zwar vor allem durch Hinzufügen von einer Wolke lokaler und provinzialer Heiligen und Patrone. Der bis tief in die Tage der Renaissance hinein stets wachsenden Liebe zu Rhythmus und Reim ist es zu danken, dafs diese den einzelnen Bistümern und Abteien eigentümlichen Officien, zu einem grofsen Teile metrisch, beziehungsweise rhythmisch waren. Wir besitzen solche Officien aus dem neunten und zehnten Jahrhundert, so dafs wir wohl nicht fehl gehen, wenn wir als Quelle des späterhin so mächtigen Stromes die von der „karolingischen Renaissance" ausgehenden Impulse ansehen. Sind diese metrischen Offizien bis an und über die Grenze des zwölften Jahrhunderts noch seltener, so mehren sie sich in demselben Mafse, als das Metrum dem Rhythmus, die Endassonanz dem Reime weicht; sie blühen mit der Sequenz vom halben zwölften ins halbe vierzehnte und wuchern und wildern weiter bis ins sechzehnte Jahrhundert hinein.

Während unsere Historiae ihren Ursprung meist lokalen Bedürfnissen und persönlichen Liebhabereien verdanken, gelingt es gleichwohl nicht wenigen, eine ansehnliche Verbreitung zu erlangen. Dies gilt vor allem von jenen, die ihren Weg ins römische Brevier fanden; von älteren sei beispielsweise an die des hl. Gregor, von jüngeren an das Heimsuchungsofficium erinnert. Weite Verbreitung erlangen ebenso die Offizien des einheitlich geregelten Brevieres der Bettelmönche, der Franziskaner und Predigerbrüder. Über ganz Deutschland und über seine Grenzen hinaus verbreitet sich das Offizium der hl. Elisabeth; gleiche, ja gröfsere Verbreitung hätte die Historia der hl. Ursula (Analecta V, Nr. 78) erlangt, hätte nicht die Mannigfaltigkeit der Ursulaoffizien ihm Abbruch gethan.

In der Regel jedoch sind die Reimoffizien provinzial, ja lokal; nicht nur jedes Diöcesan-, nein, jedes Mönchs-Brevier weist derselben einige auf. Ja, das letztere kann man recht eigentlich als die reichste Fundgrube bezeichnen. So oft es gelingt, ein neues Klosterbrevier (nicht einzuschliefsen die Bücher der Bettelorden) aufzufinden, wird man meist auch mit einem, wo nicht mehreren neuen Reimofficien belohnt. Leider sind aber die uns erhaltenen liturgischen Handschriften monastischen Ursprunges, aller scheinbaren Fälle ungeachtet, nur ein geringer Bruchteil von dem, was dem Zahne der Zeit und dem Unverstande der Menschen zum Opfer fiel. Welche Unzahl von Klöstern bedeckte nicht beispielshalber den englischen Boden. Wer sich davon überzeugen will, werfe, falls ihn das monumentale Monasticum Anglicanum erschreckt, einen flüchtigen Blick auf die primitiven Karten, die Gasquey seinem Werke über die Unterdrückung der klösterlichen Anstalten in England angefügt[1]. Man wird aber schwerlich handschriftliche Breviere auch nur von einem Dutzend englischer Abteien nachweisen. Was wir somit an Reimofficien englischen Ursprungs besitzen, ist geradezu minimal im Vergleiche zu dem, was verloren ist. Es ist wichtig dies zu konstatieren, um sich einen annähernd zutreffenden Begriff von der Reichhaltigkeit des uns beschäftigenden Litteraturzweiges zu machen.

Und da wir auf England zu sprechen kommen, sei es erlaubt,

---

[1]) Henry VIII. and the English Monasteries. London. Hodges 1888—89.

bei dieser Gelegenheit einige anglikanische Reimofficien nachzuweisen, die uns verloren sein dürften. Die Handschrift 28 der Stadt Köln, ein Devotionale des 15. Jahrhunderts, enthält Bruchstücke einer grofsen Menge von rhythmischen Officien, darunter eine beträchtliche Zahl solcher, die teils noch nicht aufgefunden, teils nicht mehr aufzufinden sind. Von englischen Heiligen mit rhythmischen Officien gehören hierher: Osmundus, Simon Graf von Leicester, Thomas Graf von Lancaster u. a. Leider sind die hier mitgeteilten Bruchstücke nicht so umfangreich wie bei andern Heiligen, beschränken sich vielmehr auf nur eine Antiphon; weil aber bei sämtlichen anderen Heiligen diese Bruchstücke aus dem liturgischen Officium entlehnt sind, unterliegt es keinem Zweifel, dafs dies auch hier der Fall ist. Von Thomas (comes Lancastriae, 22. März) lautet die Antiphon:

Ave, Thoma, gemma militiae,
Dux in castris coelestis gloriae,
Anglicanae miles ecclesiae,
Tuae fave semper familiae.

Hierauf folgt sogleich die Kollekte: Deus, qui beatum Thomam, militem tuum inclitum, pro pace et statu Angliae dirae decollationis martyrium subire voluisti, concede nobis, quaesumus, ut ejus passio gloriosa sit nobis remissio scelerum et contra mundi pericula firmamentum. — Von dem Grafen Simon von Leicester mit Genossen (4. August):

O decus militiae Gentium Anglorum,
Comes Leicestriae, Dextra oppressorum,
Miles regis gloriae, Apotheca morum,
Posce nobis miseris vitam beatorum.

Die Kollekte lautet: Deus, pro cujus pace et veritate gloriosus sanguis beati Simonis martyris effunditur, concede propitius, ut, qui ipsius sociorumque ejus beneficia implorant, pace perfrui mereantur aeterna. P. D. — Auch von Osmund, Bischof von Salisbury, findet sich nur eine Antiphon:

Christe, nostrum refugium,
Salus, honor et praemium,
Edulium coelestium,
Via, ductor et bravium,
Osmundi per suffragium
Esto nobis praesidium

Hostile contra proelium
Et duc post hoc exsilium
Nos ad perenne gaudium.

Ein Officium, das ebenfalls verloren, ist das des hl. Gerlach Grafen von Valkenburg. Vergeblich sucht man in Houthem-Saint Gerlache, Meersen oder Maastricht nach Spuren desselben. Das Kölner Devotional erhärtet aber die Existenz durch folgende Trümmer:

Invitatorium.

Adoremus Dominum laudabilem,
In sanctis suis semper mirabilem.

Antiphonae.

1. Delicatum credens statum Esse cum hominibus,
Statum vitae eremitae Praeelegit omnibus.
2. Cilicii tenus cute Et loricae post indutae Vestis est asperitas,
Panis hordeum et cinis, Quidquid lautum, dat vicinis
Larga sancti caritas.
3. Hildegardis visio Singularem solio
Coelesti notat sedem Sancti viri mercedem.
4. Ora, sancte confessor, Legum Dei professor,
Tu, qui post tot certamina Inter sanctorum agmina
Laeta decantas(ti) carmina,
Post vitae hujus terminum Transire nos ad Dominum.

Bei einer Reihe anderer Officien, deren Existenz aus dieser Handschrift nachweislich ist, bleibt eine, wenngleich schwache Hoffnung, dieselben noch aufzufinden, so die Officien des hl. Albanus (21. Juni), Paulinus Diakonus (4. Mai), Notburgis, Gangolphus u. a.

In der Vorrede zum fünften Teile dieser Analekten war auch Rede von den metrischen Verskünsten des Mittelalters, denen namentlich die Reimofficien einen dankbaren Tummelplatz boten. Anschliefsend an das dort Gesagte sei es gestattet, hier ein Beispiel anzuführen, das zwar nicht einer Historia entlehnt ist, das aber wie kaum ein anderes darthut, bis zu welchem Raffinement die mittelalterliche Verskunst in den Zeiten der Nachblüte sich verirrte. Zeigt dasselbe auch einerseits das Überwuchern der Form über den Inhalt, so weist es doch auch andererseits, hierin an die spätgotische Plastik lebhaft gemahnend, eine geradezu staunenswerte technische Fertigkeit und Formgewandtheit auf. Es handelt sich um die Sequenz Lebuine confessorum,

die schon Kehrein aus der 1495 zu Deventer gedruckten Sequenzensammlung mitgeteilt hat. Ich werde zunächst den Text nach Kehrein und der Darmstädter Handschrift 521, einer Sammlung von Gebeten, Hymnen und Sequenzen, wiederholen, die 1462 zu Kloster Camp geschrieben worden[1]).

1. Lebuine, confessorum
Praecellens flos, qui polorum
Regna scandis ardua
Linquens orbem, validorum
Cor plenum portasti morum,
Tu pandis miracula.

2. Domini voces audisti:
Transi mare, leges Christi
Resera Saxonibus,
Alme pater, sic fecisti
Jussum, Trajecto tulisti
Verba; dum Gregorius

3. Praesul novit Lebuinum,
Servum direxit divinum
Huc toto conamine.
Populus cis Yslam credens,
Deitati mox accedens,
Servit personae trinae.

4. Numine templum fundatur,
Quod Wilpen convocitatur,
Fecit hoc gens credula;
Sanctus vitiosos mundat,
Baptizatis promissum dat,
Cluit dia gratia.

5. Huc transit confessor gratus
Patria, gaudet vexatus,
Daventren credit pia
Plasmatori terrenorum,
Qui justo sua coelorum
Dat praeclara gaudia.

6. Lebuinus, vir sensatus,
Prudens, mitis et beatus,
Signa fecit plurima,
Diffidentes superavit,
Quorum mentes permutavit
Per verba salubria.

7. Saepe turbae convenerunt,
Generale dum fecerunt
Pariter consilium
Illuc presbyter transivit,
Hunc laesissent, sed abivit
Reliquitque populum.

8. Tandem illaesus meavit,
Namque rex illum salvavit
Cordis noscens condita,
Fiet quaevis caro cinis
Viva, venit cito finis,
De dulci migrat vita.

---

[1]) Fol. 0 b lesen wir die Schicksale der Handschrift betreffend: Notum sit omnibus librum praesentem inspecturis, quod anno Domini millesimo quadringentesimo sexagesimo secundo conscriptus fuit pro majori parte a diversis fratribus per quaternos divisis, eo quod exemplar ad sufficiens tempus, ut ab uno scriberetur, retineri non potuit. Ex quibus etiam quaternis sic scriptis postea per exortum inopinatum incendium aliqui combusti fuerunt et sic opus imperfectum remansit. Sed rursus sub anno Domini 1478 talis defectus possetenus recuperatus fuit. Et sic ex corrupto et integro liber collectus per diversos scriptores apparet, ut saltem pro aliquali exemplari ad perfectius et melius transcribendum in posterum haberetur. Appositae sunt praeterea orationes aliae in diversis locis nec non et de patronis altarium hujus monasterii Campensis, quae in exemplari non erant. Emendet igitur, qui potuerit et voluerit, adaptando singula locis suis, incorrecta caritative corrigendo et alias orationes, quae non hic habentur, si notabiles et devotas invenerit, adscribendo.

9. Christi nomini formavit
Oraclum, plebs quo locavit
Valde corpus nobile
Confessoris Lebuini;
Nos conducas recto fini,
Rex plenus dulcedine.

10. Preces funde cunctis horis
Genitrici salvatoris
Quo poenas sumpsit duras,
Crimina quod tollat verus
Plasmator, validus herus
Disponat mentes puras[1]).

Hiezu fügt die Darmstädter Handschrift folgende Note: Fertur de praescripta sequentia, quod cum olim quidam egregius poeta Daventriam casu venisset, et canonici ibidem, ut eis sequentiam de sancto Lebuino, eorum patrono, dictaret, ab eodem poeta petissent, ipse poeta ab eisdem canonicis quaesivit, quali stilo, rigmatico videlicet an metrico eam habere vellent. Et cum alii rigmaticam, alii metricam praeelegissent, respondit, se utrumque servare velle. Quod et fecit, quia sequentiam hanc a capite deorsum rigmaticam et a cauda sursum metricam fecit, ut patet diligenter intuenti. Et nota, lector, quod ultimus versus pentameter est sic legendo eundem:

Puras mentes disponat herus validus.

Ceteri sursum ascendendo sunt hexametri, prout parvae virgulae indicant. Unde versus:

Si legis a capite, tunc ista sequentia rigmus,
A cauda sursum si legeris, est bona metra.
Quorum quinque pedum postremum, cetera sex sunt;
Hinc, qui composuit hanc, jure poeta vocatur.

Die parvae virgulae, von denen die Note redet, mögen in der Vorlage der Camper Mönche gestanden haben, in ihrer Abschrift stehen sie nicht. Was die Verse selbst betrifft, so ist ja zweifellos, dafs die Rhythmen dieser Sequenz keinen Adam von Sankt Viktor, die Hexameter gerade keinen Ovid verraten, wie schon der cäsurlos an der Spitze marschierende Pentameter genugsam insinuiert; allein wenn kein Kunstwerk, ein Kunststück bleibt die Sequenz gewifs, die a cauda gelesen also lautet:

Puras mentes disponat herus validus,
Plasmator verus, tollat quod crimina, duras
Sumpsit poenas, quo salvatoris genetrici
Horis cunctis funde preces. Dulcedine plenus
Rex fini recto conducat nos. Lebuini
Confessoris nobile corpus valde locavit

[1]) Lesarten: 3, 4 cis Yllam (sic!), Kehrein. — 6, 1 vir censatus, Kehrein. — 6, 4 Diffitentes, Kehrein. — 9, 2 Oraculum Kehrein u. Cod. Campen. — 10, 3 Qui poenas sumpsit, Campen. — 10, 4 Criminaque tollat, Campen.

Quo, plebs oraclum formavit nomine Christi.
Vita migrat dulci de, finis cito venit,
Viva cinis caro quaevis fiet; condita noscens
Cordis, salvavit illum rex, namque meavit
Illaesus, tandem populumque reliquit, abivit.
Sed laesissent hunc, transivit presbyter illuc,
Consilium pariter fecerunt dum generale.
Convenerunt turbae saepe, salubria verba
Per permutavit mentes quorum, superavit
Diffidentes, plurima fecit signa beatus
Et mitis, prudens, sensatus vir, Lebuinus
Gaudia praeclara dat coelorum sua justo
Qui, terrenorum plasmatori pia credit
Daventren, vexatus gaudet patria, gratus
Confessor transit huc, gratia dia cluit, dat
Promissum baptizatis, mundat vitiosos
Sanctus; credula gens hoc fecit, convocitatur
Wilpen, quod fundatur templum numine trinae
Personae; servit accedens mox deitati
Credens Yslam cis populus conamine toto.
Huc divinum direxit servum Lebuinum,
Novit praesul Gregorius dum. Verba tulisti
Trajecto, jussum fecisti sic, pater alme.
Saxonibus resera Christi leges, mare transi,
Audisti voces Domini; miracula pandis;
Tu morum portasti cor plenum validorum.
Orbem linquens ardua scandis regna polorum,
Qui flos praecellens confessorum, Lebuine.

Rücksichtlich der in diesem Bande mitgeteilten Texte sei noch bemerkt, daſs ich Bruchstücke, vereinzelnte metrische oder rhythmische Antiphonen oder Responsorien, wie sich solche nicht selten in sonst prosaischen Officien finden, grundsätzlich ausgeschlossen habe. War ein Officium gemischt, halb metrisch, halb nicht, enthielt es z. B. nur metrische Antiphonen, aber nur ametrische Responsorien oder umgekehrt, so sind nur die poetischen Teile aufgenommen. War das Officium ganz metrisch, nur mit wenigen Teilen in Reimprosa untermischt, dann sind vollständigkeitshalber diese Teile beibehalten. Dies ist stets da geschehen, wo z. B. ein poetisches Responsorium einen prosaischen Versus bei sich hatte und umgekehrt. Miſsverständnissen vorzubeugen sei auch erwähnt, daſs bisweilen die Versus der Responsorien keinen vollen Sinn zu geben scheinen. Es kommt dies daher, weil nach dem Versus der letzte Teil des Respon-

soriums d. sg. Repetitio wiederholt ward. Wo also der übrigens weniger häufige Fall vorliegt, daſs der Versus ein selbständiges Ganze nicht bildet, ist nur die Repetitio hinzuzufügen.

Schlieſslich sei mir gestattet, an dieser Stelle dankend der liebenswürdigen Zuvorkommenheit zu gedenken, mit der die Verwaltung der groſsherzoglichen Hofbibliothek zu Darmstadt mir die Benutzung ihrer reichen Schätze erleichtert hat. Gleicher Dank gebührt den Vorständen der kgl. Bibliothek zu Brüssel, der städtischen Bibliotheken zu Metz, Mainz, Frankfurt, Trier, Charleville, Verdun, des historischen Archivs der Stadt Köln, der Bibliotheken der Seminare zu Köln und Mainz, der hohen Domkapitel von Köln und Trier, sowie des ehrwürdigen Gremiums der Socii Bollandiani zu Brüssel.

Rom, den 6. März 1892.

G. M. Dreves.

1. De sancto Achatio.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Nomen Domini invictum
Sit in aevum benedictum,
Quia florent ut lilia
Martyrum dena milia.

2. Laudate Christum gentes,
Quia martyrum mentes
Ipse corroboravit
Et cruci sociavit.

3. Lauda, anima, Dominum,
Spreverunt mentes hominum,
Hi, qui erant compediti,
Sunt soluti, redimiti.

4. Laudate Deum, quia bonus,
Namque dedit istis onus,
Ut portarent post se crucem
Consequentes ipsum ducem.

5. Lauda tuum, Sion, Deum,
Istis dedit qui trophaeum
Ponens pacem fines tuos,
Sibi sociando suos.

R. O crucis Christi gestatores,
Mundanae vitae victores,
Solutos ab aeterna morte
Nos conjungatis coeli portae,
V. Ut Dominum caeli
cernamus mente fideli.

Ad Magnificat.

A. O magnificati
Laude, fraude circumdati,
Flagellati, cruciati,
Agni sanguine ornati,
Signis dignis decorati,
Litis sitis advocati,
Ne damnati ac privati
Simus Christi gloria.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Ecclesiae plena
sit laus cum voce serena,
Vexit ad amoena
coeli quia milia dena.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Ecclesia mater filia
Laetetur, quae dena milia
Luce hodierni diei
Per crucem dedit requiei.

2. Adriani gemitum
Gentiumque fremitum
Superabant et sex reges
Observando Christi leges.

3. Sanctos suos mirificavit,
Dum illa signa iteravit,
Quae sua fecit in passione
Hos confortando in agone.

Responsoria.

1. Adest dies veneranda,
Digna laude celebranda,
Qua mundana exsilia
Transcendunt dena milia.
V. Ista dies laeta
conservetur sine meta.

2. Ad examen fit juvamen
Caesari a sex regibus,
Ut prostrati, subjugati
Sint deorum legibus;
V. Sunt Christo grati,
quia de terris separati.

3. Caesar vanus Adrianus
Cogit servos Christi nervos
Diis flectere gentilium.
Sed trucidati, flagellati,
Cruciati, lanceati
Fatentur Dei filium.
V. Daemoniis plena
sunt idola, voce serena;
Mariae flori,
Cum pneumate laus genitori.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Scuto voluntatis bonae
Dux fuisti in agone,
In aeternum exsultabunt,
Quia tecum habitabunt.

2. Nomen tuum mirabile
Confessi sunt Arabiae,
In crucem eos assumpsisti,
Nam cuncta eis subjecisti.

3. Ingressi sine macula
Sunt tua tabernacula,
Adrianum nam malignum
Vicerunt per crucis signum.

Responsoria.

1. Currunt in arundineto
Ut scintillae voce laeto
Sustinendo passiones,
Judicabunt nationes.
V. In cruce laetantur
et sic populis dominantur.

2. Plantarum rami acuuntur,
In quos sancti dum figuntur,
Feris terrae deputantur,
Morticina donantur
Carnes de tot milibus
Coeli volatilibus.
V. Christus adoratur
de sanctisque esca paratur.

3. Vere martyres beati,
Qui, dum caesi, flagellati,
Memorantur peccatorum
Pro salute horum;
Nos solutos a pestibus
Locetis in coelestibus.
V. Victores vitae,
Mundi, regnare venite;
Patri cum nato.
Laus spiritui quoque grato.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. In terris sanctis vis tonantis
Dedit clare superare,
Dux Albinus, Elyethes
Implent ejus voluntates.

2. Haec Christi generatio,
Hermolaus cum Achatio
Inquirunt ejus faciem
Portando crucis aciem.

3. Beati, quorum oratio
Est cunctorum expiatio,
Quia pro nobis corde uno
Orastis die oportuno.

Responsoria.

1. Fructus palmae crucis almae
Rubicundos et jucundos
Eos fecit et refecit,
Dum certarent, superarent
Austri flantis gratia.
V. Hi facti digni
sunt fructus carpere ligni.

2. Hi, de Edom qui venerunt,
Rubri cuncti cur fuerunt
Sicut multifaria
Calcantes torcularia?
V. Isti sunt toti
patiendo sanguine loti.

3. O Achati, Hermolae,
Elyethes, Menolae
Et Albine, duces fortes,
Impetrate nos consortes
Esse sempiternae lucis
Per virtutem vestrae crucis.
V. Ut Dominus caeli
tutor sit cuique fideli,
Regi Domino
sit laus uni quoque trino.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Dei digna nece ligna
   De hac multitudine
   Innovavit, qui regnavit
   Praecinctus fortitudine.

2. In conspectum praeelectum
   Hae Domini militia
   Introivit, quia vivit
   Cum Christo post supplicia.

3. Te de luce, se in cruce
   Laetantes quaerunt, Domine,
   Flagris caesi, ense laesi
   Pro tuo sancto nomine.

4. In fornace ut in pace
   Tres collaudabant Dominum,
   Sic in cruce Christo duce
   Vicerunt minas hominum.

5. Deum caeli in fideli
   Lauda, Sion filia,
   Qui per mortem vexit fortem
   Coelo dena milia.

Ad Benedictus.

A. Benedictus sis invictus,
   Deus Israelis,
   Visitasti, confortasti
   Martyres Rachelis,
   Quorum prece victa nece
   Nobis dare velis
   Ubertatem, sanitatem,
   Gaudia in caelis;
   Da virtutem, da salutem
   Praemii veracis,
   Nos compunctos tibi junctos
   Duc in viam pacis.

Ad Horas.

Ad Primam.

A. Beati immaculati
   Sequuntur te, Domine,
   Crucifixi, ramis fixi
   Crucifixi nomine.

Ad Tertiam.

A. Legem vani Adriani
   Cum deorum numine
   Hi spreverunt, qui fuerunt
   Crucis in cacumine.

Ad Sextam.

A. Nam defecit, quidquid fecit
   Adriani minatio,
   Nam in mortis stetit portis
   Albinus cum Achatio.

Ad Nonam.

A. Mira digne, rex benigne,
   Fecisti testimonia,
   Nam in cruce victa truce
   Vincitur lex erronica.

In 2. Vesperis.

Antiphonae.

1. Virgam palmae crucis almae
   Ex Sion cum victoribus
   Exaltavit, reges stravit
   Sanctorum in splendoribus.

2. Benedictum sit invictum
   Regnum Uranicorum,
   In quo clare habitare
   Dat matrem filiorum.

3. In amara crucis ara
   Seminant cum tristitia,
   Christum ducem, coeli lucem,
   Colligunt cum laetitia.

4. Justi torti, dati morti
   Hi sunt pro tuo nomine,
   Habitabunt, exsultabunt
   Cum vultu tuo, Domine.

5. In pressura mortis dura
   Benedixisti filiis,
   Nunc ad pacem nos veracem
   Horum duc auxiliis.

Ad Magnificat.

A. Magna laude gaude, plaude,
   Ecclesia, totis viribus,
   Fecundata, decorata
   Millenis denis martyribus,
   Qui in cruce Deo duce
   Vicerunt minas gentilium,

Flagellati, morti dati
Sequuntur Dei filium,
Quique vera salus mera,
Spes et rector humilium;

Quem orate, impetrate,
Ut post carnis exsilium
Nobis pacem det veracem
Aeternum et auxilium.

Brev. ms. Trevirense saec. 15. Cod. Treviren. 427. A. — Brev. ms. Trevirense saec. 15. Cod. Cusanus 74. B. — Brev. ms. Trevirense saec. 15. Cod. Cusanus 75. C. — Antiph. ms. Trevirense saec. 15. Cod. Capit. Treviren. 172. D. — Antiph. ms. Trevirense saec. 15. Cod. Capit. Treviren. s. n. E. — Brev. Trevirense imp. Lugduni 1515. F.

In 1. Vesp. **A** 2, 1 Laudate Domini Christum A. — In 1. Noct. **A** 1, 1 sq. mater laetetur filia A. — In 2. Noct. **R** 2, 2 dum fehlt A.

2. De sancto Achatio.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. In Dei patris dextera
Mundi fallacis prospera
Turba millenorum
Fide subnixa fugiens,
Regnum coeli fit cupiens,
Consors beatorum.

2. Dena sanctorum milia
Christi jugum subeunt
Fide roborati,
Crucis gerunt insignia,
Spe devota prodeunt
Jam purificati.

3. O quam felix haec generatio,
Quam beata sanctorum legio,
Viam carpens vitae perpetuae,
Mortem vincens vivunt continue.

4. Excelsum nomen Domini
Coetus laudat mirificus
Fortium virorum,
Coelesti junctus ordini
Summis adstat glorificus
Choris angelorum.

R. Fulgent arma Christi clementiae,
Dum sincerum genus militiae
Fide lucens micat in gratia;
Coronantur corona spinea,
Triturantur crucis in area
Mortis angustia.

V. O quam dignae coetus memoriae,
Christi passi ferens eximie
Quaeque ludibria.

Ad Magnificat.

A. O fulgor militiae
Crucis triumphalis,
O decus ecclesiae
Sponsi virginalis,
Virtutis eximiae
Coetus praemialis,
Exaudi nos hodie
Praeservans a malis.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Triumphum victoriae
Martyrum laudemus,
In quo regem gloriae
Christum adoremus.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. In lege sacra Domini
Vanis despectis idolis,
Turba militaris,
Fidei juncta lumini,
Fraudibus mundi subdolis
Spretis meditaris.

2. Fremuerunt terreni principes,
Adstiterunt et reges impii,
Dum noverunt Christi participes
Fortes esse triumpho proelii.

3. Invocantes gratiam
Christus exaudivit,
Quos partem egregiam
Sibi conquisivit.

4. Intellexit vota fidelium,
Quorum flexit rigores mentium,
Introibunt in domum Domini,
Sempiterno jungendi lumini.

5. Christi nomen mirabile
Fatentur dena milia,
Cujus magnificentia
Fide firmat cor labile,
Cui nil impossibile
Mira coeli dans praemia.

6. Passus dura florens exercitus
Fide mira mundanos strepitus
Superavit,
Ut argentum probatum splenduit,
Quem nulla faex peccati polluit
Aut fuscavit.

Responsoria.

1. Gloriosum genus militiae,
Florens donis mirandae gratiae,
Mortem subit durans in acie
Pro rege gloriae.

V. Christi ludibria tulit eximie,
Crucis insignia gestans non anxie
Pro rege gloriae.

2. Florem mundi
sprevit haec concio
Millenorum
fide firmissima,
Gloriosa
Christi praeconio,
Caritate
fervens amplissima.

V. Non hanc flectit
quaevis promissio,
Non illexit
fallax ambitio
Nec seducens
fraus iniquissima,
Caritate
fervens amplissima.

3. Summi regis sequens vestigia
Passionis praefert insignia,
Flagellatur beata legio,
Condemnatur crucis opprobrio.

V. O quam felix ipsa societas,
Quam poenarum probat varietas.

4. Turba denorum milium
Christi virtute fortium
Centena fugat milia
Montis excelsi vertice
Fidem capit mirifice
Mira Dei clementia.

V. Curae fuit angelicae
Fidei claros apice
Christi docere munia.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Coeli tabernacula
Martyres merentur,
Qui Jesum per saecula
Vere confitentur.

2. In coeli pascuis
Deus collocavit
Sanctos praecipuis,
Quos mirificavit.

3. Exsultate, praeclari milites,
Namque decet vos collaudatio,
Digna laudis vociferatio,
Summi patris in regno divites.

Responsoria.

1. Quis ut passum
Christum sic sequitur,
Quos feralis
turma persequitur,
Nudat, angit,
flagris insequitur,
Spinis regum
jussa exsequitur
Et cruce terminat.

V. Pretiosa sanctorum passio,
Non difformis Christi ludibrio,
Quam mors examinat.

2. Florens hortus matris ecclesiae
Decoratur rosis rubentibus,
Quas a valle Christus miseriae
Rubicundis junxit martyribus,
Felix genus tantae militiae.

V. Gloriosa palma victoriae
Sancti florent nunc in sublimibus
Triumphatis hostis agminibus.

3. Summi ducis exercitus
Summae virtutis inclitus
Angelicis oraculis
Ad pugnam docetur.
Fide sincera praeditus
Regum non pavet crepitus,
Fulget in miraculis

V. Alligatur vinculis
Tandem in propatulis.
Ut vita privetur.

4. Sanctos sub serto spineo
Deridet plebs nequitiae
Fuso cruore roseo
Cruci clavatos anxie.
Regnaturos decet angustia,
Ut coronae docet materia.

V. De torrente bibunt miseriae,
Quos exaltat caput, rex gloriae.

In 3. Nocturno.

Ad Cantica.

A. O dulcis fraternitas
Mundi vincens crimina,
O felix alacritas
Coeli petens culmina,
Coetus pretiositas
Deum temnit numina,
Sic virtutum germina
Dat militum sanctitas.

Responsoria.

1. Mortis sceptrum comminuit,
Morte crucis dum floruit
Sanctorum congregatio,
Carnem pro fide terminat
Plebs, quam Christus illuminat,
Fortis, potens in proelio.

V. Non altera passione,
Quam qua floret redemptio,
Sed humana laesione
Crucis fulget exitio.

2. Flos campi, convallium
Singulare lilium,
Christus rex, dux militum,
Turbae decem milium
In virtute fortium
Fructus reddit meritum.

V. Per certamen inclitum
Dat pro lucto gaudium
In sede laetantium.

3. Fulget coeli medio
Concio millena
Illustri martyrio
Degustans amoena,
Quam Dei fruitio
Pascit nunc serena,
Quorum felix passio
Laudis fuit plena.

V. Nos horum suffragio
Christi regat unctio,
Ne frangant terrena.

4. Almae crucis
stratis patibulo
Christus adest,
summus rex gloriae,
Qui de carnis
hujus ergastulo
Sanctos locat
in coeli requie,
Quorum preces
exaudit sedulo
Pro devotis
fusas quotidie,

V. Ut laxemur a culpae vinculo,
Delectemur sanctorum titulo
Meritorum obtentu gratiae.

Ad Laudes.

Super Psalmos.

A. Gaude, mater ecclesia,
Nunc tibi dena milia
Sacra sociantur,

Fortes in fide lucida,
Stola decori roscida
Coetus cumulantur.

Ad Benedictus.

A. Tu, Christe, nostrum gaudium,
Nostris adesto precibus,
Qui cum sanctorum milibus
Veniens ad judicium,
Apparebis in nubibus,
Horum festa colentibus
Regni coeli da praemium.

Ad Horas.

Ad Primam.

A. In coelis jubilant
Martyres beati,
Dum mire rutilant
Luce trabeati.

Ad Tertiam.

A. Vigilarunt fortes in acie,
Dum pugnarunt in carne fragili,
Sic virtute divinae gratiae
Triumpharunt fide mirabili.

Ad Sextam.

A. Benedixerunt Dominum
Laude felici carminum,
Regem majestatis,
Dum fit vere laudabilis
Et in sanctis mirabilis
Corona beatis.

Ad Nonam.

A. In excelsis rex potens gloriae
Collaudatur a denis milibus,
Qui supernis adjuti civibus
Christo sonant voces laetitiae.

In 2. Vespers.

Ad Magnificat.

A. O collator sedis empyreae,
Triumphator mortis et zabuli,
Perpetuae largitor laureae,
Jesu Christe, salvator saeculi,
Coetus almi vestis purpureae
Celebramus festa nunc seduli,
Cujus prece fructus dent flosculi
Virtuosos fidelis vineae.

Brev. ms. Coelestinorum saec. 15. Cod. Mazarin. 357 (733). — In 1. Noct. A. 2, 8 Factos esse Hs. — In 2. Noct. zu je einer Antiphon zwei Psalmen. — In 3. Noct. Ad Cant. A, 6 dumm temnit Hs. — Hymnen: Ad Vesp.: Sacrae turbae celebremus; ad Noct.: Aeterno regi gloriae; ad Laud.: Felix chorus jam sonorus.

3. De sancto Adalardo.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Gloria sanctorum
rex unica Christe tuorum,
Nos in laude tui
fac convotos Adalardi,
Ut per eum, cujus
solemnia concelebramus,
Te laudando Deum
mereamur in aethere regnum.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Regis saeculorum,
Christi venerando triumphum,
Sancte, tibi laudes,
Adalarde, sacramus ovantes.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Coelitus acta dies
illustret festa colentes,
Festa, quibus sanctus
coelos petiit Adalardus.

2. Floruit hic clara
Karoli regnantis in aula,
Regali cujus
effulsit sanguine clarus.

3. Pro vitae meritis
non infimus imperialis
Aulae magnates
vincebat honore cluentes.

4. Ludentem mundum
varia sub imagine rerum,

Ut sensit primum,
despectans lusit et ipsum.

5. Despectis igitur
pompis mox jura professus
Sancta monasterii
sumpsit juga levia Christi.

6. Sic exercitia
virtutum nactus ad unguem,
Ordinis extremus
erat omni schemate primus.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Patre monasterii
laxato compede saecli
Cunctorum votis
successor surgit herilis.

2. Praecipuos actus
sibi commendaverat ejus,
Ipse loco cujus
fuerat succenturiatus.

3. Major justitia
regis vernabat in aula,
Quam primum pompis
splendescens illecebrosis.

4. Qualis erat nempe
discordes conciliare,
Pax Beneventanis
probat indita cum Spoletanis,
Quos discors propria
furor impellebat in arma.

5. Sic pacem summis
recreans et foedera regnis
Aurea per totum
revehebat tempora mundum.

6. Gaudebat mundus
tanto sub lumine clarus,
Gaudebat sanctus
sic aethra capessere certus.

In 3. Nocturno.

Ad Cantica.

A. Vitae meta dies
extrudit, nam reliqua spes,
Terminet ut certum
digno certamine cursum.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Sanctus Adalardus
ut ab exsilio revocatus
Redditus est patriae,
lux terris visa redisse.

2. Omnis in occursum
coetus ruit, omnibus unum,
Ob sancti reditum
Christo dare cantica laudis.

3. Hinc relocat propriae
regalis jussio curae,
Cui fore subtractum
pergrave justitium.

4. Invidit patriae
tot gaudia fortis inique,
Vis inimica virum
duxit ad exitium.

5. Fratribus ista prius
praedixerat inresolutus,
Coelitibus superis
fit socius meritis.

Brev. ms. Corbejense saec. 12. Cod. Ambianen. 115. A. — Brev. ms. Corbejense saec. 14. Cod. Ambianen. 118. B. — Brev. ms. Corbejense saec. 14. Cod. Ambianen. 116. C. — Nur die Antiphonen, mit Ausnahme der A ad Bened. poetisch. — In 2. Vesp. ad Magn. Coelitus acta dies etc. — In 1. Vesp. ad Magn. A, 4 convotos ABC. — In Laud. A 3, 4 justitium ABC.

4. De sancta Adalberga.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

A. Dulce festum [sacro]sanctae
Adalbergae virginis
Celebremus applaudentes
Probae vitae meritis,
Quibus Jesu Christi sponsa
Facta est uranica.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Quem sequuntur agmina
Sacrae virgines assidue,
Dono cujus virgo laeta
Haec adiit Adalberga,
Collaudemus Dominum.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Nomen tuum, Deus noster,
semper est mirabile,
Qui fecisti coelo dignam
Adalbergam virginem.

2. Orta virgo veneranda
regiis natalibus
Posuit in summo suum
sole tabernaculum.

3. Innocentes manus habens
corque mundum retinens,
Postposita mole carnis
scandit montem Domini.

4. Visu gerens pulchram formam,
pulchriorem animam,
Ejus labiis superna
diffusa est gratia.

5. In adversis prosperisque
sancta semper eadem,
Erat ei Deus scutum,
virtus et refugium.

6. Sion sanctam haec circumdans
amplectensque undique
Laetabitur et narrabit
judicia Domini.

Responsoria.

1. Hodiernae lucis festum
Deus celeberrimum,
Fac nos pura celebrare
mente devotissime,

V. In qua sancta sublimari
Adalberga meruit.

2. Stirpe carnis virgo felix
magnum decus attinens,
Enutrita est majorum
more liberaliter,

V. Sanctitatis jam perfectum
obtinens initium.

3. Ceu fructum bonum
bona dives Scotia mundo
Dedit Adalbergam
patre rege genitam;

V. Veneremur genere
Deo dignam virginem.

4. Nobilis atque sacer
flos almae virgiuitatis,
Mater Adalberga,
famulis rogamus adesto,
Quatenus his festis
proprio Domino placeamus,

V. Vocibus expensis
cui solvimus organa vocis.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Quoniam timebat Deum
suum plasma nobile,
Salutare Dei mansit
[illius] in corpore.

2. Gloriosa Christi sponsa,
bona mittens semina,
Est dilecta Deo super
Jacob tabernacula.

3. Sanctimonialis virgo
novum cantans canticum
Domino benedicebat
ejusque sancto nomini.

4. Amans ignis quem praecedit,
benedicta femina
Adorabat ipsum solum
respuens sculptilia.

5. Recordatus rex coelestis
suae misericordiae
Adalbergae misertus est
ut domui Israel.

6. Aula regis consecrata
virgo prudentissima
Jugiter custodiebat
ejus testimonia.

Responsoria.

1. Cum intraret rex opimam
cum filia Galliam,
Venit locum sanctae Farae,
est quod monasterium.
V. Natam pater quo dicavit
servitio Domini.

2. Informata disciplinis
ordinis monasticis
Christi virgo corruscabat
uti lampas fulgida,
V. Erat enim servitute
Dei continentia.

3. Ad orationem prior
et ad mensam tardior
Veniebat Adalberga
jam Deo carissima.
V. In exemplo cunctis erat
benedicta femina.

4. Pia mater [sancta] Fara
cum sentiret obitum,
Dedit ei ad regendum
concionem virginum,
V. Dicens ipsam dignam [fore]
tantae rei apice.

In 3. Nocturno.

Responsoria.

1. Mitis hera curam habens
animarum maximam,
Scripturarum sacris verbis
alebat ac epulis,
V. Sicque cunctis multimoda
augebatur bonitas.

2. Die, Deus, in solemni
Adalbergae virginis
Laudum favos aggregantem
respice familiam.
V. Qui gubernas omnem mundum
aequo moderamine.

3. Prudens virgo Adalberga,
virtutibus inclita,
Ad nuptias summi sponsi
cum ardenti lampade.
Quo pro nobis intercedat,
evolavit hodie,
V. Gratulatur jam choreis
addita virgineis.

Ad Laudes.

Antiphonae.

1. Veneranda valde nobis
Adalberga virgo est,
Est quibus a Deo data
corporis praesentia.

2. Christus namque per hanc suam
spiritalem famulam
Multis fuit animarum
salus atque corporum.

3. Beata sponsa Domini
vero militans regi
Se non implicavit hujus
saeculi negotiis.

4. Exsultantes collaudemus
Jesum magnis vocibus,
Sancta per quem Adalberga
regnat in coelestibus.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Christi virgo sanctae Farae
edocta institutis
Mater exstitit praesenti
loco benignissima.

Brev. ms. Farense saec. 14. Cod. Mazarin. 349 (761). — Diejenigen Stücke, welche zur Vollständigkeit des Officiums fehlen, wie die AA ad Magn. ad Cant. ad Ben. etc., sind nicht in poetischer Form abgefafst — In 1. Noct. A 4. 2 pulchrioris Hs. — R 1, 3 sq. pura mente celebrare Hs. — R 2, 3 uti est majorum Hs. — In 2. Noct. A 5. 2 recordatus est Hs. — R 2, 4 ut lampas Hs. — R 2. 6 Domini continentia Hs. — In 3. Noct. R 2, 2 sanctae Adalbergae Hs. — In 2. Vesp. ad Magn. A 2, 2 virginis edocta Hs. — Hymnus in 1. Vesp.: Virginis prolis, in Laud.: Nam hic quiescit.

5. De sancto Agricio.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Hic patriarcha prius
   exsistens Antiochēnus,
   In Treviri praesul
   successit post duodenus.

2. Jussu Silvestri
   gentes adiens Treverorum
   Illis fit pastor,
   primas quoque Teutonicorum.

3. Hic moderatricis
   Helenae carus et aptus,
   Ejus legatus
   exstat per munera factus.

4. Et merito carus
   Agricius esse feratur,
   Qui pius et prudens,
   humilis castusque probatur.

5. Est Treveris clavus
   Domini sanctusque Matthias,
   Lata per Agricium
   munera tanta scias.

R. Age festum, Teutonia,
   De hospite suscepto,
   Quem mittit Antiochia
   Fructu per hunc adepto;
   Tuos colit Agricius
   Agros fertilitatis,
   Remunerandus largius
   Anno benignitatis;
V. Fructibus emeritae
   coeli replet horrea vitae.

Ad Magnificat.

A. O pater Agriti,
   cujus festum veneramur,
   Nobis felici
   concludas fine precamur,
   Et ne sit dubius
   finis, des immaculatam
   Vitam propitius,
   quae det sine fine beatam.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Regis adoremus
   magnalia cuncta regentis,
Qui dedit Agricium
   de partibus huc Orientis.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Est Treveris clavus
   Domini sanctusque Matthias,
   Lata per Agricium
   munera tanta scias.

2. Treveris ad vomitum
   rediens simulacra colebat,
   Cui datur Agricius,
   quem sacrum pneuma re-
   plebat.

3. Non causatur iter
   longum multosque labores,
   Christum morte sciens
   nostros lenisse dolores.

Responsoria.

1. Jucundare, plebs devota,
   Celebris insurge tota,
   Dies adest digne nota
   Praesulis Agricii,
V. Sion, applaude,
   sancto tu consona gaude.

2. Haec est dies, qua beatus
   Agricius est nudatus
   Veste carnis et translatus
   Ad coeli palatium,
V. Quem veri solis
   suscipit alta πόλις.

3. Oriens hunc educavit,
   Oriens hunc exaltavit,
   Ipsum nobis delegavit
   Urbe Antiochia;
V. Partibus occiduis
   dat solem pars Orientis.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Adveniens igitur
   dat verbi semina genti,
   Spondens credenti
   coelos barathrumque neganti.
2. Credula gens rite
   dictis actisque beati
   Ejus mandata
   spondent complere parati.
3. Se fore cultores,
   clamant, et credere Christum,
   Qui talem transmisit eis
   tantumque ministrum.

Responsoria.

1. Deserens patriarchatum,
   Sedem antiquam Graecorum,
   A Silvestro praesulatum
   Sumit urbis Treverorum,
   Primatum Cisalpinorum.

V. Pro merito morum
   sumit regimen populorum.

2. Statim luce veritatis
   Pulsis umbris caecitatis
   Urbs novatur puritatis
   Fonte per Agricium,

V. Cujus mandata
   spondet complere parata.

3. Celebs mentis otio
   Pater visitatur
   A superno nuntio.
   Qui sanctum affatur:
   Te confecto senio
   Praesul statuatur

V. Vir Maximinus,
   quasi magnus amore caminus.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Spernunt cultores,
   qui daemonibus famulantur,
   Idola quaeve nihil
   deitatis habere probantur.
2. Inde per Agricium
   gens credula fonte novatur
   Urbsque sacrata Deo
   quondam cultu reparatur.
3. Agros Agricius
   Domini colit officiisque,
   Nomen habet fide,
   quia semina spargit ubique.

Responsoria.

1. Plebem urbis convocat.
   Praefert Maximinum,
   Sede dignum collocat
   Jus sequens divinum,

V. Moribus ornatum
   sacrat meritisque beatum.

2. Clavus sacrae passionis,
   In Christo sanctificatus,
   Per virum opinionis
   Sacrae nobis est allatus
   Ab Helena sancta datus;

V. Auget reliquias
   electus sorte Matthias.

3. Vir totius bonitatis
   In virtute caritatis
   Jus solvens humanitatis
   Coronatur coelitus.

V. Invehitur caelis
   servus bonus atque fidelis.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Laudibus Agricium
   celebres in laude canora,
   Cui per cunctorum
   laus musica concrepet ora.
2. Sacris fundatus
   scripturis et moderatus,
   Coelo discretus
   fuit hic fructuque repletus.
3. Ingeminatus amor
   hunc spesque fidesque beavit,
   Donis naturae
   cum gratuitis radiavit.

4. Plasma Deo dicat
hymnum, per quem benedicat
Insimul Agricium,
nomine reque pium.

5. Illum laudemus,
quo cuncta creata tenemus,
Cui laus in sanctis
laus est hos sanctificantis.

Ad Benedictus.

A. O Agriti, sedulos,
filios exaudi,
Depromentes modulos
Digne tuae laudi,
Fac beate vivere
Vita pura, bona
Et potiri propere
Gloriae corona.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Almi Agricii
precibus da gaudia caeli,
Christe, tuis et corde tibi
servire fideli.
Protege nos, pastor,
populum, quem tu genuisti
Et per quem Domino
dignus praesul placuisti,
Nosque tuos servos
meritis precibusque tuere
Nostrorumque pius
peccatorum miserere.

Antiph. ms. S Mariae ad Gradus anni 1477. Cod. Semin. Colonien. 5.
A. — Antiph. ms. S. Mariae ad Gradus saec. 15. Cod. Semin. Colonien. 9.
B. — Antiph. ms. S. Mariae ad Gradus saec. 15. Cod. Semin. Colonien. 23.
C. — In 3. Noct. R 1, 3 collocans A.

6. De sancto Aichadro.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Inclitus Aichadrus,
meritis et nomine clarus,
Dum viget in coelis,
precibus nos adjuvet almis,
Ut post hanc vitam
mereamur habere quietem.

Ad Matutinum.

Invitatorium

Surge, Sion, veneranda tuo
da cantica sponso,
Aichadrum placido
et resona jubilo.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Exstitit Aichadrus,
magno de germine natus,
Cui pater Anscharius
fuit Hermena dignaque mater.

2. Qui facit infantum
linguas sermone disertas,
Aichadrum studiis
doctrinae ditat honestis.

3. Transactis lustris
bis binis actibus aequis
Pervigil excubias
in templo semper amabat.

4. Hoc quadam complente die
vox intonat: ecce,
Virtutem virtute petent
sancti specialem.

5. Continuo nullum
cernens hanc perficit idem,
Cernetur Deus inque Sion
dominusque deorum.

6. Angelicis jungens
dictis sua dicta, sodali
Alloquio Christi
Fidei devotior haesit.

Responsoria.

1. Gaudia praesentis
ducentes maxima festi,
Cunctorum dominum
veneremur, qui pie coelum
Ditavit hodie
Aichadri flamine patris.
V. Omnia, quae voluit,
Dominus virtute creavit.

2. Ut sacer Aichadrus
monachorum Gemeticorum
Suscepit regimen,
dum curat habere laborem
Pascendi, dat ei
Christus vexilla salutis.
V. Temptamenta tulit
zabuli, sed Jesus ab astris.

3. Florebat vigil in
precibus, jejunia sectans,
Tranquillus, patiens,
castus, bonitate modestus,
Lampade virtutum
fultus, pietate serenus.
V. Omnibus omnia factus erat
pes ut omnibus esset.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Haeredi sacro
genitores dant Aichadro,
Quo locat ecclesiam
secum plebemque fidelem.

2. Pro sancti meritis
Aichadri fama beati
Expetit abbatis
placidas aures Philiberti.

3. Qui cito discipulos
mittens praecepit eundem
Jure salutari
plene sibi menteque jungi.

4. Praeveniens hos e coelis
sacer angelus altis
Infixum precibus
Aichadrum jure profatur:
Ave, praeceptis
domini parens Benedicti,
Pro quibus ecce manet
semper tibi laus super astra;

5. Ut conforteris
melius Christo famulari,
In Christo fratres
duo cras tibi gaudia dantes
Partibus ex sancti
patris venient Philiberti.

Responsoria.

1. Aichadrus, Domini
confessor, talibus actis
Ad pretiosa trahens
cunctos convivia vitae
Effulsit signis
multis cum nomine Christi
V. In factis magnis,
fidei vestitus amictu.

2. Agmine fraterno
sudante labore beato
Ingemit hostis atrox
quaerensque nocere fideles
Arbore cum sterili
perit in crucis obice pulsus,
V. Abba nam fratres
firmat niger angelus atque.

3. Vir felix minui
dum se jubet iste capillis,
Post horam nonam
paschalia signa parantem,
Quod tulit incautus,
lacrimis reparavit obortis,
V. Vidit enim hostem
in hoc gaudere sed idem.

In 3. Nocturno.

Ad Cantica.

A. Hujus namque loci
legeris divinitus auctor
Ac ideo debes
istis fore laetus ut hospes.

Responsoria.

1. Hic miles fortis,
geminis cum fratribus optans
Exorare genu
flexo, dum cogitat, uni
Illorum tradit,
radio solis digitales
V. Intentis oculis
coelum tantumodo spectans.

2. Nec dictu facile est
nec luce capabile carnis,
Quod post hoc globus igneus
obtegit illius artus,
Et, ne discipuli
spargant haec, valde minatur.
V. Erectus terra,
soli quod credidit, aufert.

3. Cum foret excubiis
commissi pastor ovilis
Pervigil Aichadrus,
ipsi nitet angelus index,
Altera quod pars, quam regit,
illico flamma laxet;
V. Ad tantam vocem
lacrimis perfunditur heros.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Cum dicti fratres
veniunt, sibi jussa revolvunt,
Corda ligant patrum
pariter sua sicque revisunt.

2. Coelitus adventum
praenoscens tunc pater horum
Huncque suis monstrans
recipit, hinc, quod cupit,
audit.

3. Angelico ductu
petit Ansoaldum Philibertus,
Pictavis qui clarus erat
hoc tempore praesul.

4. Visitat Aichadrum
tanto jam junctus amico,
Munitum verbis
superis et laudibus almis.

5. Collaudant Dominum
hi tres duo necne priores,
Gemeticae justum
turmae ducunt Aichadrum.

Ad Benedictus.

A. Dilectum Christi famulum
proceres Aichadrum
Praeficiunt plebi
sanctae, cujus prece caeli
Lumine ut ornemur,
humili cum corde precamur.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O rex perpetuae
lucis pax atque perennis,
Obtineat nobis
Aichadrus dona salutis,
Quem hodie summae
transfers ad culmina vitae.

Brev. ms. Gemeticense saec. 12. Cod. Rotomagen. 211. A. — Brev. ms. Gemeticense saec. 12. ex. Cod. Rotomagen. 210. B. — Antiph. ms. Gemeticense saec. 12. ex. Cod. Rotomagen. 248. C. — Brev. ms. Vedastinum saec. 14. Cod. Atrebaten. 229. D.

In 1. Noct. R 2, 8 schliefst der Sinn nur ab nach der Repetitio: Pascendi etc.; dasselbe ist der Fall mit dem zweiten und dritten Responsorium der folgenden Nocturn. — R 4: Agmina sancta . . nur dies, ABC; D de communi. — In 2. Noct. R 4: Sancte Aichadre . . nur dies, ABC; D de communi. — In 3. Noct. R 4: Miles Christi . . nur dies, ABC; D de communi.

7. De sancto Albano.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

1. Inclita martyrii
recolentes jure trophea,
Laudes, Christe, tibi
pangimus assidui,
Qui pietate tuis
festum solemne dedisti

Albani meritis,
martyris egregii.
Qui proprii pro te
perfusus sanguinis unda
Splendet in angelica
perspicuus patria.

Ad Magnificat.

A. Ave, martyr gloriose,
Ave, sidus jam coeleste,
Decorans, Albane, coelum,
Nos guberna vincens humum,
Quo laetemur triumphantes
Te patronum venerantes.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Nomen, Christe, tuum
cuncti veneremur in unum,
Qui das pro meritis
coelica regna tuis.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Primus in Anglorum
cito lampas gente refulsit
Albanus martyr,
fidei virtute corruscans.

2. Hic regum fremitus
et inania gentis iniquae
Agmina contemnens
se Christo corde subegit.

3. In terris positus
mundanis rebus opimus
Moribus angelicam
curabat ducere vitam.

Responsoria.

1. Sacrosanctum venerandi
festum sancti martyris
Christo dignas inspectori
laudes demus pectoris,
Albanum qui sibi dignum
sacravit hospitium.

V. Illustret nostras
coelesti lumine mentes,
Criminibus vacuas
sacris virtutibus implens.

2. In terris adhuc
mundanum lucrum
Spernere coeperat
Albanus martyr,
Pietatem sectans
sumptus pauperibus
Dabat, credens,
in coelis sibi compensandum
Vitae munera perpetim,

V. Contemnens multis
onerari gratis.

3. Lumen sensificum,
Christe, piorum
Clemens accumula
vota precantum
Et, quibus tribuis,
solvere festum
Albani meritis,
martyris almi,
Addas supplicibus
gaudia pacis.

V. Ipsum glorifica
morte beasti,
Ipsius precibus
des quoque nobis.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Alloquio dulcis,
vultu reverendus honesto,
Inter sacrilegos
constans sine crimine vixit.

2. Miles, Christe, tuo
fidei munimine rectus
Perstitit impavidus
voluit nec cedere laesus.

3. Albanus Domini
laudans mirabile nomen
Angelicis meruit
dignanter coetibus addi.

Responsoria.

1. Alme martyr, gemma coeli,
Forma saecli, solve supplex

Vincla plebis
Christi subditae
Confer pacem, tolle pestem,
Vitam da piam.
V. Audi, Christe, judex juste,
Voces supplicum,
Qui das sanctis aequum semper
Cunctis praemium.

2. Addictus morti
venerabilis hostia Christi
Pectore stigma crucis
bajulans laborumque salutis,
Transivit siccis
fluvialia carbasa planctis
V. Exemplo Moysi
psallens magnalia Dei.

3. Benedicimus omnipotentem
Sua praemia non minuentem
Aberit licet unctio frontis
Bona sufficit actio justis.
V. Tua sic pie, Christe, latroni
Miseratio contulit olim.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Iste quidem sanctus,
morum probitate benignus,
Sumptibus ex propriis
victum praestabat egenis,
Implens dilecti
jugiter praecepta magistri.

2. Alme Dei martyr,
clamorem suscipe nostrum,
Exora Dominum
pro peccatis populorum.

3. Martyr dignus ait
perflatus flamine Christi:
O pie me Jesu
placato suscipe vultu,
Participem facias
vitae coelestis et aulae.

Responsoria.

1. Judex indomita perditus ira
Dixit voce nefanda:
Albanus gladium sentiat improbus;
Orat quoque martyr:
V. Jesu Christe, meus optime conditor,
Nunc et semper adesto.

2. O perpetua festivitas,
O gratissima jucunditas,
In qua angelorum choris
Aeterna afflavit hilaritas,
Cum beatum Albanum
Sanctorum adscivit consortio
Adoranda trinitas unus Deus.
V. Omnis illa coelestis Jerusalem
Cum magno affectu
Jucundata est.

3. Gloriose
ac semper venerande
martyr Dei, Albane,
Intercede
pro omnibus nobis
ad Dominum Deum nostrum,
Ut per ipsius misericordiam
ad coelorum regna
mereamur pervenire.
V. Sancte Albane,
succurre plebi tuae
atque omni ecclesiae
sanctae Dei.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Suscipiens martyr
fidei pia dogmata vere
Pro Christi voluit
nomine multa pati.

2. Vincitur diris
constans athleta catenis,
Tortus suppliciis
improbe multimodis.

3. Ad mortem properans
habiturus denuo vitam,
Pertransivit aquas
vi crucis immodicas.

4. Percussor sancti,
divino tactus amore,
Caedere dum timuit,
sanctior occubuit.

5. Cum Domino laudes
curaret solvere miles,
Fontem promovit
arida planities.

Ad Benedictus.

A. Summa Dei virtus
sancti patuit super artus,
Caesum perlustrans,
caesorem lumine frustrans;
Unde tibi perpes,
sanctorum dextera vindex,
Laus et honor maneat
per cuncta saecula saecli.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Grata tibi, pie rex,
semper jubilatio nostra,
Munera persolvens
et corde resultet et ore,
Ut, qui concedis,
laetari testis agone,
Des veniam nobis
clemens ipsius amore.

Brev. Othinense imp. Lubecae 1497. — In 1. Noct. **A** 3, 2 optimus. — **R** 1, 9 vacuus. — In 3. Noct. **R** 3, 5 facies. — In Laud. **A** 3, 2 habitus.

8. De sancto Altone.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

A. Dux Deus ex alto,
te dilexit sacer Alto,
In toto corde,
quem salvasti sine sorde;
Sordibus infectos
fac nos hujus prece rectos.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Alto salutari
jubilo facias meditari,
Nos Christo dare,
studiosius evigilare.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Lege Dei gratus
fuit Alto mente probatus,
Fructiferum lignum
Deus ornavit sibi dignum.

2. Jam tibi, rex Christe,
servivit in omnibus iste,
Noxia solvisti,
quem coelo constituisti.

3. Voce Dei tractus
perfectos induit actus,
Nunc exaudivit,
in monte Dei modo vivit.

4. Lumen signatum
super hunc est multiplicatum,
Noluit irasci
sed justitiae dape pasci.

5. Jam benedixisti,
cujus mentem tetigisti,
Estque coronatus
coelesti lumine gratus.

6. Gloria cum flore
fuit alto jam sub honore,
Constat fundatus
in coelo magnificatus.

Responsoria.

1. Virtutum clarus ab alto
Regis natus fuit Alto,
Ut fertur a patriotis,
Est certum Scoticis totis.
V. Jam puer transcendens viles
Sibi metas pueriles.

2. Hic facta puerilia
Mutans per bona milia
Sic factus decus aetatis
Est cum flore pietatis.
V. Ecclesiam frequentabat,
Deum precibus placabat.

3. Prudens erat in patria
Egenis dans cibaria,
Arcebat a se sordida,
Quae captant corda arida.
V. Magnificus et praeclarus
Et nunquam fuit amarus.

4. Primordiis vitae clarus
Fuit iste Deo carus,
Dulcis erat lux patriae
Nunc fulgens donis sophiae.
V. Precibus nobis det vitam
Semper omnibus cupitam.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Glorificat mentem
sancte Dominum sitientem,
Corde suo vera
loquitur damnando severa.

2. Iste coronari
cupit, in virtute beari,
Quem Deus ardenter
vocat, exsultat vehementer.

3. Arte Dei tractus
fit in omnibus omnia factus,
Corde suo mundo
Dominum placat sitibundo.

4. Laude bona fultus
prece summa gaudet adultus,
Lenis, mansuetus,
est pauper ad omnia laetus.

5. Electus, gratus,
assumptus ad aethra beatus,
In virtute bona
captat coelestia dona.

6. Cedrus plantata
sed in altum multiplicata,
Nunc det florere
prece nos Christoque placere.

Responsoria.

1. Sanctus Alto, Scotus genere,
Promeruit Christo placere,
Nos ejus fulti precibus
Fugiamus a sordibus;
V. Boni sexus et aetates
Concurrunt, dant modo grates.

2. Pater iste Christo carus,
Dilectus et hominibus,
Dulcem reliquit patriam
Apprehendens theoriam.
V. Adiit per visionem
Germaniae regionem.

3. Quandam silvam est ingressus,
A rege datur accessus,
Utiliter exstirpavit
Et Christo sic militavit.
V. Manuum pastus labore
In Dei vixit amore.

4. Habita ut hic somnia
Pro Christo sprevit omnia
Et statuit sequi ipsum,
Istum fugiebat mundum;
V. Ergo multis adunatis
Domino servivit gratis.

In 3. Nocturno.

Ad Cantica.

A. Sapientia potatus,
Justitia est cibatus
Et post aurum non abiit,
Coelestia dona quaesivit.

Responsoria.

1. Post ecclesiam construxit
Et sanctos viros adduxit,
Cum quibus servivit Christo,
Dum mundo vixit in isto,
V. Sanctum celebrantes cursum,
Ut possent vivere sursum.

2. Praesul magnus Maguntinus,
Inclitus Bonifatius,
Per visionem fuit admonitus,
Ecclesiam consecravit laetus.
V. Multitudo plausum fecit,
Cum sanctus cuncta peregit.

3. Post haec mirificus Alto
Devotus fulsit ab alto,
Sic omnibus manens gratus
Per Christum magnificatus.
V. Claruit [insignibus]
Signis et virtutibus.

4. Plasmator Deus cunctorum
Donavit Altoni sensum
Veritatis, quo armatus
Viceret hostem severum;
Pro nobis
Oret per longa dierum.

V. *Suavis est Dominus,*
Beatus vir, qui sperat in eo.

Ad Laudes.

Antiphonae.

1. Magnus Dominus in alto,
Cui servivit hic Alto
Compescens marinos fluctus,
Tenendo animae fructus.

2. Serviens in laetitia,
Cui aderat munditia,
Ardens et lucens lucerna
Gaudet gloria superna.

3. Matutinis meditatus
In Christo fuit sacratus,
Jam laetatur in anima
Per saeculorum saecula.

4. Benedicatur Dominus
In tribus pueris trinus,
Qui hunc secum collocavit
Atque justis sociavit.

5. Gaudet Israel in Sion
Super aurum et topazion.
Hymnizant coeli coelorum
Et Alto civis eorum.

Ad Benedictus.

A. Salute visitari nos ab alto,
Suis precibus juvet pius Alto,
Quia pressi variis criminibus,
Absolvi mereamur ab omnibus
Et perfrui coelestibus.

Ad Primam.

A. Alto, Dei sancte,
nostri dilecte patrone.
Respice devotos
nos tibimet famulos,
Utque magis prompti
tibi possimus famulari.
Ora pro nobis,
confer opem miseris.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Athleta Dei inclitus, Alto,
Virtutibus cornatus ab alto,
Unus erat ex Israel fortibus,
Lectum Salomonis ambientibus,
Ense fortiter accinctus Dei
verbi,
Faciat nos calcare actus superbi.

Brev. ms. Wingartense saec. 15. Cod. Fulden. Aa 116. — In 1. Vesp. Super Ps. **A**, 1 Lies Lux Deus? — In 1. Noct. **A** 3, 4 Lies Hunc exaudivit? — **R** 2, 4 Est fehlt Hs. — In 2. Noct. **A** 4, 1 bona vultus Hs. — In 3. Noct. **R** 1, 1 Postea ecclesiam Hs. — **R** 4, 2 Deus donavit Hs. — **R** 4, 2 Venerunt statt veritatis Hs. — **R** 4, 4 Vicens hostem Hs. — In Laud. **A**. 2, 4 in gloria Hs. — **A** 4, 4 Et justis Hs.

9. De sancto Ammone.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Gaudeat ecclesia
Chorique Leucorum,
Dum resplendet gloria
Pastorum suorum.

2. Mansuetum nobilem,
Qui Leucam curavit,
Post decessum flebilem
Ammon tumulavit.

3. Hic praefato praesuli
Quasi pro mercede

Ex consensu populi
  Successit in sede.
4. Digne praeeligitur
  Ammon in pastorem,
Qui moribus sequitur
  Sanctum praecessorem.
5. Vitam eremiticam
  In silvis agebat
Fidemque catholicam
  Pie confovebat.
R. Felix haec ecclesia
  Crevit in honore,
Dum Ammonis gratia
  Virtutum dulcore
Refulsit cum gloria
  Vitaeque decore,
V. Nova nobis gaudia
Reducit memoria
  De tali pastore.

Ad Magnificat.

A. Ave, gemma sacerdotum
  Tullensis ecclesiae,
Ammon gerens corde votum
  Ex influxu gratiae,
Quidquid eras, Deo totum
  Offerens quotidie,
Cibum coeli, vitae potum
  Conferens familiae,
Per te coetum hunc promotum
  Duc ad regna gloriae.

Ad Nunc dimittis.

A. Dum sanctus Ammon praefuit
Leucanis, luce claruit
  Mirandae sanctitatis,
Cujus virtutum praemia
Mira probant subsidia
  Diffusae pietatis.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Regi regum praeconia
  Laudis digne reddantur,
Dum Ammonis solemnia
  Devote celebrantur.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Ammon legem Domini
  Studuit attente
Sacro vacans ordini
  Domino favente.

2. Super Sion verticem
  Rector constitutus
Nullum legis apicem
  Solvit vir beatus.

3. Invasum hostiliter
  Dominus suscepit,
Cujus vocem dulciter
  Audiens excepit.

Responsoria.

1. Laus, honor, virtus, gloria
  Sit regi saeculorum,
Dum virtutum insignia
  Pontificum suorum
Haec recolit ecclesia
  Concentu gaudiorum;
V. Ex his Ammon cum gloria
Transiit ad coelestia
  Virtute meritorum.

2. Fidei sparso semine
  Per verbum Mansueti
Leucani sacro flamine
  Suscepto fiunt laeti
Novoque plaudunt carmine
  Tali dono repleti.
V. Huic Ammon sine crimine
Successit in regimine
  Certaminis expleti.

3. Postquam urbem Tullensium
  Domino conquisivit
Atque turbam fidelium
  Dulciter enutrivit,
Praesul ad coeli bravium
  Mansuetus transivit.
V. Hunc pium patrem omnium
Ammon agens officium
  Condigne sepelivit.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Hunc sanctum mirifice
   Dominus honorat,
   Quem virtutis coelicae
   Splendore decorat.

2. Clamor intelligitur
   Hujus praesidentis,
   Dum Deo porrigitur
   Voto piae mentis.

3. Hic honoris gloria
   Digne coronatur,
   Per quem laudis hostia
   Nova immolatur.

Responsoria.

1. Dum Ammon praeeligitur
   Ad regimen pastoris,
   Non in vanum erigitur
   Blanditia favoris
   Sed humilior redditur
   Sacri dono timoris.

V. Ille felix adstruitur
   Rector, qui non extollitur
   Propter culmen honoris.

2. Ammonem Dei famulum,
   Qui spreto mundi vitio
   Ad eremum perrexit,
   Dignum est Leucae populum
   Laudare cum tripudio,
   Quem Dominus dilexit.

V. Ad matris Dei titulum
   In silvis grandi studio
   Basilicam erexit.

3. Pastor labem haereticam
   Cernens ortam in gregibus
   Curae suae commissis,
   Per fraudem diabolicam
   Erroris novitatibus
   Simplicibus immissis,

V. Per veritatem coelicam
   Reduxit lumen mentibus
   Erroribus dimissis.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Justi ferens titulum
   Ammon obdormivit,
   Coeli tabernaculum
   Mundus introivit.

2. Cordis desiderium
   Obtinet beatus
   Super regni solium
   Praesul coronatus.

3. Nos ad montem gloriae
   Ducat per Ammonem,
   Qui dat justo gratiae
   Benedictionem.

Responsoria.

1. Ammon Leucae pontifex inclitus,
   Cujus fuit quam felix exitus,
   In capella Petri repositus
   Praecessoris est tumba conditus;

V. Per Hermannum hic translatus
   Cathedrali fuit datus.

2. Post vitae sanctae terminum,
   Quam potens apud Dominum
   Sit, clare comprobatur
   Per curam aegritudinum,
   Leprae, febris et luminum,
   Quae per eum donatur.

V. Hic a filiis hominum
   Concordi sono carminum
   Merito commendatur.

3. De facultate propria
   Reges hunc cum principibus
   Cum magna reverentia
   Coluerunt muneribus.
   Ut Christus ad coelestia
   Nos ducat suis precibus,

V. Praeclari cum laetitia
   Devotisque concentibus
   Pontificis magnalia
   Laudemus votis omnibus.

Ad Laudes.

Antiphonae.

1. Sanctus hic amabilis
Ammon mundo splenduit
Decorem indutus,
Praesul venerabilis
Regnum mundi respuit
Dominum secutus.

2. Orans cum laetitia
Pro salute populi
Deo jubilabat,
Manens in justitia
In saeculum saeculi
Dominum laudabat.

3. Corde Deum sitiens
Fontem vitae sapiens
Deo vigilavit,
Vir beatus Dominum
Timens labem criminum
Parendo vitavit.

4. Gratam simul omnia
Deo reddant entia
Benedictionem,
Qui jam a terrestribus
Sursum cum principibus
Extulit Ammonem.

5. Sacrae laudis hostiam
Reddant cum harmonia
Cuncta creatori,
Qui jam coeli gloriam
Induto justitia
Contulit pastori.

Ad Benedictus.

A. Felix Ammon, ave,
pastor bone, gemma Leucorum
Solve jugum grave
labemque munda vitiorum
Per iter suave
duc nos ad regna coelorum.

Ad Tertiam.

R. Leucae felix ecclesia
Honoris in fastigio
Excrevit et in bonis,
Dum mira fulsit gratia
Claroque vita radio
Pontificis Ammonis,
V. Nobis accrescunt gaudia
Pro suae nunc solemnio
Commemorationis.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O pastor egregie
Leucorum civium,
Tullensis ecclesiae
Nobile depositum,
Ammon, vir praeclare,
Ora regem gloriae,
Matris almae filium,
Ut coelestis patriae
Regnum nobis inclitum
Dignetur praestare.

Brev. ms. Tullense saec. 15. (Privatbesitz). A. — Brev. Tullense imp. Parisiis 1510. B. — Leuca, Leuci, Leucani stets Leucha, Leuchi, Leuchani, Ammon stets Amon B. — In 3. Noct. **A** 2, 3 Obtinere beatus B. — In Laud. **A** 3, 5 labere terminum B. — **A** 4, 2 Deo fehlt B.

10. De sancto Aniano.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Resonet in patulo
Pectoris arcanum
Et cum dulci modulo
Laudet Anianum.

2. Ortus ex nobilibus
Urbe Viennensium
Decoravit moribus
Genus natalitium.

3. Spernens luxum saeculi
In aetate primula
Locum habitaculi
Elegit in cellula.

4. Virtutum Evurtii
Audito rumore

Sancti desiderii
Uritur ardore.
5. Adjunctus Evurtio
Minister devotus
Fungens sacerdotio
Abbas est promotus.
R. O conscendens margarita
De virgineo corpore,
Apostolis counita
Cum aureolae decore,
Quae sola es exaudita
Persecutorum tempore;
V. Age causam hodie
Derelicti gregis
In conspectu curiae
Sempiterni regis.

Ad Magnificat.

O praesul egregie,
Laus et decus praesulum,
Regula justitiae,
Caritatis vinculum,
Ebur pudicitiae,
Honestatis speculum,
Forma sanctimoniae,
Sanctitatis titulum
Relinquens ecclesiae,
Esto propugnaculum
Praesentis familiae,
Conservans in saeculum
Assistentem hodie
Tuae laudi populum.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Plaudat devotio
Coetus Christiani
Sistens praeconio
Patris Aniani.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Evurtius sanctus obitui
Jam approximatus,
Anianum petit substitui
Curae praesulatus.
2. Puer loquens erigit
Breve de-altari,
Sic plebs sanctum eligit
Ex consensu pari.
3. Agrippinus supplicanti
Sancto respondens tumide
Corripitur in instanti
Grandi percussus lapide.

Responsoria.

1. Vergens ad vitae vesperum
Sanctus praesul Evurtius
Anianum presbyterum
Jam mortis suae praescius
Successorem et posterum
Fore monet attentius.
V. Quod Moyses Josue
Senio gravatus,
Hoc egit praecipue
Praesul memoratus.
2. Ad divinum oraculum
Fidelium devotio
Recurrens per infantulum
Trinae vocis indicio
Audit Dei famulum
Dignum pontificio.
V. Pandit ecclesiae
In usu sermonis
More Zachariae
In ortu praeconis.
3. Agrippino supplicat
Pro incarceratis,
Pietatem praedicat
Et jus libertatis,
Quod confestim indicat
Usus dignitatis.
V. Nam quos denegaverat
Pontificis precibus,
Hos subito liberat
Lapis sine manibus.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Sanctus oculos abbatis
Liniens ex sputo
Vellit squammam caecitatis
Visu restituto.

2. In extremi spiritus
Labore compertum
De portis interitus
Revocat Mamertum.

3. Lapsus aedificio
Corpore confracto
Redditur officio
Signo crucis facto.

Responsoria.

1. Urbis Genabensium
Hunna gens incredula
Minatur excidium,
Tunc fugit gens tremula
Ad pastoris gremium
Metuens pericula;
V. Non hasta vel clipeo
Praesul hanc armavit
Sed cum Macchabeo
Verbis animavit.

2. Dum muri vallant ambitum
Attila cruentus
Et cum eo satellitum
Malignans conventus,
Sanctus opponit sonitum
Suavis concentus.
V. Opponit obviam
Verba cantionis
Clangens in Madiam
More Gedeonis.

3. Divinae potentiae
Sentiens auxilium
Spreta gentis rabie
Conspuit in medium,
Sic triduae pluviae
Redundat profluvium.
V. Quod Elias potuit
Passibili corpore,
Hoc sanctus obtinuit
In hostili tempore.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Dum sanctorum merita
Muro decantans invocat,
Irridentem mors subita
Virum blasphemum suffocat.

2. Mox ut Attila circuit
Civitatis moenia,
Sanctus in Hunnos exspuit
Et inundat pluvia.

3. Anno quo sanctus expulit
Populum praefatum,
Tellus accolis attulit
Fructum duplicatum.

Responsoria.

1. Christi miles inclitus
Cingulum militiae
Deponit emeritus
Ad bravium patriae
Evocatus coelitus.
V. Sol egressus nubilo
Transit hemisphaerium,
Cum sanctorum jubilo
Scandens regit solium.

2. Purgatum habens oculum
Vir anachorita
Raptum in mentis culmine
Videt in hac vita
Translatum Dei famulum
Apostolorum ordine
V. Assumptus cum Deo,
Contemplans hunc facie
Stat cum Mardochaeo
Inter primos acie.

3. In virtututum tumuli
Miranda frequentia
Catervatim populi
Currunt ad suffragia
Reportantes singuli
Dei beneficia.
V. Ossa Joseph pullulant,
Ubi visitantur,
Impetrant, quae postulant,
Hi, qui venerantur.

In Laudes.

Antiphonae.

1. Post transitum praesulis
Merita praeambula
Testantur in populis
Secuta miracula.

2. Robertus, rex Franciae,
Per sancti subsidium
Triumphat in acie
Belnae Lingonensium.

3. Mater, quae transmittitur
Per regem Francorum,
Salutem assequitur
Trium puerorum.

4. Qui balneo moritur
Puer suffocatus,
Sanus matri redditur
Sancto devotatus.

5. Gillebertus desipit
Incurrens amentiam,
Atque sanctus corripit
Ejus insolentiam.

Ad Benedictus.

A. Ave, stella matutina,
Vero soli convicina
Stellato palatio,
Laesae mentis medicina,
Vero morum disciplina,
Rege nos in stadio
Nos conservans a ruina
Et a morte repentina
Tuo patrocinio.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O vas auri solidum,
Vas inviolatum,
Omni dono lapidum
Coelitus ornatum,
Qui servasti candidum
Vitae coelibatum,
Mentis nostrae horridum
Detergens reatum,
Fractum cor et tepidum,
Meritis orbatum,
Redde Deo placitum
Per tuum precatum.

Brev. ms. Atrebatense saec. 14. Cod. Atrebaten. 717. A. — Brev. ms. Atrebatense saec. 15. Cod. Atrebaten. 1034. B. — In 1. Noct. **A** 2, 10 praeconiis A. — In 3. Noct. **R** 3, 10 His qui venebatur A.

11. De sancto Annone.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

A. Sursum corda suscitentur
In laudum praeconia,
Ut condigne celebrentur
Annonis solemnia.

Ad Magnificat.

A. Ave, sanctae fidei
Fide praedicator,
Ave, domus Domini
Magne propugnator,
Famulorum te colentum
Attende precamina,
Ut per te peccaminum
Sublevemur sarcina.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

In Annonis annua
Veneratione
Adoremus Dominum
Cum devotione.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Ortus ex Alemannia
Praelustri de prosapia,
Virtutum Anno schemate
Fulsit, non minus stemmate.

2. Praeditus ingenio
Profecit in studio,
Praelatus in regio
Ceteris palatio.

3. Pius, prudens, humilis
Et provisor utilis
Est Agrippinensium
Nactus pontificium.

Responsoria.

1. Gratuletur laetabunde,
Laetetur gratulabunde,
Pangat melos sine fine
Clerus urbis Agrippinae,
V. Cujus erat talis
pater Anno pontificalis.

2. Tantae fretus dignitatis
Sacro ministerio
Et divinae pietatis
Suffultus praesidio
In ecclesiasticis
Viguit et publicis,
V. Omni corde Deum
laudans, qui condidit illum.

3. Homo quidam caecitatis
Defessus angustia
Viri mirae sanctitatis
Apprehensa fimbria
Loca fricans oculorum
Lumen recepit eorum.
V. Justus in operibus
Honoravit Deum
Et in mirabilibus
Excrevit per eum.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Sanctus Anno pernoctabat
In orationibus,
Loca sancta frequentabat
Caris comitantibus.

2. Nudi pedes, uber fletus
Et latens cilicium,
Mentis actus, Dei metus
Praebebant indicium.

3. Munificus clero,
monachis, civi, peregrino,
Felici, misero,
complacuit Domino.

Responsoria.

1. Dum sanctis operibus
Sanctus insistebat,
Caritas sincerius
In eo fervebat,
Erexit monasteria
In Dei ministeria
V. Quintum consummans numerum
Memor tot Christi vulnerum.

2. Alter item oculorum
Usu destitutus,
Coram sancto ad sanctorum
Sancta constitutus,
Quem petebat, est dolorum
Finem consecutus.
V. Irrigatus, quo beatus
Manus lavat, latice
Oraturus et sumpturus
Libamen ex calice.

3. Qui nocturna visione
Non fraudatus in Annone
Praedicat mirabilem
Deum, cui tres personae,
In stellata regione
Nunquam terminabilem
V. Cujus et nos per Annonem
Mereamur visionem.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Mulier in egestate
Laborans et caecitate
Vixit in miseria
Tot flagris obnoxia.

2. Haec ad Dei famulum
Deducta per bajulum
Sublevari petiit,
Quam clemens exaudivit.

3. Primum pedes ejus lavit,
Post famelicam cibavit,
Genis manum superduxit,
Quibus ex hoc lux illuxit.

Responsoria.

1. O virtutum speculum,
Anno, gemma praesulum,

Tuo nos precamine
Purgatos a crimine
Ad intransitorias
Transmitte laetitias.
V. In cujus potentias
Jam introivisti,
Deo nos concilia,
Quem emeruisti.

2. Adolescens deformatus
Morbo tympanicio,
Viri famam perscrutatus
Rumore jam publico,
Scandit montis cumulum
Tractus per vehiculum.
V. Abscondi non potuit,
Qui ut lampas splenduit
Et ut thus redoluit.

3. Pontifex immanitatem
Languoris exhorruit,
O miram benignitatem,
Dolenti condoluit,
Adoptavit sanitatem,
Quam Deus adhibuit.
V. Aquae benedictio
Et ejus adspersio
Curat atque potio.

Ad Laudes.

Antiphonae.

1. Vir beatus Deo gratus,
Postquam rite cursum vitae
Consummavit, frequentavit
Praeelectum, praedilectum
Montem magis solito.

2. Illic sese victimam
In oratione
Deo mactans sedula
Fletus fusione
Preces pro ecclesia
Fudit cum instantia.

3. Regressus Coloniam
In pestem podagricam
Dextro pede incidit
Et ibi occubuit.

4. Sic purgatum transiit
Vas electionis
Ad coeleste solium
Summis plenum bonis,
Commutans terrestria
Pro aeternis donis.

5. Venerandus merito
Saeculis futuris,
Qui suis temporibus
Nec a verbis duris
Principum pertimuit
Nec eis succubuit.

Ad Benedictus.

A. Collectis ecclesiae
Cunctis magistratibus
Et uni sententiae
Praebitis assensibus
Fotura Colonia
Patrem in visceribus
Pandit sinum filia
Dignis sepulchralibus.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Mutatur propositum
Deo sic volente,
Recipit depositum
Navis et repente
Contra nisum gurgitis
Cursum explet serio
Nec veli nec remigis
Acta ministerio.

Antiph. ms. S. Mariae ad Gradus anni 1477. Cod. Semin. Colonien. 5. A. — Antiph. ms. S. Mariae ad Gradus saec. 15. Cod. Semin. Colonien. 53. B. — Antiph. ms. S. Mariae ad Gradus saec. 15. Cod. Semin. Colonien. 23. C. — Antiph. ms. S. Mariae ad Gradus saec. 15. Cod. S. Georgii Colonien. s. n. D. — Brev. ms. S. Mariae ad Gradus saec. 15. Cod. Darmstadien. 977. E.
In 1. Vesp. folgen nach der ersten noch folgende vier Antiphonen:
2. Laus sit Christo et gloria Pro Annonis memoria, Quem consummatum virtutibus, Associatum coelestibus Tantis signis gratiae Commendat ecclesiae.

3. Mirabilis nimirum Deus In Annonis virtutibus, Dum per illum caeci visum, Claudi recuperant gressum, Morbi curantur, Pericula vitantur.

4. Gaudens ergo, ecclesia, Tanti patris solemnia Gratulabunda suscipe Prece, votis et laudibus Devotionis intimae.

5. Vere hujus orationes et eleemosynae ascenderunt in coelum, quem noctibus lumina sancta lustrantem victus et vestitus egenorum prosequebantur.

Da dieselben teilweise unrhythmisch sind und in A und B, ursprünglich fehlend, erst später nachgetragen scheinen, wird die 1. Vesper, wie so oft, nur eine Antiphon gehabt haben.

12. De sancto Ansgario.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Pastor apostolice,
lux Danorum Sueonumque,
Sedis Romanae
legatus in ultima terrae,
Ansgari, nobis
pius in Christo pater adsis.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Aeterno regi,
cum quo regnas, Ansgari,
Laudum nostrarum
fer Domino jubilum.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Flos innocentiae,
Puer Anscharius mente
Pura revelationibus
Divinis erat assuetus.

2. Ne puerili cederet
Levitati sanctae Dei
Genitricis voce per visum
Meruit admoneri.

3. Altius erudiendus
In divino timore,
Eductus de corpore
Examinatus est
Purgatorio igne.

Responsoria.

1. Lucifer Anscharius
de Corbejensi coenobio
Lux nova emicuit
in barbarorum ergastulo

V. Destinatus ad gentes
sub sancti Petri patrocinio.

2. Apparuit Dominus
beato Anschario per visum
Et consolabatur
servum suum

V. Super misericordia
et veritate sua.

3. Animam pueri
innocenter occisi
Vidit pius magister coelitus
inter martyres coronari,

V. Quem pie in Christo docuerat
sublimiter contemplatus est.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Assumpta hinc splendide
Anima in luce
Claritatis aeternae
Exhibetur regi gloriae.

2. Prae ineffabili gaudio
Concinentium sanctorum
Obliviscebatur jam
Omnium dolorum.

3. Reversus in corpus omnem
Spem mundi abdicat penitus,
Aeternae gloriae
Amore jam saucius.

Responsoria.

1. Fonte fluens vivo
divini sanctus amoris,
Errantum vitam
votis sitiebat anhelis,
V. Gentis barbaricae
quo pectora sicca rigaret.

2. Primus in ecclesia
factus metropolitana
Pastorale decus
subit archipontificatus,
V. Ut candelabro
late lux spirat ab alto.

3. Visum est sancto Anschario
Christum Dominum flagellari
Et se opposito verbera
accepisse pro ipso.
V. *Hinc didicit, quod flagella exprobrantium pro Christo passurus esset.*

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Orante in spiritu
Beato Anschario
In fulguranti facie
Visus est Dominus
Jesus Christus.

2. Mox procidens
Coram Domino
Justificari meruit
Ei confitendo.

3. Missus in salutem gentium
Peregrinari gaudebat
Pro Christo concius sanctorum.

Responsoria.

1. Vir beatus se frustrari
gloria martyrii
Dum lugeret, super eum
facta est vox Domini:
Parce metu, non est dolus
apud regem saeculi,
V. Quidquid tibi repromittit
visio, percipies,
Ad coeleste, inquit, regnum
Cum corona venies.

2. O sancte Anschari, quamvis
sanguinem non fuderis,
Tamen bibisti calicem
dominicae passionis,
V. Inter tot fremitus
Barbarorum,
Inter tot discrimina vitae.

3. Hodie Nordalbingorum
pontifex, Anscharius,
Christe, tuis gloriatur
repromissionibus,
In sanctorum sempiternis
triumphans splendoribus.
V. Corbejae civis,
primas in finibus orbis,
Coelica regna tenet.

Ad Laudes.

Antiphonae.

1. Sanctus adhuc mortis
spirans in agone supremo
Cor oculosque pios
levat ad Dominum pietatis.

2. Mysterii vivi
sumens placabile pignus
Per Christi calicem
patrem rogat omnipotentem.

3. Da nobis, Domine,
pacem, dixit, veniamque
Per pretium mundi,
quo nos tibi conciliamur.

4. Inter carorum
lacrimantia cantica fratrum
Spiritus emigrans
mox lucis in arce corruscat.

5. O felix obitus,
cujus pia vita probatur,
Inde pios fletus
simul et pia gaudia miscent.

Ad Benedictus.

A. Anscharius Domino
se libans corde benigno:
Hanc animam commendo tibi,
Jesu pie, dixit,
Et flatum mittens
in coelica gaudia fudit.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Respice nos, pater Anschari,
stella aurea nostri,
Et facie rutila,
qua solem conspicis altum,
Illustra tenebras
nostras, dux lucis ad ortum.

Brev. ms. Bremense saec. 15. Cod. Oldenburgen. 36. A. — Diurn. ms. Bremense saec. 15. Cod. Bremen. C 60. B. — Brev. Bremense imp. Coloniae 1486. C.

Die Form dieses Officiums, das mit Teilen in Reimprosa stark untermischt ist, spricht für das hohe Alter desselben. In 2. Noct **R** 2, 4 subit fehlt C. — In 3. Noct. **A** 2, 1 profidens C. — Ad Laudes **A** 1, 2 agone summo C.

13. De sancto Ansuero.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Adesto, pater gloriae,
Nobis, ut victoriae
Laudes tuorum martyrum
Digne possimus promere
Ansueri et ejus sociorum.

2. Cordis ex secretario
Gens omnis symphonizat,
Nam in tormento vario
Ansuerus stephanizat.

3. Coeleste viridarium
Jucunde tunc stipatur,
Cum felix per martyrium
Hic mundus irrigatur.

4. Avete, sancti martyres,
Ansueri comitiva,
Orate ne nos febriles
Mors tangat recidiva.

5. Sancte Ansuere,
Martyr Dei inclite,
Cum tuis consortibus
Ora pro nobis omnibus.

R. Pange terra Holsatiae
Nobilis et generosa,
Nam de tua progenie
Prodiit rubens rosa,
Ansuerus, qui nobiliter
Ex te generatur,
Per quem ineffabiliter
Multa mirabilia
Deus operatur.

V. Ex cujus odoris fraglantia
Tota redundat Slavia.

Ad Magnificat.

A. *Sanctus Ansuerus,
innocens ab infantia,
mansuetus in pueritia,
sobrius in adolescentia,
secutus parentum vestigia
tantis virtutum moribus
est adornatus, ut usque ad aetatem
virilem, qua perfecte vixerat,
propter suae perfectionis culmen
possit beato Job comparari.*

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Regi regum Domino
venite jubilantes,
Qui sanctos in martyrio
confortat agonizantes.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Ansuerus in consilio
   Non abiit pravorum,
   Quapropter nunc collegio
   Sortitur beatorum.

2. Cur in sanctos Domini
   Gentes fremuerunt,
   Quos nece valde flebili
   Flebiliter straverunt?

3. Invocantes, Domine,
   Sanctos exaudisti,
   Quos in tuo nomine
   Pati voluisti.

Responsoria.

1. Ansuerus sprevit scoriam
   Terrenae dignitatis,
   Ut usurparet gloriam
   Coelestis civitatis,
   Dereliquit patriam
   Juventutis flore.

V. *Elegit abjectus esse in domo Dei sui magis, quam habitare in tabernaculis peccatorum.*

2. Ut rosa vel lilium
   Constipat viridarium,
   Sic aequali forma
   Per Oswaldi filium
   Fulcitur monasterium
   Sub Benedicti norma.

V. *Sicut novellae plantationes a juventute sua.*

3. Eja, Rachel, sponsa Christi,
   Militans ecclesia,
   Quae tot proles edidisti,
   Quot ad coeli gaudia
   Animas tu transtulisti
   Per tormentorum genera,
   Quorum neces tu flevisti
   Per sancta desideria,

V. *Filii tui sicut novellae olivarum in circuitu mensae tuae.*

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Bonae voluntatis scuto
   Coronasti, Domine,
   Quos ex hujus mundi luto
   Extraxisti hodie.

2. Ex ore patientium
   Vis, Christe, collaudari,
   Ut virtus innocentium
   Possit comprobari.

3. In Dei tabernaculo
   Habitat Ansuerus,
   Qui in Slavorum populo
   Fuit doctor verus.

Responsoria.

1. In patrem dum elegitur
   Ansuerus, vir discretus,
   Ex hoc non erigitur
   In corde sed mansuetus
   In pietatis opere
   Permansit indefessus,
   Quod docuit summopere
   Aliis, est aggressus.

V. *Hic accipiet benedictionem a Domino et misericordiam a Deo salutari suo.*

2. O sacratissimi amatores
   Trinitatis deificae,
   Abraham in montis radice
   Tres viros vidit et unum adoravit,
   Sic Ansuerus ex uno ore
   Tres simul et semel
   Emisit melodias.

V. *Abraham vidit tres viros et unum adoravit.*

3. Sicut non potest civitas
   In montibus celari,
   Sic et nequit sanctitas
   In sanctis occultari.
   Hoc in Ansuero panditur
   Sancto sufficienter,
   Cui de coelo mittitur
   Virga non latenter

In cercumque vertitur
Valde competenter.
V. *A Domino factum est istud et est mirabile in oculis nostris.*

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. In te sperantes
hos et pro te morientes,
Coelorum Domine
conservabis benedicte.
2. In mundo corde
permanserunt sine sorde,
In terra Domini
consistunt ergo locandi.
3. Pro plebis facinore
Te Christe deprecantur,
Qui in suo sanguine
Pro te rubricantur.

Responsoria.

2. Ex terrenis inquilinis
Fiunt cives coelici,
Dum necantur a lupinis
Viris viri angelici,
Per quos Slavi sunt doctrinis
Docti roris mellici
Et erepti a latrinis
Carceris Eumenici.
V. *Vindica, Domine, sanguinem sanctorum tuorum, qui effusus est.*
3. Eja vos triumphatores
Pro nobis intercedite
Et perversitatis mores
In nobis corrigite,
Ut adjutos vestra prece
Deus, creator omnium,
Et ablutos ab hac faece
Perducat in empyreum.
V. *Apud Christum vota nostra promovete precibus.*
1. O militantis ecclesiae
Capitanei fortissimi,
O triumphantis militiae,
Phaleratores doctissimi,
Sancte Ansuere cum tuis sociis,
Hos precibus vestris defendite,
Quos in vestro servitio
Humiliter
Cognoscitis permanere.
V. *Apud Christum patrociniis vestris adjuvemur semper.*

Ad Laudes.

Antiphonae.

1. Praecinctus fortitudine
Dominus regnavit,
Qui suos pulchritudine
Sanctos decoravit.
2. Serviet in jubilo
Deo plebs fidelis,
Qui sanctos a periculo
Liberat et a poenis.
3. Adhaeserunt Domino
Martyrium sitientes,
Cujus in servitio
Steterunt vigilantes.
4. Sancti et humiles corde
Hymnum dicite Deo.
5. In collegio sanctorum
Laudetur rex eorum.

Ad Benedictus.

A. Gaude, Ratzeburgensis ecclesia,
Divinitus inspecta,
A deitatis clementia
Medullitus electa,
Quae sanctorum sanguine
Pulchre rubricaris,
Quorum nunc juvamine
Mire gubernaris.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Mirantur cives coelici
Et spiritus tartarei
Stupent, quod haec fragilis
Natura sit tam agilis,
Quod cum tanta gloria
In passionis victoria
Ad coeli transit gaudia.

O Ansuere, vir nobilis,
Cum quater septem sociis
Pro nobis preces fundere
Velis et intendere,
Quod annuis devotionibus
Tua festa recolimus.

Brev. Sleswicense imp. Parisiis 1512. — Dasselbe Officium befand sich auch in dem 1506 zu Lübeck gedruckten Breviarium Ratzeburgense, von dem ein Exemplar nicht mehr bekannt ist.

14. De sancto Armagilo.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Armagili meritis,
Christe, da demeritis
Promereri merito,
Ut sint cum emerito
In coelesti curia,
Ubi laus et gloria.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Exsultantes adoremus
Christum regem et laudemus,
Qui hodie coronavit
Armagilum, quem amavit.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Gloriosa prosapia
In majori Britannia
Traxit natalitia
Beatus Armagilus.
2. Vir magnae scientiae,
Vas omnis munditiae,
De bono in melius
Crescebat quotidie.
3. Christi cultor jugiter
Ordinatus presbyter
Contra cuncta vitia
Dimicavit fortiter.

Responsoria.

1. Puer dum adhuc scholarum
Exerceret studia,
Operatus est suarum
Virtutum primordia,
V. A sodali, quem presserunt,
Frigus, febris, abscesserunt
Solo tactu pallii.
2. Prorsus dimissis omnibus,
Quae obviant coelestibus,
Britannorum in partibus
Transfretat cum sodalibus;
V. Prece regis est profectus
In Galliam et effectus
Ejus secretarius.
3. Deo placens, cunctis gratus,
Regali palatio
Moram fecit vir beatus
Sex annorum spatio,
V. Per quem Deus magnalia
Multa fecit in Gallia
Sex annorum spatio.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Cunctis membris impotentem
Curat claudum deposcentem
Ejus alimoniam.
2. Vir benignus caeco flenti
Visum reddit confidenti
De ejus auxilio.
3. Signis sancti divulgatis
Adsunt, quo it, villis, stratis
Infirmorum agmina.

Responsoria.

1. De regis licentia
Redonensi patria
Dato oratorio
It festinus cum gaudio,
V. Quo spretis mundi [gaudiis]
Signis effulsit variis.

2. Villa quaedam, per quam ibat,
Tota fere plebs peribat
Nec non animalia
Aquarum penuria;
V. Quo audito baculo
Terra fixo populo
Fons divus exsiliit.

3. Die quadam exspectabat
Opem sancti, quam optabat,
Multitudo languentium
Stans ante domus ostium;
V. Vir benignus pietate
Hos remisit sanitate
Cunctis prius reddita.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Juxta montem habitabat
Serpens ingens, qui, dum flabat,
Suo flatu morti dabat
Terrae ejus incolas.

2. Prece plebis inclinatus,
Qui reclinat declinatus,
Monstrum stola colligavit
Et in aqua suffocavit.

3. Timens vitam maculari
Una laude populari
Ad desertam Britanniam
Pergit linquens Redoniam.

Responsoria.

1. Ad Britannos transmeando,
Verbum Dei seminando
Multas gentes baptizavit
Et idola conculcavit;
V. Aedes sacras fabricavit
Jesu Christo noviter
Et in fide roboravit
Servos Dei firmiter.

2. Quidam habens daemonium
Sancti petens auxilium
Ejus sensit suffragium
Tactu lecti straminis.
V. Tactu vestis est sanata
Quaedam diu fatigata
Propter fluxum sanguinis.

3. Ubicunque procedebat,
Opem petens accedebat
Infirmorum concio,
Quae ejus auxilio
Sospes recedebat,
V. Qualicunque tenebantur
Aegri morbo, curabantur
Ejus medicamine.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Vir illustris genere,
Illustrior ex opere,
Opem dabat omnibus
Bestiis et hominibus.

2. Quadam die sentiens
Morbo se gravari
Intrat oratorium
Deum deprecari.

3. Statim adest angelus
Dulci modo intrans
Hunc affatur:
Tibi Dei gratia
Supererogatur
Locus tibi debitus
Cum sanctis paratur.

4. Genitricis [Domini]
Completo solemnio
Deo reddens spiritum
Et sanctorum praemio,
Quod est tibi debitum,
Frueris cum gaudio.

5. Dicta die reddito
Missali officio
Et instructo populo
Divino eloquio
Discens obitum suum
Deo reddit spiritum.

Ad Benedictus.

A. Impetrator veniae,
Vas omnis munditiae,
Coelos scandens hodie
Pulsa regem gloriae
Pro lapsis quotidie.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Vir immensae caritatis,
Fons totius honestatis,
Summi regis palatio
Duc nos tuo suffragio
Sanctorumque consortio
Tua jungat oratio.

Brev. Briocense imp. Redonibus 1548. — In 1. Noct. **A** 1, 3 Ortus traxit. — In 2. Noct. **A** 2, 1 Si quis sancti.

15. De sancto Arnulpho.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Vapincensis laetetur civitas
Novi solis lustrata radio,
Vernet in te fides, spes, caritas,
Omnis culpae cesset occasio
In hoc tui patris solemnio,
Quem commendat
carnis integritas,
Norma vitae morum frugalitas,
Verbi vigor, sacra confessio.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Regi regum creatori
Psallat plausus hujus chori,
Qui trasvexit ad decorem
Coeli suum confessorem.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Gallicanis ortus de partibus
Claris fulsit Arnulphus patribus,
Ortu sacro minister Domini
Decoravit castrum Vendocini.

2. Hic ab annis adolescentiae
Literali datur scientiae,
Mox divinis insistens actibus
Admirandis fulsit virtutibus.

3. Spretis puer carnis illecebris
Et mundanis fugatis tenebris
Artae vitae sequens propositum
Monachalem suscepit habitum.

Responsoria.

1. Simoniae pollutus macula
Praesulare Ripertus desiit,
Vapincensis mox ope sedula
Clerus papam Romanum adiit
Et ab ipso supplex expetiit
Virum dignum pastoris infula,
V. Vult sibi praeberi
supplex devotio cleri.

2. Alexandri
vigil industria
Dat Arnulphum
se postulantibus,
Quem virtute,
quem praerogantia
Praeferendum
censet hominibus;
Hunc honestis ornatum moribus
Vapincensis colit ecclesia.
V. Maxima sacrorum
lux fulget in hoc meritorum.

3. Dum Valernae castri basilicam
Venerandus sacraret pontifex,
Ab excelso
per partem lubricam
Lapsus quidam jacebat artifex,
Cui pius levamen opifex
Dat per aquam
crucemque medicam;
V. Fons scelus enervat,
crux quaeque fidelia servat.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Regulari velatus habitu
Christo carne vixit et spiritu,
Christi jugo devote subditus
Praeter Christum
nil ambit penitus.

2. Pro fervore gravisus pueri
Sumptus parat abbas itineri
Volens Romam secum deducere,
Quem prae cunctis
amabat tenere.

3. Alexandri coram praesentia
Tanta fulsit Arnulphus gratia,
Quod per ipsum
totum, quod voluit,
Ejus abbas gratis obtinuit.

Responsoria.

1. Celebrato praesul encennio
Manus lavit infuso latice,
Cujus sacro respersus fluvio
Visum caecus recepit publice,
Mox adstantes laeti mirifice
Claro Christum
laudant praeconio.

V. Voces in caelis
attollit turba fidelis.

2. Miles solo motu malitiae
Blasphemare
sanctum non timuit,
Vindicandae tempus injuriae
Christus diu differre noluit,
Nam de templo
mox lignum corruit,
Qui multatur confracta facie.

V. In qua peccavit,
linguam sibi dente putavit.

3. Visu carens homo Teutonicus
Observabat
sepulchrum praesulis
Orans supplex, ut vir mirificus
Lumen ejus infundat oculis,
Quem depulsis
umbrarum nebulis
Dat videre coelestis medicus.

V. Luce fervens caeli
grates agit ore fideli.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Postulatus a summo praesule
Pius senex obedit sedule,
Jussionem tristis exsequitur,
Dum sodalis sibi subtrahitur.

2. Hunc in Priscae beatae gremio
Sacro papa junxit collegio,
Commendatum
fratres suscipiunt
Et suscepto devote serviunt.

3. Indefessae mentis constantia,
Pius actis, dulcis facundia,
Morum formam
supplet in omnibus,
Dat exemplar vivendi fratribus.

Responsoria.

1. Ob delenda culparum vitia
Monialis catena stringitur,
Sed a sancto collata venia
Sponte ferri ligamen frangitur,
In quo plene facto perpenditur,
Quod sanatur
mens prius saucia.

V. Squalorem sordis
lavit contritio cordis.

2. Mutilatus in dextro brachio
Mutilantem antistes arguit,
Nam in somnis horrenda visio
Huic mirando minax apparuit,
Qua conspecta reus contremuit
De supremo timens judicio:

V. Hac me scire datur,
quae pravis poena paratur.

3. Pater sanctus rebus dispositis
Est sublatus a nequam saeculo,
Terra tanti susceptrix hospitis
Sepulturam dedit corpusculo,
Vapincensis clerus cum populo
Damna deflent amissi capitis.

V. Plaudit gravisus
pro cive suo paradisus.

Ad Laudes.

Antiphonae.

1. Regnaturus in stola duplici
Jam Arnulphus
gaudet in simplici,
Qui vestitus decore gloriae
Delectatur fructu justitiae.

2. Infinita fretus laetitia
Jam cum sanctis
gaudet in patria,
Ubi jugis est exaltatio,
Summa quies et Dei visio.

3. Separatum granum a palea
Paradisi jam tenet horrea,
Et, quam frequens
sitivit lacrima,
Coeli luce repletur anima.

4. Coelum, terra,
pontus et aethera,
Benedicant factorem opera,
Sustentando dans jura singulis
Praedicatur Deus in saeculis.

5. Seniores cum junioribus
Vita, voce, votis et moribus,
Regnum cujus
non novit terminum,
Collaudemus in coelis Dominum.

Ad Benedictus.

A. Veneranda justi memoria
Claris fulget signorum titulis,
Claudis gressus
datur constantia,
Mutis sermo, lux caecis oculis,
Vincti gaudent solutis vinculis,
Surdus audit, cedunt daemonia,
Et defunctis vitalis gratia
Redit pulsis
morborum stimulis.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O lucerna plebis catholicae,
Cleri clarens,
Arnulphe, speculum,
Clerum clemens
adstantem respice,
Rege cives, conserva populum,
Ut post hujus
mortis articulum
Resurgentes in stola duplice
Repromissum
coenae dominicae
Te juvante sumamus epulum.

Brev. Vapincense imp. Vapinci 1499. A. — Brev. Narbonense imp. Carcassonae 1535. B. — In 1. Noct. R 1, 1 Simonis pollutus B. — R 1, 2 Praesulari B. — In 2. Noct. R 2, 3 Vindictam de tempus A. — R 2, 5 de fehlt A.

16. De sancto Autore.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Ave, jubar matutinum,
Flos et decor patronorum,
Autor, redolens oliva,
Te per tempus vespertinum
Ut tutorem populorum
Jam laudamus voce viva.

2. Vere felix pater iste,
Plenus morum fructu,
Fit praesul per te, rex Christe,
Trevirorum ductu.

3. Treviris episcopatu
Miris signis claruit
Ibique Dei precatu
Sedulus apparuit.

4. Ornata haec gemma cleri
Hinc discessit ab hoc mundo,
Juncta coelis Dei veri,
Nam recessit ab immundo.

5. Rursus suis reliquiis
Autor nobis addicitur
Factis ejus exsequiis
Et patronus efficitur.

R. Surge, pater, dignus laude
Pro tuis adoptivis filiis
Munda laesos hostis fraude
Tua prece, tuis auxiliis;
V. Pro nobis Christo applaude
Ut salvet stantes in exsiliis.

Ad Magnificat.

A. O fons inundans veniae,
Qui omni in progenie
Das bonum indeficiens,
Dites, purges esurie,
Bonis coelestis curiae
Mendicantes reficiens;
Hanc catervam tibi servam
Coeli junge tricliniis,
Autoris patrociniis
Ipsam salvam efficiens.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Concrepet oda chori,
regi jubilando venite,
Qui dedit Autori
coelestis gaudia vitae.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Jubilemus Deo in gloria,
Nam beata adest memoria
Sancti Autoris pontificis,
Praeornati signis mirificis.
2. Cui nomen datur
Autor, quo certificatur,
Quod sit prae mille
sanctis autenticus ille.
3. Hic sanctus quinque talenta
Traditis superlucratur
Per virtutum incrementa,
Dum in terris vegetatur.

Responsoria.

1. Dum in terrenis luctibus
Autor per te, Domine,
Fuerat vivificus,
In gratiarum fructibus
Vita, re et nomine
Vixerat autenticus.
V. *Vitam petiit a te et tribuisti ei.*
2. Qui virtutum praxibus
Devotus mirificus
A mundo diligitur,
Quod Trevirorum taxibus
Ut pater deificus
In praesulem eligitur.
V. *Constituit eum Dominus super excelsam terram, ut commenderet fructus ejus.*
3. Trevirensi praesulatu
Pio, justo, sancto statu
Plebi suae praeerat
Et sic fidem Christi rectam
Plebemque suam perfectam
Deo impliaverat.
V. *Qui non egit dolum in lingua sua nec fecit proximo suo malum.*

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. O pietas nati,
patris sapientia veri,
Autoris grati
meritis dignare tueri.
2. In pauca fuit fidelis,
Supra multa constituitur,
Ergo Autor est in caelis,
Ut per nomen innuitur.
3. Abba, tu laudis
orantes qui pius audis,
Nostratum fautor
et tutor sis, sacer Autor.

Responsoria.

1. O Autor, flos pontificum
Auctoris aeternitatis,
Nomen habens autenticum,
Tuae vi auctoritatis
Vultum placa deificum,
Ut vivamus cum beatis.

V. *Multum enim valet in conspectu Domini deprecatio justi assidua.*

2. Hic verus Israelita
Miris signis stante vita
Coram plebe claruit,
Regem Attilam delusit,
Hostes baculo exclusit,
Dum plebs guerris aruit.

V. *Iste pauper clamavit, et Dominus exaudivit eum.*

3. Hodie patronorum,
Flos et decus auctorum,
Autor in terris moritur,
In coelis tamen oritur,
Christo junctus in gloria
Pro saeculi victoria.

V. *Quoniam ingreditur sine macula et operatur justitiam.*

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Autor fautor sis illorum,
Qui te rite florem florum
Colunt horis matutinis
Digne cantibus divinis.

2. Hic pius antistes
nos laetificat bene tristes,
Nam prece dum plaudit
gens, orantes pius audit.

3. Pastoris forma
legis iste, Dei quoque norma
Treviros rexit,
post haec mundum pius exit.

Responsoria.

1. Laetetur coeli regio,
Sanctorum plaudat legio
De Autore egregio,
Quem auctor in coelestibus
Assumpsit de terrestribus
Exutum mundi vestibus.

V. *Placita enim erat Deo anima illius.*

2. Gaude et laetare,
Praesens sacra civitas,
Nam refulget clare
Praesulis festivitas,
Qui te cunctis praeelegit,
Quod Deus in ipso egit,

V. *Memor congregationis suae, quam possedit ab initio.*

3. O auctor summe coelorum,
Qui Autorem Trevirorum
Pro salute das tuorum,
In suis nos miraculis
A cunctis munda maculis
Et hostis pravi jaculis.

V. *Egressus est enim in salutem populi tui cum Christo tuo.*

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Autor ut palma florebit
Cum Domino glorioso,
Coronam enim habebit
De lapide pretioso.

2. In gratiae pabulo
se pontificem quia gessit,
Devicto zabulo
de mundi carne recessit.

3. Deus, Deus meus, tui
Ad te de luce vigilant,
Ut beato queant frui,
Laudibus cui jubilant.

4. Benedicant omnia
Deo Dei opera,
Qui Gertrudi somnia
Mira dedit opera,
Ut esset datura
Nobis sancti crura.

5. Laudate Dominum de caelis
Devotionibus celsis,
Qui Autorem coeli velis
Circumcinxit in excelsis.

Ad Benedictus.

A. Benedicto dono Dei
Hic exsultent greges regi,

Nam nobis sidus oritur,
Quod in Treveri moritur,
Autor, praesul beatus,
Deo auctorisatus.
Pie pater et patrone,
Te devote rogitamus,
Apud Christum sic dispone,
Ut coelum introeamus.

In 2. Vesperis.

Super Psalmos.

A. Surgat in nobis caritas,
Nova refulget claritas,
Nam auctor hierarchiae
Coelesti galaxiae
Autorem praesentavit,
In terris quem beavit.
O auctor summi generis,
Autoris juva meritis.

Ad Magnificat.

O mirae spei
Pontifex, Autor.
Magnae fidei,
Nostratum fautor,
Qui Trevirorum
Praesul fuisti,
Et nostrum forum
Visitavisti,
Ut nostrae laudis
Participares
Ab hoste fraudis
Et defensares.
Ergo pater
noster vocaberis,
Veni, veni,
veni, praesul
Alme, pastor
bone laudaberis.

Brev. ms. Lubicense (ol. 62) saec. 15. — In 1. Vesp. A 2, 3 Sit praesul Hs. — In Laud. A 1, 2 Cum Deo Hs.

17. De s. Augustino Cantuariensi.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Augustinus a beato
Electus Gregorio
Juncto secum venerando
Sanctorum collegio,
Ut fructum ferret Domino
Ex Anglorum populo,
Nunc fulget ut sol in coelo
Lucro centuplicato.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Pastorum summo principi
Jubilemus Domino,
Qui beatum confessorem
Elegit Augustinum.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Legis divinae
vir hic medicamine fretus
Protulit eximium
verbi de semine fructum.

2. Anglorum populis
cultor dicebat herilis:
Deservite Deo
mentis habitu tremebundo,
Ejus justifica
ne depereatis in ira.

3. In montem Domini
positus pastor reverendus
Orans pro populis
curam satagebat ovilis.

4. Augustinus ait
Satanae cultoribus: Ut quid
Corde gravi colitis
hominum mendacia nati,
Sacrificate Deo
cordis libamine vero.

5. Orabat sanctus
Dominum pro plebe sacerdos:
Juste Deus, ne permaneant
hi semper iniqui,

Sed tibi subdantur
credentes corde fideli.

6. Vir Domini quantum
perfecerit ille laborum,
Testantur pueri
divina laude canori.

Responsoria.

1. Augustinus, vir modestus,
Miraculis praecipuus,
A beato Gregorio
Sacratus episcopio
Anglorum genti vividam
Verbi monstravit lucernam.
V. Doctrina fretus mystica,
Virtute apostolica,
Subjectis sibi plebibus
Ut tuba evangelica.

2. Romulea sancti
digressi protinus urbe
Nomine pro Christi
alta petunt pelagi,
Quos Augustinus,
divino dogmate plenus,
Ornabat gestis,
moribus, eloquiis,
V. Exercens jugibus
jejunia longa diebus
Commendata sibi
jura ministerii.

3. Insignis pastor
de summo culmine puppis
Prospiciens arvum
perverso germine comptum
Orans cum sociis
lacrimis ita fatur obortis:
Christe, sator rerum,
vim comprime daemoniorum,
Ut tibi complacitam
possimus gignere plebem.
V. Introitum nostri
tu lumen dirige verum,
Lucrandis populis
auditum praebe benignum.

4. Cum pietatis opus
plantaret cultor opimus,
Humani generis
rugiebat pestifer hostis,
Dum nimium frendens
vacuas dum territat auras
Faucibus ex rabidis,
depellitur agnus herilis.
V. Suscipit ecclesia
vitae documenta perennis,
Idola depereunt
mortis Satanaeque furentis.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Sancte carens macula,
vitae laetaris in aula,
Augustine, gregi
veniam deposce precanti.

2. Actibus innocuis
et corde piatus et ore,
Confessor Domini
transivit ad gaudia coeli.

3. Lumen sensificum,
totius palma salutis,
Hujus nos precibus
protege pontificis.

4. Et qui consortes
non possumus esse decoris,
Effice nos, Domine,
participes veniae.

Responsoria.

1. Vera salus populorum
Per beatum Augustinum
Sanavit gentem Anglorum,
Qui per verbum veritatis
Languidos oblatos sibi
Restituit sanitati.
V. Baptizato quoque rege
Ac plurimis fidelium
Congaudebat quotidie
De numero credentium.

2. Confessor Domini bonus
praedicans instantius
Minas sprevit barbarorum
graviter furentium,
Insuper ab ipso rege
colitur magnifice.
V. Daemones verbo fugabat,
ordinans ecclesiam
Insistebat officiis
juxta ritum mysticis.

3. Inter falsiloquos
forte recumbens
Verbis pontificum
jure coactus
Sanctus vir Domini
percitus inquit:
Jam nunc sufficiunt
plurima verba,
Sed virtus Domini
vera probetur.
V. Curatoque dehinc
corpore caeco
Importuna fugat
agmina dicens.

4. O meritum justi
nimium laudabile testis,
Quos nec vis hominum
valuit superare nec arma,
Hos Augustinus
solo sermone subegit.
V. Armatus verbi
gladio galeaque salutis
Indomitos adiit
doctrinae viribus Anglos.

Ad Laudes.

Antiphonae.

1. Augustinus ecclesiae
Restaurator Angliae,
Docebat Christum colere
Idola respuere.

2. Armatus cruce nobili
Stabat verbo fidei,
Regem saevum prae ceteris
Christi junxit discipulis.

3. Praebebat sanctus
cunctis exempla salutis
Ecclesiae sacro
deditus officio.

4. In conspectu populorum
Per sancti viri meritum
Confesso Christi nomine
Caecus gaudet de lumine.

5. Ad hujus sancti tumulum
Curantur membra languentum,
Per cujus summum studium
Cognoverunt altissimum.

Ad Benedictus.

A. Hodie pater Anglorum
Consors factus angelorum
Migravit ad Jesum Christum.
Gaudet mater ecclesia
Verbo Dei fecundata,
Quae beatum pontificem
Praemisit in Jerusalem.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Magne praesul, doctor gentium,
Pater Anglorum,
Alme Augustine,
Intercede pro populo,
Quem lucratus es Domino,
Veniam posce famulis,
Quibus donasti verbum salutis.

Brev. ms. Coloniense saec. 13/14. Cod. Londinen. Harl. 4664. — Nach der 4. Antiphon der 2. Nocturn folgen folgende Anfänge von Antiphonen de communi: Amavit eum Dominus; In fide; Collaudabunt. Antiphon und Responsorien der dritten Nocturn sind alle prosaisch und de communi, weshalb nur die Anfänge angegeben. Diese Lückenhaftigkeit legt den Gedanken nahe, dafs wir es mit einem Officium zu thun haben, dem die monastische Form nicht ursprünglich ist.

18. De sancto Augustino.

In 1. Vesperis.

R. O decus ecclesiae,
lux mundi, salus quoque terrae,
Augustine pater,
dilecte Deo vehementer,
Pro nobis Christum
supplex deposce benignum.
V. Ut vitiis mundos,
virtutum lumine claros,
Reddat nos patriae
coelestia dando supernae.

Ad Magnificat.

A. Augustine, summe doctor
Et cultor justitiae,
Pietatis propugnator,
Bellator perfidiae,
Sapientiae per vias
pulchras et pacificas,
Quas trivisti, duc nos tecum
ad sua palatia.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Exsultemus Deo nostro,
laetemur in Domino,
Qui dedit nobis insignem
doctorem justitiae,
Cujus nimbus orbe toto
fructus est tam multiplex.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Vere beatus iste vir,
Summus amans legis Dei
Signumque tam fructiferum,
Ut toti det mundo cibum.
2. Rupit malorum vincula,
Jugum rejecit improbum,
Sublimis in monte Dei
Superna jussa docuit.
3. Vanos, graves, falsiloquos
Sanctum arguentem filios
Terris Deus mirificans
Transfert ad coeli requiem.
4. Benedixisti, Domine,
Justo, qui tam dilexit te,
Quo totus dum replebitur,
Aeternum gloriabitur.
5. Mirabilis es, Domine,
Donans honorem gloriae,
Hostes tuos qui destruis
Potentis oris gratia.
6. Arcum, sagittas tenebris
Rectis pararunt improbi,
Vicit fidens in Domino,
Justus amabilis Deo.

Responsoria.

1. Civitas nobis Tagaste
regionis Africae
Augustinum turrim dedit
fidei catholicae,
V. Honesta et christiana
editum progenie.
2. Maxima parentum cura
literarum studiis
Brevi puer eruditus
insignis emicuit,
V. Sacris enim et divinis
aptandus officiis.
3. At rudis adolescentis
ingenium docile
Errore Manichaeorum
capitur Carthagine,
V. Ut post revelata magis
veritas dulcesceret
Et tenacius comperta
pectori insideret.
4. Cumque plures docuisset
primitus in Africa,
Oratoriam docturus
Romam quoque navigat,
V. Ut doctrinam tanti viri
Probet et Italia.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Justus, verax, innocuus
Altis quiescit sedibus,
Per quem maligni ad nihilum
Haeretici deducti sunt.

2. Desideravit, fruitur
Gaudens coelo vultu Dei,
Fructum semenque pessimum
De terra qui disperdidit.

3. Rex gloriae bello potens
Per mundicordem militem,
Suam quaerentem faciem,
Dolosam stravit aciem.

4. Conventus malignantium
Iniqua perscrutatus est,
Alti venit cordis homo
Et Deus exaltatus est.

5. Verbosa pestis praevalens
Domum Dei mirabilem
Pressit, beatus lectus est,
Illa cadente haec uber est.

6. O palma mire florida,
Dei perornans atria,
Augustine, scientiae
Profundae conscientiae
Factura, quae dives manus,
Altis jucunda sensibus,
Per te perennis illa sit
Senecta nostra uber bonis.

Responsoria.

1. Inde Caesaris praecepto,
immo nutu divino
Transfertur Mediolanum
quasi rhetor docturus,
V. Ad urbem, cui praesidebat
sacerdos Ambrosius.

2. Igitur catechizatus
per tantum antistitem
Liberatur ab errore,
lavatur baptismate,
V. Diligentius instructus
catholico dogmate.

3. Spiritus sancti renatus
et repletus gratia
Omnibus saeculi pompis
statim valere nuntiat
V. Fidei ad Deum tendens
et amoris passibus,
Ne quid animum devotum
terrenum praepediat.

4. Mox in Africam regressus,
ordinatus presbyter,
Cuncta morum et doctrinae
circumlustrat lumine,
V. Cum quibusdam sibi junctis
vivens apostolice.

In 3. Nocturno.

Ad Cantica.

A. Hic tibi quam fuerat
sapientia dulcis amica,
Augustine, suam
dum gemis ad patriam,
Susceptum supera
tandem solatur in aula
Et carum proprio
confovet in gremio;
Hanc nos corporeo
fac delectamine spreto
Sic ardendo sequi,
sic et habendo frui.

Responsoria.

1. Processu quoque temporis
Factus antistes Hipponis
Publice atque privatim
docet verbum salutis
V. Contra haereses Africanas
maxime Donatistas.

2. Aliquanti post elapso
temporis curriculo
Africam triplex pervasit
Barbarorum invasio,
V. Ferro, flammis cuncta perdens,
Fide favens Ario.

3. Videns ergo urbem suam
hostibus circumdatam,

Lacrimosa Deum prece
indefessus postulat,
V. Ne depopulationem
illius conspiciat,
Ut ab hac se miseratus
luce jam recipiat.

4. Tertio obsidionis
mense febre decubat,
Transitu beato functus
laetus coelos superat,
Intimus Dei amicus
ipso nunc perfruitur,
Apud quem nobis patronus
perpes sit, deposcimus.
V. Debellatis usquequaque
veritatis hostibus
Miles Dei gloriosus
Triumphans eximitur.

Ad Laudes.

Antiphonae.

1. Domino regnanti semper
psallamus suppliciter,
Cum quo praesul Augustinus
regnat in coelestibus.

2. Felix migrans ad superna
doctor summus atria,
Introivit in conspectu
Dei cum laetitia.

3. Quem sitivit in hac terra
Augustini anima,
Satiatur fonte vitae
nunc in poli patria.

4. Domino benedicamus
corde, verbis, actibus,
Cui benedicit in coelis
Augustini spiritus.

5. Laudemus universorum
conditorem Dominum,
Cujus donis Augustinus
fulsit tot virtutibus.

Ad Benedictus.

A. Laudibus magnis te Deum
in magni pontificis
Benedici constat dignum
Augustini meritis,
Cujus illustratur sancta
doctrinis ecclesia,
Quo intercedente duc nos
ad aeterna gaudia.

In 2. Vesperis.

R. Lucifer ut coelo
solet effulgere sereno
Inter sidereas
nocturno tempore flammas,
Sic Augustinus
toto nitet orbe beatus.
V. *In medio ecclesiae aperuit os ejus, et implevit eum Dominus spiritu sapientiae et intellectus.*

Ad Magnificat.

A. Augustine, nitens
doctorum gemma per orbem,
Clarus et reliquis
rutilans ut sidus in astris,
Sis memor et salves
nostri, deitatis amice.

Alia Antiphona.

O lingua sancti spiritus,
Fluens doctrinae imbribus,
Contra errorum machinas
Turris David fortissima,
Nobis semper tu succurre,
Alme doctor Augustine.

Antiph. ms. S. Martialis Lemovicen. saec. 13. Cod. Parisien. 1088. A. — Brev. ms. Valentinense anni 1420. Cod. Parisien. (Arsen.) 105 B.

Das Brevier von Valence bietet das Officium nicht monastisch. Es beginnt in 1. Vesp. Ad. Magnif. A: O palma mire florida = In 2. Noct. A 6. Es fehlen ihm In 1. Vesp. R: In 2. Noct. AA 4, 5, R 2; In 3. Noct. Ad Cant. A, RR. 1, 2, 3. In 2. Vesp. R und beide AA ad Magnif. statt deren: Augustine, summe doctor etc.

In 1. Noct. **A** 1, 4 Ut et toti mundo det cibum B. — **A** 3, 2 argumentum B. — **A** 4, 3 Quo dum totus A. — **A** 5, 2 gloriam A. — **R** 1, 1 Civitas nobilis Targasten B. — **R** 1, 3 turrem A. — **R** 3, 1 Ad rudis B. — **R** 4, 6 Polleret Italia A. — In 2. Noct. **A** 2, 4 De terraque B. — **A** 6, 3 scientiae summae B. — **A** 6, 4 fehlt A. — **A** 6, 6 jucundat A. — **A** 6, 7 Par te B. — **R** 1, 4 quasi rector AB. — **R** 3, 4 alere nuntiat A; lies: vale renuntiat? — In 3. Noct. **R** 1, 2 Factus episcopus A. — **R** 1, 4 lies: verbum salutis docet? — **R** 1, 6 lies: Donatistas maxime; die Hs. fügt noch bei: Manichaeos atque paganos, was spätere Zuthat scheint. — **R** 4, 9 neque quaque B. — In Laud. **A** 3, 3 Satiatus A, satiavit B. — **A** 4, 3 benedixit A. — Ad Bened. **A**, 3 Benedicti constat B.

19. De sancto Baldo.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. In sanctorum splendoribus
Natus ante luciferum
Signis micantem pluribus
Sol nobis misit Hesperum.

2. Ut Hesperus enituit
Baldus morum fulgoribus,
Se Deo, sua tribuit
Et dispersit pauperibus.

3. Ut eum cum principibus
Sui collocet populi,
Christus hunc a tumultibus
Hujus exserit saeculi.

4. Cordis optans ex intimo
Passionis instantiam
Sese laudis altissimo
Sacrificavit hostiam.

5. Ut sancti sic effloreat
Baldi fructificatio,
Coelestis hunc lux trabeat,
Virtutum plena radio.

Ad Magnificat.

A. Ave, praesul eximie,
Virtutum florens floribus,
Qui carnis liber nexibus
Coelum conscendis hodie,
Tuis nos, Balde, precibus
De maris hujus fluctibus
Transfer ad portum patriae.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Adsunt Baldi pontificis
Veneranda solemnia,
Laudis sono multiplici
Plaudat mater ecclesia.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Quasi natus aut plantatus
Rivi secus alveum
Fructum temporaneum
Protulit Baldus beatus.

2. Praedicavit et servavit
Dominicum praeceptum
Et coelitus acceptum
Talentum multiplicavit.

3. Dum obivit, obdormivit
Soporatus requie
Et a carnis carie
Liber coelum introivit.

Responsoria.

1. Ad honorem opificis
Summi Baldi pontificis
Laudibus insistamus,
Ut ad coeleste bravium
Per ejus patrocinium
Post cursum attingamus,
V. Votis hymnis et canticis
Viri sancti praeconium
Laetantes attollamus.

2. Clara stirpe progenitus
Baldus, antistes inclitus,
In lege meditari
Solerter studuit,
Unde promeruit
Coronam sibi dari.
V. Letaeis culpae penitus
Expers in istis renuit
Caducis prosperari.

3. Aevum adolescentiae
Donis praeventus gratiae
Modeste pertransivit,
Locum parans virtutibus
Christi mandatis omnibus
Devotus obedivit,
V. Praecurrens castimoniae
Vias pudicis gressibus
Carnis motus attrivit.

2. Attritus parsimonia
Non injectu sed gratia
Coelesti provocatus
Metropolis Turonicae
Conscendit honorifice
Sedem pontificatus,
V. Sanctum fore praeludia
Signo monstrant multiplici
Finis et incolatus.

3. Dum maris in periculo
Sanctum rogatu sedulo
Martinum invocaret,
Illi Martinus adfuit,
Moxque sanctus obtinuit,
Tempestas ut cessaret;
V. Vociferante zabulo
Turbari nunquam potuit,
Ut a prece vacaret.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Illustratus et signatus
Dei vultus lumine
Fruitur interminae
Somno pacis vir beatus.

2. Liber satis a peccatis
Factus praesul inclitus,
Coronatus coelitus
Scuto bonae voluntatis.

3. Minoratus vir beatus
Paulo plus quam supera,
Dei rexit opera
Letalis expers reatus.

Responsoria.

1. Cruce carnem attenuat,
Multa ne lapsa minuat
Stipendia laborum:
Hanc caro nutrit fomite,
Ne fortassis a tramite
Declinet praeceptorum.
V. Hic libido non aestuat,
Quae nullo constat comite
Stipata vitiorum.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Supergressus vitae gressus
Hujus sine macula
Tua tabernacula,
Deus, tandem est ingressus.

2. Gloriatur et laetatur
In virtute Domini
Honorisque gemini
Serto quoque coronatur.

3. Mundo corde sine sorde
Deum generatio
Haec quaesivit studio
Manuque misericorde.

Responsoria.

1. Divino mundum semine
Replens, ardore geminae
Succensus caritatis,
Aegris affert remedia,
Mendicis et obsequia
Praestat humanitatis;
V. Praeclarus sanctitudine
Coeli tandem in gloria
Laetatur cum beatis.

2. Quae sit beati sanctitas,
Viri signorum claritas
Per orbem divulgavit,
Ad ejus nempe tumulum
Defunctum mater parvulum
Vivum recuperavit;
V. Quem tangebat infirmitas,
Sanum bovellus oculum
Exsultans reportavit.

3. O virtutum vas odorum,
Balde, felix Christicola,
Coetu gaudens in doctorum
Praemiatus aureola,
Pro salute servulorum
Precum libamen immola.
V. Gemma nitens, flos in florum
Pulchre vernans areola,
Recta via, norma morum,
Balde, coelestis incola.

Prosula.

1. Solaris consors luminis,
Coeli sidus, irradia
Interioris hominis
Nostri visens praecordia.

2. Exilis modulaminis
Accepta tu praeconia,
Quae tui pangit nominis
Haec in laude familia.

3. Nostri culpam peccaminis,
Balde confessor, expia
Precumque proli virginis
Pro nobis sacrificia
Immola.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Praecinctum fortitudine
Cum decore virtutum,
Coeli Baldum in agmine
Colamus constitutum.

2. Jam in conspectu jubilat
Beatae trinitatis,
Ubi splendore rutilat
Divinae claritatis.

3. Suscepit Dei dextera
Sibi compatientem
Et evexit ad sidera
Post se sic adhaerentem.

4. Cuncta nunc benedicite
Creata creatori
Melosque Baldo pangite,
Beato confessori.

5. Exutus carnis sarcina
Deum laudat in caelis,
Cui laudum modulamina
Plebs impendat fidelis.

Ad Benedictus.

A. Precis opem suffragio
Nobis, o Balde, porrige,
Rege stantes in stadio,
Culpa prostratos erige,
Tui, sacer opilio,
Mores ovilis corrige
Nosque te duce praevio
Pacis in viam dirige.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O praesul eximie,
Vas virtutum omnium,
Lochensis ecclesiae
Nobile depositum,
Balde, praeco Christi,
Adstanti memoriae
Tuae plebi gaudium
Da coelestis patriae,
Quod tibi per meritum
Ingens acquisisti.

„Regalis et collegiatae ecclesiae Sanctissimae Dei genitricis et virginis Mariae Lochensis, sanctae sedi Apostolicae immediate subjectae, Breviarium.“ Imp. Turonibus 1536. — Hymnen siehe Analecta IX, p. 81 sq.

20. De sancto Barnardo.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Adest dies celebris,
   Qua servus fidelis
   Ab his migrans tenebris
   Corruscat in caelis.

2. Peregrinus patriam
   Obtinet coelestem,
   Gloriae primariam
   Ubi sumpsit vestem.

3. In nuptiis regiis
   Decenter ornatus
   Affluit deliciis
   Supernis beatus.

4. Corde, lingua, manibus
   Domum fabricavit
   In locis coelestibus,
   Quam inhabitavit.

5. O pastor egregie,
   Adsis semper gregi
   Commendans quotidie
   Nos aeterno regi.

Ad Magnificat.

A. Magnificat animam
   Deus sui militis,
   Virtute mirificat,
   Amplificat meritis,
   Praemii glorificat
   Deliciis abditis,
   Secum cor laetificat
   Barnardi antistitis.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Collaudemus singuli
   Divinam clementiam,
Qui Barnardo praesuli
   Dedit tantam gloriam.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Nobilis prosapiae
   Tamquam vitae lignum
   Barnardus Burgundiae
   Dedit fructum dignum.

2. Super Sion positus
   Jussa Dei praedicat,
   Moribus compositus
   Ut sol lucens emicat.

3. Deus, ejus gloria,
   Hunc clamantem eripit
   Et secum in patria
   Exaltatum suscipit.

Responsoria.

1. Stirps Barnardum
   producit nobilis,
   Radix florem,
   fructum flos utilis,
   In quo Deus patet mirabilis,
V. Crescit puer simplex et humilis,
   Virtutibus magnis laudabilis.

2. Avulsus a scholarum studiis,
   Praesit in patris patrimoniis,
   Summi patris haerens consiliis
V. Emit summa de rebus patriis
   Et aeterna de transitoriis.

3. Factus miles impugnat vitia,
   Monachorum fundat coenobia,
   Vana mundi calcata gloria
V. Fit monachus tenens humilia,
   Ad virtutum volat fastigia.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Verbis, signis, actibus
   Barnardum magnificat
   Coram magnis regibus
   Deus et mirificat.

2. Hunc Deus exaudiens
Perdidit mendaces,
Errorum aperiens
Laqueos fallaces.

3. Dei mirabilia
Videns in coelestibus
Omnia terrestria
Subjecit sub pedibus.

Responsoria.

1. Dum humilis latere nititur,
In abbatem invitus sumitur,
Hinc Viennae praesul efficitur;
V. Dum, quis fiat
praesul, discutitur,
Puer de hoc decennis loquitur.

2. Cum Barnardus in alto ponitur,
Esse bene nardus ostenditur,
Cujus mundus odore trahitur;
V. Solis jubar late diffunditur,
Per hoc caecus
error confunditur.

3. Beatus vir
post longum proelium,
Multiplicem
post fructum messium,
Sciens cursus
propinquum stadium,
Se praeparat,
ut sumat bravium,
V. Ut Rachelis assumat studium,
Romanense subit coenobium.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Dei tabernaculum
Merito justitiae
Habet habitaculum
In aeterna requie.

2. Cordis desiderium
Tu das ei, Domine,
Cujus est judicium
Missa vox cum lumine.

3. Quod in montem Domini
Innocens ascendit,
Ordo junctus lumini
Desuper ostendit.

Responsoria.

1. Viri probat peringens meritum
Vox militem vocans emeritum,
Fragrans odor,
lumen viis praestitum:
Haec testantur beatum exitum.
V. Suscipiunt beatum spiritum
Laeti chori coelorum militum.

2. Dum thesaurus
occultus quaeritur,
Almi patris
sepulchrum frangitur,
Inde mirus odor egreditur,
Sancti virtus
suppressa panditur;
V. Salus membris
aegrotis redditur,
Barnardi laus
longe diffunditur.

3. Gaude, Romanensis ecclesia,
Tanti patris dotata gloria,
In te victor transit ad praemia,
V. Cujus te fundavit industria,
In te virtutum fit frequentia,
In corporis sancti praesentia.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Laudes nostras suscipiat
Vox in altis mirabilis,
Quas gratas Deo faciat
Barnardus, vir laudabilis.

2. Jubilate, jam jubilat
Deum videns in jubilo
Barnardus, cui laus rutilat
Dei lux absque nubilo.

3. Hunc suscepit dextera
Dei, quem sitivit,
Dans huic super sidera
Potum, quem cupivit.

4. Sacerdotes Domini
Deum benedicant,
Cujus laudes homini
Per Barnardum micant.

5. Laudent simul omnia
Dominum de caelis,
A quo sunt magnalia
Barnardi fidelis.

Ad Benedictus.

A. O decus Burgundiae,
Ambroniacensium
Fundator ecclesiae
Atque Romanensium
Et praesul egregie
Gregis Viennensium,
Devotae familiae
Per tuum suffragium
Impetres quotidie
Divinum auxilium.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Solemnizet laetabundus
In Barnardi festo mundus,
Nostri sacri praesulis,
A valle fletus jucundus
Exit et a mundo mundus
Liber carnis vinculis,
Regnat meritis fecundus,
Fontis vitae sitibundus
Sociatur poculis.

Brev. ms. Brivatense saec. 15. (Privatbesitz) A. — Brev. ms. Deense saec. 15. Cod. Gratianopolitan. 134. B. — Brev. ms. Deense saec. 15. Cod. Avenionen. s. n. C. — Brev. ms. Valentinense saec. 15. Cod. Atrebaten. 1142 (552). D. — Brev. S. Barnardi in Romanis imp. Romanis 1518. E.

In 1. Vesp. beginnen Ad Magn. BC; die fünf AA super Psalmos in 2. Vesp. C. — Ad Magn. A, 5 Praemiis A. — Invit., 4 Tantam dedit B. — In 1. Noct. A 1, 2 vitae fehlt A. — In 2. Noct. R 1, 6 de hoc deormus loquitur A. — In 3. Noct. A 3, 1 Quid in A. — R 1, 6 Laeti chori angelorum A. — R 3, 6 In fehlt A. — In Laud. A 5, 4 Bernhardi de coelis A; der Name wird in ABC stets Bernhardi geschrieben. Ich behalte die Form Barnardi nach E bei zur besseren Unterscheidung.

21. In Octava s. Barnardi.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

A. Gaude, Lugdunum, praesulis
Barnardi festi gaudio,
Quem cum virtutum titulis
De tuo territorio
Mittis Viennae populis,
Omni dignum praeconio.

Ad Magnificat.

A. Gaude, parens alta prosapia,
Tantae prolis refulgens gloria,
Monachorum
prorumpant gaudia,
Viennensis plaudat ecclesia,
Sed tu magis. Romanis, grandia
Sancti tui agens solemnia.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Adsunt sanctissimi
patris solemnia,
Laudet et jubilet
nunc haec ecclesia.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Lugdunensem provinciam
Valde Barnardus extulit,
De qua ducens originem
Fructus beatos protulit.

2. Alta natus progenie
Virtutibus dum emicat,
Genus suum quam nobile
Plus et plus sic magnificat.

3. Felix haec nobilitas,
   Quae virtutum florem
Profert sui nominis
   Reddentem odorem.

Responsoria.

1. Ex illustri natus prosapia,
Mundi sanctus declinans vitia,
Totum transfert cor ad coelestia
   Ex Dei gratia.
V. Mundi divitias, carnis delicias
Generis gloriam, spernit et curiam.

2. Inter mundi fulgentem gloriam
Et Karoli regalem curiam
Servat sanctus cordis munditiam
   Et conscientiam.
V. Extra mundi portans imaginem
Intus sanctum gerebat hominem.

3. Felix miles,
   qui vanum saeculum
Sic contempsit,
   ut esset speculum
Sanctitatis
   atque spectaculum
Morum cunctum
   illustrans populum.
V. Ut coelum ornant sidera,
Sic hunc virtutum opera.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Hic mundum dum considerat,
   Intrat in monasterium,
Quod prius ipse fecerat
   Monachorum refugium.

2. Perfectionis culmine
   Universos exsuperat,
Quos sub Maria virgine
   Jam ante congregaverat.

3. Voto communi omnium,
   Quibus gratus efficitur,
Licet invitus nimium
   In abbatem extollitur.

Responsoria.

1. Mundi caute timens contagia,
Quae mundi sunt, reliquit omnia,
Manum mittens ad claustri fortia,
   Christi vestigia.
V. Omne saecli disrumpens vinculum,
Regi Christo se dat in famulum.

2. Claustralis factus humilis
Et vas virtutum omnium
Et gratia mirabilis
Cunctis fit in solatium;
V. Cunctis gratus cunctos laetificat,
Cunctis placet, cunctos aedificat.

3. Domus hujus, quam ipse fecerat
Et maximis donis dotaverat,
In qua fuit ipse discipulus,
Pater abbas fit Dei famulus.
V. Felix habens tu, Ambroniacum,
Talem patrem et talem monachum.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Ex abbatis officio
   Mire fuit vocatus,
Puerili indicio
   Ad culmen praesulatus.

2. Factus praesul sollicite,
   Quae sunt praesulatus,
Exsequitur assidue
   Digne vir beatus.

3. Romanis aedificat
   Locum requiei,
Quo tumultus fugiat
   Homo sanctus Dei.

Responsoria.

1. Pontificis ascendens culmina
Sancte vivit, expugnat crimina
Et commissar eformat agmina,
Nulla sanctum frangunt discrimina.

V. Nocte coeli perlustrans lumina
Die terris dat vitae semina.

2. Granum exsussum palea
Nexu solutum luteo
De mundiali area
Coeli locatur horreo.

V. O cum quanto receptus gaudio
In doctorum fulget consortio.

3. Gregem tuum, pastor egregie,
Festum tuum colentem hodie
Tuis sanctis defende precibus
A malorum cunctis incursibus,

V. Ut sub tuo nunc patrocinio,
Tuo tandem sit in consortio.

Ad Laudes.

Antiphonae.

1. Adest dies memoriae,
Qua Barnardus mirificus
Transit ad regem gloriae,
Civis effectus coelicus.

2. O cum quanta laetitia
Receptus est in caelis,
Cum de mna lucra varia
Reportat vir fidelis.

3. In terris in modicis
Gerens se fideliter,
In coelis in maximis
Ascendit sublimiter.

4. Felix iste · · · · · ·,
Quem Christus, quando venit,
Super gregem suum sollicite
Vigilantem invenit.

5. Laus Deo sit pro tali famulo,
Quem laudandum a suo populo
Christus fecit in omni saeculo.

Ad Benedictus.

A. Transit praesul ad coeli solium,
Dux ad sceptrum,
cursor ad bravium,
Mors in vitam, labor in otium,
Praesens cedit
luctus in gaudium.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O praesul eximie,
Norma sanctitatis,
Pietatis vasculum,
Homo veritatis,
Tua per suffragia
Veniam peccatis
Et vitam in gloria
Praesta cum beatis.

Brev. S. Barnardi in Romanis imp. Romanis 1518.

22. In Translatione s. Barnardi.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Congaudeat ecclesia
Summa cum devotione,
Laeta psallens praeconia
Barnardi translatione.

2. Vivens in mundo fundavit
Templum istud mirifice
Et locum amplificavit
Adjacentem magnifice.

3. O Barnarde, pastor pie,
Aperi tuos oculos,
Respice nos hodie
Ad te clamantes famulos.

4. Sicut miles arma sua
Custodit a rubigine,
Sic, Barnarde, ossa tua
Praeservas a putredine.

5. Nam Reinaldo praecepisti
Corpus tuum exhumari
Nec non illud mandavisti
Honestius collocari.

Ad Magnificat.

A. Puerum suum suscepit
Israel devotissime.

Dum Barnardi corpus cepit
Redolere dulcissime;
Omnes ergo voce pia
Decantemus Alleluja.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Translatus est in gloria
Pastor noster, Alleluja.

Ad Nocturnum.

Antiphonae.

1. Ad laudem tui nominis
Barnardique sit haec dies,
Christe, pater, fons luminis,
Cunctorum conditor qui es.

2. Dum thesaurus occultus quaeritur,
Puerilis manus conteritur,
Vino sacro post haec adspergitur
Et illaesa per cunctos cernitur.

3. In die translationis
Sanitatis obsequia
Data pluribus personis
Sunt divina potentia.

Responsoria.

1. Visione multis apparuit
Sacer praesul lapsis temporibus,
Ipsos quoque dulciter monuit
Pro levandis ipsius ossibus.
V. Finaliter uni de fratribus
Beatus vir comminatus fuit.

2. Romanensis populus gaudeat
Videns patrem suum exaltatum
Et patronum sibique studeat
Exhibere dignum famulatum.
V. Sacerdotum sidus irradiat,
Quis est homo, qui nunc sufficiat
Exhibere dignum famulatum?

3. O Barnarde, pater egregie,
Ad te puris spiramus cordibus
Rogantes, quod conserves hodie
Locum tuum cum habitantibus.
V. Festum tuum devote colimus,
Ut gubernes semper, deposcimus.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Indutus fortitudinem
Contra malignos spiritus
Dat odoris dulcedinem
Barnardus, praesul inclitus.

2. Servite in laetitia
Barnardo, nostro praesuli,
Ut impetret cum gratia
Salutem sui populi.

3. In terra deserta fuit,
Invia et inaquosa,
Et per tempora latuit
Margarita speciosa.

4. Benedicite omnia
Opera Dei Domino,
Qui Barnardum in gloria
Posuit sine termino.

5. In hoc festo tuba cum tympano,
Psalterium, chorus cum organo
Et cithara resonent vocibus
Cum cymbalis bene sonantibus.

Ad Benedictus.

A. Jusjurandum, quod juravit,
Hunc se locum servaturum,
Usque nunc ipse servavit
Et servabit in futurum,
Si pro posse honoremus
Eum in hac ecclesia;
Ergo, fratres, nunc clamemus
Simul omnes Alleluja.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Cum Barnardus in alto ponitur,
In brachio fecit potentiam
Deus, salus aegris impertitur,
Ad praesulis laudem et gloriam,
Et beatum perenniter omnes
Dicunt ex hoc generationes.

Brev. S. Barnardi in Romanis imp. Romanis 1518.

23. In Translatione s. Benedicti.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Dilectus Dei Mummolus,
Pastor gregis Dominici,
Amicus coeli civibus,
Ut transferret in Galliam
Patris Benedicti glebam,
Divinitati placuit,
Qua admoneri meruit.

2. Inter ceteros igitur,
Quos normali imperio
Dogmate fovebat sacro,
Quidam Aigulphus nomine,
Flos candens innocentiae,
Pollebat privilegio
Disciplinae monasticae.

3. Hunc pater ille Mummolus,
Ut meruit oraculo
Edoceri divinitus,
Direxit ad Italiam,
Beneventi provinciam,
Quae tunc patris corpoream
Retinebat praesentiam.

4. Tandem perveniens ad oppidum,
Quod incolae vocant Casinum,
Prostratus orabat ad Dominum,
Qui visionis auctor fuerat,
Monstrari sibi thecam placeat
Thesauri sui, quem promiserat.

5. Intuens annosus homo
Hunc explorantem sedule:
Si, inquit, fidei meae
Tuam placet committere,
Puto me ocius dare
Finem tuae solertiae.

6. Tanti secreti conscius
Ille senex angelicus
Huic inquit: vigil lectulo
Primo noctis crepusculo
Splendore notabis locum,
Ubi tui reperias
Laboris desiderium.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Personae senilis fidem
Vir Dei probans stabilem,
Visionis historiam
Et tanti laboris viam
Beato seni texuit
Et promissionis memor,
Ut fieret, obtinuit.

2. Cordis amore credulus
Senis promissionibus
Noctem pervigil excubat,
Precibus coelum penetrat,
Hinc sanctorum reliquiae
Claro monstrantur jubare.

3. Nondum sol per orbem suos
Coelo fundebat radios,
Aigulphus venerabilis
Ovanter locum adiit,
Cujus notator extitit,
Coelorum regi jubilat
Reperto, quod quaesierat.

4. His inventis vir Domini
Latus apertum loculi
Sancto thesauro vacuat,
Quem texta palmis sportula
Includit, quam paraverat,
Mox magno cum tripudio
Pede fertur retrogrado.

5. Jam securi pacifice
Fines intrabant patriae,
Insinuatur praesuli
Furto felices insequi,
Coelesti mox oraculo
Moras vetantur nectere
Potiti desiderio.

6. Cumque ministri Domini,
Reliquiarum geruli,
Ut coelitus didicerant,
Romanum papam fugerent,
Divinitas hos protegit,
Hostes tenebris abigit;

Intrant securi patriam,
Adventum patris nuntiant
Laetificantes Galliam.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Gloriosus Christicola
Rediens ab Italia
Cum thesauro, quem repperit,
Gallias ovans rediit,
Patrem Mummolum repetit
Gestans sanctorum corpora,
Gallis aeterna gaudia.

2. Facti hoc imperio
Securi Dei famuli
Ab hostium periculo
Amoenis tandem floridi
Requiescunt praedioli,
Quod Bonodium dicitur,
Aurelianensis pagi.

3. Ecce, privatus lumine
Ab utero matris suae
Interpellat sanctissimum
Dum Benedicti meritum,
Caecitatem deseruit,
Solem cernere meruit
Orans: sancte, propitius
Adesto nostris precibus.

4. Infertur quidam languidus,
Nervis membrorum perditus,
Poscens Dei auxilium
Per Benedictum famulum;
Cujus ut sportam attigit,
Gaudens in pedes constitit,
Hinc benedicit sedulus,
Per quem sibi est redditus.

5. Procedens pater Mummolus
Obviam sanctis ossibus
Cum monachorum agmine
Et sacro plebis ordine
Laudum Deo praeconia,
Dat Benedicto cantica,
Per quem juvari poscimus
Suis ovantes laudibus.

Brev. ms. Tutelense saec. 11/12. Cod Parisien. 1256. A. — Brev. ms. S. Petri de Cultura saec. 13. Cod. Cenomannen. 188. B. — Brev. ms. Sammaglorianum saec. 15. Cod. Mazarin. 346 (767). C. — Brev. ms. Nobiliacense saec. 15. Cod. Burdigalen. 85. D.

Nur die Antiphonen der Nocturnen (mit Ausnahme der vierten und der Antiphon ad Cantica) und der Laudes bewegen sich im jambischen Dimeter und bilden zusammen eine fortlaufende Erzählung; die anderen Teile des Officiums sind in Reimprosa abgefafst, die in der zweiten Nocturn sich der gebundenen Redeweise stark nähert. Das erste Responsorium enthält z. B. unter 9 Zeilen 6, das zweite unter 7 Zeilen 2, das dritte unter 9 Zeilen 5, das vierte unter 8 Zeilen 5 jambische Dimeter. Der Inhalt der dritten Nocturn bezieht sich zu vier Fünfteilen gar nicht auf die Translation, das letzte Responsorium ist sogar dem Officium des Hauptfestes entlehnt, weshalb nur die Antiphonen hier wiedergegeben sind. — In 1. Noct. A 2, 2 Quod normali A. — A 4, 2 incolentes A. — A 6 = A 1 Noct. 2. BC. — In Laud. A 4, 1 Infectus quidam A. — A 4, 2 perditis A.

24. De sancto Bertrando.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

A. Laudibus exsultet
coelum mundusque resultet,
Cantica Bertrandi
festiva dies canit anni.

Ad Magnificat.

A. Magnificet Dominum
plebs omnis voce sonora,
Magnificet Dominum
sanctorum turma canora.
Cum quibus, alme pater,
pro nobis omnibus ora.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Sanctorum regem
trinum veneremur et unum
Ut pastor gregem
revocans conservet in unum.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Impia consilia
vitans actusque malorum,
Felix mente pia
sectando exempla bonorum
In Domini lege
meditatur nocte dieque.

2. Supra Sion montem
tu rex a rege statutus
Te geris insontem
Domini praecepta secutus.

3. Contra te datur
hostis et multiplicatur.
Susceptor clipeus
tuus ipse Deus.

Responsoria.

1. O quam glorifica
Bertrandus luce corruscat
Et quam magnifica
plebs ejus laude resultat;
V. Nos prece mirifica
Deus ejus in astra coronet.

2. Plebs devota Deo
laudes attolle canendo.
Dic tua vota Deo
Bertrandi festa colendo,
V. Ut te ducat eo
salvet et ipse regendo.

3. O pie confessor,
a nobis saepe vocatus
Sis intercessor
nostros solvendo reatus,
V. Coeli possessor,
coelum largire rogatus.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Te pater orantem
Deus audit teque vocantem
Lumine signavit,
te signis magnificavit.

2. Scuto virtutis
tegit hunc galeaque salutis
Christus, ut antiquum
procul expellat inimicum.

3. O quam mirandum
nomen Domini venerandum,
Qui meritis donat,
hunc coelo laude coronat.

Responsoria.

1. Dulcia corde pio
resonemus cantica Christo,
Munere propitio
mundo nos servet in isto,
V. Post vitae cursum
perducat ad aethera sursum.

2. Gemma sacerdotum,
populum nunc respice totum,
Qui se devotum
reddit, fac crimine lotum,
V. Hostibus ignotum
coelestibus exhibe votum.

3. Sanctus Bertrandus,
clemens, dulcisque benignus,
Prudens et justus,
fortis, mitisque modestus,
V. Solvat vincla reis
et reddat lumina caecis,
Infirmos sanet
cunctisque petita ministret.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Qui maculas nescit,
virtutum culmine crescit,
Lumine clarescit,
in sancto monte quiescit.

2. In virtute tua
 se rexit rexque vocatur,
Qui, Deus, assidua
 prece nos regat ac tueatur.
3. Hic manibus mundus
 et mundo corde jucundus
In montem ascendit,
 nobis sua dona rependit.

Responsoria.

1. Confessor Domini
 claris natalibus ortus,
Cujus sermo bonus,
 bonus actus, pura voluntas,
Assidui mores
 signantur nobiliores;
V. Hinc claustrum petiit,
 mundum cum flore reliquit.
2. O felix pastor,
 servos audi famulantes
Erige lapsos, corrige pravos,
 dirige justos,
V. Omnia pelle mala,
 cuncta precare bona.
3. Inclite Bertrande,
 vitae meritis venerande,
Mente Deo carus
 et mundo sanguine clarus,
Plebs tibi devota
 sua gestit promere vota,
V. Pro cujus venia
 tu prece posce pia.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Regnavit Dominus,
 semper regnabit in aevum,
Qui regnare facit
 sanctum virtute decorum.
2. Omnis terra Deo
 jubilet, qui cuncta creavit,
Lumine sidereo
 qui sanctum glorificavit.
3. Ad te de luce
 vigilat, Deus, hic fide dignus,
Quo largire duce
 nobis aeterna benignus.
4. Coelorum Domino
 benedicite, coelica cuncta,
Cunctorum Domino,
 benedicite cetera cuncta.
5. Coeli coelorum
 laudent et virtus eorum
Sanctum sanctorum
 donantem regna polorum.

Ad Benedictus.

A. Israel est dictus
 Deus et Dominus benedictus,
Qui primo fecit,
 post nos redimendo refecit;
Bertrandi meritis
 det nobis dona salutis.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O pie, nos serva,
 cui psallit juncta caterva,
Hostes enerva,
 nos protege nosque guberna.

Brev. ms. Tolosanum saec. 14. Cod. Tolosan. 74. A. — Brev. Tolosanum imp. Parisiis 1553 B.

Ad Matut. Invit. 3 sq. Pro pastore gregem reuctans A. — In 1. Noct. **A** 3, 4 tuus ipse tuus A. — In 2. Noct. **A** 2, 2 tegat A. — In 3. Noct. **R** 2, 3 lapsos corrige fehlt A.

A hat vor den Lektionen der ersten Nocturn folgendes in rubro: „Incipit vita sancti Bertrandi episcopi ad instantiam Dompni Jacinti, sacrosanctae Romanae ecclesiae diaconi Cardinalis, et mandatum Dompni Guillelmi, archiepiscopi Auxitani, nepotis ejusdem sancti, edita tempore Sancti Alexandri papae a magistro Vitale, notario apostolicae sedis, qui de provincia Auxitana oriundus fuit; vitam et miracula beati confessoris ex relatione dicti

archiepiscopi et ab aliis, qui eum viderunt in ecclesia sua et plene noverunt gesta ipsius, et a fratribus Scalae Dei, Cisterciensis ordinis, quae scripsit, se asserit veraciter et fideliter accepisse." Ob wir in dem Verfasser der Vita auch den Dichter des Officiums zu suchen haben, bleibt ungewifs.

25. De sancto Bertulpho.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A O Bertulphe,
Confessor Domini venerande,
Cui pro vitae merito
Illuxit columna ignis
Incensa de coelo,
Exora pro tuis
Christum famulis,
Ut nos suis
Condonet amicis.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Voce pari regem
laudemus cuncta regentem,
Qui superis castris
Bertulphum junxit in astris.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Prodiit ex Hunnis
Bertulphus uti rosa dumis,
Nam patre gentili
genitus nec matre fideli,
Ad fidei portum
genuinum transtulit ortum.

2. Amplectens Abrahae
sacri exemplum patriarchae
Ad loca Francorum
transiit de sede suorum,
Fonte salutari
quo possit eo renovari.

3. Fluminis in lavacro
purgatus pneumate sacro
Detonsisque comis
pro causa religionis
Regis amat veri
cultor studiosus haberi.

4. Egerat Archatum
dux Wambertus Morinorum
Bertulphumque sibi
sociavit amore fideli
Oeconomum clarum
rerum statuendo suarum.

5. Daemonis accensi
quidam livore maligni
Principis in facie
jaciunt mendacia mille
Ejus et expensum
male fingunt a patre censum.

6. Actio nota patris
ne forte pateret iniquis,
Panis adest lignum,
pallescit ut unda Falernum
Glorificante suum
coelesti numine sanctum.

Responsoria.

Ergo stupenda viri
nimium miracula sancti
Aemula turba sacros
cujus dum prodidit actus,
Vina imitantur aquam
panis lignique figuram
Ordine naturae
coelestia jura stupente.
V. Quid ferat in gremio,
monstrare jubetur ab hero,
Ecce per altithronum
species patet altera rerum.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Hic bonus athleta
stabilitus mente quieta

Servat equos pratis,
dum nocte et imbribus atris
A pluviae guttis
aquilae defenditur alis.

2. Egregium dictu,
nimii splendoris in ictu
Ante patrem clarus
radiavit ab aethere pharus,
Per cujus radium
fertur legisse libellum.

3. Comperiens sanctum
Wambertus glorificatum
Lucis ad adspectum,
quia desuper alite tectum,
Pergit adire virum,
quem suscepit peregrinum.

4. Promeruit vere
vir clarus et ipse videre,
Luce pater quali
steterit sub turbine tali,
Corpore curvato
prosternitur ecce beato.

5. Sanctus Wamberto
replicat sermone diserto,
Quod Christi causa
migrarit sede paterna
Atque fide sana
contempserit idola vana.

6. Bertulphum donans
princeps et rebus honorans
Haeredem earum
firmaverat ecclesiarum,
Cultu praestanti
quas constituit dominanti.

Responsoria.

Lumine dum phari
meruit pater irradiari,
Et codicem solvit,
vitae quo verba revolvit,
Stat pernix aquila
crispanti desuper ala
Imbres arcendo
sanctum caput atque tegendo.

V. Horrida tempestas
hiemes dedit undique maestas,
Illi sub forma,
Johannes qua petit astra.

In 3. Nocturno.

Ad Cantica.

A. Talibus ex factis,
Christi virtute peractis,
Gloria Bertulphi
crevit per compita regni
Oblectans cunctos
fidei signamine functos,
Omnia servanti
quare sit doxa tonanti.

Responsoria.

O pater insignis,
virtutibus aucte benignis,
Te pie poscentes
audi, Bertulphe, clientes,
Cum Christo civis
quia summus in aethere vivis,
Qui secum clare
statuit te glorificare,
Quapropter cantum
pius accipe te modulantum.

V. Te patriarchatus,
te colligit ille senatus,
Qui Sanctus Domino
semper canit ordine miro.

Ad Laudes.

Antiphonae.

1. Omni Bertulphus
virtutum laude probatus
Suscipit ecclesias
prece Wamberti moderandas,
Firmo jure quidem
sibi dux quas contulit idem.

2. Praelatus vero
tanto reverenter ab hero

Non formidari
sed plus quaesivit amari
Et cura vigili
deico praesedit ovili.

3. Fortis agonista.
dum carne manebat in ista,
Pulcher erat vultu
virtutis et undique cultu
Actibus atque bonis
trivit caput ipse draconis.

4. Is ubi jam sciret,
quia finem carnis obiret.
Divinis epulis
obdulcans intima cordis,
Corpore transivit,
Christum gaudenter adivit.

5. En pater elatus
coeli super alta beatus
Gaudet cum Domino
sine termino temporis ullo,
Audit et ex astris,
qui se venerantur in arvis.

Ad Benedictus.

A. Coelicolas hodie
meruit Bertulphus adire,
In Christi dextra
ceu stella nitens matutina.
Coelestis valvae
nunc praecluis incola, salve,
Mente simul tota
quae fundimus, accipe vota,
Ut sanctae triadi
nos conciliesque monadi.

Brev. ms. Blandiniense saec. 14. Cod. Londinen. Add. 29253. — In jeder Nocturn nur ein R. in Versen, die übrigen in Reimprosa gleich der A ad Magnificat.

26. De sancta Bilhilde.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Ave, gemma mulierum,
Radix sancta, semen verum,
Favus, uva, dulcor mellis,
Universas tu praecellis.

2. Bilhildis pia, nobilis
Et regalis sobolis,
Loci sancti monialis,
Cujus idem stat sub alis.

3. Francorum de genere
Talis re et nomine
Affectabat vivere
Felici sub omine.

4. Haec in laudem salvatoris
Universis suis horis
Expandit vires animae,
Sursum sunt potentiae.

Ad Magnificat.

A. Te magnificantes
collaudemus Dominum,
qui respiciens humilitatem
Bilhildis, ancillae tuae,
Ei gratuito praestitisti munere
candidam baptismi stolam
ante tuum tribunal
immaculatam perferre,
Ut aeternam mereamur
in coelis vitam habere.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Templum sanctum hoc intrantes
Te in ipso venerantes,
Rex pie, exaudi Domine.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Beata in trivio
Jens, sedens stadio,
Juncta Dei filio
Proprio principio.

2. O quam pulchra, nobilis,
Casta, verecunda,
Ut in astris lucifer
Fulgens semper munda.

3. Ejus cordi viluit
Mundus hic immundus,
Christum mente induit,
Qui est pure mundus.

4. Quanto sese deprimebat
Humilis nobilitas,
Tanto magis elucebat
Nobilis humilitas.

5. Plura loca dotat sancta,
Inter quae praecipuum,
Cui donat se in tanta,
Vetus monasterium.

6. Baro magnus in hanc votum
Offert se et sua totum,
Nihil flectit hanc invitam,
Donec patris sors fert vitam.

Responsoria.

1. Bilhildis clara, nobilis,
Tota lux spectabilis,
Cujus caro, cor et vita
In excessu exquisita,
V. Pulchra nimis et decora,
Salva tuos sine mora.

2. Haec est illa, quam rigavit
Fons divinus, dum perflavit
Auster hortum pietatis,
Rosa, junge nos beatis;
V. Benedicta mulierum,
Contemplaris Deum verum.

3. Tu es illa Salomonis
Veri nata, quae in thronis
In vestitu deaurato
Jam conregnas Dei nato.
V. Audi, domina, et vide
Et inclina aurem tuam.

4. Mater larga loci
nostrae modulamina voci
Imprime devota,
clementer suscipe vota,
Pro meritis gaudes,
cantant coeli agmina laudes.
V. Coeli regina,
mentis dulcedo, rosina.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Defuncto patre filia
Virginitatis lilia
Quoad se non mutat,
Sed mater meticulosa
Imperat, quod rubens rosa
Hoc votum commutat.

2. Cum esset jam tenera
Sub annis juvencula,
Detestatur munera
Maris ut sponsalia.

3. Status demum conjugalis
Adfuturus salutaris
Fructum fert eximium
Per hoc dotalitium.

4. Celebratis nuptiis
Fluit parum temporis,
Regionem deserit,
Casu conjux interit.

5. Quae fulgens castimonia,
Ob viri copulam ingemuerat,
A peste mox curatur,
Qua misere languerat;
Paucis quippe hic diebus
Lapsis moritur,
Sed Dominus ignivit
Cor ejus incendio
Ardentissimae caritatis.

6. Sancta praeconia recolentes
Beatae Bilhildis
Nostrae prosequuntur voces
Cum jubilo laudis.
O alma Christi famula,
Choris coelestibus juncta,
Supernorum civium amica,
Sanctorumque omnium socia,
Intercede ad Dominum
Pro nobis,
Ut tecum mereamur
Adscribi in coelis.

Responsoria.

1. Flavit auster, dum Bilhildim
Castitatis vas elegit.

Et peregit militare
Caste sancto flamini.
Liquefecit et refecit
Resolutam funditus
Verbum missum coelitus.
V. *Fluminis impetus civitatem Dei laetificat.*

2. Aestimari quidem nequit.
Quae Bilhildis jugiter
Supra modum intus egit
Cuncta ferens suaviter.
V. Trinitati lux perennis,
Laus et jubilatio,
Ubi ejus habitatio.

3. Francorum fulget gloria
In coelesti curia
Bilhildis, dux eximia,
Nobili prosapia,
Et quanto natu altior
Tanto vita sanctior.
V. Nobilitas a Deo
rationis, exit
Causa haec fuit, quare
mare se reflexit.

4. O mater nostra
Bilhildis locum requiei,
Quem possedisti,
quod praestet gratia Christi,
Obtineas genti
te puro corde colenti.
V. *Quod oculus non vidit nec auris audivit nec in cor hominis ascendit.*

In 3. Nocturno.

Responsoria.

1. Gaude, coelestis curia,
Bilhilde laeta socia,
Cum qua in throni socio
Laudas patrem cum filio.
V. *Tres sunt, qui testimonium dant in coelo, pater, verbum et spiritus sanctus.*

2. Recordare, mater et patrona,
Ut loquaris pro tuis bona,
Quae praesentata es praesentiae
Filii Mariae.
V. *Eloquium tuum dulce commendet nos gratiae filii.*

3. Vide ad nostra piacula,
Bilhildis, nostra patrona.
Quibus mors est jam vicina,
Licet hora dubia.
Adfuturum redemptorem
Credimus in tempore,
Quem digneris mitigare,
Dum sumus in corpore.
V. Eja, mater gratiosa,
Tu quae mitis et formosa
Super omnes es puellas,
A te nunquam nos repellas.

4. O mater nostra,
ter sancta quaterque beata,
Cum prece devota
famulantum suscipe vota,
V. Jam Christo juncta
sponsoque tuo sociata.

In Laudibus.

Super Psalmos.

A. Laude Deo debita
Celebremus inclita
Bilhildis solemnia,
Quae nata ex Franconia
Jubilat in patria.

Ad Benedictus.

A. Dulcedo festi coelici
Nec linguis explicari
Nec ratione conjici
Nec potest aestimari;
Visibilis hic deitas,
Plenitudo bonorum.
Hic omnium satietas
Abundat gaudiorum.
Istic Bilhildis prospere
Gaudet inthronizata
Sponsoque Jesu foedere
Perenni copulata.

Te deprecamur cernui,
Piissima patrona,
Impetra nobis perfrui
Tecum coeli corona.

Ad Horas.

Ad Primam.

A. Quasi stella matutina,
Quam illustrat lux divina,
In conventu cum concentu
Bilhildis coelestium
Gaudet luminarium.

Ad Tertiam.

A. Nobili de genere
Sancta Dei Bilhildis,
Nobilior fide Christi,
Contempsit mundi gloriam
Meruitque obtinere
Coelestis sponsi gratiam.

Ad Sextam.

A. Quae dum pia mente
Oleum sumpsisset,
Sponso cum prudentibus
Obviam exivit.

Ad Nonam.

A. Circa horam nonam
fidenter exspirat,
Margaritam bonam
sursum secum gyrat.

Brev. ms. Veteris Monasterii saec. 16. Cod. Maguntin. 96. — In 2. Noct. **A** 3, 1 status convivalis Hs. — **A** 5, 1 Aue fulgens Hs. — **R** 3, 8 exit rationi Hs. — In 3. Noct. **A** ad Cantica dieselbe wie In 1. Vesp. ad Magn. — In Laud. Super Ps. **A**, 1 Laudem Hs. — In 2. Vesp. ad Magn. **A** dieselbe wie ad Bened. — Einige wenige Bruchteile dieses Officiums bietet auch die Kölnische Handschr. 28. ein Gebetbuch des 15. Jahrhunderts.

27. De sancto Blaano.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

A. Psalmorum modulos,
devota cantica,
Plebs laetis mentibus
pangat catholica
Die, quo transtulit
ad regna coelica
Blaani spiritum
phalanx angelica.

Ad Magnificat.

A. Salve gemma
coelestis gratiae
Dumblanensis
praesul ecclesiae,
Salve decus
et robur patriae,
Juva nos in
valle miseriae
Ducens tecum
ad montem gloriae.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Christus adoretur,
jubilus corde cumuletur,
Quo sunt praecipua
festa, Blaane, tua.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Legem Dei meditatur,
Cujus prece suscitatur
Defunctus, qui sequebatur
Ipsum, donec viveret.

2. Dum ignem exstinguerat
livor malignorum,
Puer flatu confovet
summum digitorum,
Mox scintillae saliunt,
lumen fert in chorum.

3. Vere virtute praeditus,
Cujus coxit anhelitus
Piscem crudum, quem monitus
Tulit ales divinitus.

Responsoria.

1. Dies ista laudibus
expendatur tota
Ad honorem praesulis,
quem produxit Bota,
Cujus tot virtutibus
gaudet plebs devota.
V. Digitis ignem traxit,
Piscem crudem matri coxit
Flatu sacer parvulus.

2. Senex venerabilis
Cathanus laudabilis
Aetate tenerum
doctrinis imbuit
Et mores docuit
Blaanum puerum
V. Profectu spiritus
et casti corporis
Explevit spatium
mox multi temporis.

3. Lampas ardoris,
vas lucis flosque pudoris,
Moestis solamen
praebens aegrisque juvamen,
Stella micans tenebris,
precibus mala dilue crebris,
V. Fac cordis sanae
fiant plagae, sancte Blaane.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Fide stat solidus,
non corde duplici,
Defunctum suscitat
a morte triplici.

2. Pavit mirabili
messores pabulo
Mentis et corporis
dans cibos populo.

3. Secundus Moyses
petram percusserat,
Fons statim scaturit,
plebem refrigerat.

Responsoria.

1. Puer navicula
contexta vimine
Cum matre ponitur
absque solamine.
Sed pio regitur
divino numine.
V. Mater cum parvulo
fretum abhorruit,
Nam remis, remige
et velis caruit.

2. In hoc sancto Dominus
docet revereri
Omnes suos servulos,
quos habet tueri,
Qui quandoque pii sunt,
quandoque severi.
V. Mox ictu fulminis
prostrati corruunt,
Qui vaccas praesulis
injuste rapiunt.

3. Dum rediret peregre
vir Deo devotus,
Filium resuscitat
regis pie motus,
Vitam, visum, speciem
reddens orat totus.
V. Laudetur Dominus
in cunctis populis,
Per quem Blaanus tot
fulget miraculis.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Fidem, mores instruens
Christi dilatavit
Cultum et, quod docuit,
signis confirmavit.

2. Aureo candelabro
ut lucet lucerna,

Sic Blaanus micuit
sitiens aeterna.

3. Columna marmorea
basi stans argenti
Fuit ejus castitas
cum fide ferventi.

Responsoria.

1. Gulosos damnat saeculi
Per disciplinam vituli,
Cui cum signum apposuit
Crucis, statim abstinuit,
Contentus semel sugere,
Docens nos parce vivere.

V. Sic columna stabilis
fulsit dei templum,
Vitae bonae posteris
relinquens exemplum.

2. Ignis mirificus,
ducens populos in amorem,
Piscis, apri, cervi
cunctis dant signa stuporem;

V. Hinc resonent psalmi
meritis antistitis almi.

3. O felix transitus
Blaani praesulis,
Bota nunc jubilet
prae cunctis insulis,
Quae talem protulit
concivem angelis,
Quo domus Domini
fulget miraculis.

V. Jesu, nos adjuva
Blaani precibus,
Offensas diluens,
ditans virtutibus.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Laudes Deo debitas
devote reddamus,
Qui Blaani praesulis
festa celebramus.

2. Virum sanctum praedicans
livor novi fontis,
Signo satis obstupens
plebs monocerontis.

3. Mente vigil, corpore
dormiens ut leo,
Orans, psallens, praedicans,
sic adhaesit Deo.

4. Benedicant Dominum
omnes creaturae,
Dum pro sanctis singulae
mutant vim naturae.

5. Prosint nobis merita
beati Blaani,
Per quem aegri duplici
morbo fiunt sani.

Ad Benedictus.

A. Jesu dulcissime,
preces considera
Blaani praesulis,
non nostra scelera,
Ejus da meritis,
ut mens, vox, opera
Tecum nos collocent
in parte dextera.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Ardens, lucens, eminens,
lampas castitatis,
Alme praesul, oleum
praebe pietatis,
Lumen praebe gratiae
sanans a peccatis,
Duc nos ad perpetuum
regnum claritatis.

Brev. Aberdonense imp. Edinburgae 1510. — In 1. Vesp. Ad Magnif. A, 4 praesul fehlt. — Ad Matut. Invit. 3 sq. Quo sunt praecipue festa Blaane. — In 1. Noct. A 2, 1 exstinguerit. — A 3, 1 virtute est. — R 3, 8 fuit plagae. — In Laud. A 2, 4 monocerontis (sic). — A 5, 1 Proposuit nobis. — Ad Bened. A, 7 collocet. — Ad Magn. A, 5 gratia.

28. De sancto Bonito.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

A. Confessor Domini, Bonite,
adstantem plebem corrobora
sancta intercessione,
Ut, qui nostrorum
pondere premimur,
Tuae beatitudinis
meritis sublevemur
Et te duce aeterna
praemia consequamur.

Ad Magnificat.

A. In transitu incliti
Patris Boniti
Coeli nobilitantur gaudiis
Et nos prosequamur laudibus.
Ave, praesul inclite,
Ave, Dei amice,
Concilia nobis regem nostrum,
Qui te nobis providit patrem
pium.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Surgite demus ei laudes,
quem laus decet omnis,
Per quem Bonitus
bonitate fuit redimitus.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Sanctus iste legi Dei
insistendo floruit,
Vitae fructus instar ligni
salutaris protulit.
2. Sanctitatis in timore
servivit altissimo,
Cujus monte cum sanctorum
nunc gaudet collegio.
3. Vana sprevit corde puro
ambiens coelestia,
Templum Dei salutare
factus atque hostia.
4. Gloriose coronatur
Tuus, Christe, vernula,
Quia tibi voluntate
Adhaesit mundissima.
5. Ore, mente benedixit,
Christe, tuo nomini,
Qui ubique populorum
Haberis mirabilis.
6. Aequitatem amplectando
sectator justitiae
Ad coelorum tendens regna
migravit feliciter.

Responsoria.

1. Vir electus sanctitate,
Bonitus et nomine,
Genus altum, quo processit,
extulit egregie,
V. Summi patris factus haeres
adoptivus gratiae.
2. Matris alvo clausus infans
Deo notus pontifex,
Ut sacerdos salutatur
a quodam pontifice,
V. Velut alter Jeremias
sacratus ab utero.
3. Votis cunctorum favente
divina clementia
Ex praefecto insignitur
praesulatus infula,
V. Reddens Deo, quae sunt Dei,
Caesari, quae Caesaris.
4. Bonite, Christi confessor,
audi rogantes servulos
Et impetratam coelitus
tu defer indulgentiam.
V. O sancte Bonite,
Sidus aureum,
Domini gratia
Servorum gemitus
Solita suscipe
clementia.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Dolo caret sancti vita
 veritate lucida,
 Unde Sion montis nactus
 est nunc tabernacula.
2. Cordis ejus voluntatem
 tribuisti, Domine,
 Coronando eum digne
 corona laetitiae.
3. Innocentum iter sequens
 animi munditia
 Jacob scala Hierusalem
 novae scandit moenia.
4. Sequestratus a malignis
 dignis vitae moribus
 Eidem conregnat coelo,
 cujus haesit laudibus.
5. Supernorum jucundatur
 concentu hymnidico,
 Quem in terris promerendo
 suspirabat animo.
6. Arbor cedrus ut odora
 fraglabat virtutibus
 Nocte die insistendo
 divinis operibus.

Responsoria.

1. Quidam claudus tactu sancti
 praesulis erigitur
 Et ex aqua lotae manus
 multis salus redditur,

V. Erat enim pes lapsorum,
 infirmorum baculus.

2. Hoste captos in eundo
 signo crucis expiat
 Et credenti mulieri
 absens lumen reparat,

V. Fides enim faciebat
 eum Deo proximum.

3. Matrona quaedam manibus
 pedibusque debilis
 Et privata luce solis
 patentibus oculis
 Virum Dei licet absens
 fide plena petiit
 Et, o mira Christi virtus,
 subito convaluit;

V. Lux refulsit, valens membris,
 non nigrata exstitit,
 Sed patronum mox adiit,
 grates egit, rediit.

4. Miles Christi gloriose,
 Bonite sanctissime,
 Tuo pio interventu
 culpas nostras ablue,

V. Ut coelestis regni sedem
 valeamus scandere.

In 3. Nocturno.

Ad Cantica.

A. *In sapientia Dei semper moratus est sacer praesul Bonitus: ideo bona illius stabilita sunt in Christo et eleemosynas illius enarrabit omnis ecclesia sanctorum.*

Responsoria.

1. Romam tendit dum beatus
 vir orandi gratia,
 Ejus prece rex fidelis
 usus est victoria,

V. Per hunc et nos triumphemus
 cum Christo in gloria.

2. Theoriae volens sanctus
 vacare liberius,
 Successore subrogato
 est effectus monachus,

V. Sanctior ut sanctus
 melior fieretque beatus.

3. Orans nocte vir beatus
 coeli vidit agmina,
 Quibus summi sacerdotis
 exhibet officia,

V. Adest simul et Maria
 cum sua familia.

4. De virtute in virtutem,
 gloriose pontifex,

Studuisti mundo vivens
feliciter scandere.
Nunc in Sion Deum cernis
revelata facie.
V. Marthae ministerio
diligenter expleto
Elegisti Marianam
partem labe nesciam.

Prosella.

1a. Revelata Domini gloria.
cum justus judex
aeque judicabit cuncta.

1b. O, pater sancte, praesulum gemma,
flos monachorum,
nos te venerantes salva.

2a. Assurge pro nobis
et prece gratissima

2b. Nos Deo commendans
pie reconcilia,

3a. Ut in ejus clarissima

3b. Gloriari mereamur

4. Facie.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Sanctus praesul in superno
Bonitus palatio
Regem Christum in decore
semper gaudet cernere.

2. Pura Deo quia mente
servivit fideliter.
Portas ejus introire
meruit feliciter.

3. Sub tuarum, rex aeterne,
alarum velamine
Hic exsultat, coelo tua
quem suscepit dextera.

4. Inter Christi sacerdotes
refulgens ut lucifer
Creatorem Dei servus
benedicit Bonitus.

5. Omnis aetas, omnis sexus
omnis atque spiritus
Laudet Deum cum beato
confessore Bonito.

Ad Benedicto.

A. Decurso vitae praesentis
feliciter stadio,
Ut esset probato auro
ter quaterque purior.
Bonitus podagrae gravi
correptus incommodo
Supernorum est receptus
civium collegio,
Quo placato repraesentet
vota nostra Domino.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Suscipe nostra,
Pater Bonite. precamina
Et ea Christo repraesenta,
Ut et tuis precibus
Nostris liberemur a criminibus.

Brev. ms. S. Catharinae de Monte saec. 14. Cod. Rotomagen. 203 A. — Brev. ms. S. Catharinae de Monte saec. 15. Cod. Rotomagen. 204. B. — In 1. Noct. R 4, 1 Sancte Bonite AB. — In 2. Noct. A 4, 2 dignis fehlt B.

29. De sancta Brigida.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

A. Virgo sancta Brigida.
Pro nobis exora.
Corda rigans arida
Desuper irrora,
Sit mens Christo placida,
Vox laudis sonora.

Ad Magnificat.

A. Deo carnis edidit
Brigida candorem,
Relativum reddidit
Benignus honorem.
Siccum lignum niveum
Designans pudorem
Ad tactum virgineum
Resumpsit virorem.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Totus orbis Brigidae
Plaudat in amorem.
Puritatis floridae
Currat in odorem.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Rex coelestis humilem
Ancillam respexit,
De qua prolem nobilem
Brigidam provexit.

2. Prolis exordium
Multa prodigia
Praecurrunt gaudium
Praefigurantia.

3. Nocte matris lectulum
Lux irradiabat,
Nasciturae meritum
Prolis designabat.

Responsoria.

1. Felix Hiberniam
Beat Lagenia.
Declarat Brigidam
Gignens prosapia.
De qua laetitiam
Sumat ecclesia.
V. Praesignant Brigidam
Multa miracula
Futuram placidam
Coelesti gratia.

2. Hanc de Britannia
Praesules praedicant,
Ejus natalia
Magi magnificant,
Hanc luminaria
Coeli prognosticant.
V. Nam globus igneus,
Splendor aethereus
Sanctam notificant.

3. In albis clerici
Vestibus coelici
Natam sanctificant,
Aquis baptismatis,
Liquore chrismatis
Hanc Deo dedicant,
V. Post vestem candidam
Collatam Brigidam
Sanctam specificant.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Fusa super parvulam
Gratia coelestis
Monstrat Christi famulam
Signis manifestis.

2. Ardens velum niveum
Multis apparebat,
Quod caput virgineum
In cunis tegebat.

3. Candor veli niveam
Carnis castitatem.
Praesignavit igneam
Ardor caritatem.

Responsoria.

1. Lacte, quod premitur
De vacca candida.
Per sanctam feminam
Cibatur Brigida,
Rejicit omnia
Magi cibaria.
V. Lucis ad tenebras,
Cum sint contraria.
Non erat aliqua
convenientia.

2. Proficit in moribus
   Infra patris septa,
In cunctis operibus
   Gratiam adepta,
Crescit ejus manibus
   Res quaevis recepta.
V. Sicut lecytus liquoribus,
Hydria farinae panibus
   Abundat in Sarepta.

3. Virgo decoratur,
   honor amplus ei cumulatur,
Synodus instabat,
   nova Brigida stella micabat,
Sacra cohors plaudit,
   quia signum coelitus audit.
V. Presbyter hanc aliam
   denuntiat esse Mariam.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Vertens in cervisiam
   Fontanum liquorem
Nutricis inopiam
   Pellit et languorem.

2. Quidquid vidit oculo
   Vel manu tangebat,
Coelesti miraculo
   Crementum sumebat.

3. Christo, bis sex apostolis
   Vaccas devota dedicat,
Impletis cunctis vasculis
   Butyrum se multiplicat.

Responsoria.

1. Larga manus Brigidae
Cani carnis avidae
   Frusta quinque jecit.
Grande per miraculum
Nullum sibi ferculum
   In coena defecit.
V. Horum gestat omnium
Hospes testimonium,
   Quem virgo refecit.

2. Felix virgo viscera
   Gerens pietatis
Ensem patris dextera
   Domat caritatis.
Rex stupet ad opera
   Tantae largitatis.
V. Illa voce libera
   Dixit: Rex, credatis,
Hinc vos, vestra cetera
   Date Christo gratis.

3. Regnum mundi respuit
   Virgo Deo grata,
Mira res, quam voluit,
   Et est impetrata.
Oculus nam crepuit,
   Ne sit maritata.
V. Hunc Deus restituit,
   Postquam est velata,
Facies plus placuit
   Christo reformata.

Ad Laudes.

Antiphonae.

1. Thalamum sponsi Brigida
   Gaudens introivit,
Quem caritate fervida
   Semper concupivit.

2. Nata lacte calido
   Signanter est lota,
Ut pudore candido
   Vivat nitens tota.

3. Cella pudicitiae,
   Brigida, fuisti,
Speculum munditiae,
   Virgo, sponsa Christi.

4. Dum devote sequitur
   Opus pietatis,
Odor late spargitur
   Tantae sanctitatis.

5. Leprosus subsidium
   Petens caritatis
Sentit beneficium
   Plenae sanitatis.

Ad Benedictus.

A. Vera pollens
Virgo munditia,
Pietatis
ferens insignia,
Sanitatum
dotata gratia,
Post mortem carnis
vivit in gloria.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Lux Brigida Lageniae,
Character castitatis,
Cella patens clementiae,
Resina pietatis,
Posce tuae familiae
Levamen a peccatis,
Post transitum miseriae
Quietem claritatis.

Antiph. ms. Clondalkinense saec. 15. Cod. Coll. SS. Trinitatis Dublinen. B 1. 3. A. — Antiph. ms. Kilmoonense saec. 15. Cod. Coll. SS. Trinit. Dublinen. B 1. 5. B. — Brev. ms. Dublinense saec. 15. Cod. Coll. SS. Trinit. Dublinen. B 3. 13. C.

In 1. Noct. R 1, 4 Gignans A. — In 3. Noct. R 2, 10 Dare Christo A. — Ad Laud. A 2, 1 Natam A. — A 4, 3 Odor lacte A.

30. De sancta Brigida.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

A. Festa piae Brigidae
devote praevenientes
Christum laudemus
solemni voce canentes.

R. Fulget dies hodierna,
Quam venustat lux Hiberna,
Cujus lampas et lucerna
Sede micat in superna.

V. In Brigidae festo,
pia concio, pervigil esto.

Ad Magnificat.

A. Jucundetur prole laeta
Virgo Sion filia,
Quam cum rosis rubicundis
Mire vernant lilia,
Quibus juncta jam centenos
Fructus metit Brigida,
Quae fallaces mundi nexus
Mente sprevit rigida.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Votum, multimodas
et puri pectoris odas
Auctori vitae,
fratres, jubilare venite.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Coeli jure modulantur
Brigidae magnalia,
Cujus artus puerili
dum reguntur fascia,
Quod sit princeps regionis,
diva prodit gratia.

2. Vir a sponso commonetur,
Ut ancilla venumdetur.
Ejus prole nam veretur,
Haeres suus ut gravetur.

3. Dum vomit ista cibos
magici, signatur ei bos,
Qua sustentatur,
vomica nec abinde gravatur.

Responsoria.

1. Celebremus concinentes
Brigidae magnalia,
Quae illustri Hibernorum
exorta prosapia
Christo suae juventutis
dicavit primordia.

V. Prudentum metas
puerilis transvolat aetas.

2. Hanc ut regi pater vendat,
curru vehit proprio.

Quae miserta paupertatis
patrem privat gladio,
Quem offensum rex admirans
ense pacat alio.
V. Sic ne mercetur,
manus ejus larga meretur.

3. Fracto scypho septiformi
vir necandus rapitur,
Pro quo regem praesul orat
et repulsam patitur,
Sed collectis hinc fragmentis
Brigida consulitur,
Qua signante reformatur
vas et miser solvitur.
V. Sic dum compescit
regem, famosa nitescit.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Pia virgo Brith recepta
Brigida hospitio
Ejus pedes aqua lavit
pietatis studio,
Quo aegrotans virgo sana
redditur obsequio.

2. Dum cibatur haec, spectatur
super mensam Satanas,
Contestatur hic et fatur
virginis insidias,
Quae sanatur et sacratur
Deo reddens gratias.

3. Dumque fovet haec misellas
balnei obsequio,
Aegrotantes hoc bis bini
sanantur officio,
Caeca videt, lepra cedit,
obsessa daemonio
Liberatur, haec curatur
morbo paralytico.

Responsoria.

1. Consecrata virgo parit,
et Bron pater dicitur,
Negat insons, mater instat,
Brigida consulitur,
Consignatur ore rea
tumens nec convincitur,
Sed parentem puer jussus
pandit et cognoscitur,
V. Praesul lactentis
datur insons ore loquentis.

2. Haec impensas, quas pararat
Christi natalitio,
Has egenis erogavit
ex affectu solito,
Sed plebeus reparavit
quaeque sumptu regio,
Quod rex stupens haec dicavit
virginis obsequio.
V. Liber signatur,
plebeus dum famulatur.

3. Hujus equis captis fures
plena petunt horrea,
Quos laborant onustare
multa frugum copia
Et, dum sperant repedare
Brigidae tuguria
Intrant [atque] subscructantur
et fatentur singula.
V. Hi dum solvuntur,
fruges Brigidae tribuuntur.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Dumque turbae verbum vitae
sereret Patritius,
Taetro die nubes clara
lapsa patet coelitus,
Cujus causam jussa pandit
Brigida quantocius,
Dicens, bustum hoc signari
praesulis divinitus.

2. Aqua plenum vas signatum
lapsum non conteritur,
Res stupenda, sed nec aquae
stillula dilabitur,
Ast servata sacramentis
divinis infunditur,
Et perfusus quisque aeger
hac saluti redditur.

3. Vir insanus dum devotae
occursaret virgini,
Jussis parens mox prorumpit
in haec verba Domini:
Ama Deum, et amabunt
te reges et populi,
Et te Christum venerantem
contremiscent singuli.

Responsoria.

1. Haec vix virgo vigilando
moram noctis impetrat,
Quem deluso sub lictore
pernox prece liberat,
Nam dum lictor ferit, vinctus
Brigidam vociferat,
Et mox liber et illaesus
eam versus properat.
V. Solvitur ecce reus,
compungitur et basileus.

2. Rex hanc multis ditans donis
benedici meruit,
Quem configens hostis ense
fugam clam arripuit,
Flent ministri, quos confortans
rex sanus apparuit,
Sicque dextra consignantis
rege salvo claruit.
V. Haec velut hortatur,
rex hosti pacificatur.

3. Praesul Hercus et haec virgo
Hercae montem adeunt,
Atque lassati ministri
arent et esuriunt,
Quos, ut virgo docet, quidam
cibi mox reficiunt
Et effossa terra fontis
aquas jussi hauriunt,
V. Ut jubet haec, undas
dat tellus jussa profundas.

Ad Laudes.

Antiphonae.

1. Laudum vota, plebs devota,
Brigidae conjubila,
Et sonoris odis oris
Vox transcendat nubila.

2. Haec leprosis ulcerosis,
Ut se lavent, imperat,
Et haec unda carne munda
Obsequentes liberat
Et sanatum haec elatum
Lepra recte ulcerat.

3. Hospites deliciari
coquam virgo praecipit,
Quae nihil, quo obsonentur,
in coquina reperit,
Sed hanc jussa scopis mundat
et orare incipit,
In qua cibos hora sexta
Dei dono suscipit.

4. Ad se turbae properanti
Nocte silvis et erranti
Hujus prece lampas luxit
Et ad aedes hanc perduxit
Et, ut ipsa prophetavit,
Horum pedes aqua lavit.

5. Haec affectu pietatis
patrem suum visitat,
Hujus aedes comburendas
prima nocte praedicat,
Et vix suis hinc eductis
furens hostis advolat,
Tecta cremat, ast sic virgo
se suosque liberat.

Ad Benedictus.

A. Redemptori Israelis
Benedicat plebs fidelis,
Cui soli virgo nupsit,
Cujus nobis dies luxit,
Quae soluta carnis mole
Jam virtutum in decore
Sponsum suum contemplatur
Et contemplans jucundatur.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Plebs in festo Brigidae
Dominum magnificet
Et exsultans spiritu
modulos amplificet,

Qui effectos humiles
nos sibi gratificet
Ac istius precibus
in coelis glorificet.

Brev. ms. Anglicum saec. 13. Cod. Parisien. 12036. — In 3. Noct. R 2. 4 clam arripuit fugam. Hs.

31. De ss. Cantio. Cantiano, Cantionilla.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Impari qui gaudes
numero, Deus, accipe laudes,
Quas pro martyribus
dat chorus iste tribus.

2. Sunt revera tres,
quos dat generatio fratres.
Dictos nominibus
paene quasi paribus.

3. Nomen idemque fere
fuit his, quia mente fuere
Hi tres sicut idem
corde tenendo fidem.

4. Tempore quo siquidem
Romae residentia pridem
His tribus egregiis
facta fuit sociis,
Exiit edictum
gladiis quod in urbe praeceptum
Plebs Christi caderet,
ni sacra dis faceret.

5. Istud ad auditum
fratrum dum venit edictum,
Mox iter arripitur
Romaque deseritur.

R. Urbs tandem petitur
Aquileja, sed reperitur
Plus quam Romae gens
hic pietatis egens.
Urbe subintrata
gens accurrit scelerata.

V. Quae praecepit eis
sacrificare diis.

Ad Magnificat.

A. Servi quando feri
cogunt hos, nolle fateri
Natum matre Deum,
plus profitentur eum,
Christi jussa colunt,
pro cujus nomine nolunt
Sic prece sic pro vi
sacrificare Jovi.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Cantica solvantur
Christo, per quem trabeantur
Certi martyrii
Cantius et socii.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Unanimes aeque
fratres sunt speque fideque
Et secum geminis
sic amor vivit in his.

2. Hos Christi inesse
facit ardentes amor esse.
Spes reddit stabiles
atque fides humiles.

3. Christum sectantur,
Christi magnalia fantur.
Semper ad hunc clamant,
quem veneranter amant.

Responsoria.

1. Ex tribus ut sensit
judex, ad quid sua mens sit,
Ira cor exurit
ejus et inde furit.

Tunc Romam misit,
quod agendum scire sibi sit
V. Jussaque sunt scribi
verba remissa sibi.

2. Princeps Romanus
Jove teste Diocletianus
Mandat, ni sacra dent,
quod simul ense cadent.
Judex hoc lecto
jubet hos dare sacra profecto,
V. Nam vult mandatum
principis esse ratum.

3. His est cura sequi
Christum fervente fide, qui
Est a patre datus,
virgine matre satus,
Et, quia res sic est,
judex sententia dicit.
V. Ut perdant capita,
jus jubet et ita.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Ut necis auditur
sententia, currus aditur,
Junguntur muli,
sic abeunt simul hi.

2. His via tardatur,
cum mulus mortificatur,
Et, quae captatur,
proxima palma datur.

3. Accelerant servi
crudeles atque protervi
Et, quos dant egredi,
mox faciunt regredi.

Responsoria.

1. Non fuga dicatur
via fratrum, quae revocatur,
Nam quasi sic dicat,
haec via significat:
Illum, quem colimus,
sequimur, properate, praeimus,
V. Sumite, quis prohibet,
figite tela, libet.

2. Absit eis, fuga sit
iter hoc, quod mens pia suasit,
Nec desiderium
martyrii minuit;
Ut manifestentur,
abeunt poenisque parentur,
V. Sic abeundo patet,
quod sibi mente latet.

3. Si quaesivissent
latebras sibi, cum potuissent,
Iter arriperent
nocte suum, fugerent;
Non latebris inhiant,
Christi sed ut hostia fiant,
V. Quaerunt, quod cupiunt,
non igitur fugiunt.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Usum quando viae
Jezabel obstruxit Eliae,
Currus aetherei
contigit usus ei.

2. Martyrii palmam
dum sic ducuntur ad almam,
Curru sunt lati
judicis armati.

3. Si sit bigarum
collatio facta duarum,
Aequo conspicuae
sunt in honore duae.

Responsoria.

1. Ad requiem laetam
si pertulit illa prophetam,
Ad palmam pariles
tres trahit haec pugiles;
Aeris axe vias
Ignito scandit Elias.
V. Catholicae fidei
tres liquet igne vehi.

2. Inspecto tandem,
quod tam constanter eandem
Mentem tres habeant,
quod retrahi nequeant,
Ensis vibratur
magis et superesse negatur,

V. Instant fata nec his
maesta fit hora necis.

3. Laudibus immensis
intenti, dum micat ensis,
Colla neci tradunt
sicque sub ense cadunt;
Miraque res dictu,
quod in ipso lac fluit ictu,
V. Res tamen haec liquide
cognita digna fide.

Ad Laudes.

Antiphonae.

1. O felix omen,
quod fratrum nobile nomen
Non est fortuitum
vel sine re positum.

2. His datur exortus
a cantu nominis ortus,
Mens quibus una manens
est super astra canens.

3. Quos dedit aequales
mens, nomen, origo sodales,
Hos res dispariat
nullave dissociat.

4. Hi simul occisi,
simul ad patriam paradisi
Tendunt, et simul his
laus datur in populis.

5. Ut simul quorum
meritorum sicque locorum
Sunt hi sortiti
dona quiete siti.

Ad Benedictus.

A. Ne nos cum reprobis
damnet sententia, nobis
Da per martyrium,
rex pie Christe, trium.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O Canti, sacer exora,
quod justitiae rex
Nos lavet a vitiis
vilibus et variis,
Vosque preces reliqui
duo fundite, nos ut iniqui
Hostes nequitia
non trahant ad vitia.

Cod. Parisien. 17331. saec. 16.

32. De sancto Castore.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Laus tibi, rex aeterne,
Laus et decus perenne,
Cujus castus amor,
Quo exarsit Castor,
Tulit ipsum mundo
Et invexit coelo,
Ubi fulgens gloriosus
Adsit gregi pastor pius.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Auctori vitae
vigiles jubilare venite,
Cui vigilans pastor
vivit super aethera Castor.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Effloruit tamquam lignum,
Quod a Deo est plantatum,
Fructum Castor justitiae
Suo ferens in tempore.

2. Apprehendit disciplinam,
Ne perderet viam justam,
Qua tendebat in directum
Super Sion montem sanctum.

3. Dum tribulat se gravius
Suscepit eum Dominus,
Cui gloria est et salus
Et exaltans caput ejus.

Responsoria.

1. Sanctus Castor a puero
Jam praeventus Dei dono

Non in terra sed in coelo
Conversabatur animo,
V. Quia melior est dies una
In atriis Dei super milia.

2. Praeclarae puer indolis
Sacris traditus studiis
Mox tesauros plenissimae
Adeptus est scientiae;
V. Quem diligens rex in sua
Introduxit cellaria.

3. Christum nudus ardens sequi
Et abnegans semet sibi
Sanctum petit Maximinum,
Fama et vita maximum,
V. Ut cum sancto fiat sanctus,
Cum electo sit electus.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Hic vultus tui lumine
Insignitus, o Domine,
Ut in pace in idipsum
Requiescat, fugit mundum.

2. Ergo sperans in te, Deus,
Cujus scuto stat protectus,
Voto petit martyrium,
Ut exsultet in aeternum.

3. Arianos gentilesque
Revincis ejus dogmate,
Hinc gloria et honore
Coronas eum, Domine.

Responsoria.

1. Sub praesule Maximino
Gradu functus Levitico
Dignissime Castor sanctum
Exhibuit officium.
V. Audite et mundamini,
Qui vasa fertis Domini.

2. Dum pro summis virtutibus
Dignis effertur laudibus,
Laudes suas a seipso
Quodam repellit odio,
V. Quia nescit gloriari
Nisi in cruce Domini.

3. O caritas summa viri,
Qua requirit vultum Dei,
Quam sacerdos consecratus
Ut contempletur dulcius,
Secessit petens eremum
Quasi quietis lectulum.
V. Ecce, inquit, tu pulcher es,
Dilecte mi, et decorus,
Lectulus noster floridus.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Confisus est in Domino,
Quem diligens corde toto
Transmigravit a patria
Amoris ejus gratia.

2. En in monte Dei sancto
Requiescit ex merito
Operatus justitiam
Castor et innocentiam

3. O Domine, rex virtutum,
Qui confessorem tuum
Dignatus es praevenire
In tua dulcedine,
Cui vitam tribuisti
In saeculum saeculi.

Responsoria.

1. Vir insignis virtutibus
Vitae coelestis splendidus
Ad exemplum sanctitatis
Ut lampas fulsit subditis,
V. Quoniam illuminasti
Lucernam ejus, Domine.

2. Vere crucis Christi servum,
Qui per crucis signaculum,
Quos terruit naufragio,
Mox eruit periculo.
V. Dextera Domini fecit virtutem,
Dextera Domini exaltavit eum.

3. Pretiosus Dei Castor,
Mundi fortis triumphator,
Morte sacra per eremum
Ad supernam scandit Sion,
Qua coronam gestans vitae
Regi conregnat gloriae.

V. Qui tam sublimis
prece nos sustollat ab imis.

Ad Laudes.

Antiphonae.

1. Mens pia Castoris,
lumbos praecincta vigoris,
Morte triumphata
fruitur sibi sorte parata.

2. Christo, cui promptus
servivit cum pietate,
Conregnat junctus,
cui laetantes jubilate.

3. Te solum cernens,
pro te, Deus, omnia spernens,
Ad te transivit,
quem toto corde sitivit.

4. Flammis in Domino
superatis tot vitiorum
Gaudet cum Domino
cantans hymnum puerorum.

5. Sanctorum coetus
tam sancto compare laetus,
Quo miles gaudet,
regem pro milite laudet.

Ad Benedictus.

A. Benedictus rex coelestis
Et in coelis et in terris,
Qui Castoris sublimia,
Quae in coelis sunt merita,
Et in terris angelico
Declaravit oraculo.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O pater beatissime,
Pastor vigilantissime,
Gregem tuum continuis
Serva, Castor, vigiliis,
Ut Dominum redeuntem
A nuptiis et pulsantem
Mox vigilans excipiat,
Cum quo vitam percipiat.

Brev. ms. S. Castoris ad Confluentes? saec. 13/14. Cod. Laudunen. 260. A. — Brev. ms. S. Florini ad Confluentes saec. 15. Cod. Semin. Maguntin. s. n. B. — Brev. ms. S. Castoris ad Confluentes saec. 15. Cod. Capit. Treviren. 193. C. — In 3. Noct. R 1, 5 Quoniam tu illuminasti A. — Ad Laudes A 2, 1 Christus cui A. — Die Herkunft von A bleibt fraglich, weil das Kalendarium zum 17. Juli Dedicatio Aquensis, zum 10. Oktober Anniversarium defunctorum fratrum et sororum ordinis nostri einträgt.

33. De sancto Cedda.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Germanorum quatuor
unus est beatus,
Cedda, quorum quilibet
erat consecratus.

2. Summo sacerdotio
duo consecrantur,
Praesulari simplici
duo venerantur.

3. His inerat numerus
evangelistarum,
Per quos inde fieret
horum opus clarum.

4. Omnes evangelium
Christi praedicarunt
Et vepres a vineis
ejus exstirparunt.

5. Cedda tantum ceteris
erat praeferendus,
Dignitate meriti
major est censendus.

R. O pastor digne,
miseris concede benigne,
Quod poscunt a te,
confessor Cedda beate;
V. Funde preces Christo
pro coetu jugiter isto.

Ad Magnificat.

A. Sis pro nobis intercessor,
rogamus, ad Dominum,
Ut nos regat et perducat
ad coeli palatium,
Ubi tecum et cum sanctis
simus in perpetuum.

Alia.

A. Pastor vigil
gregis in medio
Sacri verbi
munitur gladio
Plantans mores
expulso vitio,
Sed absente
caret solatio,
Cui favet
ut pater filio.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

In qua vigent
jugiter solemnia,
Mater virgo
jubilet ecclesia.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Mundi calcans gloriam
Cedda declinavit
Corporis lasciviam,
Dum sese claustravit.
2. Jugo se supposuit
Christi, quem dilexit,
Qui tenendam docuit
Vitam, quam direxit.
3. Qui cum vitae sanctitatis
Ut lux se monstravit,
Eboraci civitatis
Archipraesulavit.

Responsoria.

1. Hunc quem magnum
reddit auctoritas,
Ceddam parvum
facit humilitas,
Cui nunquam
deest benignitas.

V. Non attollit
illum prosperitas
Neque frangit
quaevis adversitas.

2. Hic legati
verbo paruerat,
Cedens sedi,
cui praefuerat,
Claustrum petit
et non remurmurat.

V. Sed indignum
fore se dixerat
Tanta cura,
quam prae tenuerat.

3. De quo Deus
ita disposuit,
Merciorum
quod inde praefuit
Gregi, regens
hunc sicut decuit.

V. Orans nocte
de die docuit,
Per quem Christi
nomen innotuit.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Postes agni sanguine
in die linivit,
Crucis memor Domini
carnem dum punivit.
2. Pugnans contra vitia
palmam acquisivit,
Armis nudam ferreis
carnem dum vestivit.
3. Qui sic fontem frigidum
orans introivit
Et non corpus calido
balneo nutrivit.

Responsoria.

1. Legem Christi
qui sic tenuerat,

Ut tenendam
fore docuerat.
Ante finem
scire meruerat:
V. Hinc quietae
certus transierat.
Qui coelesti
regi servierat.

2. Postquam Ceddae
lux praesens clauditur.
Laus ipsius
a plebe canitur.
Hostes vincens
hic non devincitur.
V. Vis unguenti,
dum pyxis frangitur,
Cunctis patet
nec plus absconditur.

3. Occurrentes
ad eum languidi
Mox curantur
et epileptici,
Surdi, caeci
seu paralytici;
V. Claudi, curvi,
leprosi, marcidi
Valent hujus
virtute medici.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Ab habenis mortui
mortis excitantur,
Furiosi vinculis
confractis sanantur.

2. Et curatis languidi
dum congratulantur.
Suis a languoribus
statim liberantur.

3. Aqua tumbae pulvere
mixta cum potantur.
Bibentes a variis
morbis expurgantur.

Responsoria.

1. Hic in carne
vivens angelice,
Terram terit
conversans coelice.
Christi legem
servando practice
Plene quidem
et non ecliptice.
V. Unde Deus
eum mirifice
Collocavit
in orbis apice.

2. Ceddae sancti
contactu loculi
Fantur muti,
clarescunt oculi,
Quibus visis
exsultant populi.
Christi legis
tabescunt aemuli.
V. Fama transit
in fines saeculi,
Quod sic florent
divini servuli.

3. Pie pastor
et pater ovium,
Merciorum
gregis solatium,
Contra mundum,
carnem, daemonium,
Adsit nobis
per te remedium.
V. Ut finito
cursu praesentium
Capiamus
aeternum bravium.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Claustri clausus carcere
Cedda monachatur.
Ut divinis libere
Vacans his utatur.

2. Cujus fama claruit,
Quod pontificatur,
Lucerna, quae latuit,
Ne plus abscondatur.

3. Pastor pavit populum
Pabulo doctrinae
Reddens receptaculum
Regulae divinae.

4. Praesulis officium
Cedda sic implevit,
Quod cujusque vitium
Generis delevit.

5. Deviantes moribus
Oves informavit,
Persistentes actibus
Sacris excitavit.

Ad Benedictus.

A. Praesul pie, sancte Cedda,
ora Deum pro miseris,
Ne peccatis aggravati
tradamur suppliciis,
Sed in coelo perfruamur
perennibus gaudiis.

Alia.

A. Pastor pie,
pro tuis ovibus
Ora Christum
devotis precibus,
Ut solvantur
a lupi morsibus
Et sint tecum
in suis aedibus.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Qui mores docuit
purgando vitia,
Talenta duplicans
cepit duplicia
De manu Domini
regnans in gloria,
Quo nos ascendere
det Christi gratia.

Brev. sec. usum Sarum imp. Parisiis 1494. „In festo s. Ceddae episcopi secundum usum Lichfeldensem." — In 1. Vesp. R, 3 poscunt ad te. — Ad Magn. A, 1 Sis pro nobis sancte Cedda statt intercessor. — In 1. Noct. A 3, 3 Eboraci civitas. — In 2. Noct. R 1, 3 Et tenendam. — In 3. Noct. A 3, 1 pulvere tumbae.

34. De sancto Colomanno.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Fons et origo boni,
Deus, haec ad festa patroni
Ejus ad exemplum
fac nos fieri tibi templum.

2. Factor lucis sator,
hominum miserator, amator,
Martyris in festo
Colomanni mitis adesto.

3. Nos fragiles, viles,
Colomanne sacer, bone miles,
Duc, rege, terge, tuere,
fave, miseris miserere.

4. Nos mundare, lavare,
juvare, Deus, memorare
Martyris atque prece
vitiorum dilue faece.

R. O crucifer, Colomanne,
Plebi fave miserandae
Et coelitus impetratam
Fer nobis indulgentiam,
V. Ut pium apud Dominum
Sentiamus te patronum.

Ad Magnificat.

A. Magnificeris, Domine,
Salutaris spes animae,
Qui beatum Colomannum,
Humilem tuum famulum,

Exaltasti in supernis,
Clemens salva nos meritis,
Martyris tui precatu
Solvens ab omni reatu.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Christum laudemus
istaque die jubilemus,
Qua scandit superos
Colomannus, Scoticus heros.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Beatus vir Colomannus,
In mundo glorificandus,
Legem meditans Domini
Reliquit omnia mundi.

2. Ergo in timore casto
Servire satagens Christo
Crucem bajulavit mentis
Indigena occidentis.

3. Unde Deus justitiae
Hunc coelestis laetitiae
Spe, fructu mirificavit,
Pro quo laetus exsulavit.

4. Scuto bonae voluntatis
Munitus vir pietatis
Venit in terram Noricam
Iturus Jerosolymam.

5. O quam est admirabile
Nomen tuum, altissime,
In quo sanctus Colomannus
Tripudiat coronandus.

6. Domino confidens justus
Impios non est veritus,
Qui eum sunt persecuti
Inique falsa locuti.

Responsoria.

1. Jesu sequens vestigia
Colomannus Scotigena
It Jerusalem terrestrem
Morte empturus coelestem,
V. Mundum reliquit noxium
Fontem sitiendo vivum.

2. Ex alto Christus oritur
Orientique providens
In regionem Noricam
Transmisit suum athletam,
V. Curam saluti hominum
Impendens auctor omnium.

3. Immitis gens Orientis
Virum deificae mentis
Inculpat flagris multatum,
Quod ierit exploratum,
V. Pacifice ambulantem
Cum his, qui oderunt pacem.

4. Post immania tormenta
Judicis ex sententia
Assis ovis ustulatur,
Hinc Colomannus laetatur,
V. Justus ut leo confidit,
Qui, dum tortores irrisit,
Assis ovis ustulatur.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Domine, iste beatus
Justitiam operatus,
Dum contra iniquitatem
Professus est veritatem.

2. Virtute tua, rex Christe,
Exsultat se peperisse
Desiderium animae
Martyr certans legitime.

3. Innocens manu beatus,
Mundo corde animatus,
Patientia quam mira
Pertulit tormenta dira.

4. Exauditus martyr sanctus
Poenas sprevit, regna petit,
Laetabitur in Domino,
Triumphat dum suspendio.

5. In Sion jam nunc coelesti
Beatus, quem elegisti,
Votum reddidit hymnizans,
Quod quaesivit agonizans.

6. Integrum corpus viguit,
Dependens corta fronduit
Juxta quod David cecinit:
Justus ut palma florebit.

Responsoria.

1. Coelesti afflatus rore
Vinci a persecutore
Colomannus non poterat,
Cui mori lucrum erat.
V. Vincla, carceres expertus
Persistebat intrepidus.

2. Agonista magnificus
Isaico more sectus
Sustinuit et forcipem
Membratim se discerpentem,
V. Martyr innocens et justus
Petris candentibus ustus.

3. Septiformis spiritus
Dono dives Colomannus
Tortorum cruciamenta
Sprevit ut deliramenta,
V. Per fidem adoptionis
Ferens vas electionis.

4. Belliger athleta.
Colomanne, tua nece spreta
Corda mali sueta
munda pietate repleta,
V. Mundi spineta
resecans da tempora laeta.

In 3. Nocturno.

Ad Cantica.

A. Hic martyr vere beatus
Pane vitae est cibatus,
Qui non abiit post aurum
Sed Christi evangelium.

Responsoria.

1. Per evangelia dicta
Colomannus derelicta
Gente patria et domo
Coelos scandit suspendio,
V. Qui dum tantum gloriari
Appetit in cruce Christi,
Coelos scandit suspendio.

2. Rumaldus viso sanguine,
Qui de pendentis corpore
Colomanni profluebat,
Hunc humari decernebat,
V. Credens videre suspensum
Post in terra viventium.

3. Rex Christe, propitiator,
Colomannus debellator
Potestatis aereae
Gaudet se pro te odisse;
V. Justus ut palma florebat,
Cujus dum corta fronduit,
Gaudet se pro te odisse.

4. O lux coelorum,
Jesu, spes alma bonorum,
Nos pius exaudi
meritis sancti Colomanni
Te nunc laudantes,
orantes, glorificantes,
V. Respice de coelo,
servos serves ut in aevo.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Laudes plebs Christi
nun athletae sonet isti,
Ipsius a tumba
veluti Moysen fugit unda.

2. Tyro beatus
Mansit humatus
Non putrefactus,
Qui bona nactus
Reddit ovantes
Et jubilantes
Se venerantes.

3. Plebs vigil in fossa
venerantur martyris ossa,
Sed levat in luce
te, Deus alme, duce.

4. Te benedicit,
Christe, beatus,
Dum probra vicit
Martyrizatus,

Jam prece servos
Salvet is heros.

5. Laudent vi mentis
Dominum cives orientis,
Martyre qui magno
fulciti sunt Colomanno.

Ad Benedictus.

A. Benedictus sit Dominus,
Per quem martyr Colomannus
Gratiam dat sanitatis
Pressis vi infirmitatis,
Qui curans caecos et claudos
Pie nos sanet languidos.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Rex Sabaoth verbigena.
Colomannus Scotigena
Bonum certamen certavit,
Dum te ad mortem amavit:
Hujus ergo suffragio
Omnium nostrum memento.

Brev. ms. Mellicense 1677 saec. 13. add. saec. 14. A. — Cod. Mellicen. 1113 saec. 15. B. — Cod. Mellicen. 934 saec. 15. C. — Cod. Sitanstetten. CCXXXII saec. 15. D. — Brev. ms. Pragense VI F 16. saec. 15. E. — Brev. ms. Scotorum Vindobonen. 52 d 10. anni 1471. F. — Brev. Kimense imp. Venetiis 1516.

Dafs die monastische Form, nicht die kurze, die B aufweist, dem Officium ursprünglich ist, beweist neben dem mutmafslichen Melker Ursprunge desselben der Umstand, dafs es auf Musik und Metrum des Benediktus-Officiums Praeclarum late etc. gemacht ist. — In 2. Noct. A 6, 2 Dependentis A. — R 2, 2 Esayco A. — R 3, 2 Colomannus fehlt A. — Hymnen: In Vesp.: Mare fons ostium: ad Laudes: Salve felix miles Christi, Analecta IV, p. 121.

35. De sancto Columba.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. In Columbae
sacris solemniis
Exsultemus
devotis gaudiis,
Hunc laudantes
dignis praeconiis
Et petentes
totis praecordiis,
Ut juvemur
ejus suffragiis,
Tantis fulti
patrociniis.

2. Tanti sancti veneremur
diem festum singuli,
A peccatis ut mundemur
cordis, oris, oculi,
Cujus prece deputemur
sempiterno usui,
Cum malignis ne damnemur
post labores saeculi.

3. Coelum semper inhiabat
Hic, dum genti praedicabat,
Petens coeli gaudia,
In supernis coeli cives
Jam effectus Christi miles
Post mundi luctamina.

4. Columba, pie serve Christi,
Nos conserva in mundo tristi
Et succurre cohorti isti
In die supplicii.

5. Post labores plurimos
Ad coelos tendens oculos
Vitam reddit Domino,
Per ipsius suffragia
Nobis donet gaudia
Regnans sine termino.

Ad Magnificat.

A. O Culumba,
cultor ecclesiae,
Virgo, doctor,
per donum gratiae

Jam securus
in statu patriae,
Salva tuae
gaudentes gloriae.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Columbae solemnia
Colit plebs fidelis,
Par in terra gloria
Deo sit in coelis.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Felix terra edidit
Salutare lignum,
Columbam, qui reddidit
Fructum Deo dignum.

2. In timore Domino
Studuit servire
Praecavens in termino
Diem gravis irae.

3. Columbam, cum gemeret,
Angelus invisit,
A se quidquid peteret,
Daturum promisit.

Responsoria.

1. Felix Hibernia
Columbam genuit,
Qui de prosapia
Regali claruit
Sed morum gratia
Magis enituit.

V. A pueritia
Deo se praebuit,
Carnis munditia
Mentisque floruit.

2. Illi datum primitus
Nomen est vulpinum,
Sed mutatum coelitus
Est in columbinum,
Comprobavit exitus
Hoc esse divinum.

V. Sicut nomen Barjona
Transit in petrinum.
Jacob per luctamina
Nomen habet binum.

3. De Columba Dominus
Angelo mandavit,
Qui in viis omnibus
Eum conservavit,
Cujus fultus viribus
Draconem calcavit.

V. Axal dictus angelus
sanctum confortavit,
Ipsius obsequiis
datum se monstravit.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Dilatatur varia
Tribulatione
Velut auri gloria
Crebra tunsione.

2. Mane domum Domini
Sanctus introivit
Et coelesti numini
Devote servivit.

3. Columbam per angelum
Deus visitavit,
Minoratum paululum
Coelo coronavit.

Responsoria.

1. Tria sancto
dantur insignia:
Virginalis
pudoris gloria,
Praedicandae
salutis gratia,
Visitandi
loca distantia.

V. Magni Pauli
sequens vestigia
Plura terrae
lustravit spatia.

2. Columba moribus
   Mitis et humilis,
Pius egentibus,
   Cunctis amabilis
Antiquis patribus
   Est comparabilis.
V. Sacris virginibus,
   Piis doctoribus,
Peregrinantibus
   effectus similis.

3. Corpus edomuit
   crebris laboribus,
In maris latuit
   nudus litoribus
More Jacob
   pro cervicalibus
Reclinavit
   caput lapidibus
V. Noctes sic dedicans
   devotis precibus
Et dies explicans
   piis operibus.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Vivens sine macula
   Carnis sanctus iste
Intrat tabernacula
   Tua tecum, Christe.

2. Cordis desiderium
   Deus illi dedit,
Cujus per auxilium
   Gloriam possedit.

3. Manibus innocuum,
   Sorde carnis purum
Servum levat rex suum
   In regnum securum.

Responsoria.

1. Magorum praestigia
   Frequenter detexit,
Ab inferni janua
   Mortuos evexit,
Tranquillavit maria,
   Futura prospexit.
V. Multorum coenobia
   Monachorum rexit,
Oppressis angustia
   Dexteram porrexit.

2. Ignis combusserat
   Quoddam coenaculum,
Sed nullum senserat
   Postis periculum,
In quo pependerat
   Letale pallium.
V. Juxta primarium
   Christi miraculum
Aqua vinarium
   Propinat poculum,
Quam pro sancto
   Deus mutaverat.

3. Columba in patriam
   Gaudens introisti,
Surdecrae ecclesiam
   Vivens dilexisti,
Ducens ad memoriam
   Quod hanc coluisti,
Velis ei gratiam
   Impetrare Christi.
V. Cui specialiter
   Pater praefuisti,
Illique celebriter
   Esse meruisti.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Adest dies laetitiae,
   In quo Columba Domini
Thronum conscendit gloriae
   Coelesti junctus agmine.

2. Mundi carens vitio,
   Mundus vita pura,
Felici commercio
   Coeli tenet jura.

3. Ramum, signum clementiae,
   Columba portavit,
Dum sanctus hic Hiberniae
   Genti praedicavit.

4. Ostendunt veraciter
Vita, mors et tumba,
Quod vixit sinceriter
Sanctus vir Columba.

5. Vita sine macula,
Mors quam pretiosa,
Crebra per miracula
Tumba gloriosa.

Ad Benedictus.

A. O Columba,
qui verbo gratiae
Illustrasti
partes Hiberniae,
Quibus monstras
viam justitiae,
Nos divinae
commenda gratiae.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Columba, pacis speculum,
Vir simplicitatis,
Puritatis vasculum,
Forma sanctitatis,
Tuae nobis rivulum
Funde pietatis,
Poscens post hoc saeculum
Vitam cum beatis.

Brev. ms. Dublinense saec. 15. Cod. Coll. SS. Trinitatis Dublinen. B 3. 13. A. — Colgan, Trias Thaumaturga p. 454 sq. B.

A bietet einige Lücken, da die Handschrift bedauerlich angefault; B hat seinen an sich schlechten Text ebenso schlecht abgedruckt aus: Officia SS. Patricii, Columbae, Brigidae et aliorum quorundam Hiberniae sanctorum ex veteribus membranis et manuscriptis Breviariis desumpta atque ad normam officii Romani repurgata. Parisiis 1620. Dies Buch ist mir nicht möglich gewesen aufzufinden. Aus A und B läfst sich glücklicherweise der richtige Text herstellen.

In 1. Vesp. **AA** fehlen in B, das auch für die Vesper die **AA** der Laudes ansetzt. — In 1. Noct. **A** 2, 2—4 weggefault A. — **A** 3, 3 se fehlt B. — **A** 3, 4 Daturum se B. — **R** 1, 6 emicuit B. — **R** 2, 3 coelitus fehlt B. — **R** 2, 7 sqq. fehlen B. — **R** 2, 9 prae luctamina A. — **R** 3, 10 ipsum se monstravit B. — In 2. Noct. **A** 1, 1 Delectatur B. — A 2, 2 sqq. weggefault A. — **R** 1, 1 sq. dantur sancto B. — **R** 1, 7 Visitando A. — **R** 3, 3 maris jacuit B. — **R** 3, 4 nudis litoribus B. — **R** 3, 5 sq. weggefault A. — In 3. Noct. **A** 1, 4 Tua fehlt B. — **A** 2, 2 Dominus dedit B. — **A** 3 lautet in B: Manibus innocuum | Corde purum | Servum levat securum | Rex in suum regnum. — **R** 1, 1 Magnorum vestigia B. — **R** 1, 3 In inferni B. — **R** 2, 1 combusserit A. — **R** 2, 6 De sale paululum A. — **R** 3 fehlt B. — In Laud. **A** 5, 2 sqq. weggefault A. — Ad Bened. **A**, 5 monstrasti A. — Ad Magn. **A**, 2 fehlt B.

36. De sancto Cuthberto.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

A. Alme confessor Domini,
praesul regis aeterni,
Cuthberte, consors sanctorum,
concivis coelestium,
Exaudi preces tuorum,
sume vota supplicum
Et pro nobis regem regum
ipsum posce Dominum.

Ad Magnificat.

A. Oriens sol justitiae
Dignatus est illustrare
Per ministros lucis suae
Cunctos fines orbis terrae;
Ipsi laus, qui dedit Anglis
Lucernam suae salutis,
Cuthbertum, bonum doctorem
Ac pro his intercessorem.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Auctor donorum spiritus,
Inspirans vera vatibus,
Per trinum fatur infantem,
Cuthbertum fore praesulem.

2. Qui Raphaelem archangelum
Tobiae dedit medicum,
Cuthberti genu languidum
Suum sanat per angelum.

3. Dum jactantur puppes salo,
Sanctus orans haeret solo,
Mox ventorum vis mutata
Naves vertit ad litora.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Edomans corpus juvenis
In undis pernoctat maris,
Ibi Deo vota laudis
Ex affectu reddit cordis.

2. Mirum dictu, hinc egresso
Et oranti genu flexo
Membra refovent rigida
Aequoris animalia.

3. Adest frater curiosus
Explorans, quid agat justus,
Quem languore et pavore
Mox correptum sanat prece.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Quandam vexatam daemone
Pergit sanctus invisere,
Sed mox dirus fugit hostis
Fit mulier incolumis.

2. Multos hic sanavit aegros
Languores depellens saevos,
Multas effugavit larvas
Virtute crucis territas.

3. Sanctus antistes Cuthbertus,
Vir perfectus in omnibus,
In turbis erat monachus
Digne cunctis reverendus.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Christi fortis hic athleta
Ac verus anachoreta
Mundi tempsit haec infima,
Quo coeli caperet summa.

2. Qui de rupe prompsit aquam
Post in vinum vertens eam,
Hoc utrumque donum suo
Caro contulit Cuthberto.

3. In episcopatu suo
Jam exacto biennio,
Ut soli vacaret Deo
Dilecto se reddit antro.

4. Hinc tanguntur artus sacri
Corporis morbo letali,
Sciens vero se resolvi
Confortat ovile Christi.

5. Mox pater suos affatur:
Quisque vestrum temnat mundum,
Amet Christum, colat bonum,
Sic supernum sumet regnum.

Ad Benedictus.

A. Languor accrescens in dies
Artus vexabat fragiles,
Ipse sacras fundens preces
Coelicas praegustat laudes.
Dum terrenus redit, dies
Aeternus Cuthberto quies,
Salutares sumit dapes,
Sic supernas scandit sedes.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O magne praesul Cuthberte,
Cui Christus fuit vivere,
Cui mori lucrum perenne,
Dum post mortem vivis vere,
Signis divinis inclite,
Languidos sanans a labe;
Hinc rogamus pia prece,
Tu pro nobis intercede.

Cod. Londinen. Harl. 1117. saec. 11. A. — Brev. ms. Anglicum saec. 13. Cod. Parisien. 12036. B. — Brev. ms. Coldoniense saec. 13/14. Cod. Londinen. Harl. 4664. C. — Brev. ms. Wintoniense? saec. 14. Cod. Oxonien. Rawlin. Liturg. e 1. D. — Brev. Nidrosiense imp. Parisiis 1519. E.

In 1 Vesp. Super Ps. A fehlt ABD; C hat statt dessen: Ave praesul gloriose | Ave sidus jam coeleste etc., was eine fremde Anleihe ist. — ACD, die monastisch sind, bringen die AA von Noct. 1 und 2 in Noct. 1, die AA von Noct. 3 in Noct. 2. Ihnen fügen zur Kompletierung AD, drei prosaische AA de Communi hinzu, woraus hervorzugehen scheint, daſs die monastische Form nicht die ursprüngliche ist; C kompletiert durch folgende drei AA:

4. Aves sancto obaudiunt, Corvi correcti redeunt
Lignumque cellae fabricae Nec (!) lectum nautis fert mare.

5. Patris benignam gratiam Linquentes per septimanam
Maris ligat undositas, Dum petit, fit tranquillitas.

6. Ut Elisaeus mortuus Resuscitavit mortuum,
Ita Cuthbertus aegrotus Sanat dissenteriacum.

In 2. Noct. stellt B A 1 und A 2 um. — In 3. Noct. ad Cantica haben AD wieder eine prosaische, C die folgende A:

Hujus vitali funere Daemoniacus aegerque,
Paralyticus tumensque, Deformis vultu visuque,
Diversaeque miseriae Sanantur membris menteque.

A 3, 3 Virtutibus erat monachus. — In Laud. A 3, 4 reddidit BCE. — In 2. Vesp. ad Magn. A, 6 Languidos fehlt E.

37. De sancto Dionysio.

In 1. Vesperis.

R. O flos doctorum,
Dionysi, gemma decoris,
Alta poli castra
qui gyras ter tria, quorum
Empyreis uni
nos, pater alme, choris.
V. *Omnis lapis pretiosus operimentum tuum, aurum opus decoris tui.*

Ad Magnificat.

A. Magna potens humilis
per saecula magnificavit,
Quos ad regna fides
signata cruore vocavit,
Eximio quorum
nos, rex aeterne, precatu
A peccatorum
condenso solve reatu.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Lux matutina
dum surgit praevia solis,
Haec hodie trina
conserit astra polis.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Fructum ligni salutaris
Viri sancti gustaverunt,
Voti fideique paris
Iter justum abierunt.
2. Dum in eos fremuerunt
Gentes vana meditantes,
Jugum mortis diruperunt
Legem Dei praedicantes.
3. Tribulatos dilatavit
Deus rex justitiae,
Cor eorum consignavit
Vultus sui lumine.

Responsoria.

1. Germine sublimi
Dionysius ortus Athenis,
Fragrans more thymi,
Quae in hortis crescit amoenis
V. *Et quasi flos rosarum in diebus vernis.*

2. Floribus astrorum
decus hic juvenile polivit,
Diopolim quorum
fervens in amore petivit.
V. *Suspice coelum et intuere et contemplare aethera.*
3. Quinque gerit lustra,
dum sol radiis spoliatur.
Arguit haud frustra,
quod et ipse Deus patiatur.
V. *Occidet sol meridie et tenebrescere faciam in die luminis.*

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Digne justi gloriantur
Nomen Christi diligentes.
In quem sperant et laetantur
Veritatem inquirentes.
2. Inimicum destruxisti
Cum gloria et honore.
Laudem tibi perfecisti,
Deus, martyrum cruore.
3. Nulli malum facientes
Veritatem sunt locuti,
Lingua dolum non agentes
Christum Deum sunt secuti.

Responsoria.

1. Mellifluis pastum
de venis astrologiae
Accitus ad fastum
thronus effert theosophiae.
V. *Qui appropinquant pedibus ejus, accipient de doctrina illius.*
2. Vas Domini gratum
titulos orbis speculatur,
Ignotum natum
passumque Deum cruce fatur.
V. *In ipso enim vivimus et movemur et sumus.*
3. Mox orbis lucis
dum lumine mirificatur.
Mente fideque crucis
Dionysius irradiatur.
V. *Dulce lumen et delectabile est oculis videre solem.*

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. In his voluntas Domini
Est mirificata,
Quo pars et haereditas
Sanctorum est conservata.
2. Hi per innocentiam
Dei montem ascenderunt,
A quo misericordiam
Salutarem acceperunt.
3. O florens palma,
summi decoris agalma.
Gloria sanctorum
mercesque laboris eorum,
Ex rubris undis
maris hujus, Christe, profundis
Ad te translatis,
pie rex, nos junge beatis.

Responsoria.

1. Dum per Clementem
primas Gallis cathedratur,
Spargit sementem,
qua messis multa paratur.
V. *Videte regiones, quia albae sunt jam ar messem.*
2. O fulgens stella,
fidei fidissime testis,
Vena fluens mella,
confer solamina maestis.
V. *Nomen tuum et memoriale tuum in desiderio animae.*
3. Alme sanctarum
fons vivus deliciarum,
Ad coetum procerum
perduc nos coeligenarum
Et da luce tui
vultus in aethere frui.
V. *Quoniam apud te est fons vitae, et in lumine tuo videbrimus lumen.*

Ad Laudes.

Antiphonae.

1. Laudes, Christe, domus
tua pangat cincta decore,
Justorum bella
quae sacra mirificat.

2. Sidere jam lucis
orto Domino jubilemus,
Pascua qui sanctos
vexit ad alta suos.

3. In quadro rutili
lapides tres ordine sculpunt
Hos evangelica
luce fideque patrum.

4. Tres cernens fidei
pater unum pronus adorat,
Pro tribus illaesis
sit benedictus idem.

5. Laudemus Dominum,
quem laudat spiritus omnis,
Machina quem rerum
trina tremendo colit.

Ad Benedictus.

A. In domo David
sceptrum splendescit honoris,
Rex pacis stravit
inimicum vimque timoris.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Ante thronum stantes,
rerum fontem speculantes,
Palmas gestantes,
nova cantica continuantes,
Testes constantes
Domini veneremur ovantes
Et citharizantes
conclamemus jubilantes
In aeternum Alleluja.

Brev. Zagrabiense imp. Venetiis 1484. — Ad Matut. Inv., 2 surget praevia solis. — In 1. Noct. A 1, 3 que fehlt. — In 2. Noct. A 3, 3 Linguam.

38. In Translatione s. Dionysii.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

A. Veni, pater Dionysi,
Veni de Graecia,
Veni de Gallia,
Veni, decus paradisi,
Ut te Germania
Laeta foveat cantans,
Pie Franciam supplantans.

Ad Magnificat.

A. Gaude, Teutonia, thesaurum
Pretiosiorem jam retinens quam aurum,
Ossa sacra insignis Gallorum apostoli,
Areopagitae, Graeciae didascali
Et gentium doctoris quondam discipuli,
Pro cujus laude gaudentes exultant populi.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Est huc translata
Gallorum gloria grata,
Hinc vigiles Christo
Templo jubilemus in isto.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Magnificus Imperator,
Loci praesentis ornator,
Arnolphus Caesar quaerebat
Et ad Germanos ferebat,
Ut Dionysii sacras
Traduceret reliquias.

2. Usus pia fraude
Caesar dignus laude
Perfrui voto meruit,
Quod solo presbytero aperuit,
Quem his aptum novit.

3. Clericus cernens affectum
Tantum imperatoris
Pia fallacia corporis
Sacri reliquias furatur,
Quas imperator Arnolphus
Germanis invehi collactatur.

4. Sancti praesulis reliquias
Dionysii Arnolphus
A Gallia reductas
Tempore vitae suae devotius
Secum ferens glorificavit,
Sed nostram eis ecclesiam
Moriens pie locupletavit.

5. Felix Areopagita,
Gemma Graeciae polita,
Ratisponae modo pausat,
Hoc Arnolphus Caesar causat.

6. O felicem dolum,
Quo Germaniae solum
Tanto thesauro ditescere,
Tanto flore nitescere
Meruit munere Augusti
Fallendo non injusti.

Responsoria.

R. Primum Athenis
Dionysius docuit,
Demum Parisius, illic martyr
ibidem deponitur
Et per Arnolphum postmodum
ad nos devectus.
Sacris ossibus sacrat locum
hunc flos electus,
V. Per vas Graeciae,
Vas electionis,
Potum Gallis gratiae,
Transmisit Germaniae
Nunc cum patronis.

R. Vicit Parisius
et victor ibi tumulatur,
Inde Dionysius
pater hic translatus humatur,
V. Graecia quo prole,
quo lucet Gallia sole.

R. Coelum perlustrat tertium,
Hinc ordinat commercium,
Coelorum choros limitans,
Pauli volatum imitans.
V. Officia hierarchica
Distinxit et angelica.

R. Ecce Graeciae doctorem
Et Galliae conversorem
Urbium foves corona
Marchiarum, Ratispona,
V. Arnolphi magni per donum
Nobilem servas patronum.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Doctoris Pauli discipulus,
Nobilis Dionysius,
Est Graeciae flos insignis,
Areopagi didasculus
Fit Galliae specialis apostolus.

2. Primo fit praesul Atheniensium,
Post haec Parisiensium
Gentium doctor.

3. Coelum cum Paulo
magistro penetrat
Ejusque secreta
mundo reserat.

4. O Dionysi
Tuis resurgant precibus
A peccati faecibus
His allisi.

5. Philosophorum doctissime,
Dionysi,
Qui secutus magistrum
Paradisi
Secreta perlustras
Fraudes hostis callidas,
Nunc invisi.

Responsoria.

1. Tecta latent tenebris
Loca, quae lux orbe celebris
Deserit ablata,
qua luget gens viduata.
V. Tu loca Gallorum
viduasti, gemma polorum.

2. Dum capsa deponitur,
Novus fons producitur,
Fur pius abluitur
V. Fonte, Dionysi,
scaturigo potens paradisi.

3. Jubar nobile Graecorum,
Dionysius, Gallorum
Doctor, martyr martyri
Emmeramo praesuli
Praesul junctus est simili.
V. Sanctus hic et ille
Manus misericordiae
Nostrae pandant miseriae.

4. Convertens ad fidem Gallos
Graecorum radians lucerna,
Flos Dionysius,
Pridem Parisius
Triumpho potitus
Ibidem est situs,
V. Translatus in Ratisponam tandem
Meritis sacrat eandem.

In 3. Nocturno.

Responsoria.

1. Dum devotio Caesaris
Per ossa sacrati patris
Maximum duceret jubilum,
Loca contegit nubilum,
V. Quae lux tanta deseruit,
Caligo mox operuit.

2. Corruscat apud nos carne locatus
Hierarchiae scriba beatus,
V. In terris scribens angelica
Pandat nobis nunc coelica.

3. Lumen Grajorum
praefulgens arte sophorum,
Areopagi lux,
quem tu, verae fidei dux,
Paule, Deo ferens,
primus qui rexit Athenas,
Parisius palma
fretus deponitur alma.
V. Denuo translatus
apud Imbripolimque locatus,
Hanc sacrat ecclesiam
comes, Emerame, tibi jam.

4. O praedulcis Areopagita,
Graeciae margarita,
Qui dum Gallorum patriam convertis
Martyrii palmam adeptus
Proprium caput manibus detulisti,
In Francia primo sepeliri voluisti.
V. Hinc translatus Ratisponam
Ultimo die reddendam
Apud Emmeramum martyrem
Praestolaris coronam.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Constans veritas inventa,
Et signis et scripto contenta,
Nec locum reliquit jam dubiis,
Dionysii hoc ossa esse in templo.

2. Leo veri signa videns
Affirmavit rem confidens,
Omne dubium relidens.

3. Papa rem expertus
Certo scrutinio,
In hujus templi scrinio
Sanctum esse doctorem
Promulgat mundi confinio.

4. En lapides fiunt testes,
Teutoniam quod honestes,
Dionysi sanctissime,
Huc translatus novissime.

5. Per Augustum huc translate
Et per papam promulgate,
Nos defendas, hic locate.

Ad Benedictus.

A. Te Paulus dedit
Christo, duce te credit
Gallia, Machari,
qua martyr vis tumulari,
Tandem translatus
hac pausas aede locatus.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Fidelis Caesar, beatis
reliquiis potiri
Gaudens, apud illas
ipse sepeliri
Praeelegit, Dionysii
Sese sperans praesidio
et tutela fulciri,
Unde et desiderium
est impletum in hoc viri.
Hic est ille Arnolphus,
Qui ad Macharii ferbuit cultum,
Quem et dilexit multum.
Hic est enim ille Arnolphus,
Qui ei, quem vivus coluit,
Tandem mortuus abesse noluit
Martyri Christo glorioso,
Quem in coelis coronatum
Novit lapide pretioso.

Brev. ms. S. Emmerani saec. 14. Clm. Monacen. 14600. A. — Brev. S. Emmerami imp. 1571. B. — In 3. Noct. Antiphona ad Cantica: Veni pater Dionysi etc. — Hymnus in Vesp. et Laud.: Electus doctor gentium, vgl. Analecta IV, p. 126, wo 5, 2 in somnibus als ein Wort zu lesen ist; ad Noct. Martyr Dei qui unicum.

39. De sancto Dompnolo.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Gloriosi confessoris
Dompnoli solemnia
Coetus noster celebranda
devote suscipiat,
Quo superna mereamur
perfrui laetitia.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Salvatorem mundi omnes
adoremus Dominum,
Qui ereptum terris sanctum
sacerdotem Dompnolum
Sublimavit laureatum
ad coeli palatia.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Iste sanctus a primaevo
jussa sequens Domini
Omni morum probitate
insignis enituit.

2. In quo quanta lux coelestis
gratiae succreverat,
Ejus sacri depromebant
actus et eloquia.

3. Qui fervore inflammatus
fidei catholicae
Praepollebat in doctrina
lucis evangelicae.

Responsoria.

1. Venerabilis confessor
Christi, sanctus Dompnolus,
Generosis oriundus
praedicatur fratribus,
V. Generosior futurus
generosis actibus.

2. Ille nondum evolutis
annis puerilibus
Rudimentis mancipavit
sese liberalibus,
V. Ut superna instituta
hauriret felicius.

3. Hinc abunde exornatus
gemina scientia
In pontificali digne
sublimatur cathedra,
V. Utriusque testamenti
suffultus peritie.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Et quod praedicabat ore,
   exhibebat opere,
   Ut audire mereretur
   boni servi Eüge.
2. Cumque nimis rutilaret
   caritatis lampade,
   Jure sibi arridebant
   et virtutes ceterae.
3. Dabat enim potum siti,
   cibum fame tabidis,
   Vestem nudis, tectum vagis,
   supplementum languidis.

Responsoria.

1. Qui lucerna constitutus
   jam super candelabris
   Copiose attendebat
   gregem sibi creditum,
   V. Hortans eum ad supernum
   festinare bravium.
2. Caeco visum reparavit
   ejus sparsa oculis
   Lympha stillans ex ablutis
   manibus pontificis,
   V. Quem perfectum probatumque
   colliriis exstitit.
3. Alter caecus postulavit
   ab eo praesidium,
   Cui praesul restauravit
   luminis officium,
   V. Pronus miser acclamabat:
   fer, pater, auxilium.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Rutilabat exornatus
   flore parsimoniae,
   Unde mire redolebant
   fructus abstinentiae.
2. Nam labores et aerumnas,
   sitim et inedias
   Algoresque computabat
   pro Christo delicias.
3. Talibus tantisque signis
   virtutum conspicuus
   Infulatur cleri, plebis
   ordinisque laudibus.

Responsoria.

1. Dum offertur viro Dei
   quidam paralyticus,
   Confestim expulso morbo
   sanitati redditus
   V. Sacerdote pro misello
   orante devotius.
2. Virum quendam agitatum
   furore daemonico
   Dei servus sanitati
   pulso reddit zabulo
   V. Oleo linitum sacro
   crucis cum signaculo.
3. O superni senatorum
   gemma capitolii
   Atque sidus jam coeleste
   victoris eximii,
   Dompnole, nobis aeterni
   iram placa judicis,
   V. Qui conjunctus gloriaris
   coetibus aethereis.

Ad Laudes.

Antiphonae.

1. Ad superni regis laudem
   decus atque gloriam
   Transitus beati viri
   digeramus ordinem.
2. Dissolutionis suae
   imminente tempore
   Diem ejus atque horam
   praedixit certissime.
3. Quo audito confluebant
   ad eum quam plurimi
   Medicinam exspectantes
   animae et corporis.
4. Qui exinde redeuntes
   laetabantur maxime,
   Quod nequaquam spei suae
   frustrabantur munere.

5. Jam condigne tumulatus
sacerdos post triduum
Daemone fugato sanum
reddit energumenum.

Ad Benedictus.

A. Quicunque morbo tabidi.
Cujusvis valetudinis,
Petebant ejus tumulum
Salutis ob auxilium.
Reportabant ad propria
Incommodi remedia.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Recolentes frequentemus
tanti festa praesulis.
Qui hac luce fruens multis
claruit miraculis.
Ad postremum sociatus
civibus aethereis,
In Jerusalem superna
collocari meruit,
Ubi ejus mereamur
adscribi suffragiis.

Brev. ms. Cenomannense saec. 15. Cod. Parisien. 1302. A. — Brev. ms. S. Mariae in Belloloco saec. 15. Cod. S. Genovefae Parisien. BBl. IV° 17. B. — Brev. ms. Vadatense saec. 15. Cod. S. Genovefae Parisien. BBl. VIII° 24. C. — Brev. Cenomannense imp. Rotomagi 1492. D.

Invit., 4 sacerdotem fehlt A. — In 1. Noct. A 1, 1 primaevis A. — R 1, 1 sq. confessor Domini Dompnolus A. — R 1, 5 facturus A. — R 2, 1 Ille mundum A. — R 3, 1 Hunc B, Nunc A. — In 2. Noct. A 2, 2 claritatis A. — In 3. Noct. R 2, 5 Oleum A. — Ad Bened. A, 3 Petebant suffragia ejus tumulum A.

40. De sancto Donato.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

A. Celsa sancti praesulis
Donati solemnia
Piis laudum titulis
Recolat ecclesia,
Cujus nos a maculis
Eruant suffragia,
Quem nec vicit stimulis
Mors nec mundi gloria.

Ad Magnificat.

A. A progenie in progenies
Fecit misericordiam Dominus,
Qui eduxit Abraham
De Ur Chaldaeorum
Et de ultimis finibus
Vocavit sanctum Donatum.
Ut in hac terra nostra
Peregrinus esset et advena.
In illa vero patria coelesti
Cives sanctorum
Et domesticus Dei.
Ibi nobis datus
A Deo patronus
Jugiter intercedat
Pro hac sancta plebe
Et universis fidelibus.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Jubilemus vero David
In psalmorum carmine,
Qui Donatum collocavit
Martyrum in agmine.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Erat Romae puer quidam
Qui ex. legis arbore
Vitam castam, mentem fidam
Suo dedit tempore.

2. Apprehendit disciplinam
Cum collega Juliano.
Qui rejecit spem divinam
Pro honore mundi vano.

3. Insurgentem Julianum
   In tormenta martyrum
Fugit ad Hilarianum
   Et antistitem Satyrum.

Responsoria.

1. Cum utraque legis rota
Vir beatus mente tota
Ibat nec revertebatur
Sed cum rotis levabatur,

V. *Quia lex Dei in ore ipsius nec supplantabantur gressus ejus.*

2. Sancti deprecatio
Opem fert Austerio
Propulso daemonio.

V. *Laudavit nomen Dei cum cantico et magnificavit eum in laude.*

3. Euphrosynam jam sepultam
Jubet fiscum prodere
Viro suo, qui per multam
Vim artatur solvere.

V. *Laetatur super inventa pecunia sicut qui invenit spolia multa.*

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Merito mirificavit
   Deus suum famulum,
Quia vana non amavit
   Nec mendacem titulum.

2. Scuto bonae voluntatis
   Dei vir innititur,
Per quod nubes caecitatis
   A Syranna pellitur.

3. Hinc honore coronatur
   Pastoralis gloriae
Et patrono gloriatur
   Tali plebs Aretiae.

Responsoria.

1. Ex levitae manibus
   Calix lapsus crepuit,
Quem vir Dei precibus
   Integrum restituit.

V. *Voluntatem timentium se facit Dominus et deprecationem eorum exaudit.*

2. In tutelam Dei jecit
Spem indissolubilem,
Dum draconem interfecit
Fontem dans potabilem.

V. *Eruit a morte animas civium suorum alens eas in fame.*

3. Mortuum resuscitavit,
Qui convicit impium
Exactorem, cui monstravit
Scripti testimonium.

V. *Quia dolose egit in conspectu Domini, ut inveniretur iniquitas ejus.*

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Confidens in Domino
   Regis Theodosii
Filiam a laqueo
   Eruit daemonii.

2. Hic in monte studuit
   Dei requiescere,
Dum cum suis docuit
   Regem Christum credere.

3. In virtute, Domine,
   Tua rex laetatur,
Dum in tuo nomine
   Credens baptizatur.

Responsoria.

1. Ecce novus hic Elias,
   Per quem terrae siccitas
Irrigatur per pluvias
   Prece sua traditas.

V. *Dominus dedit benignitatem et terra dedit fructum suum.*

2. Ut Donatus praesentetur,
   Trux Quadratianus
Jubet, cum quo detinetur
   Et Hilarianus.

V. *Considerat peccator justum et quaerit mortificare eum.*

3. Hodie jubar aethereum
Per ascensum purpureum
Ad Salomonis aureum
Transit reclinatorium
Bibens passionis fluvium.

V. *De torrente in via bibit, propterea exaltavit caput.*

Ad Laudes.

Antiphonae.

1. Miles Dei se virtute
Cingens fortitudinis
Spernit poenas, pugnat tute
Spe beatitudinis.

2. Ejus os lapidibus
Tundi dum jubetur,
In hymnis et laudibus
Deum confitetur.

3. In te, Deus, anima
Donati sitivit,
Per te quaeque maxima
Pati dum cupivit.

4. Benedicens Dominum
Carceris ergastulo
Solvit multos hominum
A languoris vinculo.

5. In excelsis laudans Deum
Capitis sententiam
Subit, talem per trophaeum
Vehitur ad patriam.

Ad Benedictus.

A. Benedictus Deus, qui nos
Hoc patrono visitavit,
Per quem regno coelesti nos
Nati sui David
Hujus mundi post declinos
Decursus haereditavit.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Confractum calicem vitreum
Donati orationibus
Redintegravit Dominus,
Cujus unam partem
Abstulit diabolus
Ad suam ignominiam
Nostraeque salutis gloriam,
Quia cum desit in fundo calicis,
Nulla tamen exinde
Gutta distillat.

Brev. Hallense imp. Lipsiae 1534. A. — Brev. Misnense imp. Lipsiae 1502. B. — Brev. Magdeburgense imp. Norimbergae 1491. C. — In 1. Vesp. Super Ps. A fehlt A. Ibid. 6 Exuant C. — Ad Magn. A, 5 finibus terrae A. — In 1. Noct. A 3, 2 tormentis B. — A 3, 3 Surgit ad B. — R 1, 1 Cum veraque B. — R 1, 3 et revertebatur B. — R 1, 4 fehlt B. — R 3, 4 Vim artatam B. — In 2. Noct. R 1, 4 In integrum C. — R 3, 4 Scripte A. — In 3. Noct. A 3, 1 sq. In virtute tua Domine A. — R 3, 4 Transiit A. — In Laud. A 3, 2 Sitivit Donati A.

41. De sancto Donato.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Jucundare, felix Sistaricum,
Confessoris tanti solemnio,
Bene cane, frequenta canticum,
Dilatetur tua devotio,
Caput habes pignus mirificum,
Juste gaudes hoc privilegio,
Cum sis caput in episcopio.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Christi mirificam
Laudemus gratiam,
Qui dedit coelicam
Donato gloriam.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Annos pueritiae
 Transcendens Donatus
Dulcedine patriae
 Non est immutatus.
2. Christum sequi nititur
 Mundae puer mentis,
Mundus vilipenditur
 Cum oblectamentis.
3. Qui vagus et varias
Circuiens provincias
Tandem venit per salebras
Ad montis Lurae latebras.

Responsoria.

1. Servum Dei serpens intuitus
Sibilans dat horrendos strepitus,
Non est mirum, si parum territus
 Fuit vir inclitus.
V. Sancti perniciem
 propinans capitis
Elevat aciem
 quindecim cubitis.
2. Angulari confisus lapide
Roboratur fidei casside,
Opem sperans a summo praeside
 Perstat intrepide,
V. Manus levans ad coelum poplite
Flexo gressum figit in cespite.
3. Draco statim toto conamine
Durentiae labitur flumine
Repentino praecipitamine
 Sancti precamine,
V. Multitudo sequens reptilium
In eundem defluit fluvium.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Sanctus admirans properat
Et, ubi draco steterat,
Aedificat tugurium,
Paupertatis indicium.
2. Basilicam montis in culmine
Sancti fecit Martini nomine
Mediante Christi juvamine.
3. Hic tempore diutino
Manente Dei famulo
Tandem placuit Domino
Notum facere populo.

Responsoria.

1. Ruricolae terrae fortuito
Casu cellam viderunt eminus,
Sed timore serpentum solito
Non sunt ausi venire cominus.
V. Sanctus ad se verbo mellifluo
Vocat eos loquentes mutuo.
2. Praedicat evangelium
Jesu Christi ruricolis,
Aeternae vitae praemium
Spondet relictis idolis,
V. Verbis ejus omnes obediunt,
Orthodoxam fidem recipiunt.
3. Egressi votum faciunt
In illa sanctum finibus,
Quotquot ad eum veniunt
Fatigati languoribus,
Sanitatem recipiunt
Ejus orationibus,
V. Aromatum cella detegitur,
Sanctitatis odor diffunditur.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Taliter Noe
 plantat vineolam,
Quae non fraudat
 suum vinicolam.
2. Infra parvum spatium
 Vinum profert, unde
Sanctus sacrificium
 Faciat abunde.
3. Rusticus confunditur
 Uvam portans ore,
Sed liber efficitur
 Licet cum rubore.

Responsoria.

1. Ebreduni decus, flos, speculum,
Florentinus contemnens sae-
 culum

Sancti pergit ad habitaculum,
Offert se servulum;
V. Donati magisterio
Brevi profecit spatio.

2. Fur olerum facto fasciculo
Tota nocte gyrat per ambitum
Nec in toto reperit hortulo
Praedo infer liberum exitum,
V. Sanctus suo coram discipulo
Repertum liberat summo diluculo.

3. Strictum parat iter et horridum
Ad Donati daemon imperium.
Restant adhuc acervi lapidum
Veri facti dantes indicium,
V. Montem replet quaerelis miseris
Ob injuncti laborem operis.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Celsus, plenus nequitia,
Donati jubet latera
Tundi virgis, praestigia
Reputans ejus opera.

2. Sexaginta pedibus
Rupis rima patet,
Ubi cum discipulo
Metu Celsi latet.

3. Boves quaerit rusticus,
quem videns vir Dei:
Cras, inquit, invenies,
sic accidit ei.

4. Celsus celsitudini
timore sublato
Pro sananda filia
supplicat Donato.

5. Venit ad infantulum
Cerva certis horis
Lactis praebens poculum
Prece confessoris.

Ad Benedictus.

A. Sanctus iste plenam victoriam
Consecutus ad coeli patriam
Post praesentem transit miseriam,
Pro labore reportans gloriam.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Florentinus cum sancto Mario
Sancti corpus tumulant hominis.
Quorum trium sacro consortio
Nos societ filius hominis.

Brev. Sistaricense imp. Sistarici anno 1513. — In 3. Noct. R 1, 6 profert spatio. — In Laud. A 1, 3 praestigiam. — Ad Bened. A, 4 reputans gloriam.

42. De sancta Ebba.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

A. Ave sidus coelestis curiae,
Flos et decus, Ebba, Britanniae,
Tuos tuis adstantes laudibus
Coeli tecum adjunge civibus.

Ad Magnificat.

A. Christe, salvator
et amator hominum,
Qui es sponsus
et corona virginum,
Tua, quaesumus,
laetetur ecclesia
Tuae Ebbae
tibi solvens praeconia,
Ut quicunque
ejus gaudent officio,
Tuo semper
subleventur auxilio.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Adoretur
Christus rex gloria,
Qui glorificat
Elbam in aethere.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Sicut florem vitis munera
Sic Ebbam in stirpe regia
Felix produxit Britannia.
2. Ethelfridi regis filia,
Oswiu soror eximia
Et Egfridi erat amita.
3. Claris exorta natalibus
Mundum fide, formam moribus,
Et sexum vicit virtutibus.
4. In urbe triumphans Coludi
Carne munda et corde simplici
Caput diri contrivit colubri.
5. Divino conducti foedere
Et viri simul et feminae
Sub ea gaudebant vivere.
6. Puellis matrem instantia
Et viris patrem constantia
Quam mira se dedit gratia.

Responsoria.

1. Ethelridam instruxit sedula,
Quae nupta et sine macula
Relicta regali copula
Ebbae facta est discipula,
V. Labori commutans otia,
Claustro regnum et duris mollia.
2. Dum quidam nolentem nubere
Raptu molitur opprimere,
Latenti maris confinium
Triduo dedit praesidium,
V. Contra tyrannum superbiens
Et montem undis praemuniens.
3. Sanctorum Ebba frequentiam
Optabat ob verbi gratiam,
Quae exemplis atque monitis
Formam dabat sibi subditis;
V. Praeclaris per orbem titulis
Ex multis effulsit meritis.
4. Cuthbertus Ebbam praecipuo
Amore complectens assiduo
Subjectos sibi instruere
Et hanc gaudebat invisere,
V. Licet ut virus consortia
Devitaret muliebria.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Contemnens mundi gloriam
Per carnis continentiam
Christo se dedit hostiam.
2. Ut paradisus effloruit,
Sic ille locus enituit,
Dum vita sanctorum claruit.
3. Invidit serpens successibus
Et primis nocendi artibus
Venenum infudit mentibus.
4. Sicut Eva virum exuit,
Sic forma viros destituit
Et stellas in luctum eruit.
5. Dum ita luderet furia,
Haec hostis inter illudia
Ebbam latebat injuria.
6. O felix mater et domina,
Funde pro nobis precamina
Et nostra terge peccamina.

Responsoria.

1. Adampnanus noctu fletibus
In stratu vacans et precibus
Coelesti accepit nuntio
De loci hujus excidio,
V. Ostensa est ei visio
Crudeli nota praesagio.
2. Revelabat Ebbae postea
Peritura flammis omnia,
Sed id habebat solatii,
Ipsa vivente non fieri,
V. Tanti quippe erat meriti,
Quod possent casus tam miseri
Ipsa vivente non fieri.
3. His virgo verbis admonita
Corda pavore perterrita
Ad primos actus erigere
Salubri instabat opere,
V. Coelestem iram repellere
Et vires hostis reprimere.

4. Salvatoris Christi famula
Post hujus vitae curricula
Felix perceptura bravium
Ad regni venit palatium,
V. Relinquens terrae corpusculum
Et inferens coelo spiritum.

In 3. Nocturno.

Ad Cantica.

A. Sicut rosa super
aquarum rivulos
Virtutum Ebba
profudit flosculos
Et sicut sponsus
sponsatam monilibus,
Sic Ebbam Dominus
ornat virtutibus.

Responsoria.

1. Post mortem matris ad pristina
Reversi sunt flagitia,
Quos truci statim incendio
Divina consumpsit ultio.
V. Olim Loth egresso Sodomam,
Sic post Ebbam plebem pessimam
Divina consumpsit ultio.

2. Quam mira, quam mirabilia
Sunt tua, Christe, magnalia,
Qui tuae Ebbae praeconia
Ditas multiformi gratia.
V. Fugantur enim daemonia
Et regis dantur subsidia.

3. O virgo prudens et inclita,
Quam tanta decorant merita,
Veniam nobis pro crimine
Apud Christum supplex obtine,
V. Ut mereamur in aethere
Cum sanctis tecum convivere.

4. De nocte saeculi
carnis e carcere
Prudens et vigilans
et pulchra facie
Accensa lampade
conscendit libere
Ad sponsi thalamum,
ad thronum gratiae;
V. Quae pro peccatis hominum
Intercedat ad Dominum.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Gratuletur pia
mater ecclesia
Superni regis
collaudans magnalia
In suae virginis
sacra memoria.

2. Aegrotis exhibens
salutis opera,
Quae dum viveret
in hac carne tenera,
Super afflictos
pia gessit viscera.

3. Contractos erigit,
os mutis aperit,
Caecos illuminat,
larvas exterminat,
Et laesos reparat
et clausos reserat.

4. Benedicat Ebba Dominum,
Ebbam exaltet os hominum,
Quae lucet in choro virginum
Nec lucis habebit terminum.

5. Quam laudabilia
Virginis praemia,
Cujus memoria
Dat beneficia,
Moestis est laetitia,
Salus cunctis et gloria.

Ad Benedictus.

A. Benedictus Deus
Israel Dominus,
Ex altis oriens
quem nescit terminus,
Qui Ebbae vitam lucifluam
Et lucem dedit perpetuam.

Brev. ms. Coldoniense saec. 13/14. Cod. Londinen. Harl. 4664. — In 2. Noct. A 3, 2 nocendi actibus Hs. — A 4, 3 stellas inclitum. Hs. — In 3. Noct. ad Cant. A, 6 sponsatam monibus Hs.

43. De sancto Edmundo.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

A. Ave, gemma confessorum,
Ave, dux et doctor morum,
Salve, sanctitatis rosa,
Mundi lampas luminosa.
Gaude, pater pietatis,
Summae sidus honestatis,
Vale, vernans flos, Edmunde,
Et pro nobis preces funde.

Ad Magnificat.

A. Pater pius
et primas Angliae,
Consertus est
angelis hodie.
Triumphantis
plausus ecclesiae
Psallunt ave,
coelestes curiae
Novae ducunt
festum laetitiae
Congaudentes
ipsius gloriae.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Edmundus ad gaudia
Migravit aeterna,
Militans ecclesia
Plaudat cum superna.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Summis erat praeditus
meritis Edmundus,
Sermone vel opere
nemini secundus.

2. Clerici sub habitu
clam ciliciatus,
Carnis implacabiles
domuit conatus.

3. Carnis frangens impetus
cibo parciori
Non sumebat omnium
potum sed honori.

Responsoria.

1. Candida virginitas
leges calcavit avitas
Carnis in Edmundo,
qui casto corpore, mundo
Corde Deum colere
studuit casteque timere;
V. Crimine nam saevo
non est infectus ab aevo.

2. Hic Moysis more
spreto Pharaonis amore
Pro minimo duxit,
quidquid cum tempore fluxit;
V. Annis a primis
coelestia praetulit imis.

3. Duras iste vias
tenuit, quas spernit Elias,
Exstitit huic testis
cibus artus et aspera restis,
V. Displicuit mollis
byssus et purpura vestis.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Hic vir sine macula
non ivit post aurum,
Non amavit mammona
nec aeris thesaurum.

2. Seminans in lacrimis
in plausu messurus,
Carnis erat carnifex
rigidus et durus.

3. Erat ejus patula
porta viatori,
Equestri et pedito,
seni et minori.

Responsoria.

1. Vixit in hac vita
velut Jonadab Rechabita,
Cui census coenum
fuit et caro florida foenum;
V. Gaudia terrena
mundi contempsit amoena.

2. Carnis vota terens,
Danielis moribus haerens,
Usus aqua, pane,
corpus contrivit inane;
V. Pro dapibus regis
placuerunt azima legis.

3. Mite cor, ampla manus,
jugis patientia, sanus
Sermo, fides plena,
spes ardua, fama serena,
Mentis vota piae
dant hunc similare Tobiae;
V. Dives erat meritis,
quoniam botrus germina vitis.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Praesulatu Moyses
Aaron insignivit,
Hunc ad sacerdotium
Deus accersivit.

2. Lacte pastor providus
parvulos potavit,
Cibo verbi solido
fortiores pavit.

3. Quam speciosi pedes
pacem praedicantis
Quam grata vox exstitit
evangelizantis.

Responsoria.

1. Sal fuit optatum
terrae non infatuatum,
Pontificale decus
cui contulit arbiter aequus,
V. Ut lux sublimis
summis luceret in imis.

2. Certator fortis
superato principe mortis
Jam fruitur vita,
cui mors succumbit avita,
V. Signis testatur
quo laetus honore beatur.

3. O sol justitiae,
largiflua vena sophiae,
Praesulis Edmundi
meritis mala dele mundi,
V. Morbos convelle,
pestes preme, proelia pelle.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Coelestem Jerusalem
nulla nox confuscat,
In qua vitro purior
praesul hic corruscat.

2. Vivis ex lapidibus
urbs aedificatur,
Inter quos hic rutilus
lapis ordinatur.

3. Enoch Deus transtulit
mortem post visurum,
Hunc in coelum sustulit
nunquam moriturum.

4. Ad cujus memoriam
vitae restaurantur
Mortui, remediis
languidi donantur.

5. Est in coelo jubilans
jugis et jucundus,
Quo veris deliciis
Affluit Edmundus.

Ad Benedictus.

A. Opem nobis,
pater, accelera,
A septena
nos labe libera,
Ne plectendos
post carnis funera
Desolatos
ducat ad infera.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Flos in terra
crevit viventium,
In quo Rachel
sumpsit solatium,
Sol refulsit
post umbrae nubium,
Scandens vitae
percepit bravium.

Brev. ms. Sarisberiense? saec. 14/15. Cod. Londinen. Sl. 1909. — In 1. Noct. R 3, 4 aspera vestis Hs. — In 2. Noct. R 1, 2 Jonadab rathamita Hs. — R 1, 3 censum Hs. — In Laud. A 2, 3 rutilis Hs. — In 2. Vesp. ad Magn. A, 3 Rachel plorans gegen den Vers Hs.

44. De sancto Eleario.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. A dextris sedet gloriae,
Nam a dextris justitiae
Sedit vita mortali,
Virgam virtutis explicat
Et nationes judicat
Conquassans caput mali.

2. Justorum in consilio
Dulcique contubernio
Et congregatione
Mandata dat fidelia,
Dum salutis utilia
Jubet Christi sermone.

3. Dispergens dans pauperibus
Pietatis visceribus
Commodans miseretur,
Disponens se judicio,
Cum recta generatio
Christi benedicetur.

4. Elearium nobilem
Respexit Deus humilem
In terra conversantem,
Collocans cum principibus,
Choris quoque coelestibus
In gloria laetantem.

5. Laudent gentes et populi,
Illustres magis saeculi,
Qui manet in aeternum,
Clarum sequentes comitem
Per sanctitatis tramitem
Ad bravium supernum.

Ad Magnificat.

A. Proles digna Provinciae,
Stirps generosa comitum,
Princeps summae clementiae,
Decus et honor militum,
Eleari beate,
Exora dari veniae
Nobis et vitae meritum
Tandemque fructum gloriae
Post hujus vitae transitum
In coeli claritate.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Regem laudantes omnium
In psalmis jubilemus,
In quo et Elearium
Voce magnificemus.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Beatus vir consilium
Devitans impiorum,
Piorum fert vestigium
Sequens viam justorum.

2. Adversus Christum Domini
Plangit conventionem,
Qui vitam dedit homini
Per suam passionem.

3. Voce clamat ad Dominum
In morte dormiturus,
Post vultum plenum luminum
Monstrat resurrecturus.

Responsoria.

1. Puer beatus cingitur
   Ad carnem chorda dura,
Adolescensque sequitur
   Sermonum Christi jura
Familiaeque traditur
   Pia forma secura,
V. Per quam Deus excolitur
Et proximus diligitur
   Intentione pura.

2. Carnis horrens delicias
   Cilicio vestitur,
Corpus sentit angustias
   Amictus, dum sopitur,
Sic et per abstinentias
   Jejunii nutritur;
V. Jocos spernit et nuptias
Et saeculi blanditias,
   Dum Christi crux ambitur.

3. Desponsatur virginitas
   In matre salvatoris,
In sancto fulget puritas,
   Conjugium honoris,
Sic et perfecta castitas
   Vim vendicat amoris.
V. Cor, gestus, vox, activitas
Per cuncta tenent semitas
   Virginei pudoris.

Responsoria.

1. Vir lenis, mitis, humilis
   Se clamat peccatorem
Dulcis, blandus, affabilis
   Nec despicit minorem
Egenorumque pabulis
   Se praebet servitorem;
V. Leprosos lavans osculis
Mulcet cultusque nobilis
   Se monstrat contemptorem.

2. Vir rectus a justitia
   Non novit declinare,
Amor, vis, munus, odia
   Hunc nequeunt turbare,
Sic perfecta judicia
   Perfecte scit amare;
V. Juncta misericordia
Damnatorum supplicia
   Docebat deplorare.

3. Caritatis incendio
   Salutem animarum
Verbis sitit et studio,
   Viribus medullarum,
Hinc nullo pensat pretio,
   Quod mundus habet carum.
V. Hinc pius in obsequio
Egenis fit auxilio
   Plenisque viperarum.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Cordis signat laetitiam
   Sereni vultus lumen,
Nam mundam conscientiam
   Sibi dat Christi numen.

2. Verba percipit auribus
   Et pauperum clamorem,
Quorum necessitatibus
   Se dat intercessorem.

3. Honor, corona, gloria
   Confessori beato,
Dei magnificentia
   Ad coelos elevato.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. In monte sine macula
   Quievit castitatis,
Hinc Dei tabernacula
   Habitat cum beatis.

2. Invenit tua dextera
   Omnes, qui te oderunt,
Cunctis dum donat munera,
   Qui mala tibi quaerunt.

3. Cordis habens munditiam
   Et manum innocentem
Ascendit montis gloriam
   Terrena transcendentem.

Responsoria.

1. In summa vehit spiritum
Orationis alis,
Fervescit in contuitum
Adspectus facialis,
Devotum fundens gemitum
Pro retractivis malis;
V. Sic sentit cor imbibitum,
Ut cum venit ad redditum,
Nec paret sensualis.

2. Invicta patientia
Christi armat athletam
Contemptus et opprobria
Mentem vere quietam,
Rerum quoque dispendia
Probant pace repletam.
V. Mors, lanquor, vis, fallacia
Nec tristant quaeque tristia
Animam semper laetam.

3. Dum moritur, conjugi stelleus
Apparuit
dicens: comes beatus
Contritus est per mortem laqueus
Et quilibet
nostrum est liberatus.
Tunc claruit factus aethereus
Miraculis
in Aptam post translatus
V. Infirmis fit salutis nucleus
Afflictisque protegens clipeus
Devotius
ab eis invocatus.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Praecinctus pudicitia
Supra carnis incendia
Ut dominus regnavit,
Decorem mentis induens,
Fortitudinem vestiens
Corpus terrae firmavit.

2. Servus Dei laetitia
Clarescit ad convitia
In exsultatione,
Divinum intrat atrium
In hymnis confitentium
Laudis confessionem.

3. Sic super stratum proprium
Memor est per cilicium
Christi Jesu plagarum,
In quem sitivit anima
Et caro sibi proxima
Luce vigiliarum.

4. Patrem, filium, spiritum
Per operum circuitum
Semper benedicamus,
Sancti et corde humilis
Cum laudibus et jubilis
Magnalia canamus.

5. Terrae reges et principes,
Et juvenes et virgines,
Coeli laudate Deum,
Sequentes Elearium,
Nam rex et princeps omnium
Ad coelum vexit eum.

Ad Benedictus.

A. Exsultet Apta civitas,
Quam exornat praeclaritas
Felicium membrorum,
Tantoque privilegio
Tu dotata religio
Ecclesiae Minorum,
In te sunt ossa condita,
Quibus aegris est reddita
Completio votorum.
Ad te, confessor optime,
Clamant languentes animae
Pro venia malorum.

In 2. Vesperis.

Antiphonae.

1. Ex utero principium
Et generis initium
Sumens stirpe clarorum,
Die virtutis claruit,
Hinc satiari meruit
Splendoribus sanctorum.

2. In toto corde Dominum
Confitetur et luminum
Patrem laude septena
Sanctumque nomen Domini
Suo commendat agmini
Devotione plena.

3. Potens in terra timuit,
Cujus mandatis voluit
Beatus obedire,
Gloria et divitiae
Non poterant justitiae
Ipsius contraire.

4. Ex hoc nunc et in saeculum
Dei per solis circulum
Sit nomen benedictum,
Vosque laudate, pueri,
Puerum suo corpori
Tenentem fune strictum.

5. Laudate, gentes, Dominum,
Quo tempus est interminum,
Veritas manet rata,
Cujus misericordia
Est per sancti suffragia
Super nos confirmata.

Ad Magnificat.

A. O quam felix Provincia,
Sanctorum viridarium,
Proferens Elearium
Virtutum redolentia
Ut fructum Deo carum;
Felix et Apta civitas,
Sancti reliquiarium
Servans electuarium,
Quo datur aegris sanitas,
Sepulchrum signis clarum.

Brev. Aptense imp. Lugduni 1532. — In 1. Vesp. A 5, 2 magi. — In 2. Noct. R 1, 7 Leprosis. — In Laud. A 4, 4 humiles. — Das Officium ist auf das Schema des Franciscus-Officiums „Franciscus vir catholicus" etc. gebaut; die Hymnen siehe Analecta IX, p. 112 sqq.

45. De sancto Eleutherio.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Laetetur chorus Domini
Sancto congaudens homini
Praecipuae virtutis,
Cujus debetur nomini,
Quod Tornacenses termini
Sunt in via salutis.

2. Hic est Sereni filius,
Beatus Eleutherius,
Verus Christi confessor,
Corruptionis nescius,
Praedicator eximius
Et Piati successor.

3. Hunc Medardus elegerat
Amicum, cum jam suberat
In aetate minori,
Et prophetice reserat,
Quod hunc Deus praeviderat
Praesulatus honori.

4. Adeptus nomen praesulis
Sed ferens sortem exsulis
Pressuris conquadratur,
Hinc corruscat miraculis,
Per quem a mortis vinculis
Blanda resuscitatur.

5. Affectus multo verbere,
Taetro reclusus carcere,
Visitatur de caelis,
Angelus adest propere,
Reducit eum libere,
Plebs stupet infidelis.

R. Pontifex virgineo
Venustatus flore
Sub ornatu roseo
Sanguinis decore
Bino privilegio
Pollet, Christum bivio
Secutus, nunc bravio
Fruitur promisso.

V. Bona conjugatio,
Rosa nubit lilio,
Castitas martyrio
Purpuraque bysso.

Ad Magnificat.

A. Exsultavit spiritus
Mundo morientis,
Confortatur coelitus
In agone mentis,
Deo laudes replicat
Manibus exstentis,
Sic pastor magnificat
Christum in tormentis.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Regem auctorem omnium
Laudet chorus fidelis,
Qui sanctum Eleutherium
Coronavit in caelis.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Declinans consortia
Puer impiorum,
Ut arbor egregia
Fructum fecit morum.

2. Postulavit Dominum,
Dedit ei gentes
Tornacenses, criminum
Maculis squalentes.

3. Non timebat populum
Circumdantem eum,
Spei suae baculum
Semper habens Deum.

Responsoria.

1. Post aliquantum spatium
Ab agone Piati,
Cum ebulisset nimium
Turpitudo peccati,
Quidam sunt Tornacensium
In Christo congregati;
V. De consensu fidelium
Praeponunt Eleutherium
Praesulem civitati.

2. Plus horrentes debito
Christianos mores
Infideles inito
Consensu majores
Pellunt urbe subito
Fidei cultores;
V. Sine culpae merito
Sancti censu perdito
Linquunt urbis fores.

3. Aquae multae non poterant
Fervorem impedire,
Virtutes, quae latuerant,
Inceperunt prodire,
Fideles nulla superant
Non tormenta non irae;
V. Blandinium accelerant,
De fabrica deliberant
Prompti Deo servire.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Aucta tribulatio
Justum dilatavit
Et in sacrificio
Christo se litavit.

2. Introivit Domini
Templum in timore,
Quem vacantes sanguine
Caedunt cum furore.

3. Laus perfecta profluit
Per os confessoris,
Indignatum destruit
Animum ultoris.

Responsoria.

1. Sanctus enervat vitia,
Dum carnis contumacia
Subditur servituti,
Distillant ejus labia
Praecepta necessaria
Fidelium saluti,
V. Cujus victi solertia
Pelluntur urbe regia
Haeretici versuti.

2. Dum sanctus in ecclesia
Protelabat suspiria
Christum orans attente,
Intrat tribuni filia,
Carnis petit commercia
Furens vesana mente:
V. Fugit hic, linquit spolia,
Moritur temeraria,
Suscitatur repente.

3. Fontis renata flumine,
Sancto calescens flamine,
Postmodum baptizatur,
Blanda vocatur nomine,
Multo patris conamine
Puella provocatur.
V. Quae vivens sine crimine,
Tandem victo certamine
Cum sanctis coronatur.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Christi tabernacula
Pastor est ingressus,
Cujus sine macula
Fuere progressus.

2. Quae petivit avide,
Jam accepit bona,
Pretioso lapide
Rutilat corona.

3. Innocentem opere
Sed et corde mundum
Fecit Deus scandere
Montem hunc fecundum.

Responsoria.

1. Multitudo gentilis populi,
Laesa peste, vim infert praesuli,
Caesum claudunt hora crepusculi,
Reseratur locus vestibuli.
V. Miro modo sunt conversi
Per hunc cives universi.

2. Post longum postliminium,
Quo rexerat Blandinium,
Sanctus hortatu civium
Redit ad locum patrium;
Fit in Tornaco gaudium,
Pastorem habet proprium.
V. Illuminat Mantilium,
Lepra curat Pericium,
Beatum pandit regium
Et obtentum remedium.

3. Attendentes haeretici,
Nomen eorum dejici,
Satis indigne ferunt,
In septa templi publici
Latent, ut possit effici
Flagitium, quod quaerunt.
V. Freti fraude multiplici
Plagas sancto pontifici
Letales inflixerunt.

Ad Laudes.

Antiphonae.

1. Nimis sunt credibilia
Praeclara testimonia
Paternae sanctitatis,
Monetur Thecla tertio,
Quod reveletur visio
Praesuli civitatis.

2. Depulso mentis nubilo
Vacarunt omnes jubilo,
Cum puer resurrexit,
Sic Helisaeus visitat
Sunamitem, dum suscitat
Filium, quem dilexit.

3. Sub alarum velamine
Sancti plenus dulcedine
Feriolus exsultat,
Solvitur a discrimine,
Catena suo fragmine
Tribunum morte multat.

4. Benedicamus Dominum,
Post tempus non diutinum
Suscitatur tribunus,
Liber a lapsu criminum
Contritus vixit, geminum
Consecutus est munus.

5. Laudat fidelis concio,
Cum sanctus ab suburbio
Collocatur in urbe,
Fit coelesti prodigio
Sagittarum reflexio,
Forenses gemunt turbae.

Ad Benedictus.

A. Dum floreret in hac areola,
Mundum, carnem vicit et idola,
Quare trina fulget aureola
Coeli factus civis et incola.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Eleutheri
Confessor inclite,
Decus cleri,
Miles emerite,
Ad te rite
Suspirant miseri,
Nos in vitae
Libro fac inseri.

Brev. ms. Tornacense saec. 14. Cod. Tornacen. XXI. A. — Brev. ms. Tornacense saec. 15. Cod. Tornacen. XXIII. B. — Brev. ms. Tornacense saec. 15. Cod. Insulen. 42. C. — Brev. ms. Tornacense saec. 15. Cod. Valentianen. 98. D. — Brev. Tornacense imp. 1497. E. — In 3. Noct. R 3, 4 In sceptro A. — Die Hymnen siehe Analecta IX p. 194 sq.

46. De sancto Emano.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Sancti festa nunc Emani
veneremur annua,
Qui factoris sequens jussa
caelebs liquit terrea,
Pro quibus est aggregatus
choreis coelestibus
Dei jussu et laureis
proclivis vernantibus.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Salvatoris mundi omnes
veneremur gratiam,
Qui Emanum sibi servum
adscivit mirabilem.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Beatissimus Emanus
natalibus optimis
Cappadociae telluris
oriundus exstitit.

2. Pueritiae sub annis
adhuc ipse positus
Bonis coepit regi regum
complacere moribus.

3. Nam pro posse vestem nudis,
cibum fame morbidis,
Potum saepe sitienti,
verbum pravis contulit.

Responsoria.

1. Hic Emanus servus Christi,
ortus Cappadocia,
Sibi morum honestatem
sumpsit ab infantia,
V. Nam imprimis literarum
traditur ad studia.

2. Cum doctorum sibi sentit
copiam deficere,
Romam pergit jam decursis
annis pueritiae,
V. Illic fontem potaturus
spiritalis gratiae.

3. Hinc Carnotum cum abiret,
ipse in itinere
Claudum quendam sopitati
reddidit celerrime

V. Salvatoris mundi Dei
invocato nomine.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Cumque flores jam subiret
hic adolescentiae,
Romam jussu Christi petit
causa sapientiae.

2. Quem Romanae Leo qui tunc
praeerat ecclesiae,
Susceptum insinuavit
atque fovit tenere.

3. Ille Christi in doctrina
studuit tantopere,
Ut a cunctis probaretur
strenuus in dogmate.

Responsoria.

1. Dum Carnotum moraretur
ille Dei famulus,
Verbum ejus praedicando
fideliter civibus

V. Plurimos ad Christi fidem
convertit divinitus.

2. Audiens quorundam necem
ille sanctus hominum
Cupiensque horum vitam
currit ad periculum,

V. Quos a fraude liberavit
circumvenientium.

3. Visu carens et auditu
filius praedivitis,
Dum praedicti supplex viri
praesentiam adiit,

V. Mox utroque morbo dempto
decorari meruit.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Ergo nocte quadam ille
jussus est ab aethere,
Ut Carnotum verba Dei
iret innotescere.

2. Cum videret claudum quendam
ipso in itinere,
Facto crucis signo illum
levavit de stercore.

3. Non longe post urbis dictae
moenia ingreditur
Et benigne verba Dei
praedicavit civibus.

Responsoria.

1. Quendam captum morte ejus
et matrem a daemone
Atque reum ejus mortis
detrusum in carcere
Uno sanctus Dei martyr
liberavit tempore;

V. Nam exstinctum vitae dedit
et reum a crimine
Atque matrem interfecti
servavit a daemone.

2. Virum quendam sanctus Dei,
Orfacium nomine,
Graviter cum adspexisset
correptum a daemone,

V. Facto signo crucis illum
liberavit strenue.

3. O invicte testis Christi,
Emane sanctissime,
Regem regum interpella
pro nobis assidue

V. Ut, quo vivis, et nos tecum
valeamus vivere.

In Laudibus.

Ad Benedictus.

A. Ave, martyr gloriose,
Emane sanctissime,
Ave consors angelorum
atque decus martyrum,
Ut pro nobis depreceris
Dominum assidue,
Te precamur venerantes,
venerando supplices.

Brev. ms. Carnotense saec. 14. Cod. Carnoten. 588. A. — Brev. ms. Carnotense saec. 14/15. Cod. Cenomannen. 184. B. — Brev. ms. Carnotense saec. 15. Cod. Carnoten. 571. C. — Brev. ms. Carnotense saec. 15. Cod. Parisien. 1053. D. — Brev. ms. Carnotense saec. 15. Cod. Parisien. 13240. E. — Brev. ms. Carnotense saec. 15. Cod. Vatican. 4756. F.

In 1. Vesp. Ad Magn. **A**, 4 celebris liquit D. — In 1. Noct. **R** 3, 4 celerine D. — In 2. Noct. **A** 1, 1 Cum floretiam subiret D. — **R** 1, 6 divinitus fehlt D. — **R** 3, 5 Ut quem vivis BDE. — In Laudibus **AA** super Ps., In 2. Vesp. ad Magn. **A** prosaisch.

47. De sancta Enimia.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

A. Supernorum regis sponsa,
virgo Christi Enimia,
Peccatorum mole pressos
tuis leva precibus,
Ut digni efficiamur
sanctorum collegio
Et in coelis gloriemur
Cum illis in gaudio.

Ad Magnificat.

A. Gloriosa solemnitas
festivum movet gaudium,
Tibi laudes exsolvimus,
Christe, lumen fidelium,
Qui virginem Enimiam
plenam summis virtutibus,
Servasti sine macula
tuis castis amplexibus.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Trinum et unum Dominum
Laudemus, regem virginum,
Qui transvexit Enimiam
Ad pacem et ad gloriam.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Sancta proles Enimia,
regione Germania
A summis mundi regibus
carnis traxit initia.

2. Crevit regalis soboles
sexum vincens et saeculum,
A mundo pedem retrahens,
manum, mentem et oculum.

3. Pudoris elegantia
seu pulchritudo virginis
Per totam currit patriam
et per fines regiminis.

4. Contemnit regum nuptias
puella sine macula,
Unam et mundam hostiam
se Christo vovens sedula.

5. Uterque parens sobolem
urget ad matrimonium,
Sed virgo Christum asserit
suum sponsum, non alium.

6. Non patet ullus virgini
evasionis aditus,
Sed virgo rogat Dominum,
ut adjuvetur coelitus.

Responsoria.

1. Laetus chorus fidelium
Honestum ducat gaudium
Et festum tantae virginis
Sonet in mundi terminis,
Quae post devictum saeculum
Mercedis gustat epulum.
V. Jam enim hiems transiit,
Jam asper imber abiit,
Nam Hierusalem filia
Coeli conscendit atria.

2. Celebremus virginis
festum cum amore,
Nec sit modus gaudii
hujus sub honore

Atque dignis vocibus
dignam collaudemus,
Totam diem laudibus
ejus occupemus,
Ut nos salvet, protegat
virgo gloriosa,
Cujus ante Dominum
mors est pretiosa.
V. Conlaudemus virginem
summae sanctitatis,
Quae subire voluit
magis lepram gratis,
Quam ut mundae perderet
signa castitatis.

3. Beatum dico populum,
beata est et patria,
Cui tanta conceditur
protectionis gratia,
Virgo mater eximia,
Sponsa regis et filia,
V. Quae cultum sprevit regium
Propter coeleste gaudium,
Sua nos prece maxima
In parte servet optima.

4. In petra quondam Moyses
cum Deo foedus pepigit,
Nunc petrae solitudinem
puella mitis eligit,
Ut per mentis munditiam
Divinam captet gratiam.
V. Columba nitens advolat
In sanctae rupis ostium,
Ubi frequenter immolat
Contritum sacrificium.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Virgo regina denique
gravi lepra percutitur,
Sic prorsus a contagio
nuptiali redimitur.

2. Probatur aurum Domini,
non laeditur incendio,
Et piam fidem vegetat,
non fatigat attritio.

3. Monetur virgo postmodum
divina tacta gratia,
Ut Burlefontis citius
petat arta confinia.

4. Divinis ibi fontibus
virgo per ter abluitur,
Et trinitatis balneum
optata salus sequitur.

5. Remittit ergo socios
post sanitatis gaudium,
Cujus haec vallis jugiter
persentit beneficium.

6. Jesu, decus Enimiae,
merces, amor et meritum,
Ancillae tuae precibus
nostrum absolve debitum.

Responsoria.

1. Lucerna non sub modio
Virtutis lucet radio,
In montium latibulis
Fulget virgo miraculis
Ejusque prece languidi
Sani fiunt et validi.
V. Curat in Christi nomine
Obsessos aegritudine,
Nec frustratur remedio
Ejus fisus auxilio.

2. In oculis videntium
Salvavit morte filium,
Virgo leproso cuidam
Sanavit carnem languidam,
Et nos sua prece pia
Salvificet Enimia.
V. Auro caret et opibus
Virgo, dives virtutibus,
Inter deserti nemora
Sanat mentes et corpora.

3. Virgo est Sion filia
Et virgo est ecclesia,
Revera Dei gratia
Et virgo est Enimia,
Virgo, quae Deum genuit,
Quod bonum ipsa meruit.

V. Haec sunt Dei monilia,
Castitatis insignia,
Per hanc exsultant angeli,
Laetantur et archangeli.
4. Salve, mater Enimia,
Salve, proles eximia,
De tenebris exsilii
Te clamant tui filii,
Ut quibus das terrestria,
Des precibus coelestia.
V. Te dominam deposcimus,
Quam coelo dignam credimus.

In 3. Nocturno.

Ad Cantica.

A. Te, Deus omnipotens,
Supplici voto deposcimus,
Ut interventu virginis Enimiae
Noxia a nobis cuncta depellas
Et optabilia bona concedas.

Responsoria.

1. Quam felix es, Enimia,
Quae nunc in coeli curia
Inter castrorum agmina
Corona fulges gemina,
Rosam portans et lilium,
Quod duplex signat gaudium.
V. Virginitas est lilium
Et animi munditia,
Rosa carnis supplicium
Et jugis abstinentia.
2. Famem, rupis exsilia
Pro coelo fert Enimia,
Parvo se damnat carcere
De Dei certa munere,
Nec se prodit in termino,
Quia se servat Domino.
V. Fugit cohors phantasmatum
Virginitatis sabbatum,
Ut vincat motus sensuum,
Iter conscendit arduum.
3. Cum Martha totis sensibus
Versatur circa plurima
Et cum Maria Domino
Adhaeret devotissima,
Nunc portat pondus pauperum,
Nunc orat Deum iterum.
V. Plena summis virtutibus
Sanctis insistit actibus,
Amans Deum et proximum,
Carnem domans et animum.
4. O castitatis
Merces vera,
Deus, virginis
Tuae precibus
Nobis coeleste
Tribue regnum.
V. O mater Enimia,
pro nobis ora.

Prosella.

Coelestis Dei
Sis causa nostrae spei,
O sponsa regis,
Suscipe tui laudes gregis.

Enimia,
Quae post vestigia
Jam agni curris in gloria,
Quae noxia
Contemnens gaudia
Ad coeli venisti praemia;

Roga regem hodie
Misericordiae,
Ut nos sua gratia
Salvet per omnia.

Custos ecclesiae,
Largitor veniae,

Lumen verum de lumine,
Deprehensos in crimine

Virginis precibus
A malis omnibus,
Christe, nos ablue
Et coeli tribue
Agmini.

Ad Laudes.

Antiphonae.

1. Virgo prudens Enimia
Carnis persolvit debitum,
Laetetur nunc ecclesia
Ejus extollens meritum.

2. Jam haec est virgo sapiens
Ferens lucem et oleum,
Quae sponsi vocem audiens
Mortis evasit laqueum.

3. O beata Enimia,
Nostri mater eximia,
Tu roga natum virginis
Pro nobis reis criminis.

4. Amica regis gloriae,
Sponsa Christi eximia,
Suos conservet hodie
De summa poli curia.

5. Resultet vox fidelium
Et laudet regem gentium,
Qui sic decorat virgines
Inter electos ordines.

R. Jesu decus Enimiae
Merces amor et meritum
V. Nostrum absolve debitum.

Ad Benedictus.

A. Declinat noctis nubilum,
Lucis adspirat radius,
Catervam nostram visitat
Sol Christus, Dei filius,
Nam gustat suum praemium
Virginitatis gloria,
Nam cernit regem gentium,
Suum sponsum, Enimia.
Luce comptam et oleo
Quam vere judex comperit,
Secura stabit ideo
Tunc, cum secundo fulserit.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O beata, quae jam sponsum
virginem amplecteris,
Jam quocunque vadit agnus,
agnum virgo sequeris,
Fac orando, ne tradamur
ignibus tartareis,
Cum frumentum justus judex
dividet a paleis.

Alia Antiphona.

O virgo Enimia,
Laus, decus et gloria
Es in coeli patria,
Quia per te hodie
Gaudet regnum Franciae,
De quo tuus humilis
Genitor ac nobilis
Fuit rex et dominus.
Per te pusillanimes
Effecti sunt incolumes,
Sicque Deus miracula
Facit per te per saecula.

Cod. Parisien. 913. saec. 14. — In 2. Noct. **R** 2, 2 murte Hs.

48. De ss. Epiphanio et Isidoro.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

A. Gaudent sancti de tegmine
Candidato in sanguine
Agni, pro cujus nomine
Passi fruuntur numine.

R. Nemo posset retexere
Praeparata martyribus,
Juvamen horum petere
Sufficiat mortalibus,
V. Epiphani, Isidore
Beati,
Nos solvite a corpore
Peccati.

Ad Magnificat.

A. Fulget alma confessio
Felicis Epiphanii
Isidorique passio,
Ac pro palma martyrii
Regnant in solio
Perennis gaudii.

Ad Nunc dimittis.

A. Ditati laureis
Profuso sanguine,
Subvenite reis
Vestro precamine.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Regentem exercitum
Coeli adoremus
Et pro palma militum
Ejus jubilemus.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Beatus Epiphanius
Digne contempsit saeculum
Agmen multo nobilius
Lucrans per mortis titulum

2. Isidorus stabilis
Fuit in agone,
Ut fieret habilis
Coelestis coronae.

3. Spiritalis victimae
Odor gratissimus
Certantes legitime
Probat altissimus.

Responsoria.

1. Absterget Deus lacrimas
Ab oculis sanctorum,
Dulcor aeternus animas
Adimplebit eorum,
V. Non esurient neque sitient,
Immo sentient, quo se satient.

2. Pro fide Christi
sanguinem isti
suum fuderunt,
Tramite Christi
in pace sisti
promeruerunt,
V. Felici sorte
certamen forte
morte vicerunt.

3. Isti sua tradiderunt
Corpora cruciatibus,
Nam firmiter crediderunt
Christi promissionibus,
V. Firma spe sunt usi
Et non sunt confusi.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Christus fidelibus
Fert, ut sustineant,
Suis militibus
Dat, quo praevaleant.

2. Profuerunt aspera
Christi martyribus
Plus quam mundi prospera
Horum tortoribus.

3. O mira certamina
Lotorum sanguine,
Intrant coeli limina
Mortis discrimine.

Responsoria.

1. Dum pro Christo sustinuit
Epiphanius gravia,
Haereditatem meruit,
In qua nulla penuria.
V. Felix haereditas,
In qua fertilitas,
Pax et aeternitas.

2. Radix passa pro stipite
Quia morti praevaluit,
Mortem vicit in milite,
Quem pro se mori voluit;
V. Isidoro Christus, radix Jesse,
In perenni vita dedit esse.

3. O manna delectabile,
A quo lac sugitur,
Quo pulvis corruptibilis
Morte non vincitur
Sed libens moritur;
V. Christi sunt haec ubera,
Ejus sunt haec munera.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Auri probatio
Illud gratificat,
Martyrum passio
Eos glorificat.

2. Surgit Christi vinea
Decursu fluminis
Et martyrum laurea
Cursu certaminis.

3. Virtutum studio
Coeli sunt incolae,
Horum martyrio
Dantur aureolae.

Responsoria.

1. Thronos lucis in gyro luminis
Dedit aeternae quietudinis
Martyribus suis
Filius hominis
Pretio sanguinis;
V. Cessat ludibrium,
Manet fastigium.

2. Mors optanda, statim praeteris,
Tu martyres tollens ab inferis
Glorificas eos in superis.
V. Transit labor in otium,
Luctus et mors in gaudium.

3. Epiphanii precibus,
Isidori suffragiis
Liberatos ab hostibus,
Expurgatos a vitiis
Nos Christus in coelestibus
Collocet domiciliis;
V. Prava gravat nos actio,
Horum juvet oratio.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Epiphani, Isidore,
Obsecramus erui
A tenebroso tempore
Ac aeterno perfrui.

2. Jubilate Domino,
Pro quo sunt martyria,
Qui dat sine termino
Martyribus gaudia.

3. Christo cor nostrum vigilet,
In prosperis ne tumeat,
Martyribus se similet,
In adversis ne timeat.

4. Christi magnificentiam
Benedicant omnia,
Qui convertit in gloriam
Isidori supplicia.

5. Laudate Deum de caelis
Propter Epiphanium,
Qui retributor fidelis
Luctum vertit in gaudium.

Ad Benedictus.

A. Felicia martyrum corpora
Isidori et Epiphanii,
A quibus transierunt tempora
Cruciatus et exterminii,
Recipient a Christo foenera
Vitae, quae perennis est gaudii.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O martyrum quanta felicitas,
A quorum corporibus claritas
Aufert tenebras, subtilitas
Fomitem, obicem agilitas,
Omnem poenam impassibilitas;
Hanc nobis donet Christi caritas.

Brev. ms. Bisuntinum saec. 15. Cod. Bisuntin. 68. A. — Brev. ms. Bisuntinum saec. 15. Cod. Bisuntin. 69. B. — Brev. ms. Bisuntinum saec. 15. Cod. Vatican. Ottobon. 672. C. — Brev. Bisuntinum imp. s. l. et a. D. — Ad Magn. A, 5 in coeli solio A. — In 1. Noct. R. 3, 4 Christi passionibus A. — In 2. Noct. A 2, 1 Posuerunt A. — Die Hymnen siehe Analecta XII, p. 114.

49. De sancta Eusebia.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Magnificantes Dominum
In saecula benedictum
Laetemur festo celebri
Eusebiae virginis,
Cujus obtentu petimus
Solvi peccatis omnibus.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Gaudens surge, Sion,
Sponso depronere melos
Eusebiae, regis
sponsae, sub honore perennis.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Francorum regis incliti
Sub tempore Dagoberti
Orta est Eusebia
Ex illustri prosapia.

2. E coelo lapso spiritu
Adspirata interius
Doctrinali puellula
Imbuitur solertia.

3. Laudabilis juvencula
In primaeva aetatula
Divinitus enituit
Operibus clarissimis.

4. Juxta sui vocabula
Nominis Eusebia
Cultrix Dei erat bona
Et pietate strenua.

5. Christi succensa amoris
Alma virgo igniculis
Digna et honorabilis
Pollebat elemosynis.

6. Vivam seipsam candido
Hostiam obtulit agno,
Virginis matris filio,
Haec vigilans cum oleo.

Responsoria.

1. Ecce solaris orbita
Confert nobis solemnia
Eusebiae virginis,
Sponsae superni judicis;
V. Melodias decantemus
Tripudiis solemnibus.

2. Bonae puella indolis
Refulgens prosapiis
Commendata est a matre
Gertrudi proaviae.
V. Vocitato Hamatico
Edocenda loculo.

3. In legis Dei doctrinis
Educata duodennis
Post excessum proaviae
Succedit locum regere,
V. Caritatis ardens flamma,
Vigiliis assidua.

4. Ad matris habitacula
Virgo Eusebia
Regreditur per transmissum
A Nantilde mandatum
V. Sumptis secum plurimorum
Reliquiis sanctorum.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. In loculo regiminis
Duodennis Hamatici
Post excessum Geretrudis
Eligitur a caeteris.

2. Rictrudis sacris genitrix
Hortatur natam monitis,
Secum spiritualibus
Deservire militiis.

3. Geretrudis cum corpore
Prudens virgo proaviae
Ad matris habitaculum
Regreditur haud cupitum.

4. Obsequiis mancipando
Se genetricis Domino
Ministravit fideliter,
Quem dilexit feliciter.

5. Ense cujusdam militis
Latus tenellae virginis
Per verbera a capulo
Laeditur absque merito.

6. Virgo studet excolere
Persapiens assidue
Omnes in suo corpore
Virtutes et occulere.

Responsoria.

1. Officiis celebratis
Et horarum vigiliis
Se ipsam mactat superis
Eusebia cum lacrimis,
V. Dum quietem in corpore
Putaretur percipere.

2. Rictrudis, Christi famula,
Metuens pro filia,
Hortatur eam propriis
Interesse cellulis
V. Mulcendo sermone blando
Et terrendo aspero.

3. Accepto sic intentio
Cum nec cessaret modulo,
Beatae corpus virginis
Subditur fratris baculis,
V. Verberibus dirissimis
Dum se flectit in brachiis.

4. Operibus justitiae
Haec dedicata coelice
Ambulabat de virtute
In virtutem splendide,
V. Ut mereretur coeleste
Bravium accipere.

In 3. Nocturno.

Ad Cantica.

A. Super sponsam monilibus
Adornatam gaudet sponsus
Diademate decorus
Prae universis gentibus.

Responsoria.

1. Ex aromatibus myrrha
Et thuris pretiosissimi
Effloruit Eusebia
Genere nobilis
Quae nobilior ejus disciplinis
Agnum sequitur
Cum laude virginitatis.
V. Praecincta virtutum decore
Accensa lampade
Et coronata fide.

2. Abi post gregum Christi vestigia,
Eusebia, virgo clarissima,
Flos campi et lilium convallium,
Introduxit te in secreta coelorum.
V. Veri solis filia formosa,
Illius columba,
Surge et pro nobis orans propera.

3. Veni de Libano,
Veni coronaberis,
Virgo Eusebia,
Ascensum habes purpureum,
Reclinatorium aureum,
V. Media caritate constrata
Inter filias Sion collocata.

4. Oleum gerens in vasis
Lampadibus acceptis
Ad nuptias sponsi sponsa
Intrat Eusebia,
V. Perenniter Deo nova
Condecantans cantica.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Benedictae ac decorae
Eusebiae odore
Perfunditur mire domus,
In qua decumbebat corpus.

2. Jubilando introivit
In conspectu Domini,
Quem amavit corde claro
Eusebia virgo.

3. Sitivit virtute plena
In Deo ejus anima,
Et ideo laetitia
Perfruitur gloriosa.

4. Egregia virgo regis
Per opera superi
Benedicebat Domino
Per saecula benedicto.

5. In excelsis laudabilis,
Quem laudant cives coelici
Carminis Eusebia
Illic psallit prosa pia.

Ad Benedictus.

A. Castitatis
praefulgens speculum,
Lumbos cingens
nec solvens cingulum,
Sanctitatis induta titulum,
Juva tibi psallentem populum.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Flos late fraglans, Eusebia,
O flos ferens pudoris lilia,
Summi patris flos, fructus, filia,
Nos tuere, nos prece praevia
Rege, fove, Christo concilia.

Brev. ms. Marchianense saec. 12. Cod. Duacen. 134. A. — Brev. ms. Marchianense saec. 13. Cod. Duacen. 138. B. — Antiph. ms. Marchianense saec. 15. Cod. Duacen. 117. C. — Antiph. ms. Marchianense saec. 16. Cod. Duacen. 118. D.

In 3. Noct. R 1, 8 Accincta C. — A bietet die Hymnenanfänge, welche de communi sind. — Da Hucbald für die Abtei von Marchiennes mit Abfassung des Rictrudis-Officiums betraut ward, ist man geneigt, in ihm auch den Verfasser des Eusebius- und Maurontus-Officiums zu vermuten. Jedenfalls sind die AA ad Bened. und Ad Magnif. in 2. Vesp. jüngeren Datums; ferner ist auffallend, dafs der Name Eusebia bald fünfsilbig, bald viersilbig gebraucht ist.

50. De sancto Eutropio.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Eutropii festiva
celebremus martyris
Pastorisque primo missi
A Roma Xantonicis,
Ut pro eo condonemur
infinitis gaudiis.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Offeramus Christo summa
laudum sacrificia,
Quo fruens sacerdos ejus
regnat Eutropius.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Vera narrans gesta laudis
de membris dominicis
Gloriosum caput Christum
praedicat in subditis.

2. Ad haec verbis commonemur
non frustra Davidicis,
Cum sit horum Jesus noster
retributor facilis.

3. Colentes ergo triumphum
magni Eutropii
Recitemus vitam ejus
mercedis non dubii.

Responsoria.

1. Ad se Christus praedicandum
primos legit nuntios,
Legerunt primi secundos
ac secundi tertios,
V. De quibus fuisse sanctus
fertur Eutropius.

2. Quem successor Petri Clemens
sacravit pontificem
Ac Xantonas veritatis
fidum misit indicem,
V. Monuit hunc fore Christi
testem invincibilem.

3. Dum ad urbem destinatam
miles sanctus properat,

Invento Simonis ense
hostes Christi enecat.
V. Vertit Deus auditores
et per ipsum intonat.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Animas lucratus multas
sanctus venit Xantonas,
Errores verus propurgat,
lux tenebras effugat.

2. Serere nunquam cessabat
semen evangelicum,
Unde gaudens Deo fructum
obtulit vivificum.

3. Nam omnis fere conversa
regio Xantonica
Christo laudes referebat
per fidem et opera.

Responsoria.

1. Quod sobrius fuit, castus,
mitis et humilimus,
Testatur elector ejus
Clemens beatissimus:
V. Quadriga virtutum vectus
Satan stravit ocius.

2. Signa multa vivens fecit,
non est dubitabile.
Probant haec quae egit mira
subsequenti tempore.
V. Publicavit miraculis
se non falsa prodere.

3. Praeobtusa quidam mente
lacrimabant idolo,
Cum luceret valde vita
signis et eloquio.
V. Is securi caput caesus
migravit a saeculo.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Post excessum cujus instat
tanta persecutio,
Ut pauci deferrent illi,
vix qui ejus tumulo.

2. Ipsum unde confessorem
recolentes posteri
Decoratum nesciebant
corona martyrii.

3. Quod ostensum est constructa
condigne basilica
Translatoque illuc ipso
praesule Palladio.

Responsoria.

1. Cum spectarent corpus sancti
duo ex abbatibus,
Visa est cicatrix plagae
securis in capite;
V. Quibus nocte subsecuta
sic per visum loquitur;
Ictu, quem vidistis, sanctum
complevi martyrium.

2. O martyr praeveneraude,
Eutropi, Xantonae,
Quam celer es miraculis,
quam benignus miseris,
V. Sentiat te rogans quisquis,
pontifex mirabilis.

3. A Clemente papa date
patriae Xantonicae,
Eutropi, praesul sancte,
nos peccatis eripe,
V. Pro corona tui cursus
laudes Christo promimus.

Prosella.

Erepti aquae, igneae
poenae, umbrosae
Valde et putridae
ac immensae,
Tua prece, petimus,
Dei vitae haeredes
Simus verae aeternaeque,
Sic pie a tormentis nos
Eripe.

Ad Laudes.

Antiphonae.

1. Evangelizatum missus
praesul Eutropius
Non tacebat Christi laudes
diebus ac noctibus.

2. Ostendebat cara Deo
laudum sacrificia,
Orthodoxa fide facta
caritatis opera.

3. Hujus vita Deo laudes,
idolis opprobria
Diffamabat circumcirca
mira Dei gratia.

4. Laudemus Christum in sancto
cuncti Eutropio,
Qui pro vita tulit nostra
corporis dispendia.

5. Auctorem totius laudis
praedicamus Dominum,
Qui certare dat electis
et vincendi praemium.

Ad Benedictus.

A. O quam praestas, gloriose
Eutropi pontifex,
Duobus modis vincendi,
duobus martyrii;
Eo, nam semper audiris,
posce danda indigis.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O totius bonitatis
nesciens fons nimii,
Qui, quod petunt, saepe praebes
alienis fidei,
Vitam nobis sanctam sanctus
oret Eutropius.

Brev. ms. Xanctonense saec. 14. Cod. Parisien. 16309. A. — Brev. ms. Xanctonense saec. 15. Cod. Parisien. 1308. B. — Brev. ms. Xanctonense saec. 15. Cod. Parisien. 1307. C. — Brev. ms. S. Trinitatis Vindocinen. saec. 13. ex. Cod. Vindocinen. 17 E. D. — Brev. ms. Trecense saec. 13. Cod. Trecen. 1147 add. saec. 15. E. — Brev. ms. Trecense saec. 15. Cod. Trecen. 1847. F. — Brev. ms. Lemovicense saec. 15. Cod. Mazarin. 350 (774). G. — Brev. ms. Xanctonense? saec. 15. Cod. Parisien. 13233. H.

In 1. Vesp. super Psalmos hat H folgende A:

(O) Eutropi egregie, O pontifex praecipue,
O fulgens gemma martyrum, O et sidus eximium,
In omnibus amabilis Et in cunctis laudabilis,
Sis nobis clemens ubique, Quibus es praesens Xanctonae.

In 2. Noct. R 1 prosaisch H. — R 2 = R 1 H. — R 3 = R 2 H. — In 3. Noct. R 1 = R 3 der zweiten Nocturn H.

R 2: Intercessor egenorum, Pie potens ad Dominum,
Eutropi, profutura Quaeque nobis impetra,
V. Id te posse mundo multis Clarum fit miraculis.

R 3 prosaisch H. — In 2. Vesp. ad Magn. hat H neben der obigen noch folgende Antiphon:

Praefulgens roseis, Eutropi sancte, trophaeis,
Lux Aquitanorum, rosa propria Xanctonicorum,
Tu surdis auris, lux caecis, semita claudis,
Naufragio mersos, vinclis solvens religatos,
Solve jubente Deo nexus a pectore nostro,
Namque, quod in terris solvis, solvetur in astris.

Die Erweiterungen des monastischen D haben angesichts der übereinstimmenden Sainter Texte kein Interesse. Zu bemerken ist, dafs der Name Eutropius stets fünfsilbig gemessen wird.

51. De sancto Finiano.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

A. Salve, lux Midiae,
pater et speculum monachorum,
Cultor justitiae,
jubar et flos philosophorum,
Tu defende pie
nos a fornace dolorum.

Ad Magnificat.

A. O pater alme, tuum,
nomen sit sanctificatum,
Vincens daemonium
nostrum tu vince reatum
Ac duc hunc populum
super aethera magnificatum.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Exsultemus Finniano
Jubilemus diluculo,
Cujus dogma fuit favus
Praedulcis in populo.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Verbum, mortis pharmacum,
servit Deo gratus,
Dum doctoris cathedram
ascendit beatus.

2. Prece sancti Saxones
montes obtexerunt,
Ea re in Britones
quare fremuerunt?

3. Qui de tuo nomine
me vellunt ingrati,
Ut quid, inquit, Domine
sunt multiplicati?

Responsoria.

1. Dum fervet ad aetherea
Loca petens siderea
Summi regis honore,
In agonis hac area
Carnem terit terrea
Castitatis amore.
V. Sic se cinxit interea
Zona praedira ferrea
Scaturiens foetore.

2. Trino fulsit miraculo
Sanctorum tabernaculo
Hospitio susceptus,
Vivum funus oraculo,
Vinum lympham in vasculo
De coelo est adeptus.
V. Vacca gaudet de vitulo
Redivivo diluculo,
Quo vir fuit refectus.

3. Regressus in Clonardiam
Ad cathedram lecturae
Appronit diligentiam
Ad studium scripturae,
Adquirit sapientiam
Non tamen vi naturae;
V. Deus in dando gratiam
Fudit intelligentiam
Et visionis purae.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. In doctrinae poculis
Vix inveni parem,
Omnium in oculis
Te cum invocarem.

2. Ut brutis nasturtia
Placent vel haec herba,
Cunctis erant dulcia
Finniani verba.

3. Qui dedisti in honore
Te pro homine,
Providisti de doctore
Nobis, Domine.

Responsoria.

1. De Roma dum regreditur,
In terra Britorali
Inter senes lis oritur
De cura pastorali,
Sanctus judex eligitur
Consensu ex aequali;
V. Linguam ignotam loquitur,
David praesul efficitur
Concordia vocali.

2. Dum pater hunc persequitur
Comes Lageniensis,
Haeres saeviens sequitur
Militibus appensis,
Collisus natus moritur
Jam sociis eversis;

V. Vati comes obsequitur,
Parenti proles redditur
Militibus conversis.

3. Infelix turba Saxonum
Furibunda insania
In Britones surrexit
Desolans pacem pectorum,
Sancti velut inania
Eloquia despexit.

V. Orante victore daemonum,
Quos horruit Britannia,
Sub montibus contexit.

V. Prior cum improperio
Sublato monasterio
De terris evolavit.

3. Hiob ut alter patitur,
Abel ut fidus graditur,
Ut Henoch exorabat,
Ut arca Noe regitur,
Ut Salomon sic loquitur,
Ut Paulus praedicabat

V. Ut Tobias compatitur,
Ut Helias sic rapitur,
Ut Moyses minabat.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Omne rerum labile
quisquis superabit,
Iste tabernaculum
pure habitabit.

2. Exile per pabulum
Vincens se virtute
Mundum vicit ac zabulum
Domini virtute.

3. A pestis letiferae
Liberemur guerra,
Nobis super sidera,
Domine, sit terra.

Responsoria.

1. Ex ubertatis hortulo
Gnarus antistes satiat
Christi plebem catholicam,
Ut spiritu proficiat
Scalam pandit ad gloriam
Ut suos salvos faciat.

V. Cunctis datus in speculum
Multis poenis se cruciat
Sed adspexit in populo
Ut ad se nos alliciat.

2. Degens in monasterio
Vir prioris imperio
Irrisus subjugavit
Boves furentes devio,
Completo ministerio
Deo dante donavit,

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Finianus haereticos
Per sermones propheticos
Constanter informavit,
Hic simul sacrificio
Coelorum et hospitio
Quod Dominus regnavit.

2. Senes cum junioribus,
Sacris ditati moribus,
Deum Abrahae laudate,
Oris apertis faucibus
In Finiani laudibus
Excelso jubilate.

3. Opes sparsit pauperibus
Jesum sequens pro viribus
Ut alter Zebedaeus,
Sic ex gratis operibus
Erexit in sideribus
Ejus cornu Deus.

4. In hac vita carceris
Dans exemplum posteris
Antistes, dum vixit,
Lingua mane, vesperis,
In adversis, prosperis
Deum benedixit.

5. Doctus indoctos docuit
Fidem, mores, ut potuit,
Constanter praedicare,
Jesum, quem corde coluit,
Voce ferventi monuit
Per orbem collaudare.

Ad Benedictus.

A. O doctor Hiberniae.
Victor infidelium.
Thesaurus Clonardiae
Nec non privilegium
Cathedrae Midensis
Dono tuae gratiae
Fer nobis auxilium
Ut de donis gloriae
. . . .
Ditemur immensis.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Ave lux Clonardiae,
Pater Finiane,
Viator Turoniae,
Ferens iter grave,
Lima nos vecordiae
Vi virtutis a vae
Cor daque concordiae
Gaudium suave.

Brev. ms. Hibernicum saec. 15. Cod. Oxonien. Miscell. Liturg. 215. A. — Colgan, Acta SS. Hiberniae p. 400 sqq. B.

In 1. Vesp. Super Ps. A. fehlt B; dies setzt hier die fünf Antiphonen der Laudes ein: Ave dux Midiae A, was verbessert ist nach Analogie der Antiph. ad Magnif. in 2. Vesp., wo A ebenfalls dux statt lux liest. — Invit., 3 favo A. — In 1. Noct. A 3, 1 Quae de tuo A. — A 3, 2 Me volunt A. — R 1, 4 In agones hac A. In agonis area B. — R 1. 5 Carnem texerat terra B. — R 1, 8 praedita AB. — R 2, sq. Vinum e lympha in vasculo, das andere fehlt B. — R 2, 6 De coelis B. — R 2, 9 fuit privatus B. — In 2. Noct. A 2, 1 narstutia A. — R 2, 1 patrem A. — R 2, 3 Haeres se crucem sequitur A. — R 2, 7 Bī comes A. — R 3, 3 Desolvens A: pacem peccatorum AB; lies Pictonum, was der Reim fordern würde? — R 3. 7 Orante victoriae A. — In 3. Noct. A 3, 4 Deo sit A. — R 1, 2 antistes sociat A, satiare B. — R 2 fehlt B. — R 3, 1 Job ut alter AB. — In Laud. A 1, 4 in sacrificio AB. — A 2, 1 cum minoribus B. — A 2, 5 Non ignavis laudibus B. — A 3, 4 Sic fehlt B. — A 3, 6 Ejus cornu Dominus B. — A 4, 4 Meridie, mane, vesperi B. — A 4, 5 adversis et prosperis B. — A 5, 2 Fidem et mores B. — Ad Bened. A, 2 Lictor infidelium B; 8 donis gratiae B; 9 fehlt AB. — In 2. Vesp. ad Magn. A. 1 dux Clonardiae A; 5 sqq. Juva nos vecordes in virtutis ave, das übrige felt B.

52. De sancto Firmino.

In 1. Vesperis.

R. Pro nobis miseris,
pie pastor, ne pigriteris
Exorare bonum,
qui fecit cuncta, patronum,
V. Ut nos hinc ad se
trahat, o Firmine beate.

Ad Magnificat.

A. Concinat ordo chori
patris omnipotentis honori,
Qui te firmavit,
Firmine, sibi ditavit,
Ecclesiae postis
firmissime victor et hostis.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Regem Firmini,
qui nescit cedere fini,
Semper adoremus,
laeti sibi jubilemus.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Moribus et vita
serieque reluxit avita,
Sed meritis morum
titulos transcendit avorum.

2. Ortus Narbonae,
zabuli pressa ditione
Deseruit gentem
gentilia sacra colentem.

3. Et petit Uzeciam
veram quaerendo sophiam,
Servos, ancillas
postponens praedia, villas.

Responsoria.

1. Fratres, laetemur
sacramque diem veneremur,
Qua coepit vere
vitam Firminus habere,
V. Sit lux haec celebris,
sit pulsis clara tenebris.

2. Digne Dei fili,
bone, provide pastor ovili.
Rite gregem tractans
pietatis et ubere lactans;
V. Res probat ipsa datum
digne tibi pontificatum.

3. Vir casti cordis
totius et inscie sordis,
Mirari posset,
tua qui jejunia nosset,
V. Pervigil in psalmis
insistens cantibus almis.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Praesule defuncto
Firminus ab ordine cuncto
Poscitur, legitur,
rapitur, dignus reperitur.

2. In medio gyro
murorum schemate miro
Ecclesiam struxit,
laus cujus ubique reluxit.

3. Altera vero foris,
non parvi structura decoris,
Verax est testis
patris actibus hujus honestis.

Responsoria.

1. Hic vir cum turbis
dum portas introit urbis,
Oscula leproso
dat terribili scabioso
V. Restituitque cutem
simul amissamque salutem.

2. Cumque thorum premeret
noctu languensque jaceret,
Angelus accedens
has voces adstitit edens:
V. Quo deliquisti,
delevit gratia Christi.

3. Subdidit absque mora,
quam sit prope funeris hora,
Cras, ait, in caelis
concivis eris Michaelis,
V. Ac florens palma,
quam concio percipit alma.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Impliciti morbis
in partibus illius orbis
Patris virtutem
sensere merendo salutem.

2. Quadam vero die
surgit sanctaeque Mariae
Valvas intravit
missamque illic celebravit.

3. Dum vero vadit,
sicut sacra lectio tradit,
Dulce melos audit,
quod coelica concio plaudit.

Responsoria.

1. Hunc decet extolli
vocis moderamine molli,
Cui Deus hymnorum
dedit auditum superorum,
V. Hunc admiremur
cantuque sacro veneremur.

2. Cumque boves funus
traherent, bos occidit unus,
In bovis occursus
properans quem sorbuit ursus,

V. Ejusdemque pari
didicit fera blanda jugari.

3. Non hunc pauca virum
reddunt miracula mirum,
Vita, lege necis
reparantem lumina caecis.
V. Erectis claudis
resonant praeconia laudis.

4. In Domino crevit
Dominique in monte quievit,
Ad laudem cujus
vox cleri personet hujus.

5. Laus igitur Domino
resonet clarissimo trino,
Hic pro quo mundus
superatur sic furibundus.

Ad Laudes.

Antiphonae.

1. Laudibus est dignus
pastor bonus atque benignus,
Quem Deus insignit,
quem sanctus spiritus ignit.

2. Donis florescens
virtutis adhuc adolescens
In Christo crevit
semper mundanaque sprevit.

3. De Domino meditans
et in omni tempore vitans
Criminibus subigi
mundo voluit crucifigi.

Ad Benedictus.

A. Nautae turba minis
ad mortem ducta marinis,
Illico tranquillum
habet aequor ut invocat illum,
Firminus dictus,
Firminus sit benedictus.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Christum laudemus
laudandoque magnificemus,
Qui sancto palmam
Firmino contulit almam
Et confessorum
numerum fructumque bonorum.

Brev. Vapincense imp. Vapinci 1499. — In 1. Noct. **A** 1. 2 serveque reluxit ad vita. — **A** 1, 4 titulos transcendit amoris. — **R** 1, 3 vere fehlt. — In 2. Noct. **R** 3. 4 conscius eris. — In 3. Noct. **A** 2, 4 illic ergänzt. — **R** 1. 4 audituri superorum. — **R** 3, 3 lege nescis. — Ad Ben. 1 Nauti: 4 jubet aequor ut: 5 Firminus et vinctus.

53. De sancto Firmino.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

A. Coelorum Dominum
glorificemus
Firmini celebris
festa colentes,
Cujus concelebrat
voce perenni
Festum tripudians
ordo supernus.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Adoremus Dominum,
Confessorum praemium,
Qui coronat gloriosum
Super aethera Firminum.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Stemmate praeclarus,
vir nomine Faustinianus,
Doctrinae speculum,
fidei jubar Ambianensis,
Ecclesiae genuit,
quem Firminum vocitavit.

2. Cujus principio
vita beata

Maturis teneros
sensibus annos
Oppressit veterum
facta sequendo.

3. Ne fervor juvenilis eum
vacuum superaret,
Otia diffugiit
mentem perimentia, sacris
Saepius insistens
precibus librisque legendis.

Responsoria.

1. His studiis puer iste
refertus amore superno,
Delicias spernens
mundanae luxuriei,
Optabat patriae
coelestis adire senatum,
V. Moribus egregiis
praeponens alma caducis.

2. Aetatis lubricae
quae poscunt tempora, vitans
Et magnis modicos
ornans virtutibus artus,
In robur meruit
mundus transire virile,
V. Quod nullus potuit,
nisi sacro flamine fultus.

3. Carnis ab illecebris
Emerso flore juventae
Jam vir exstans hic beatus
Bella parat vitiis
Fidei circumsitus armis,
Ut corona perfruatur
V. Multiplices vigil exsuperat
cuneos vitiorum.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Vestitum nudis,
dans esurientibus escam
Munere largifluo,
parce sibi quaeque ministrans,
Supposuit pedibus
crimen avaritiae.

2. Actibus et verbis
conservans corpus honestis,
Arcem conscendens
optandae virginitatis,
Tutus despexit
spicula luxuriae.

3. Congaudens laetis
et moestis compatiendo,
Exoptans aliis,
quaecunque sibi cupiebat,
Vires pestiferae
subruit invidiae.

Responsoria.

1. Cumque jam salutis auctor,
electorum gaudium,
Talis vitae declarandum
comprobaret meritum,
Mira coepit operari
per hunc suum famulum,
V. Ne lateret indigentes
luce lumen splendidum.

2. Hac Johannes, Lugdunensis
pontifex egregius,
Fama viri gaudens factus
claris pro magnalibus,
Grates rerum patri solvens
intimis ex sensibus,
Convocatis Gallicanis
in unum praesulibus,
Ambianicis Firminum
consecravit plebibus.
V. Ut benignis verbum Dei
ipsius sermonibus
Pullularet profanorum
occultatum vepribus.

3. Gloriosus hic antistes
Ambianis remeans
Tam benigne quam prudenter
plebem sibi traditam
Invitavit ad coelestem
introducens patriam,
V. Verbis atque factis docens
eos vitae semitam.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Haec inter Romam
 pergendi magna voluntas
 Accidit illi,
 Ut loca, quae cineres
 Petri Paulique tegebant,
 Viseret orans.

2. Excepit gaudens
 fama volitante patronum
 Advenientem
 Papa Vigilius hunc,
 vigilis quem nomine dignum
 Vita docebat.

3. Expleto voto
 triduoque moratus ibidem
 Cum patre summo,
 Ne comissa sibi
 plebs desolata magistro
 Vim pateretur
 Hostis perdocti,
 reditum, tueatur ut ipsam,
 Poscit ab illo.

Responsoria.

1. Summus ad haec praesul
 Firmino dicta beato
 Sacra paravit:
 Ad patriam regredi
 concedimus atque jubemus,
 Sancte sacerdos,
 Jus et apostolicum
 Romani laude senatus,
 Ecclesiaeque
 Gentibus occiduis
 nostra vice praeficientes
 Praesulibusque,

V. Agricolam, messis
 Domini quoque multiplicetur,
 Eligimus te.

2. Apostolicis praeceptis
 Exhortatus vir insignis
 Urbem redit Ambianis,
 Ubi plenus sanctitatis
 Post haec vixit multis annis;
 Sicque clarus claris signis
 Carnis viribus abjectis
 Coeli jungitur catervis.

V. Reddidit caecatis visum,
 Claudis gressum,
 Liberavit, quos vexabat
 Vis iniqua daemonum.

3. Adest dies gloriosa
 Annuatim recolenda,
 Qua confessor venerandus
 Carnem reliquit Firminus,
 Ut post carnis vitae lapsum
 Deo vivat in aeternum.

V. *In lege Domini fuit voluntas ejus die ac nocte.*

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Sanctus Firminus
 coelestibus adsociatus
 Signis mirificis,
 quantus erat, docuit.

2. Ad cujus sanctum
 languentia membra sepulchrum
 Vires antiquas
 coelitus recipiunt.

3. Creditur aetherea
 pastor Firminus in aula
 Subveniens miseris
 talibus indiciis.

4. Sit, benedicte Deus,
 tibi gloria, quem benedicit,
 Quisquis sanctorum
 festa pie recolit.

5. Laudemus Dominum
 moderantem sceptra polorum,
 Per quem Firminus
 confessor glorificatur.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Ave, pastor gloriose,
 Ave, confessor inclite,
 Firmine vir sanctissime.

Ave, regi regum tuae
Preces, pater, sunt acceptae,
Qui te sanctum sanctissima
Sua probavit dextera,
Cum missarum solemnia
Celebrares supplens cuncta
Tua manu consecranda.
Tuis quapropter precibus
Emunda, quae commisimus.

Brev. ms. Ambianense saec. 13/14. Cod. Ambianen. 112. A. — Brev. ms. Ambianense saec. 15. Cod. Ambianen. 113. B. — Brev. Ambianense imp. Parisiis 1520. C.

In 1. Vesp. ad Magn. **A** prosaisch. — In 3. Noct. **A** 1, 1 Haec iter C. — **R** 2, 9 risum A. — In Laud. **A** 4, 2 benedixit C. — Ad Bened. **A** prosaisch. — Das Officium zeichnet sich aus durch eine bunte Mischung verschiedener Versarten innerhalb derselben Strophe. — Es giebt zwei Heilige des Namens Firmin, beide Bischöfe von Amiens, die beide am 25. September verehrt werden, von denen der eine (vgl. das folgende Officium) Märtyrer, der andere Bekenner ist.

54. In Inventione s. Firmini.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Martyris insignis
   Firmini inventio, signis
   Multis famosa
   multumque Deo pretiosa,
   Omnibus obsequiis
   est recolenda piis.
2. Sed ditata bono
   Domino miserante patrono
   Munere pro tali
   merito plausu speciali
   Urbs Ambianis
   exhilarata canis.
3. Unde tibi, Christe,
   laudes referens chorus iste
   Plaudat et exsultet,
   variis et in orbe resultet
   Laudibus ecclesia
   sedulitate pia.

Responsoria.

1. Cum glacie tellus hodie
   brumaque rigeret,
   Et mediis diffusa viis
   nix alta jaceret,
   Indiciis sensit variis
   grex religiosus,
   Quantus erat vel quid poterat
   pastor pretiosus.
   V. Obsequium sibi namque pium
   coelo tribuente
   Fulsit ei virtute Dei
   lux missa repente.
2. Lux radio terrae gremio,
   qua per te nitebat,
   Reliquias pridem plurimas
   latuisse docebat,
   Namque sciens cor prospiciens
   votum fore dignum
   Hoc quaerulis tribuit famulis
   ex grammate signum,
   V. Ut foderent et perciperent,
   quod tam cupiebant,
   Et paribus quidem precibus
   votisque petebant.
3. Ut patuit, locus enituit
   mox dignus honore,
   Mirifico satis immodico
   perfusus odore,
   Sol etiam torrendo viam
   copiae glacialis

Incaluit nec post riguit
gravitas hiemalis,
V. Sed tenerum ver florigerum
caput extulit hora,
Qua micuit, qua gemma fuit
producta decora.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Moxque dies, quam temperies
ea sic decoravit,
Delicias urbes alias
sensisse probavit.

2. Belovacum nec Cameracum
nec Teroanenses,
Quando fuit, res non latuit
nec Noviomenses.

3. Sed propria mox quisque via,
qua sensit odorem,
Vertit iter Domino pariter
moderante laborem.

Responsoria.

1. Tunc nimia cum laetitia
stupuere videntes,
Sic faciem renovasse diem
camposque virentes.
Litigium foret ergo pium
tibi cernere pulchrum,
V. Cum properant, ut vota ferant
tangantque sepulchrum.

2. Tam miri qua parte viri
sacra membra ferentes
Substiterant, quando poterant
penetrare sequentes,
Ceu variis ibi deliciis
impressa tenebant
Ora viae, qua reliquiae
sanctae veniebant.
V. His pridem dant scripta fidem,
sic namque priores
Delicias mittunt patrias
ad superiores.

3. Egregii pariterque pii
miracula tanta
Qui recolis, cum recticolis
nova cantica canta,
Nec dubites, ea si retices,
mirabiliora
Posse Deum, sed semper eum
devotus adora;
V. Qui potuit, quidquid voluit,
quod saepe probavit,
Magnificans et glorificans,
quos ipse vocavit.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Quanto naturalibus
Operibus
Magis sunt contraria
Prodigia,
Tanto sanctis omnibus
Major inde gloria.

2. Nihil mirabilius
Quam nocturnus radius,
Ut nocte contrarius
Fiat noctis socius.

3. Tam sacrum ministerium
Celebrante Salvio
In Ambianensium
Suburbio,
Vicinarum concio
Supervenit urbium
Odore solo nuntio.

Responsoria.

1. Stupet horror hiemalis
Et miratur, quae vel qualis
Est ista mutatio,
Quis est iste tam jucundus,
Pro quo vernat ita mundus
Hiemis in medio,
V. Dans naturae fracto jure
Rosam juncto lilio.

2. Adjacentes populi,
Quis hujus miraculi
Detulit rumores,

Ut ita veneritis
Gressibus tam subitis,
Ac si habueritis
Proprios doctores,
De locis vestris singuli?
V. Odor fuit nuntius,
Quo perfusi dulcius
Occurristis seduli.

3. Odor sancti
non solum cohibet
Morbos leviores,
Sanat lepram
et sanat quoslibet
Pessimos humores.
Potens talis medicus,
Cujus vires operis
Sensit elephanticus
Secus ripam Ligeris.
V. In hujus memoria
Tenet in homagium
Ab ecclesia
Vallem gentium
Haeres sui generis.

Ad Laudes.

Antiphonae.

1. Praesul Honoratus nomine
Et merito ac nobilitate
Tantae dignitatis munere
Meruit honorari,
Ut sanctorum Fusciani
Victorini et Gentiani
Corpora inveniret.
2. Inveniendum
Beatissimi
Firmini martyris
Corpus beato
Praesuli Salvio
Digne pro meritis
Honorando
Misericorditer
Reservavit.
3. Odore mellifluo
Perfusi continuo
Convalent aegroti;
Nec soli, qui veniunt,
Sed vim ejus sentiunt
Etiam remoti.
4. Elementis immutatis
Tempus factus est aestatis
In horrore nivium,
Et se totum dedit gratis
Mundus ad obsequium.
5. Virent prata, florent horti,
Sed et fructus sunt exorti
Formae jam plenariae,
Nec est ante
Visus tantae
Calor epidimiae.

Brev. ms. Cameracense saec. 15. Cod. Parisien. 17295. Erste Vesper und Invitat. fehlen. — In 1. Noct. R 3, 6 capie glacialis Hs. — In 2. Noct. A 2, 2 Teroanensis Hs. — A 2, 4 Noviomensis Hs. — In 3. Noct. R 1, 5 Pro quo servat Hs., eine Verwechslung, die sich vielleicht aus dem Hauptwort verna erklärt. — R 3, 12 Tenet in hominum Hs. — In Laud. A 5, 6 ist dem Sinne nach rätselhaft. Ad Bened. A prosaisch.

55. De sancto Folquino.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Exsultemus Deo omnes
Hunc in sanctis collaudantes;
O Folquine sacer, ave,
Preces audi, culpas dele,
Nos his festis fac adesse
Et aeternis non deesse.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Deum magnum Dominum
Adoremus humiliter,
Qui Folquinum sanctum suum
Coronavit perenniter.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. In Folquini mente sacra
Semper fuit lex divina,
Unde fructum sanctitatis
In tempore suo dedit.

2. Hic studebat in timore
Regi Christo deservire,
Disciplinam apprehendens,
Viam justam non relinquens.

3. Invocantem exaudivit
Sanctum suum, quem dilexit,
Hinc jam nobis, rex, placare
Eo tibi supplicante.

4. Verba sua ac clamorem
Dei flectens ad amorem
Domum ejus introivit,
Adstans ibi regem cernit.

5. Nomen tuum, o Domine,
Quam est cunctis mirabile,
Qui, quem vita decorasti,
Coelo dignum sublimasti.

6. Aequitatem vultus Dei
Quia novit contemplari,
Hunc in monte sancto palma
Laetum ditat sempiterna.

Responsoria.

1. Ortus clara puer sanctus
Folquinus prosapia
Imbuendus liberalis
doctrinae scientia
Datur scholis, post nonnullis
profuturus populis,
V. Derelictis a superna
Jesu Christi gratia.

2. Indolis eximiae
sacra dogmata philosophiae
Ut primum cepit,
nil mundi gaudia duxit,
V. Tota virtute satagens
tibi, Christe, placere.

3. Ad regimen sancto
pietatis amore vocato
Cunctorum votis
datur infula pontificalis.
V. Virtutum clarus
titulis athleta beatus
Ordine Melchisedech
rite locatur ad haec.

4. Constitutus in sublimi
speculator Domini
Clamat verbis et exemplis
et salvantur plurimi,
V. Ecclesiaeque decus
simul omnibus omnia factus.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Ad hunc montem suspirare
Fac nos, praesul sanctissime,
Ut exutos carne gravi
Excipiat aula coeli.

2. Vitam ei dulcedinis
Tribuisti in supernis,
Longitudinem dierum
Donans omne per saeculum.

3. Hic animam adhuc vivens
Non in vano accipiens
Nunc a Deo salutari
Suo gaudet coronari.

4. Omnis terra Deo cantet
Et cum sanctis annunciet
In populis ejus mira,
Inter gentes magnalia.

5. Regnat Deus in aeternum,
Cujus est cum sanctis regnum,
Unde tibi, o Folquine,
Lux orta est laetitiae.

6. In conspectu summi regis
Jubilando sanctus plaudit,
Hinc cantate exsultantes,
In cithara psalmum dantes.

Responsoria.

1. Vir beatus sancti glebam
Audomari inclitam
Dolet captam sequens eam,
sed superna pietas
Corpus sistens hostes fugit,
hinc praesul tripudiat.

V. Amborum meritis
operatur vis deitatis,
Dum sacer ille suae
redditus est patriae.

2. Dum vult sanctum supplantare
praesumptor adveniens,
Ob reatum hunc percussit
ira Dei saeviens,
V. Cum sibi conjunctis
poenam luit improbitatis.

3. In Sithiu tumulari
Voto fuit sacerdoti,
Moxque Deus cunctae plebi
Sacrum corpus comitanti
Per aquarum vastum amnem
Viam parat glacialem.
V. Cujus in obsequium
ruit obviam concio fratrum
Bertinique latus
est ad dextrum tumulatus.

4. Ad sepulchrum viri Dei
Quidam pedum sospitati
Monachorum est donatus,
Unde illi plus devotus
Haec in laude scribit ejus.
V. Folquini veneranda patris
hic membra locantur,
Qui praesul Morinis
exstiterat celebris.

In 3. Nocturno.

Ad Cantica.

Vir beate, te poscentum
Offer vota regi regum,
Qui cibaris pane vitae,
Christo tibi cohaerede.

Responsoria.

1. In occursum sui regis
Dei servus vigilavit,
Ut, dum veniens pulsaret,
Ei statim aperiret.
V. Ad nutum Domini
servivit mente fideli.

2. Diem festum solvit sancti
Insistens quidam operi,
Quo percusso vi divina
Contrahuntur ejus crura
V. Ac repens manibus
longos traxit cruciatus,
Cui, Folquine, suum
reparas sanctissime gressum.

3. Praesul Christi gloriose,
Servis tuis condescende,
Tui pignus sit amoris
Praesentia corporalis,
V. Post vitae cursum
trahe nos ad gaudia sursum.

4. Rex coelorum, pie Deus,
Ad te spectat laus illius,
Tu per eum nobis parce
Ac redemptis miserere.
V. Plasma, Christe, tuum
defende benignus ab hoste.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. In decore tuo, Deus,
Tecum regnat vir beatus,
Sanctitudo domus tuae
Decet eum sine fine.

2. Cuncti Deo jubilate,
Nomen ejus est suave,
Cujus portas, o Folquine,
Meruisti introire.

3. Ad te, Deus, vigilantem,
In te semper sitientem,
Suscepisti exsultantem
Tuum sanctum sacerdotem.

4. Sancti Dei et humiles
Ac Domini sacerdotes
Cum Folquino regem Christum
Benedicant in saeculum.

5. Laudet coelum, laudet terra
Creatoris magnalia,
Nosque dignos tua laude
Fac cum sanctis, rex gloriae.

Ad Benedictus.

A. O Folquine, tuis
pius pastor coelitus adsis,
Te memorem nostri
faciat clementia Christi,
Ac per eum, Christe,
nobis petimus miserere.

In 2. Vesperis.

Antiphonae.

1. Gloria sanctorum,
Deus, accipe vota tuorum
Nosque tuas laudes
in Folquino venerantes
Respice placatus
nostros solvendo reatus.

2. Hic athleta tuus,
celebris pietate patronus,
Post invictorum
certamina plena laborum
Migrat ad aethereas
hodie gaudendo choreas.

3. Quam laetis donas,
quem sic, Deus alme, coronas,
Coelica largiris
aeternaque pro perituris.

Ad Magnificat.

A. Rex immense, sanctis palmam
Praestans nobis da veniam
Et clementi bonitate
Cum Folquino nos respice,
Ut, qui praesens est corpore,
Nunquam desit pietate.

Antiph. ms. Bertinianum saec. 15. Cod. Audomaren. 204. — Ad Matut. Inv. 4. Coronat Hs. — In 1. Noct. R 1, 1 Ortus inclita Hs. — R 1, 7 Derelictus Hs. — Verfasser des Officiums ist zweifellos Folquinus Abbas Laubiensis (968—990), der auch die Vita Folquini geschrieben. Vgl. Monum. Germ. SS. XV 1, S. 423 ff. Was uns nämlich hier das 4. Responsorium der zweiten Nocturn berichtet, dasselbe erzählt uns die Vita (l. c. S. 429, Nr. 12) von einem Mönche Namens Folquinus, der offenbar mit dem Schreiber der Vita identisch ist und der, quoniam grammatice erat instructus, auch eine Grabschrift in drei Distichen verfaſste. Die Verskunst des vorliegenden Officiums trägt auch alle charakteristischen Zeichen des 10. Jahrhunderts an sich, wie ein Vergleich mit Officien und Hymnen derselben Zeit, ich erinnere an Hucbald, beweist.

56. De sancto Fusciano.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Bis quondam seni
Roma venere patroni,
Gallorum populis
depromere jussa tonantis.

2. Praeconiis plures
Christum sanxere vacantes,
Optatum infirmis
robur reddendo catervis.

3. Quos Victoricus
caelebs inter fuit unus
Aut Tuscianus
socia deitate refertus.

4. Cumque Dei cuperent
Quintino numina fari,
Vinclis praefecti
vexantur Rictiovari.

5. Addicti poenis
oculorum luce privantur,
Verticibus sectis
palmam meruere triumphi.

Ad Magnificat.

A. Speciosus splendens Christus
in omnipotentia,
Qui sanctorum exstas decus
et fomes sensificus,

Tusciniani nobis atque
Victorici martyrum,
Gentiani quique donas
celebrare praemia,
Petimus, ipsorum ut nos
muniant suffragia,
Quorum tibi gloriosa
complacuit passio.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Christum suppliciter
regem regum veneremur,
Qui donat sanctis
praemia digna suis.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Sceptra caduca soli
cum Maximianus haberet,
Praesidis ad solium
provexit Rictiovarum.

2. Tempore quo plures
Roma venere fideles,
Gallorum plebi
coelorum pandere regnum.

3. Quos inter coeli
Fuscianus, mystica lampas,
Et Victoricus
simili fulgore refulsit.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. His inerat fidei
lumen Christique triumphos
Dicere, deinc curae
Quintinum quaerere sanctum.

2. Regia martyrii
redimitum munere coeli
Sed jam Quintinum
sumpserat emeritum.

3. Nobilitate cluens
quibus obvius ecce viator
Gentianus adest
inclitus atque Senes.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Alloquio cujus
sancti dum forte fruuntur,
Ejus agnoscunt
corda sitire Deum.

2. Ante his jam triduo
perhibet se corde subactum,
Ut mentem votis
cogat amare Deum.

3. Cum vicissim pastu sancti
solarentur mutuo,
Praeses plectens mox advenit
Gentianum capite,
Reliquos ad capiendum
deducens martyrium.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Praeses ait sanctis
astutus: dicite, cujus
Estis cultores
numinis atque Dei?

2. Nos, ajunt, patrem,
verbo qui cuncta creavit,
Formavit sancto
flamine quique suo
Credimus et veneramur.

3. Sanctos tunc oculis
frustrata est praesidis ira,
Clavis ignitis
antra rimans capitum.

4. Gaudebant sancti
sese pro nomine Christi
Affligi poenis
suppliciisque mori.

5. Corripiens tunc tela manu
Mavortia praeses
Transfodit sanctos
atque necavit eos
Verticibus sectis.

Ad Benedictus.

A. Membra beata florent
cum vitae munere quassa,
Sanctis paratur
gloria continua.
Lux emissa polo
loca [sacra] forte venustans
Dignos fuisse indicat,
Quod coeli penetrent
eorum spiritus aulam
Christi favente gratia.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Tibi, Christe, semper exstat
laus et jubilatio,
Fusciani, Victorici,
Gentiani pariter
Hodie qui nos laetari
concedis martyrio.

Brev. ms. Catalaunense saec. 13. Cod. Calmontan. 31. A. — Brev. ms. Meldense saec. 14. Cod. Parisien. 1258. B. — Brev. ms. Meldense saec. 14. Cod. Parisien. 1266. C. — Brev. ms. Catalaunense saec. 14. Cod. Parisien. 1269. D. — Brev. ms. Corbejense saec. 14/15. Cod. Ambianen. 116. E. — Brev. ms. Silvanectense saec. 15. Cod. Parisien. 1268. F. — Brev. ms. Morinense saec. 15. Cod. Parisien. 17997. G. — Brev. ms. Meldense saec. 15. Cod. Parisien. 1054. H. — Brev. Silvanectense imp. s. l. 1486. I. — Brev. Ambianense imp. Parisiis 1530. K.

Die Responsorien aller 3 Noct. sind prosaisch. — In 1. Vesp. A 1, 2 Romani genere patroni H. — A 5, 3 Verticibus septis H. — A 5, 4 palmam monere H. — In 3. Noct. A 2 und 3 umgestellt H. — A 3, 1 Dum vicissim B. — In Laud. A 2, 3 Firmavit B. — A 3, 4 rigans H. — A 5, 5 Verticibus scitis H. — Ad Bened. A, 2 cassa CH; 4 contigua H; 8 quo coeli B, quos coeli penetrarunt CH. — Die Zusätze von E, das monastische Form hat, lasse ich als unerheblich fort. Hymnus in Laud: Speciosus splendens Christe.

57. De sancto Georgio.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Gaude, Capadocum,
nobilis regio,
Sacro Georgii
vernans martyrio,
Cujus ecclesia
firmata transitu
Deum magnificat
exsultans spiritu.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Summo regi summa laude
Jubilando, vir, applaude,
Cui servivit spe coronae
Christi miles in agone.

Ad Nocturnum.

Antiphonae.

1. Clara Georgius
ortus prosapia,
Fide conspicuus
et Christi gratia,
Nil mundum reputans
vel mundi meritum,
Miles efficitur,
tribunus militum.

2. Dum regum feritas
sanctos persequitur,
Et danda gladiis
gens sancta quaeritur,
Mortis Christicolae
metu perterriti
Passim per latebras
latent absconditi.

3. In tormentis
sanctus robustior,
In responsis
apparet acrior
Et jam tortus
ipsum carnificem
Per sermonem
torquet multiplicem.

Responsoria.

1. Christianae testis legis
Et athleta summi regis
Nil formidans caedem mortis
In conflictu stabat fortis,
V. Pro nihilo blanditias
Ducit vel minas regias.

2. Caesar face
furoris impii
Concitatus
verbis Georgii
Christi testem
dat carnificibus
Cruciandum
duris verberibus;
V. Caesar preces
et vota porrigit,
Deos laudans,
qui suos diligit.

3. Praesentatur
vir sanctus Caesari,
Quem contemplans
vultu non hilari
Minis monet
atque blanditiis,
Ut ab ejus
cesset injuriis;
V. Jam securus
martyr de bravio
Spreto gaudet
regis imperio.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Regnatoris,
qui juste judicat,
Miles fortis
virtutem praedicat,
Qua praecinctus
dignas ex intimo
Laudes ore
solvit et animo.

2. Plebs assistens
huic spectaculo
Jaculatur
viso miraculo
Et contempto
solis simulacro
Sacro [fontis]
se mergit lavacro.

3. Quos suscepit
divina dextera
Confitentes
culpas et scelera,
Jam corpore
sopito criminum
Puras levant
manus ad Dominum.

4. Sanctus martyr
conversos instruit
Et instructos
baptizans abluit
Baptizatos
commendant numini
Benedicens
opera Domini.

5. Princeps terrae
motus invidia
Promulgata
mortis sententia
Virum Dei
necari praecipit,
Spiculator
necandum suscipit.

Ad Benedictus.

A. Deputatum
sanctum martyrio
Comitatur
fidelis concio,
Sed securus
sanctus de praemio
Vitae cursum
finivit gladio.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O Georgi, pater et domine,
Gemma fulgens in coeli culmine,
Exorando Dei clementiam
Servis tuis implora veniam.

Brev. ms. Valentinense saec. 15. Cod. Atrebaten. 1142 (552). — In 1. Noct. R 1, 1 legis testis Hs. — R 1, 6 Ducis vel Hs. — R 2, 11 Deum laudans Hs.

58. De sancto Gisleno.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O pater aeterna,
Gislene, corruscus in aula,
Sit tibi quantus honos,
nunc coelicus inspicis heros;
Nos quatimur saevis
mundo fluctuante procellis,
Respice per Christum
lacrimas et vota gementum,
Luminis ut tecum
sit fas contingere portum.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Progenies lucis,
Gisleni plaudite festis,
Est quia coelicolis
sociatus in aethere civis.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Inluxit nostris
coeli miseratio Gallis,
Attica Gislenum
tellus ubi protulit almum.

2. Splenduit in puero
praecelsae stirpis origo,
Sed virtus potior,
tum morum gratia major.

3. Culmen prosapiae
divino sprevit amore,
Ob coeli gazas
terrae placet omnis egestas.

4. Scholis prudentum
studio datus inde parentum
Addidicit propere,
quae sunt rationes in arte.

5. Junctus Athenis
post haec veneranter alumnis,
Quaeque philosophicae
penetrat fastigia sectae.

6. Inscia sed veri
quam sit sapientia mundi,
Mox ubi comperuit,
animum coelestibus indit.

Responsoria.

1. Ortu Gisleni
Graecorum sanguine clari
Fit status ecclesiae
divina clarior in re,
Utpote quam meritis
puer inclitus auxit opimis;
V. Floruit exili
sub pectore mente virili.

2. Laude sacerdotii
venerandus in ordine cleri
Sanctus, item norma
praeclarus Basiliana,
Lustrat honorata
Francorum saecula Roma,
V. Lustrat artibus his
sancti verbo fruiturus.

3. Gislenum dictis
ubi mulcet praesul amicus,
Castrilocum migrat,
operi vigilantior instat,
Hinc peragenda ratus,
monuit quae coelica virtus.
V. Lantbertum sane
sociat sibi Belliriumque.

4. O pietas Domini,
o virtus maxima Christi,
Desinit ira canum,
petiit ubi bellua sanctum,
Hic omni latebra
stat vestis tutior umbra;
V. Ipsi cum ducibus
miratus rex Dagobertus
Cedendum statuit,
ubi tanta negotia discit.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Doctus apostolicis
mundum superare magistris
Sese heremi castris
sociat vir spiritualis.

2. His junctis certat,
animam virtutibus ornat,
Nil, quod praetulerit
majorum norma, relinquit.

3. Ordinibus sacris
quare veneranter adeptis
Dignior aeternae
tractat mysteria vitae.

4. Nec satis est eremi
contentum legibus uti,
Exsul uti Christum
quaerat, decernit agendum.

5. Ergo Dionysii
volvens exempla beati
Coenobium linquit
et Romam visere pergit.

6. Visitet ut Francos,
mandatur coelitus heros,
Est locus Ursdungus,
hic vitae transigat usus.

Responsoria.

1. Quo properet, sanctus
aquila jam praeduce doctus,
Cum catulis ursam
Ursdungi in valle repertam
Effugat et capsam
repetit cum veste sacratam,
V. Ut Christi cultum
statuat genus omne ferarum.

2. Cella fit interea
divinis cultibus apta,
Omnibus evulsis
sancti sudore nocivis
Surgit apostolicis
Petri Paulique triumphis;
V. Gloria sit trino,
qui glorificatur in uno.

3. Praesul ut Autbertus
Gisleni comperit actus,
Evocat, inquirit;
sum Graecus Christicola, inquit,
Quod videor gerere,
jussere oracula Romae,
V. Nunc faveas coeptis,
cum nos prior ipse vocaris.

4. Antistes sanctus
divino numine tactus
Nil fore Gislenum
cernit mortale secutum,
Ut dignum fuerat,
simul amplexatur, honorat;
V. Instet uti coeptis,
verbis hortatur honestis,
Ad benedicendum
se spondet opusque futurum.

In 3. Nocturno.

Ad Cantica.

A. Praesago sanctus
pariter spiramine plenus
Proclamat gravidam
partus angore levatam.

Responsoria.

1. Auditis precibus
Gisleni rex Dagobertus
Annuit et fundo
cellam dilatat opimo,
Ne vivant inopes
athletae spirituales.
V. Tum pater: haec vere
tua sunt beneficia, Christe.

2. Ergo oratorio
Gislenus rite peracto
Autbertum geminas
Et Amandum invitat olivas,
Ut praestetur ab his
benedictio pontificalis:
V. Dant oleum pacis
et effundunt chrisma salutis.

3. Prolis sidereae
fervens Gislenus amore
Waltrudem celebres
Aldegundemque sorores
Lucratur Christo
verborum dogmate vivo,
V. Vestrum, Montenses,
insigne, et Malbodienses.

4. Sanctus militia
felici laude peracta
Fulgidus et cunctis
meritorum praerogativis
Transit in aethercam
superis mediantibus aedem,
V. Lucis ut angelico
gratuletur in arce triumpho
Et ferat aeternas
vitae per regna coronas.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Quam fuerit celebris
Gislenus in arce tonantis,
Claruit ex urna
signorum luce stupenda.

2. Unde sacri cineris
furtum struit invidus hostis,
Ut jubar exstinguat,
quod prodigiis rutilabat.

3. Dumque cavere putat
fraudi, se Malbodium aptat,
Sed sanctum prae se
digno venerantur honore.

4. Prodidit ergo reos
per visum mox sacer heros
Et, ni reddatur,
mortem pro fraude minatur.

5. Vi tandem Stephani,
qui praesul erat Cameraci,
Gemma Dei rapitur,
cellam cum laude refertur.

Ad Benedictus.

A. Christe, tibi laudes
quas possumus aut dare grates,
Privatos proprii
grata quos sorte patroni
Clementer relevas,
tua sit benedicta potestas.

Offic. ms. S. Gisleni saec. 11/12. Cod Monten. 27 (221). — In 1. Vesp. stehen noch fünf AA super Psalmos, die aber in Prosa abgefafst sind und spätere Zuthat zu sein scheinen.

59. De sancto Goare.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

A. Sancte Goar, Domini
confessor et alme sacerdos,
Propitius nobis
tu peccatoribus adsis.

Super Magnificat.

A. Adsunt haec nobis
venerandi festa Goaris,
Qui spernens patriam
coelorum possidet aulam,
Ejus apud Dominum
precibus relevemur in aevum.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Eja, Christicolae,
Domino jubilando venite,
Qui confessorem
vexit super astra Goarem.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Nobilis hic Domini,
confessor in ordine cleri,
Moribus egregiis
decus auxit nobilitatis.

2. Omnia devotus
Domini praecepta secutus
Presbyter efficitur,
quia cunctis dignus habetur.

3. Contemptor patriae
mercedis amore supernae
Iste Dei famulus
petit exsilium venerandus.

Responsoria.

1. Laude Deo digna
celebremus mente benigna
Haec confessoris
solemnia sacra Goaris,
Ut mereamur eum
semper habere patronum,
V. Hunc prece subnixa
deposcit concio nostra.

2. Hic Domini servus
generoso sanguine natus
Terrenas auras
et divitias perituras
Deserit, ut regnum
mereatur adire supernum,
V. Blanditias vitae
fugiens et noxia quaeque.

3. Vir Domini sanctus,
divino munere plenus,
Culturas veterum
coepit damnare deorum,
Hanc firmando fidem,
quod sit Deus unus et idem.
V. Omnia, quae docuit,
dictis factisque probavit.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Vir Domini cellam
Rheni construxit ad undam,
In qua devotum
solvit Christo famulatum.

2. Pervigil orando,
jejunia castus amando
Creditur angelicam
vir sanctus ducere vitam.

3. Inter virtutes,
quas exercere solebat,
Laetus amore Dei
peregrinos suscipiebat.

Responsoria.

1. Veri Christicolae
virtutes non latuere,
Namque suo Dominus
est in sermone locutus,
Moenia praecelsi
montis non posse recondi,
V. Sic evangelica
protestantur documenta.

2. Christus de tenebris
lumen perduxit honoris,
Dum sancti meritum
signis fecit manifestum,
Claudos curando,
caecis visum reparando;
V. Hic etenim cunctis
est clara lucerna decoris.

3. Serpens antiquus
tentator et hostis iniquus,
Invidia ductus,
fraudis zelo stimulatus,
Non patitur sanctum
Domini transire quietum,
V. Infestando pium
per inania verba malorum.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Veram justitiam
sectando noluit illam
Laudibus humanis
extolli, ne sit inanis.

2. Hic quia mundanas
laudes spernit quasi vanas,
Lumine coelesti
fruitur cum laude perenni.

3. Dignus laude fuit
tali, qui sponte reliquit
Nomine pro Domini
praesentis gaudia saecli.

Responsoria.

1. Sanctum perversus,
justum blasphemat iniquus,
Mansuetum tumidus,
odit mitem furibundus,
Nam fit pravorum
contritio vita bonorum,
V. Despiciunt humilem
versuti simplicitatem.

2. Vir Domini rite
dispensans semina vitae
Dogmate de caelis,
prudens servusque fidelis
Verba malignantum
spernebat et insidiantum
V. Distribuendo Dei
verbum sermone fideli.

3. Simplicitatis opus
contestans coelica virtus
Falsiloquos testes
devicit et insidiantes;
Dum quasi provectus
infans loquitur triduanus,
V. Justus honoratur,
confunditur insidiator.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Laudibus est digna
justorum lux hodierna,
Qua sanctum Domini
suscepit regia coeli.

2. Hic sibi commissum
studuit cumulare talentum
Hoc referens Domino
coeli cum foenore bino.

3. Rebus in exiguis
quoniam fuit iste fidelis,
Ingreditur Domini
praecepto gaudia caeli.

4. Omnis factura
Dominum per saecula cuncta
Laudet, glorificet,
benedicat, semper adoret.

5. Cum sanctis Domini
nos psallimus omnipotenti
Festa sacerdotis
sancti venerando Goaris.

Ad Benedictus.

A. Pastor summe, Deus,
nos respice propitiatus
Pro confessoris
sancti virtute Goaris
Et nos custodi,
nos pace tuere perenni.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Exsultet omnis spiritus
In laude Christi coelitus,
Qui superbos dum prostravit
Et mansuetos exaltavit,
Recordatus est gratiae
Reformando nos gloriae.

Brev. ms. S. Castoris in Confluentia saec. 15. Cod. Capit. Treviren. 165. A. — Brev. ms. Spirense saec. 15. Cod. Vatican. Palat. 514. B. — Brev. Spirense imp. Venetiis 1509. C. — Den Hymnus zum Officium vgl. Analecta XI, p. 126.

60. De santo Godeberta.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Alma virgo, sponsa Christi,
cohaeres coelestium,
Insignis consors sanctarum
Godeberta virginum,
Audi voces famulorum
pariter canentium
Atque pia nobis tuum
impetra consortium.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Virgineum decus, aeternum
regem veneremur,
Virginis egregiae
Godbertae festa canentes.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Spiritus alme, tuum
nostris nunc suggere lumen,
Cordibus ut hujus
celebremus virginis actus.
2. Ambianense pago
Noviomi ad opus veneranda
Haec Godberta sacro
fuit edita utroque parente.
3. Utque columba piis
nitido de fonte renata
Actibus intendit
retinens serpentis acumen.

Responsoria.

1. Dulces lingua nostra Christo
reddat alte jubilos,
Qui multis locis beata
plura credens pignora,
Nos ab hoste munit armis
Godebertae virginis.

V. Reddi, Jesu bone, grates
ore, corde condecet,
Nam reminiscendo sui
jugiter auxilii.

2. Ex imbuta lege Christi
parentela nascitur,
Quam fide catechizandam
Godebertam vocitant,
Rore fontis sic deluta
illustratur spiritu.

V. Exorcismis sacris fulta
domus Dei nitida
Universali fide[que]
subarrhata [Domino].

3. A puero Godeberta sacris
jam moribus haerens
Ad Christum toto
concepit tendere voto,
Cui sese castam
vovit servarier aulam.

V. Prudentum numero
sociatur virgo beata,
Lampade succensa
sponso sic pervigil adstat.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Casta volans hujus
jam pulchrae fama puellae
Aures nobilium
pulsat ac dicere tentat.
2. Praevenit hos praesul
virtutum germine fultus,
Eligius Christo
Godbertam sponsat et almo.
3. Rex divina videns
Lotharius nomine Christi
Mox dat huic dotem
donum cupiendo supernum.

Responsoria.

1. Sanctissima sponsa Christi
Godeberta beati
Antistitis Eligii
roborata doctrinis
Assumens lampadem cum
laetitiae oleo
Introivit ad nuptias
veniente Domino.

V. Memor dominici
praecepti jugiter
Commonentis:
vigilate, quia
Nescitis, quando
Dominus veniet.

2. Inclita virgo jugi
studio Godeberta subegit
Corporis illecebras,
animae quaerendo vitellas,
Deligitque cruces
sese sufferre tenaces,
V. Post Jesum tollendo crucem
mactatur in ara.

3. Gestorum titulis
spatium Godeberta per orbis
Quae celebris meritis,
virtutum lumen in actis,
Te, paradise, tuas
penetrat comitata choreas.
V. Virginis almae
Anima linquens
Carnea claustra
Migrat ad astra.

Responsoria.

1. Magnis laudibus te decet
Frequentari, o sancta
Godeberta virgo, cui
Dominus abundantiam
Gratiae suae dignatus
Est conferre, quam plurimis
Ad te confugientibus
Infirmis tuo obtentu
Crebris subveniens medelis.
V. *Diffusa est gratia in labiis tuis, propterea benedixit te Deus in aeternum.*

2. Sacro mausoleum
Godbertae corpore comptum
Gestatur, functis
quaedam nam femina nervis
Felici proprium
repedat mox alite tectum;
V. Venerat Audemia
cuncta compage soluta
Virgineis meritis
ac sospes denique facta.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Haec inopum miserans,
lapsis solamina praebens
Dat visum caecis,
aegros a clade reduxit.

2. Talibus insignis
dimissa corporis aula
Spiritus alta petit,
niveus quem suscipit agnus.

3. Jam, Godeberta, polo
sociata perenniter agno,
Oramus nostras
deposce resolvere culpas.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O veneranda,
O speciosa,
Compta superni
Munere regis,
Te, sacra virgo,
Corde subacto
Voceque pura
Quaesumus omnes,
Sedula vitae
Gaudia nobis
Posce perennis.

Breviarium Noviomense imp. Parisiis 1515. — In 1. Noct. R 2, 9 sq. lückenhaft. — In 2. Noct. A 1, 4 lies: ducere tentant? — A 3, 2 in nomine. — R 2, 5 Delegatque. — R 3, 10 Micat ad. — In 3. Noct. R 2, 10 lies: est sospes? — Die hier fehlenden Teile des Officiums sind prosaisch.

61. De sancto Guillermo.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

1. O decus Britanniae,
Praesul Briocensis,
Guillerme, qui gloriae
Praemiis immensis
Gaudes, nobis gratiae
Precibus impensis
Fer opem et veniae
Pro nostris offensis.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Regem regum hodie
Adorent omnes populi,
Qui coronam gloriae
Dedit Guillermo praesuli.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Beatus vir, qui sequi noluit
Consilium impiorum
Nec impulsus moveri potuit
A semita mandatorum.

2. Super montem Domini
Sion rex effectus,
Deo est et homini
Placens et dilectus.

3. In agone salvatorem
Deum invocavit,
Sic se, mundum et furorem
Hostis superavit.

Responsoria.

1. Guillermus humilis
Confessor Domini,
Praesul amabilis
Deo et homini,
Lucro laudabilis
Talenti gemini,
Prece sit utilis
Suorum agmini.
V. Huic sint vicini
super astra sui peregrini.

2. In die fervens opere
Vir plenus pietatis
Proventus dignitatis
Egenis distribuere
Studebat et hoc agere
Cum manibus beatis.
V. Gloria praelatis
dabitur, qui dant ita gratis.

3. O quam fervens et sincerus
In oratione,
Quam benignus et severus
In correctione,
Quam fidelis et quam verus
In promissione,
Quam discretus et sincerus
Erat in sermone.
V. Tali personae
sit laus meriti ratione.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Quid vana diligitis,
O filii hominum,
Non sic, quem vos colitis,
Exquisivit Dominum.

2. Vir dolosus et malignus
Non stat ante Deum,
Sed Guillermus vir benignus
Contemplatur eum.

3. Gloriatur hic in caelis
Et honore colitur,
Nam in pauca vir fidelis
Supra multa ponitur.

Responsoria.

1. Hic vi tyrannorum
Pulsus exsulavit
Et ad Pictavorum
Urbem declinavit,
Ubi commissorum
Saluti vacavit,
V. Utque triumphavit,
ad oves pastor remeavit.

2. Hic virginale praemium
Sui victor obtinuit,
Sepulta per biennium
Ejus caro non putruit,
In quo pudoris lilium
Violari non potuit.
V. Quam Deus huic tribuit,
gratia magna fuit.

3. O quam sanctum protestantur
Sanctitatis opera,
Per quam morbi tot curantur.
Languores et vulnera,
Caeci vident, muti fantur
Per Guillermi munera.
V. Quae sunt innumera,
nobis tamen omnia vera.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Guillermus sine macula
Operatur justitiam,
Intravit tabernacula
Dei patris et gloriam.

2. Deus, qui vitam gloriae
Guillermo tribuisti,
Da nobis sequi gratiae
Viam, quam praecepisti.

3. Guillermus nocens nemini,
Per gradus caritatis
Scandens in montem Domini
Quiescit cum beatis.

Responsoria.

1. Per hunc mater in domo filium
Jam combusta sanum recuperat,
Naufragantum factus refugium
Mare sedat, procellis imperat,
Naves salvat ad se clamantium
Et personas captivas liberat;
V. In quo qui sperat,
ejus suffragia quaerat.

2. In mamilla misere
Quaedam aegrotavit,
Quam corosam ulcere
Dolens amputavit,
Corde, verbis, opere
Sanctum visitavit,
Sano gaudens ubere
Domum remeavit.
V. Hoc sibi donavit,
quem puro corde rogavit.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Domum justi non obruit
Ventorum importunitas,
Nec aquis multis potuit
Ejus exstingui caritas.

2. Guillermus in laetitia
Coram Deo servivit,
Cujus portas et atria
Confessor introivit.

3. Deus, ad te vigilabat
Sitiens orando,
Cujus linguae concordabat
Manus operando.

4. Benedicant creatorem,
Qui creavit omnia,
Qui per suum confessorem
Tot facit magnalia.

5. Coeli, terrae, maria,
Sonus, vox et sermo
Dei beneficia
Laudent in Guillermo.

Ad Benedictus.

A. O Guillerme, pastor egregie,
Tutor gregis, lucerna, speculum,
Briocensis decus ecclesiae,
Morum lampas, exemplar praesulum,
Ora patrem misericordiae,
Ut nos salvet, clerum et populum.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O magna clementia
Nostri salvatoris,
Qui tot per suffragia
Sui confessoris

Facit mirabilia,
Omnis vim languoris
Pellens et daemonia,
Cujus nobis gratia
Cunctis adsit horis.

Brev. ms. Nannetense saec. 15. (Privatbesitz) A. — Brev. Briocense imp. Redonibus 1548. B. — In 1. Noct. R 1, 2 Confessor Christi B. — Die zugehörigen Hymnen vgl. Analecta XI, p. 264 sq.

62. De sancto Hermelando.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Ave, pater eximie,
Summae vas sanctimoniae,
Morum fragrans odoribus,
Tuae nunc adsistentibus,
Hermelande, memoriae
Pro lapsis dona veniae
Tuis impende precibus.

2. Castrum exsulta Lochium
Hermelandi praeconium
Summis attollens vocibus,
Ut dato fine cladibus
Per ejus patrocinium
A turbinosis hostium
Muniaris incursibus.

3. Salve, pater, pastor bone,
Noster aegis et patrone,
Labis expers facinoris,
Quem tui sacri corporis
Decorasti praesentia,
Gregis esto dux in via
Tui, pater, commemoris.

4. O sacerdotum speculum,
Mundo relinquens titulum
Sanctitatis eximiae
Tuae, pater egregie,
Lampas, lampetra, labulum,
Vino redundans vasculum
Signa sunt sanctimoniae.

5. O lucerna confessorum,
Quem praeclara meritorum
Attollit excellentia,
Tuorum, pater, expia
Piacula famulorum,
Ut perenni beatorum
Per te fruamur gloria.

R. Nobis venerandi
suffragentur preces Hermelandi,
Quem digne, dum perorat,
lux coelica fusa decorat.
Regi vitae vivam
se dat sanctus hostiam laudis.
V. Tu, grex coeli sanctus,
de cive coelico plaudis.

Ad Magnificat.

A. O sacer, o felix
confessor, vota tuorum,
Hermelande pater
clemens, audi famulorum,
Ut te donante
mundi fugiamus amorem,
Atque, domus Domini
studeamus amare decorem.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Confessoris ovans
Hermelandi chorus iste
Depromat laudes,
Per quas placeat tibi, Christe.

In 3. Nocturno.

Prosula.

Coelo dignus
Vir benignus
Mansionem gloriae

Est sortitus,
Redimitus
  Corona justitiae.

Venerandus
Hermelandus,
  Spiritalis gratiae
Vas electum,
Sequens rectum
  Iter innocentiae,

Sub divina
Disciplina
  Zona continentiae
Se praecinxit
Et exstinxit
  Fomenta lasciviae;

Lucis templum,
Dans exemplum
  Pacis et munditiae,
Ab hac luce
Christo duce
  Migrans laetus hodie.

In Laudibus.

Ad Benedictus.

A. Ad aeternae vitae regnum
  et coelestem patriam
Duc, confessor Hermelande,
  praesentem familiam,
Ut laetetur tecum tuam
  possedendo gloriam,
Quae nunc tuae sanctitatis
  recolit memoriam.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O pie confessor,
  vitae qui munere gaudes,
Hermelande, preces
  et nostras suscipe laudes,
Ut, qui devotis
  animis celebrant tua festa,
Vitae praesentis
  valeant vitare molesta.

Brev. Lochense imp. Turonibus 1536. — Alle übrigen Teile des Officiums sind prosaisch: die Hymnen hiezu s. Analecta XI, p. 152 sq.

63. De ss. Hermelando et Baldo.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O Christo plebs dedita,
Sanctorum glebis praedita,
  Gratuleris hodie,
    Tota sis jucunda,
Erumpens in laudibus
Sursum erectis cordibus
  Lauda regem gloriae
    Labe mente munda;
Spem fide corrobora,
Ecce sanctorum corpora
  Hermelandi Baldique
    Tibi commendantur,
Votis ergo sedulis,
Dignis concentus modulis
  A nobis nunc utrique
    Laudes referantur.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Praeoccupemus faciem Domini
In confessione sanctorum.

Ad Nocturnum.

Super Psalmos.

A. Laus litetur in sanctorum
  Festo grata numini,
  Nam in lege Domini
Fuit voluntas eorum.

Responsoria.

1. Mundum ad agni nuptias
  Invitans rex coelorum
Servos praemisit varias
  Promittens post laborum
Cursum vitae delicias
  Mercedem meritorum.

V. Horum sancti, nunc proprias
Quorum colis exuvias,
Typum tenent servorum.

2. Cultu laudum impendia
Sacrae devotionis
Prome, praesens ecclesia,
Paradisi colonis,
Quorum fulges praesentia
Congaudesque patronis.
V. Laudes ipsorum amplia
Vitae compescens vitia
Filiae Babylonis.

3. Te, Christe, laudant supera,
Terra, pontus et cetera,
Quaecunque condidisti,
Qui tot in vitae vespera
Nobis sanctorum pignora
Praeclara contulisti.
V. Nobis remitte scelera
Tibique nos confoedera,
Christe, quos redimisti.

Ad Laudes.

Super Psalmos.

A. Exuti carnis carie
Deum laudant in caelis,
In laude quorum hodie
Resultat nostra chelys.

Ad Benedictus.

A. Te laudamus, Jesu bone,
Qui certantes in agone
Confortas ex munere,
Dum nos ditas beatorum
Glebis, fac nos ad eorum
Gaudia pertingere.

Brev. Lochense imp. Turonibus 1536. — Hiezu der Hymnus Analecta XI, p. 153.

64. De sancta Hermelinde.

In 1. Vesperis.

R. Virgo, puellarum
decus, observantia clarum
Sidus, sexennis
bis calcans saecla, perennis
Per carnis domitae
regnum petit ardua vitae,
V. Virgo carens fraude,
celebri dignissima laude.

Ad Magnificat.

A. Virgo magnifica,
simplex, praecauta, pudica,
Pallens et macra,
devota, theorica, sacra,
Mentis tunc jubilo
jugi, nunc pacis asylo
Perpetuae fruitur,
in quo gaudens stabilitur.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Christum, castarum
decus et tutamen earum,
Semper adoremus
et mente pia jubilemus.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Praedita virgo bonis,
praesens per singula donis,
Moribus augmentat
eam perfectamque parentat.

2. Mens in sublimi
sua floris tempore primi
Virtutum plenas
pure moderatur habenas.

3. Lubrica pro vili
reputat cursu juvenili,
Exemplar clarum,
dux praevia, stella bonarum.

Responsoria.

1. Laetificando locum
resonet chorus organa vocum,
Decantet gaudens
et coeli curia plaudens
Adsit, ut in plenis
laudetur virgo camoenis,
V. Concinat ac oret
vir, femina, quisque laboret.

2. Crimina cuncta, pater
vult hoc et sedula mater,
Vi fugiens tota
Christo spondet sua vota,
V. Carnis devexum
maris omnis provida nexum.

3. A patre villa datur,
quo pergens virgo moratur,
Competit esse status
ad opus proprii famulatus,
Seque domumque regens
ibi vivit humillima degens,
V. Laudibus usque vacans,
Christum per omnia placans.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Contigit, ut quidam
duo vellent fallere fidam
Ancillam Christi,
cui tutor, Christe, fuisti.

2. Angelus accedit,
monet et virguncula credit,
Sic splendorque micat,
castam sibi castus amicat.

3. Advenit haec eremum
fido duce credula demum,
Hic locus aptatur
sibi gratus eoque moratur.

Responsoria.

1. Haec eremi cultrix,
quasi facta vulneris ultrix,
In Christi latere
Constanter coepit latere,
V. Herba sibi victus
et cilicium fit amictus.

2. Christum mente ferens,
scripturae semper inhaerens
Fit proba vas doxae,
totius libera noxae,
V. In studet aeternis
nemorum latitando cavernis.

3. Cedit ab hac vita
post multum sic eremita,
Hominis obsequitur
plebs coelica, qua sepelitur,
Fit quoque voce, lyra
cum lampade latria mira,
V. Sede libens anima
superum transfertur ad ima.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Gesta patent justo
cuidam ceteraque venusto,
Contigit, ut sciret,
dum dictum per nemus iret.

2. Coeli nocte chorum
videt et jubar audit eorum,
Dulce melos sane,
loca signat, abit quoque mane.

3. Nocte sequente quidam
vir pernoctabat ibidem,
Dignus idem dignum
vidit memorabile signum.

Responsoria.

1. Vir toto nisu
divulgat cognita visu,
Parte domum fundat,
tumba, res mira, redundat,
V. Grande rei nomen
diffunditur hujus et omen.

2. Plebs ruit ad nota
miracula dans pia vota,
Vera salus morbis
datur hic et luminis orbis
V. Et claudis quisque,
surdis, mutis rabidisque.

3. Mox duce Pippino
veniente genuque reclino
Oscula dante locis
fiunt pia famina votis,
Capsa quo teste
pia membra locantur honeste,
Qui templum grande
struit in laudem venerandae,
V. Remque piam jusque
statuens sexus utriusque
Coetum, pro cura
victus dat praedia multa.

Ad Laudes.

Antiphonae.

1. Laudemus Christum,
propter quem respuit istum
Mundum virgo bona
fulgens radiante corona.

2. Christum laudemus
et laudes amplificemus,
A quo donata
sic proximat ista beata.

3. Curet in aeternum
regem laudare supernum
Plebs, hanc qui clare
curavit mirificare.

4. Christus laudetur
et in aevum glorificetur,
Qui tam mirifice
vitam decoravit amicae.

5. Laudibus altisonis
laudetur vi rationis
Rex, cui mente mera
servivit virgo serena.

Ad Benedictus.

A. O benedicte pater,
o Christe, piissime frater,
O sanctum pneuma,
cantus, psalmodia, neuma
Jure tibi dantur,
tibi psallunt, te venerantur,
Hermlindi meritae
qui das pia praemia vitae.

In 2. Vesperis.

Antiphonae.

1. Inclita virgo decens,
ad Christum vota profunde,
Ut vetus atque recens
scelus abluat, urimur unde.

2. Virgo dicata Deo,
pro nobis jugiter ora,
Ne sontes ab eo
damnemur mortis in hora.

3. O virgo clemens,
da Christo juge precamen,
Ut nobis clemens
sit noxae detque piamen.

4. Id pete subjectis,
ne nos patris ira molestet,
Virgo, sed abjectis
vitiis bene vivere praestet.

5. Post, modo virgo roga
Christi pia numen et ora,
Ut cum luce toga
potiamur mortis in hora.

R. Haec morum lima
se stravit ab indole prima,
Ad summam vitae
varia probitate polita,
Celsa virago, satrix
virtutum, juris amatrix
Intima, subjecta,
patiens, pia, lege referta.
V. Mirus odor gummi
coeli replet [atria] summi,
Quod fuit e messe
quam sacro severat esse.

Ad Magnificat.

A. O vir verbigena,
fons manans ubere vena,
Virginis Hermlindis
precibus nos exue mendis.
Ut sua per merita
potiamur coelibe vita.

Alia Antiphona.

Filia Hierusalem,
tibi se dedit hic specialem,
Qui mundi naevum
tollens nos solvat in aevum
Tuque suo zelo
flagrans nos ingere coelo.

Alia Antiphona.

O virtutum omnium
Te polit virgo schema,
O quam expers sordium,
Quam dignum fandi thema,
Prece tui
Fac nos frui
Omni bono,
Ditans dono
Salutis et gratiae,
Exhinc Dei facie.

Brev. ms. Bethuniense saec. 16. Cod. Atrebaten. 884. — In 1. Noct. **A** 2, 4 puere Hs. — **R** 1, 7 Concinet Hs. — In 2. Noct. **R** 1, 4 coepit habere Hs. — In 3. Noct. **A** 1, 2 cetereque Hs. — In 2. Vesp. **A** 4, 2 Ne quos hatris Hs.

65. De sancto Honorato.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Lux celebris micat in tenebris
radiusque serenus,
Est hodie datus ecclesiae
vir pneumate plenus,
Quid meruit, quid deseruit,
si respiciatur,
Flere pium, gaudere pium
satis esse probatur.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Patris Honorati
gaudentes de patre nati
Festa colant hodie
summae jubilando sophiae.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Praesul Honoratus
hodie super astra levatus
Gaudia post luctum
metit et post semina fructum

2. Moribus et gestis
puer informatur honestis,
Cui comes et testis
cibus est levis, aspera vestis.

3. Transgrediens metas,
fragilis quas vendicat aetas,
In puero factus
jam vir senis explicat actus.

Responsoria.

1. Ecce dies celebris
celebri dignissima laude,
Qua micat in tenebris
tua lux, Somnobria, gaude.
V. Nescia finiri
tibi fax nova coepit oriri.

2. Hic vir magnificus,
humilis, pius atque pudicus,
Quo duce Martha Liae,
Rachel est sociata Mariae,
Martha laborando
fuit atque Maria vacando.
V. Ne premat ecclesiam
regnum, ne Martha Mariam.

3. Jam superis junctus,
jam prae consortibus unctus
Transit Honoratus
de culmine pontificatus
Ad superos cives
factus de paupere dives,
V. De gremio matris
translatus ad atria patris.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Quod caro, quod mundus,
quod et hostis vult furibundus,
Dum fugit et subdit
sibi se, tria proelia vicit.

2. Mole licet pressus
carnis super ardua gressus
Rexit et erexit,
nec eum via prona reflexit.

3. Exemplum veri
pastoris in ordine cleri
Se fieri potius
statuit quam velle videri.

Responsoria.

1. Aetheris ardorem
nimium solisque calorem
Temperat et rorem
dat civibus uberiorem,
V. Mundus ei cedit,
mare, sidera, ventus obedit.

2. Subveniens multis
pater in moerore sepultis
Compedibus fractis
et carceribus patefactis
Civibus ingratis
dissolvit vincla ligatis,
V. Ut pateat, quanti
sit ubique potentia sancti.

3. Mellifluo flori,
qui balsama vincit odore,
Alternando chori
succensi cordis amore
Concentum memori
digno modulentur honore,
V. Gratia dat rorem
flori, Somonobria florem.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Ambianense solum,
dum coelum sidere ditat,
Ornans terra polum
tenebras splendore maritat.

2. Subvenit aegrotis
majoraque munera votis
Dat sibi devotis
positis prope sive remotis.

3. Mente vigens munda,
moriens a morte secunda
Fugit et ad vitam
venit fugiendo sopitam.

Responsoria.

1. Luciferi splendens
radius super aethera tendens,
Quem colit iste chorus,
voto, prece, laude sonorus,
Spes et amor cleri,
tu nos dignare tueri,
V. Gloria pontificum,
pastor bone, sidus amicum.

2. Splendida stella poli,
pater inclite, spernere noli
Nos tibi devotos,
sed ab omni crimine lotos
Tecum sorte pari
fac nos super astra locari,
V. Maxime pastorum,
spes, portus et aura tuorum.

3. O decus ecclesiae,
matri, pater, auxiliare,
Quo gaudent hodie
sidera, terra, mare;
Nata patrem, natum
mater, sua sponsa maritum
Gaudet Honoratum
jam super astra situm.

℣. Quo sibi flore dato
rediviva virens prius arens
Prece viro, nato,
filia, sponsa, parens.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Laudibus immensis
resonans, plebs Ambianensis,
Patris in hoc festo
solito festivior esto.

2. Hic caecis, surdis, mutis
omnique solutis
Morborum genere
tribuit velut ante vigere.

3. Corpora sanctorum,
quae clausa diu latuerunt
In latebris nemorum,
sancti meritis patuerunt.

4. Exusti pueri
per aquam cutis arida facta
Sana per hunc fieri
meruit post vota peracta.

5. Femina, quae voluit
contendere votaque fregit,
Optatis caruit,
donec prius acta peregit.

Ad Benedictus.

A. O navitatis opus,
defuncti corpus honorans
Crux caput inclinat,
sanctum reverenter adorans;
Res manifesta patet
nec sancti fama laborat,
Non opus est verbis,
ubi res sine voce perorat.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Glorietur in hac die
Mater Somonobria,
Sonent vocum melodiae
Cordis ex laetitia;
Alleluja
Consonet ecclesia.
Ambianis jucundetur,
Psallat chorus, plebs laetetur;
Alleluja
Consonet ecclesia.
Pater pie, peccatorum
Miserere et tuorum
Esto memor memorum;
Alleluja
Consonet ecclesia.

Brev. Ambianense imp. Parisiis 1554.

66. De sancto Ivone.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Virga virens virtutibus,
Almus ramus Britanniae,
In sanctorum splendoribus
Ivo locatur hodie.

2. Plebis plaudat devotio
Sublimato Ivone
In sanctorum concilio
Et congregatione.

3. Exortum est in tenebris
Ivo, lumen praefulgidum,
Qui fugatis illecebris
Splendorem dedit humidum.

4. Humilis pauperibus
Ivo sociatus
Gaudet cum principibus
Coeli coronatus.

5. Omnes Christi populi,
Deum honorate
Et Ivonis, servuli,
Merita laudate.

Ad Magnificat.

A. Gaude, mater ecclesia,
Plaude, tota Britannia,
Et Trecorensis civitas
Ivone decorata,

Per quem tot mirabilia,
Miracula eximia
Creatoris activitas
Est in te operata.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Exsultemus pariter
Christo jubilantes
Ivonis alacriter
Laudes resonantes.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. In via non abiit
Lata peccatorum
Vir Ivo, sed tenuit
Viam perfectorum.

2. Mundi hic inania
Non est meditatus
Ivo ad coelestia
Totus inflammatus.

3. Susceptor est Dominus
Incliti Ivonis,
Caput ejus terminus
Exaltans coronis.

Responsoria.

1. Sacrae scripturae foedere
Coepit Ivo contemnere
Mundanum florem marcidum
Et sursum corde cernere
Non segniter sed propere
Ad fructum coeli sapidum;
V. Cor ejus valde fervide
In cursu nescit sistere
Sed semper vult proficere.

2. Prae arduo jejunio
Pro castitatis lilio
Ivo corpus arctavit
Circumtectum cilicio
Et sic in carnis proelio
Perfecte triumphavit,
V. Nam fames et rebellio
Devincitur et ratio
In eo superavit.

3. Septem diebus rapitur
Divino juramento
Et tunc nullo reficitur
Humano nutrimento,
Nam intus plene pascitur
Coelesti alimento.
V. Ivo tunc alme alitur
Et ad corpus deflectitur
Virtus ex ligamento.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Cum invocaret Dominum
Ivo, vir devotus,
In divinum silentium
Reconditur totus.

2. Verba Dei auribus
Populi pandebat.
Ivo, quem operibus
Ad Deum trahebat.

3. Ex ore infantium
Ivo collaudatur
De morte surgentium,
Quo id impetratur.

Responsoria.

1. Moysi assimilatur,
Eliae et Elisaeo
Ivo, per quem separatur
Aqua magna dante Deo
Signo crucis, quo miratur
Famulus vadens cum eo.
V. Via pontis reseratur,
Hinc et inde desiccatur
Expresso Christi trophaeo.

2. Igne fervens spiritali,
Vera Dei caritate,
Signo crucis triumphali
Ignem fugat pietate
Ivo, non vi corporali
Sed divina potestate;
V. Dono supernaturali
Egit in materiali
Ignis dura qualitate.

3. Viri clausi exitum
Ivo reseravit,
Futuri absconditum
Clare prophetavit
Et ejus demeritum
Ante propalavit;
V. Lumen est insolitum,
Quo futurum volitum
Hominis monstravit.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. In coeli tabernaculo
Ivo habitavit,
Cum de carnis vinculo
Spiritus volavit.

2. In virtute tua, Christe,
Aeterne laetatur
Magnus Ivo, sanctus iste,
Et congloriatur.

3. Innocens Ivo manibus,
Mundissimus mente,
Gaudet cum sanctis omnibus
In gloriae monte.

Responsoria.

1. Hic pietatis opera
Ivo cuncta implevit,
Cum egenorum viscera
Cibo, potu replevit
Et nuda horum corpora
Indumentis complevit,
V. Sepulchris tradens funera
Et vivis domus foedera
Cetera adimplevit.

2. Dum suis Ivo manibus
Panem praebet pauperibus,
Panis multiplicatur,
Et arca plena frugibus
Collatis indigentibus
Iterum cumulatur,
V. Dispergens dans egentibus
De suis cunctis opibus
In coelo lucrabatur.

3. Ligna curta protenduntur
Et praecisa renascuntur
Supra vim naturae,
Subito dum promittuntur,
Cum Ivoni conferuntur
Ad opus structurae,
V. Florent, sursum eriguntur
Et ad statum reducuntur
Primaevae naturae.

Ad Laudes.

Antiphonae.

1. Indutus est sanctus Ivo
Divinum decorem
Et gustat de coeli rivo
Aeternum dulcorem.

2. Ivonem presbyterum
Cuncti exaltate
Et pro dono operum
Deo jubilate.

3. Ad tuam, Ivo, gloriam
Sitivit Deus meus
Sicut ad victoriam
Fortis Maccabaeus.

4. Ivo laude carminum
In vita beata
Benedicit Dominum
Per cuncta creata.

5. In sanctorum ecclesia
Laus sonet Ivonis,
Qui sedet in gloria
In sanctorum thronis.

Ad Benedictus.

A. Coeli gaudet rosarium
Adventu novae rosae,
Ivonis, cujus folium
Senarium
Vitae laboriosae
Transit ad septenarium
Stipendium
Coronae gloriosae.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Ivo praebens sacramenta
Et salutis documenta
Sibi dato populo
Corde valde sedulo
Populum purificat
Et conducens per crementa
Et virtutum ornamenta
Dominum magnificat.

Brev. ms. Andegavense saec. 15. Cod. Massilien. Eb 303. A. — Brev. ms. Andegavense saec. 15. Cod. S. Genovefae Parisien. BBl. VIII° 24[2] B. — Brev. ms. Andegavense saec. 15. Cod. Parisien. 1273. C. — Brev. Redonense saec. 15. Cod. Vatican. Ottobon. 543. D. — Brev. Andegavense imp. Rotomagi 1504. E.

In 1. Vesp. **A** 3, 4 dedit nimium D. — **A** 4, 1 Humillimus D. — **A** 4, 3 Sedet cum D. — Ad Magnif. **A**, 6 miracula fehlt C; **A**, 7 et civitas C. — In 1. Noct. **A** 2, 1 Mundit C. — Noct. 2 und 3 fehlen C. — In 2. Noct. **R** 2, 2 Verba Dei D. — **R** 2, 3 Furtum absconditum D. — In 3. Noct. **R** 3, 7 tradens viscera D. — Die zugehörigen Hymnen siehe Analecta XI, p. 163 sq.

67. De sancto Ivone.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Qui potens est, exaltans humiles
Magnam facit Ivonis gloriam,
Per virtutes innumerabiles
Monstrans ejus magnificentiam;
Aegros sanat, solidat debiles,
Elinguibus praebet facundiam,
Vinctos solvit, facit damnabiles
Promereri de culpis veniam.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Aeterno vero et vivo
Deo regenti saecula
Jubilemus, in quo Ivo
Operatur miracula.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Ivo bona dedit ex arbore
Fructum bonum congruo tempore.

2. Ivo fuit sanctae ecclesiae
Architectus bene aedificans,
Pascens plebem cibo scientiae,
Dominica praecepta praedicans.

3. Ivo, cujus est Christus gloria,
In quo facit tot mirabilia,
Mala turbant nos multiplicia,
Accelera nobis remedia.

Responsoria.

1. Ivo, laudis tuae materia
Tui vera sunt testimonia,
Complectitur tot laudabilia,
Qui inopes nos facit copia,
V. Tot occurrunt menti magnalia,
Ori quoque tot narrabilia.

2. Ivo, quis tibi similis,
Victu, gestu et opere?
Simplex eras et humilis,
Mundus ab omni scelere,
Vestitu despicabilis,
Quamvis clarus ex genere,
Pius, cunctis amabilis.
V. Deum amans sumopere,
Studens sapores fugere
Ac de abjectis vivere
Et indigentes alere.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Ivo, pro quo tu advocas,
   Promptum sentit auxilium,
   Nam invenis, dum invocas,
   Deum tibi propitium.
2. Ivo, scuto benevolentiae
   Tegit Deus clientulos tuos,
   Lapsos trahit ad vitam veniae
   Et ab orcu suscitat mortuos.
3. Ivo, quam admirabile
   Nomen tuum dignoscitur,
   Nam contra quodvis flebile
   Malum, quod homo patitur,
   Per te confestim utile
   Remedium tribuitur.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Ivo, qui es ad gloriam
   Ingressus sine macula,
   Impetra nobis veniam
   Et gratiam accumula.
2. Ivo, dum tuas psallimus
   Virtutes et miracula,
   Per te nostrarum poscimus
   Culparum solvi vincula.
3. Ivo, in montem Domini
   Meruisti ascendere,
   Praesenti praestes agmini
   Innocenter te colere.

Responsoria.

Doctor cleri, doctor veri,
Ivo, bonis nos adstrue,
Laus sanctorum, lux rectorum,
Nos illustra, nos instrue
Et nos a malis erue
Suffragio precis tuae
V. Et a vitiis exue
Ac virtutibus indue.

Ad Laudes.

Antiphonae.

1. Mirabilis in altis Dominus,
   Qui Ivonem fecit mirabilem,
   Omne nobis dimittas facinus
   Sese praebens nobis placabilem.
2. Omnis terra resultet gaudiis
   In Ivonis sacris solemniis.
3. Deus, Deus summae potentiae,
   Servos tuos Ivonis laudibus
   Insistentes audi propitie
   Servans eos a malis omnibus.
4. In Ivone te benedicimus,
   Pie Jesu, dum ipsum colimus.
5. Tympano et psalterio
   Laudemus Dei gloriam
   Sperantes indulgentiam
   Ivonis patrocinio.

Ad Benedictus.

A. Benedictus Dominus omnium,
Ivo, tibi dat hanc potentiam,
Quod protector in te sperantium
Inimici saevi proterviam,
Domas, fluctus, demis incendium,
Rixas tollis, foves concordiam;
Audi voces ad te clamantium
Et in pacis dirige nos viam.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. In Ivonis solemniis
Exsultet noster spiritus
Poscendo precibus piis,
Ut nos adjuvet coelitus
Impetratis remediis
Et nos liberet penitus
A malignis molestiis,
Quibus mundus est subditus.

Brev. ms. Bituricense saec. 14. Cod. Parisien. 745. A. — Brev. ms. Constantiense saec. 15. Cod. Parisien. 1300. B. — Brev. Leonense imp. Parisiis 1516. C. — Die Ant. in 1. Vesp. nur in C. — Ad Noct. A 1, 1 advocas soviel als advocatum agis, patrocinaris. — Ad Ben. A, 4 saevientis; 8 Et dirige nos in viam pacis. A. — Die zugehörigen Hymnen vgl. Analecta XI, 165 sq.

68. De sancto Ivone.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Gaude, terra Franciae,
Praesertim Britanniae,
Nobili progenie
Quae dedit Ivonem,
Ut bonus fons rivulis
Fundit aquas singulis
In salutem populis
Et vitae praeconem.

2. Adhaerendo studiis
Consortes ingeniis
Praecedens scientiis
Perfectus reluxit,
Pauperum, pupillorum
Causas et orphanorum
Gratis et miserorum
Advocatus duxit.

3. Post haec factus presbyter
Curatus viriliter
Parochianis iter
Docuit salutis,
Procurationibus
Et confessionibus,
Missis, se dans omnibus,
Spernens poenam cutis.

4. Ibat ipse pedester,
Quamvis posset equester,
Edocens librum Esther
Cum aliis bonis,
Per partes sic sunt gentes,
Senes, adolescentes
Crudes facti coelibes
Exemplis Ivonis.

5. Post haec officialis
Fuit bonis et malis,
Ita gratusque talis
Nunquam fuit visus,
Exhibens justitiam
Cuilibet propriam,
Sedando discordiam
Rixas rixus tollit.

R. Vas, consolator pauperum,
Blando vacuum iterum
Plenum reperisti,
Ducentos per tempus carum
Pauperes stans et amarum
Tuque replevisti
Septem panibus solidatis,
Cum non essent centum satis,
Per virtutem Christi.
Ivo, nos qui tuae laudi
Adsistimus, nunc exaudi
Tales non liquisti,

V. Ut Deus nos tua prece
Liberos aeterna nece
Coeli sedi sine faece
Jubeat adsisti.

Ad Magnificat.

A. Ultra quam dici potest, felicius
Beatus confessor, Ivo
Haelorius,
Coelo gaudet superius,
Qui carnem maceravit
Asperius,
Pauperes confortavit
Benignius,
Ideo cum Christo regnat
Laureatus.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Adoremus et laudemus
Christum, regem Dominum,
Qui doctorem et praeconem
Ivonem dat hominum.

Aliud:

Aeterno, vero et vivo
Deo regenti saecula
Jubilemus, per quem Ivo
Operatur miracula.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Iste sanctus non abiit
   Impiorum concilio,
   Sed die, nocte subiit
   Sacrae legis eloquio.
2. Hic a Deo constitutus
   Sion in monte Domini
   Praedicavit et docuit
   Christi subdi nomini.
3. Istum Christus rex suscepit
   Exsultans in gloria
   Et suum caput erexit
   Sibi praebens gaudia.

Responsoria.

1. Adest dies celebris,
   Qua Christus de tenebris
   Vocavit Ivonem
   Pro victis illecebris
   Loco justi foederis
   Coeli portionem,

V. Felici commercio
   Pro cursu in stadio
   Pugnans brevi spatio
   Percepit in praemio
   Dei visionem.

2. Pro cordis munditia
   Et passa moestitia
   Aspicit in gloria
   Regem coronatum.

V. Fames et penuria
   Cedunt, at contraria
   Succedunt in patria
   Post hunc incolatum.

3. Dispensans fideliter
   Commissum talentum
   In Dei servitio
   Non se fecit lentum,
   Pauperibus prebuit
   Saepe instrumentum
   Et per hoc promeruit
   Sedem praesidentum,

V. Dum Christo in paupere
   Praebet vestimentum.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Nunc ergo sciant homines,
   Quod ipsum mirificat
   Et ipsum inter angelos
   Dominus aedificat.
2. Hunc devote exorantem
   Non despexit Dominus,
   Nolentem iniquitatem,
   Sed amantem aequitatem
   Exaudivit protinus.
3. Hujus memor altissimus
   Devote visitavit
   Et non minus ab angelis
   Cito coronavit.

Responsoria.

1. Hunc exaltavit Dominus
   In plebe abjectum,
   Per suum adjutorium
   Mandatis subjectum,
   Prae ceteris praetulit
   Curatis electum,

V. Quem in solitudine
   Curae jam perfectum,
   Spiritali lumine
   Ejus intellectum
   Illustrans, adspiramine
   Inflammans affectum.

2. Ad Dei praeconia
   Opera virtutum
   Fecit et scientia
   Populum imbutum
   Et suis virtutibus
   Mundum fecit tutum.

V. Mundanas divitias
   Contempsit et sprevit,
   Ejus amicitias
   De corde delevit
   Et Christi consilia
   Firmiter implevit.

3. Hunc servum prae ceteris
   Dominus amavit
   Atque ipsum gloriae
   stola decoravit,

Et in horto patriae
clare coronavit.
V. Induit eum Dominus
veste nuptiali,
Quae sunt fides, spes, caritas,
nam ornatu tali
Intratur ad nuptias
cum sponso regali.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Hic merito habitabit
Dei tabernaculo,
Quia crimen evitavit,
Dum vixit in saeculo.
2. Isti Deus tribuit
Cordis desiderium
Et internam dulcedinem
Coeli praebens praemium.
3. Innocens fuit manibus
Et pius sanctis precibus,
Sic scandit ad Dominum,
Patrem et fontem luminum.

Responsoria.

1. Hic mandata Domini
nunquam est transgressus,
In ipsius requiem
juste est ingressus
Fruiturus gloria
messor indefessus.
V. Fidelis servitio,
Humilis obsequio,
Utilis consilio,
Christi ministerio
Firmos tenens gressus.
2. Lumbos continentiae
cingulo praecinxit,
Luce sapientiae
populis illuxit,
Sic ardens interius
Et lucens exterius
Perfectus refulsit,
V. Hinc secure potuit
Sponsum exspectare,
Cum Christo, dum adfuit,
Nuptias intrare.
3. Confessor dulcissime,
O Ivo Haelori,
Adjutor cognomine,
Tu nostro corpori
Nunc fervorem imprime,
Nostros hostes opprime,
Succurre labori.
V. Filiis auxilium
Fer, dum in agone
Sunt, frustra remedium
Datur vel consilium
Jam facto themone.

Prosula.

1. Apparet in arduis
Vivis atque mortuis
Tua intercessio,
Curta lingna pro ponte
Ipsa longita sponte
Edocet mysterio.
2. Non minus pro cathedrali
In templo sancti Tudguali
Sonant curta ligna,
Bipedum curtitudine
Quatuor longitudine
Longans laude digna.
3. Possessus a daemonio
Hunc terrente colloquio
Laude plaudit sanus,
Multi defuncti nobiles
Gaudent atque ignobiles
Nunc vivi et manus
4. Nautorum et submersorum,
Hominum et jumentorum,
Corda restaurata,
Liberati naufragiis
Et exstincti incendiis
Per multa climata
5. Narrant hoc Deum laudantes,
Ivo, cui affectantes
Subsequi vestigia.
Ergo laudes Deo vivo
Concinat et tibi, Ivo,
Haec plebs cum laetitia.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Conregnat nunc cum Domino
Victurus sine termino
Ejus indutus decorem,
Cujus fuit pro modulo
Semper imitatus morem.

2. Hic serviens laetitia
Deo jubilavit,
Ei viventem hostiam
Pure ministravit.

3. Sitivit ejus anima
Ad te Deum vivum,
Quem tamquam pater refovens
Ad proprium sinum.

4. Benedixit te Dominum
More puerorum,
Qui evaserunt camimum,
Flammam Chaldaeorum.

5. Hic tuis gratus gratiis
Te Deum laudavit,
Quem tua clemens gratia
Coelis collocavit.

Ad Benedictus.

A. Qui domos ab incendiis
Equos submersos fluviis
Salvasti tuis pluviis,
Trans ignem, fluxus noxios
Hujus saecli et impios,
Ivo, nos per actus pios
Transfer coelo innoxios.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Magnificant coeli cives
Deum, per quem Ivo dives
Candidior quam sunt nives
Est vestitus caelo,
Post labores
Et honores
Saecli et huic dant honores
Magno cordis zelo.

Officia ms. Trecorensia saec. 15. Cod. Parisien. 1148. A. — Brev. ms. Turonense saec. 15. Cod. Parisien. 1032. B. — Brev. ms. S. Martini de Estoviaco saec. 14. Cod. Parisien. 786. C. — Brev. ms. Parisiense saec. 14. Cod. Parisien. 1024. D. — Brev. ms. Aniciense saec. 15. Cod. Capit. Anicien. s. n. E. — Brev. ms. Aurelianense imp. s. l. et a. F.

In 1. Vesp. beginnen mit R DEF; fünf prosaische AA super Ps. hat C. — R, 4 Duritas per B; dies R lautet in DEF: Confessor dulcissime etc. In denselben Hs. lautet die A ad Magn.:

Ivo gestans pectore
Christum crucifixum,
Macerato corpore
Caritate fixum,
Locavit in aethere
Spiritum enixum.

In 1. Noct. A 1, 3 alloquio E. — A 2, 1 a Domino E. — A 2, 3 et edocuit E. — A 3, 1 Justum Christus E. — R 2, 1 Prae cordis B; statt dieses R: Hic mandata Domini etc. DF. — R 3: Completo curriculo etc. DF: diese Quellen haben (der österlichen Zeit wegen) nur eine Nokturn. — In 2. Noct. A 3, 4 Scito coronavit B. — R 3, 5 a patriae porta B; dies Responsorium lautet in C:

R. Completo curriculo temporalis status
Est Ivo de carcere carnis liberatus,
Ad coelestis gloriae regnum est translatus.
V. Pro fidei meritis vocitatur jure beatus.

Die Prosula nur in B. — Ad Laudes A 1, 5 Semper imitans D. — A 3, 3 tamquam fehlt D. — Ad Bened. A lautet in C:

Ivo sancte, cultor justitiae,
Novum jubar fulgens ecclesiae,
Lux et decus gentis Britanniae,
Hic nos esse fac vitae coelicae.

Dieselbe lautet in D:

Non talentum tumulavit
Ivonis solertia
Sed lucrando reportavit
Domino duplicia.

In 2. Vesp. lautet die Antiphon ad Magnificat in CD:

O Ivo, incola Britanniae,
Christi confessor beatissime,
Qui tuis meritis in coelis
Obtinuisti residere,
Ideo te deprecamur,
Ut pro tuis supplicibus
Apud Christum Dominum
Intercedas.

Die zugehörigen Hymnen finden sich Analecta XI, p. 165 sq.

69. De sancto Ivone.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Cunctos presbyteros
illustrat iste sacerdos,
Literis inclitus
moribus atque fuit

2. Cum Christo mens, sensus idem
eademque voluntas,
Hic potuit merito
facere, quod voluit.

3. Qui steriles mentes
virtutibus aptat opimis,
Principibus populi
collocari meruit.

4. Digna Deo vota,
conspectu populi facta,
Atriis hic Christi
Jerusalem imposuit.

5. Doctrinae et morum
hic plurima semina sparsit,
Exsultans metit,
quae lacrimans seruit.

R. Ivo, ut exsueret
taetra caligine mundum,
Doctrinae accendit
lumen cum regula morum,
Lacte rigat parvos,
pane cibat validos.

V. Omnes curat, alit,
justificat, vegetat.

Prosula.

1. Decantemus hodie
Laudes, quae continue
Depromuntur in coelis,
Ivonis memoriae
Continentes animae
Conformemur angelis.

2. Thema laudis congruum
Vivorum et mortuorum
Data dominatio,
Rerum quoque omnium,
Coelestium, terrestrium
Concessa subjectio.

3. Explicant illa ligna
Pro ponte, ecclesia
Nimis curta producta,
Compulsa daemonia,
Christi domicilia
Linquentia et devicta.

4. Omne genus hominum
Sed et subjugalium
Et quam plura climata
Requirunt suffragium
Et ejus praesidium,
Quo sint subministrata.

5. Ivo, tui magnalia
Laeta chori praeconia
Extollunt ad superos,
Alumnosque nos cogita,
Infirmos tu nos visita
Considera devotos.

Ad Magnificat.

A. Collaetetur turba fidelium,
Dum sol Christus Ivonem radium
Luminis dat in mundi gaudium,
Britanniae in patrocinium,
Trecoriae juge praesidium,
Cujus vita, virtus, suffragium
Est salutis cunctis remedium.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

En Ivonis solemnia
Corruscant per orbem,
Stemus in laetitia,
Demus Deo laudem.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Impiorum sprevit consilia,
Peccatorum cavit itinera,
Pestilentum despexit studia,
Beatorum fulget in gloria.

2. Ivo, Britonum gloria,
Floruit universis,
Bonis profuit gratia,
Fuit virga perversis.

3. Quem hic Christi gratia
Suscepit in bonis,
Exsultat in gloria
Coelestibus donis.

Responsoria.

1. Dulcis justitiae
bonis hic bona semina sparsit,
Hilaris fructus
patrum novalibus hausit,
V. In agro lacrimae,
sed horreo gaudia metit.

2. Hic sanctum corpus,
animam sanctam quoque nactus,
Non carni vixit,
octennis pugna probavit,
V. Virgineum sertum
Ivonem constat adeptum.

3. Doctrinam moresque parat,
aevo juvenili
Construit ecclesias,
ornans aetate virili,
V. Laurea doctorum
claret merito decoratus.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Optata tribuit
sanctus hic omnia, cum vult,
Ivo, qui studuit
corde rogare Deum.

2. Hic de promissis
nihil ambigit, omne dabit rex
Optatum et meritis
gratia major erit.

3. Mirabilis Christus
sancti mirabile nomen
Fecit, nam evidens
cunctis populis fuit omen.

Responsoria.

1. Dedit se Christo,
mundi quoque fastus abegit,
Aerumnas populi
scelerumque crimina flevit,
V. Carnis delicias
lascivas ipse fugavit.

2. Officialatus
praefectus in auctoritate
Servat justitiam
cum mansueta veritate,
V. Jus tribuit cunctis,
pius aegris, asper iniquis.

3. Actibus Ivonis,
Christe, fons luminis omnis,
Illuces populis
tenebrasque detrahis orbis,
V. Quos docet hic de te
verbis, meritis trahit ad te.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. A mundo mundus
   et justitias meditatus
   Monte Dei sancto
   scandere promeruit.
2. Divinam vitam
   semper es degere visus,
   Deinceps divinum
   consequeris praemium.
3. Ivonis sancti
   precibus, qui cuncta creasti,
   Regno coelesti
   nos fac in fine beari.

Responsoria.

1. Presbyter hic sanctus
   habitus est, sic quoque dictus,
   Binas ecclesias
   successive bene rexit,

V. Has verbo, exemplo
   subsidioque pavit.

2. Hospes terrenus
   coelestes consulis aulas,
   Civis aethereus
   tu pacis nuntia portas,

V. Tudgualum affatus
   paradisi pignora gustas.

3. Vixisti sancte,
   felix obis fruerisque
   Aeternis praemiis,
   fulgens praeclarus utrisque,

V. Semitis his rectis
   nos ducis et protrahis ad te.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Gratia divina
   sanctum praedestinat istum,
   Quoque bonae indolis
   mirabilisque fuit.
2. Mater per spiritum
   praedixit hunc fore sanctum,
   Claraque futura
   produnt exordia pura.
3. Literis imbutus
   divis jurisque peritus,
   Artibus adeptus
   adiit omniscius.
4. Cuncta ecclesia tuque,
   Britannia, Francia tota,
   Ivonis festo
   laetae benedicite Deo
5. Ivo, pro meritis
   celsus te spiritus omnis
   Laudat, tuque tuum
   glorifica Dominum.

Ad Benedictus.

A. O spem miram, quam dedisti
   Mortis hora te flentibus,
   Dum valedicens dixisti,
   Te profuturum gentibus;
   Imple, pater, promisisti,
   Nos tuis juva precibus
   Et post te fac ope Christi
   Frui cum coeli civibus.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Felix Ivo,
   quem sapientia
   Dei patris
   optavit filium,
   Cujus sanctitatis
   praemittit gaudia,
   Matris ori
   dans vaticinium,
   Cujus infantiae
   ipsa exordia
   Virtutum jam
   sonat praeludium,
   Doctrinae et operum
   merita varia
   Praebent cunctis
   splendidum radium,
   Votorum precumque
   ipsa suffragia
   Cunctis cedunt
   in patrocinium

Et post vitae
praesentis studia
Nos conducant
ad coeli bravium.

Legenda ms. Trecorensis saec. 15. Cod. Parisien. 1148. — In 1. Vesp. A 2, 1 Christus Hs. — Prosula 1, 3 Eudonis memoriae Hs. — 2, 1 Theuma Hs.: vielleicht θαῦμα? — In 1. Noct. A 1, 1 Ivo impiorum Hs. — R 2, 6 Ivo nomen constat Hs. — R 3, 1 moresque pravas Hs. — R 3, 6 decoratum Hs.; dies scheint in der That der Reim zu fordern, der Sinn indes zu verbieten. — In Laud. A 4, 4 laeti benedic Domino Hs. — Die zugehörigen Hymnen sehe man Analecta XI, p. 166 sq.

70. De sancto Ketillo.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Vir Domini prudens,
meritorum luce refulgens,
Praeclarus genere
morumque micans probitate,
Tempore praeclari
fertur regis Nicolai
In lucem sanctus
mundi prodiisse Ketillus.

2. Sic pius ac mundus,
ut ei quis in orbe secundus
Vix foret aut similis
in commissoque fidelis,
Mnam meruit Domino
multiplicare suo.

3. Vir pius ac justus
verbique lucerna, Ketillus
Munere multiplici
meruit Domino famulari.

4. Clarus honestate,
rutilans mira bonitate,
Mitis, mansuetus,
humilis, pius atque modestus
Induit algentes
satiavit et esurientes.

5. O felix Christi
confessor, qui meruisti
Sic de terrenis
largiri rebus egenis,
In permansura
quo mutares peritura
Et felix fruereris
eis per saecla futura.

Ad Magnificat.

A. Magnificet Dominum
vocis et carmine laudum
Plebs laetabunda,
clerus quoque voce jucunda,
Athletae Domini,
recolens sacra festa Ketilli.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

In sanctis Dominum
trinum laudemus et unum,
Qui meritis rutilum
transvexit ad astra Ketillum.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Edita nobilium
proles de stirpe parentum
Ut radiis sidus
micuit virtute Ketillus.

2. Simplex, innocuus,
patiens et corpore castus,
Igne calens superum
spernit cum germine mundum

3. In donis crescens
coelestibus hinc adolescens
Cognitus est vere
Domino populoque placere.

Responsoria.

1. Beatus vir Domini Ketillus,
Ex illustri prosapia ortus,
Cum adhuc esset in aetate tenera
Coepit devotus Deo existere
Utraque innocentia
Et simplicitate
Domino hominibusque place.

V. *Dilexit enim Christi mandatum super aurum et topazion.*

2. Contemptis igitur parentum opibus
Divitiis intendebat coelestibus,
Ut relinquens peritura
Possideret permansura
Cum sanctis in gloria,

V. *Ubi nec aerugo nec tinea demoliuntur, et fures non effodiunt nec furantur.*

3. Sub jugo religionis
Renitens virtutum donis
Sacerdos est consecratus
Et in grege sublimatus.

V. *Accipiens benedictionem a Domino et misericordiam a Deo salutari suo.*

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Forma gregi factus
per mores atque per actus,
Quos informavit,
hos verbi semine pavit.

2. Christum suscipiens,
Christum per membraque pascens
A Christo pasci
meruit dape spirituali.

3. Vir sanctus tribuit,
Dominusque magis superaddit,
Succrescunt dona,
succrescit et aucta corona.

Responsoria.

1. Erat hic Dei dilectus,
Humilitate praeditus,
Castitate praeclarus,
Largitate conspicuus,
Blandus alloquio,
Firmus consilio,
Misericordia insignis
Et caritate inaestimabilis.

V. *Dilexit enim ex tota virtute Deum et proximum sicut seipsum.*

2. Cum orasset vir beatus,
per crucis signaculum
Muniendo civitatem
repressit incendium.

V. *Mirificavit Dominus sanctum suum et exaudivit clamantem ad eum.*

3. Tu vitae speculum,
mundi praeclara lucerna,
Nos exempla sequi
tua fac per dona superna.

V. *Ut illuminemur per illum, qui illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum.*

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Qui populo Christi
vivendi forma fuisti,
Moribus ornari
nos et te fac imitari.

2. Ad te clamantes
famulos veniamque precantes,
Alme pater, Domino
Ketille reconciliato.

3. Qui dono Christi
virtutibus emicuisti,
Hanc defende tuam,
pastor venerande, catervam.

Responsoria.

1. Servus Dei nudulum
Obviam habens leprosum

Refovet et induit,
Sed indutus ab ipsius
Conspectu evanuit.

V. *Beatus qui intelligit super egenum et pauperem, in die mala liberabit eum Dominus.*

2. Viro sancto nocte quadam
Recitante homiliam
Per lumen interius,
Quod exstinctum prius erat,
Accendi in manu ejus
Visum est a fratribus.

V. *Mirabilis Deus in sanctis suis et gloriosus in operibus suis.*

3. Gemma clara confessorum,
Norma gregis, forma morum,
Pro salute devotorum
Funde preces famulorum.

V. *Non recedet memoria tua, et nomen tuum requiretur a generatione in generationem.*

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Ad laudem Domini
cantus promantur et hymni,
Qui tribuit sancto
virtutum dona Ketillo.

2. Qui variis renitens
donis signisque refulgens
Restituit visum
caecis, claudis quoque gressum.

3. Surdos ac mutos,
a lepra commaculatos
Sanos reddebat
et opem multis tribuebat.

4. Ergo Deum caeli
benedicite corde fideli
Atque pium servum
facientem signa per illum.

5. Cujus erat vita
morum radio redimita,
Ejus nunc opera
lucent virtute referta.

Ad Benedictus.

A. Exsultans celebra
melodum laude canora
Sacra patris nostri
votivaque festa Ketilli,
Hinc quem sublatum
felicius et sociatum
Coetibus angelicis
veneratur turma fidelis.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Magni magnifice
regis bone fideque serve,
Introgredi Christi
qui gaudia promeruisti,
Pro nobis ora,
quo perveniamus ad illa.

Brev. Roschildense imp. Parisiis 1517. A. — Brev. Aarhusiense imp. Aarhusiae 1519. B. — Brev. Lundense imp. Parisiis 1517. C. — In 1. Vesp. **A** 2, 5 Nam meruit BC. — **A** 3, 1 ac prudens B.

C hat noch folgendes **R**:

Splendida gemma patrum, virtute nitens meritorum,
Suscipe servorum pia vota precesque tuorum
V. Et prece fer nobis veniam peccamine lapsis.

In 1. Noct. **R** 1, 1 Ortus ex illustri prosapia C. — In 3. Noct. **A** 1, 4 fac sociari C; fac fehlt A. — **R** 3, 1 clara sacerdotum B. — Ad Laud. **A** 1, 1 Ad laudes B. — Hymnen: Ad Vesp.: Alternatim sonent voces; ad Noct.: Festiva dies colitur; ad Laud: Refulget dies annua.

71. De sancto Ludovico.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Ludovicus, decus regnantium,
Transit felix ad coeli solium,
Cujus prece coetus fidelium
Summi regis intret in gaudium.

2. Gaude, regnum Franciae,
Cui dedit rex gloriae
Tam excellens donum,
Quod tu regem proprium
Habes in subsidium
In coelo patronum.

3. Te, dum ipse viveret
Ac coronam regeret,
Tamquam rex defendit;
Nunc particeps gloriae
Factus tuae veniae
Diligens intendit.

4. Plebs ergo Francigena
Non tamquam gens advena
Christo refer laudes,
In cujus palatio
Tui patrocinio
Quondam regis gaudes.

5. In terris regimine
Ac sub ejus nomine
Protecta fuisti,
Modo tibi gratiam
Impetret ac veniam
In conspectu Christi.

Ad Magnificat.

A. Magnifica gesta clarissima
Sancti Ludovici,
Divino cultui
Devotum hodie
Praesens collegium.
Cujus sancta conscendit anima
Sub fine felici
Regni perpetui
Cum sanctis patriae
Sublime solium.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Ludovici laeta solemnia
Laeta colat mater ecclesia.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Beatus qui solium,
Iter et consilium
Malorum vitavit,
Sanctus ab infantia
Ludovicus haec tria
Semper declinavit.

2. Regni sedem consecutus
Humilem se praebuit
Et in Sion constitutus
Cultu Dei claruit.

3. Susceptus ad meritum
Gloria dotatur,
Caput Deo subditum
Coelo coronatur.

Responsoria.

1. Rex regum regi filio
Regales parans nuptias
Post certamen in stadio
Coeli praebet delicias,
Glorioso comercio
V. Pro regno temporalium
Regnum habet coelestium
Ludovicus in praemium.

2. Felix terra, cujus rex sapiens,
Justus, clemens, modestus, patiens,
Cujus vultus est malos feriens,
Bonos alliciens.
V. Ludovicus sic terris praefuit,
Quod regnando coelos promeruit.

3. Hunc natura genuit
Regno fructuosum,
Voluntas exercuit
Mundo gratiosum,

Deus ipsum praebuit
Coelo gloriosum;
V. Normam vitae posuit
Hunc Deus et tribuit
Signis virtuosum.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Invocantem exaudivit
Deus regem humilem
Et praeclaris insignivit
Signis suum pugilem.

2. Deductus in justitia
Clemens subjectis praefuit,
Leges, poenas et praemia
Sapienter instituit.

3. Coronatur gloria
Sanctus et honore,
Quia mundi gaudia
Duxit in timore.

Responsoria.

1. Gloriosus apparuit
Non cultu praesidentis,
Sed cum incultus praefuit
More David ludentis,
Nec ex hoc sibi defuit
Auctoritas regentis;
V. Virgam virtutis habuit,
In qua malos compescuit
Sed sub norma clementis.

2. Coram rege conspicitur
Liber in praeda perditus,
Miraculose solvitur
Rex Sarracenis traditus
Et hostibus expositus;
V. Jonas undis eripitur,
Joseph detentus solvitur
Et David antro positus.

3. Cum esset in accubitu
Rex internae dulcedinis,
Arcens potenti spiritu
Pestes carnis et sanguinis,
Bonorum septus ambitu
Sceptro fulsit regiminis.
V. David regni sedit in solio
Salomonis utens judicio.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Habitabat confidenter
Rex in monte Domini,
Quia vixit innocenter
Omni gratus homini.

2. Rex virtutis in virtute
Divina laetatur,
Quia sibi de salute
Spes firma donatur.

3. Innocens manus praebuit
Cordis quoque munditia
Ludovicus, qui meruit
Regni coelestis praemia.

Responsoria.

1. Fulget signis rex insignis,
Jam aegrotis ejus votis
Praestantur remedia,
V. Dati neci liberantur,
Claudi, caeci reparantur,
Fugantur daemonia.

2. Pro se suisque subjectis
Orans Deum et cum rectis
Rectum iter faciens
Domum Dei rex intravit
Et ad templum adoravit,
Ut praedixit moriens.
V. Felix cursus sic viventis,
Felix finis sic currentis
Deo semper uniens.

3. Regnum mundi supergressus
Et ejus ornatum,
Regnum coeli jam ingressus
Post hunc incolatum,
V. Peregre Jacob egressus
Patris ad mandatum
Deum vidit sic professus
Vitae coelibatum.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Ludovicus hodie
 Decorem indutus
Est coelestis patriae
 Regnum consecutus.

2. Omnis terra jubilet
 Deo laeta serviens,
Laudibus invigilet
 Novum festum faciens.

3. Ad te, Deus meus,
 Semper vigilavit
Sicque nunquam reus
 Coelos penetravit.

4. Benedixit creatorem
 In suis operibus
Ludovicus gerens morem
 Datum coeli civibus.

5. Ludovicus Dominum
 De coelis laudavit,
Quando vitae terminum
 Coelo dedicavit.

Ad Benedictus.

A. Benedictus Dominus,
 Qui nobis erexit
Cornu, quod paulominus
 A David dilexit,
Hic virtute geminus
 Rex in pace rexit,
Quem regendi terminus
 Ad coelum direxit.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Magnificat miraculis
 Ludovicum divinitas,
In quo cunctorum oculis
 David fulsit humilitas,
Salomonis serenitas
Et Ezechiae veritas,
 Quem gratiarum titulis
 Solemnem fecit populis
Josiae par benignitas.

Per Octavam.

Antiphonae.

1. Ludovice, rex Franscorum,
In felice beatorum
 Regno gaudens gloria,
De hac valle miserorum
Recto calle nos justorum
 Duc ad coeli gaudia.

2. Magnificat Dominum
 Et exsultet spiritus
 Pauperum et divitum
 In Deo salutari,
Qui generi hominum
 Hunc regem divinitus
 Ludovicum inclitum
 Dedit pro exemplari.

3. Jam sanctus post laborem
 Recepturus praemium
Regnaturum majorem
 Exhortatur filium
Ad matris honorem,
De fide et moribus
 Testamentum condidit
Et bonis operibus
 Complementum addidit
Divinum amorem.

4. O martyr desiderio,
Quam pie mentis studio
 Crucifixo compateris,
Cujus crucem in humeris
 Tuis adfixisti;
Passio tibi deficit,
Sed martyrem te efficit
 Fervor et zelus Christi.

5. Tu caecorum oculus,
Debilium baculus,
Oppressorum clipeus,
Perversorum malleus,
 Nutritor minorum;
Miserere populi
Te laudare seduli,
Nobilis rex Franciae,
Ludovice, gloriae
 Consors beatorum.

6. O decus ecclesiae,
Pie rex Francorum,
Exemplar justitiae,
Lex et norma morum,
Post finem angustiae
Mortis et laborum
Praesta dono gratiae
Regnum beatorum.

7. Magnum magnatum speculum,
Ludovice rex Franciae,
Cunctis relinquens titulum
Sanctitatis eximiae,
Prece juvans in saeculum
Commenda regi gloriae
Devotum tibi populum.

8. O patriarcha procerum,
Piorum sator munerum,
Curam gerendo pauperum
Ludovice, rex beate,
Efficaces sint oblatae
Tibi preces, impetratae
Pacis nobis indilate
Fructum repetentes a te.

9. Ora, pater Ludovice,
Hac pro gente peccatrice
Sui reatus conscia,
Ut pax Dei genitrice
Tecum nobis adjutrice
Detur et indulgentia
A divina clementia,
Quae relicta cicatrice
Carnis palma cum victrice
Coronavit te gloria.

Brev. ms. Parisiense saec. 14. Cod. Parisien. 1052. A. — Brev. ms. Parisiense saec. 15. Cod. Parisien. 746. B. — Brev. ms. Parisiense saec. 15. Cod. Parisien. 746 a. C. — Brev. ms. Parisiense saec. 15. Cod. Parisien. 1026. D. — Brev. ms. Bituricense saec. 14. Cod. Parisien. 745. E. — Brev. ms. Senonense saec. 13. Cod. Parisien. 1028 add. saec. 14. F. — Brev. ms. Philippi Boni, Flandriae Comitis saec. 15. Cod. Bruxellen. 9026. G. — Brev. ms. Romanum saec. 14. Cod. Vatican. Urbin. 603. H. — Brev. ms. Parisiense saec. 15. Cod. Parmen. Palat. 208. I. — Brev. Fontebraldense imp. Parisiis 1514. K. — Brev. Audomarense imp. Parisiis 1518. L. — Brev. Liciense imp. Venetiis 1526. M. — Brev. Aversanum imp. s. l. 1499 N. —
In 1. Noct. A 1, 2 Iter fehlt E. — A 2, 4 Cultus E. — In 3. Noct. A 3, 3 qui invenit E. — A 3, 4 Regni fehlt E. — R 2, 9 semper vivens E. — In Laud. A 3, 3 Sic quia nunquam E. — Die Antiphonen per Octavam nur ADE. — A 2, 6 Hunc fehlt E. — A 3, 1 sanctis E. — A 4, 4 Cujus fehlt. — A 8, 6 Tibi fehlt E. — A 8, 8 repetes a te E. — A 9, 1 fehlt D. — Nur eine Nocturn hat N; die Zusätze von K, das monastische Form hat, sind belanglos, da das Officium für die Pariser Kirche verfaſst ist. Die zugehörigen Hymnen Analecta XI, p. 177. sq.

72. De sancto Ludovico.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Lauda, coelestis regio,
Regem saeculorum,
Tuo dignus collegio
Adest rex Francorum.

2. Collaudent ecclesiae
Humilem, pudicum,
Pium regem Franciae,
Sanctum Ludovicum.

3. Hostem pestis haereticae
Progenitorem habuit,
Qui fidei catholicae
Fortis athleta claruit.

4. Mater illustris genere
Mira pollens peritia
Docuit eum colere
Deum a pueritia.

Ad Magnificat.

A. Magnifica gesta clarissima
Sancti Ludovici,
Divino cultui
Devotum hodie
Praesens collegium,

Cujus sancta conscendit anima
Sub fine felici
Regni perpetui
Cum sanctis patriae
Sublime solium.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Adsunt cum gloria
Christianae legis
Sacra solemnia
Ludovici regis.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Ex strenuo milite
Patre procreatus
Sensu matris inclitae
Crevit educatus.

2. Oritur in gaudium
Sacrae puer indolis,
Felix puerperium,
Felix ortus sobolis.

3. Ab amore saeculi
Juvenis abstractus
Ea, quae sunt parvuli,
Vacuat vir factus.

4. Veritas et misericordia
Ceperunt habitaculum
Cordis, pax et justitia
Convenerunt ad osculum.

5. Evitans mundi strepitum,
Sedens domatis angulo
Reficiebat spiritum
Sacrae doctrinae pabulo.

6. Creatoris injuriam
Graviter ferebat,
Blasphemorum perfidiam
Dure puniebat.

Responsoria.

1. Ludovicus, rex inclitus,
Regum Francorum gloria,
A primaevo sollicitus
Christi sequi vestigia,
Promeruit divinitus
Aeterni regni praemia.

V. Rex sedens in solio
Decernens justitiam,
Contuito praemio
Dissipans malitiam.

2. Gratam vitae juventutem
Sapienter incipiens
Christi jugo supposuit,
De virtute in virtutem
Quotidie proficiens
Vitae coronam meruit.

V. Si legis attentus,
In Josia figuratur,
Cujus sic juventus
Regi regum famulatur.

3. In fundandis ecclesiis,
In relevatione pauperum,
Quam devotus exstiterit,
Certis patens indiciis
Praesens nobis adspectus operum
Indubitanter aperit,

V. Cum manus justitia
Devoto mentis studio
Secum ab infantia
Crevit miseratio.

4. Verborum moderamine
Mire circumspectus,
Grata trahens dulcedine
Hominum affectus,
Veritatis examine
Noscitur perfectus.

V. Concepto sermone sobrius
Juramentum cavit,
Est, est, non, non dicens, amplius
Malum judicavit.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Transit mare rex insignis
Firma fide fultus,
Multos graves ab indignis
Patiens insultus.

2. Occulto judicio
   Sub crucis signaculo
Captus infortunio
   Solvitur miraculo.

3. Hinc reversus ad patriam
   Ecclesiam dilexit,
Veram exhibens latriam
   Semper bonos evexit.

4. Deductus in justitia
   Clemens subjectis praefuit,
Leges, poenas et praemia
   Sapienter instituit.

5. Coronatus gloria
   Sanctus et honore,
Quia mundi gaudia
   Duxit in timore.

6. In omni discrimine
   Reputabat gloriam
Hic pro Christi nomine
   Pati contumeliam.

Responsoria.

1. Pro catholicae fidei
   Promotione sedula
      Mare transiturus
Subit ad honorem Dei
   Terrae, maris pericula
      De Deo securus.
V. Ut angelus Domini
   Cum David immobilis,
Non cedit discrimini
   Vir in fide stabilis.

2. Prorsus jactans in Dominum
   Cogitatus sui curam,
Mundanorum discriminum
   Nullam metuit pressuram,
Sperans a patre luminum
   Opem semper adfuturam.
V. Confidens ut leo,
   Justus, imperterritus,
Constanter a Deo
   Praestolatur coelitus.

3. Coram rege conspicitur
   Liber in praeda perditus.
Miraculose solvitur
   Rex Saracensis traditus
   Et hostibus expositus;
V. Jonas undis eripitur,
Joseph detentus solvitur
   Et David antro positus.

4. Cum esset in accubitu
   Rex internae dulcedinis,
Arcens potenti spiritu
   Pestes carnis et sanguinis,
Bonorum septus ambitu
   Sceptro fulsit regiminis.
V. David regis sedet in solio
Salomonis utens judicio.

In 3. Nocturno.

Ad Cantica.

A. Beatus est iste dives
   Inventus sine macula,
De quo paradisi cives
   Deum laudant in saecula.

Responsoria.

1. Corpus ejus confectum macie,
Subjugatum suo spiritui,
Monstravere crebra jejunia,
Disciplinae, fletus, vigiliae,
Pallor, livor vultus emortui,
Cilicium, lecti duritia,
V. Statum poenalem et asperum
   Rex pius elegit,
Se velut Manassem alterum
   Penitus subegit.

2. De quinque catenis ferreis
   Occulte suscepta verbera
      Manu confessoris
Benigne ferebat in eis
   Devote recolens vulnera
      Nostri redemptoris.
V. Exutus a poenis
   Carcere solvitur.
Liber a catenis
   Regnum ingreditur.

3. Imminente mortis articulo
Diem vitae clausurus ultimum,
Morbo pressus decumbens lectulo
Testamentum condidit optimum,
Memoriae dignum spectaculo;
V. More Jacob liberis
Thesaurum doctrinae
Profuturum posteris
Legavit in fine.

4. Regnum mundi supergressus
Et ejus ornatum,
Regnum coeli jam ingressus
Sibi praeparatum,
Nostros ad se regit gressus
Post hunc incolatum;
V. Peregre Jacob egressus
Patris ad mandatum,
Deum vidit, sic professus
Vitae coelibatum.

Ad Laudes.

Antiphonae.

1. Adest dies laetitiae,
Quo transiit ex mundo
Flos dignitatis regiae
Cum fructu jucundo.

2. Angelorum choris
Defertur in jubilo
De valle moeroris
Sol egressus nubilo.

3. Luce vigil ad Dominum
Prudens et fidelis
Servus cum patre luminum
Jungitur in caelis.

4. Benedicant opera
Cuncta creatorem,
Qui dat super sidera
Regnum post laborem.

5. Laudes Deo concinit
Egressus exsilium,
Pressurae non meminit
Translatus in gaudium.

Ad Benedictus.

A. Benedictus Dominus,
Qui nobis erexit
Cornu, quod paulominus
A David dilexit;
Hic virtute geminus
Rex in pace rexit,
Quem regendi terminus
Ad coelos direxit.

Brev. ms. S. Germani a Pratis saec. 14. Cod. Parisien. 13239. A. — Brev. ms. Sandionysianum saec. 14/15. Cod. Oxonien. Miscell. Liturg. 192. B. — Brev. Sandionysianum imp. Parisiis 1550. C. — Antiph. ms. Hilariense V. anni 1632. D.

In 1. Vesp. nur 1 Antiph. super Ps. BC; mit Ant. ad Magnif. beginnt D. Letztere ist dieselbe wie im vorhergehenden Officium, wie denn mehrere Teile desselben in dieses übergegangen. — In 1. Noct. A 5, 2 dogmatis A. — In jeder Nokturn nur eine Antiphon für alle Psalmen BC; ebenso in den Laudes. — In Laud. A 5, 1 Laudum A. — In 2. Vesp. hat D fünf Antiphonen, von denen die drei ersten der ersten Nokturn, die fünfte den Laudes entlehnt sind; die vierte kommt nur in D vor:

Audiens utiliter Summum praeceptorem
Servavit humiliter Parentum honorem.

A hat nur eine Ant. super Ps. Magnum magnatum speculum, vgl. das vorige Officium. Ad Magn. Ant.: Magnificat miraculis, siehe ebenda, ABC, Magnum magnatum speculum D. — Die zugehörigen Hymnen Analecta XI, p. 178, sq.

73. De sancto Ludovico.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Francorum rex magnificus,
Ludovicus, vir coelicus,
Sumopere studuit.
Soli Deo placere,
A quo tantam meruit
Gratiam obtinere.

2. Crucis Christi signaculum
Contra gentilem populum
Suscepit primum junior
Et postmodum provectior
Ad meritorum cumulum.

3. Hic regnum, matrem, liberos,
Infantes adhuc teneros
Reliquit ac sororem,
Sed post assumptis filiis
Haerens Christi consiliis
Dimisit et uxorem.

4. Sanctus hic sprevit omnia,
Quaecunque transitoria,
Propter regnum coelorum,
Tam carnales delicias,
Quam fallaces divitias
Cum fastu superborum.

5. Hic miraculis rutilat,
Qui in coelis jam jubilat
Exsultans cum beatis;
O Ludovice, rex pie,
Memento nostri hodie,
Qui sumus in peccatis.

Ad Magnificat.

A. Magnificat Dominum
Et exsultat spiritus
Pauperum et divitum
In Deo salutari,
Qui generi hominum
Hunc regem divinitus,
Ludovicum inclitum,
Dedit pro exemplari.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Laudamus Christum Dominum,
Qui regem Ludovicum
Praestat saluti hominum
Solamen salvificum.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Puer hic defuncto patre
Nutritus est decenter
A religiosa matre,
Cui paruit libenter.

2. Languoris vehementia
A Deo visitatus
Est in convalescentia
Cruce Christi signatus.

3. Tres fratres suos comites
Secum cruce signavit
Et regni sui divites
Ad idem animavit.

Responsoria.

1. Francorum jam exercitu
Sub rege Ludovico
Praeparato pro transitu
In conductu nautico,
Legato ab ecclesia
Dato cum indulgentia,
V. In passagio signato
Deo primum invocato
Transivit princeps maria.

2. In Dei fervens opere,
Statim ut transfretavit,
Infideles lacessere
Gravi bello temptavit
Et Damiatam propere
Vi captam occupavit;
V. Quam deserente turpiter
Populo degenere
Ipse potenter intravit.

3. Dum pater clementissimus
Suum verberat populum,
Vir iste devotissimus
Ad Deum levat oculum,
Ut erat ferventissimus
Obsequium dans sedulum;
V. Hic Tobias notissimus,
Qui mortuos humillimus
Portavit ad tumulum.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Lassato jam exercitu
Diuturno languore
Infideles cum fremitu
Accurrunt et furore.
2. Populi princeps furiae
Non cedit effrenati
Monstrans, se voluntarie
Pro Christo poenas pati.
3. Ductus ad locum carceris
Mire fert ad tentorium
Sollicito pro vesperis
Paganus breviarium.

Responsorium.

1. Laus tibi per saecula
Patri, nato, paraclito,
Quod rex sine macula
Per te liberatur,
Dum in Soldani subito
Illa gens incredula
Tuo beneplacito
Morte effrenatur.
V. En Dei virtus sedula,
Pro suis quae tam cito
Pellendo pericula
Mira operatur.
2. Bissenis cum baronibus
Firmus rex in fide vera
De pactis juraturus
Saracenis furentibus
Respondet voce libera:
Nunquam sum id facturus.
V. Si non stas his sermonibus,
Ait illi gens effera,
Christum es negaturus.
3. Regressus rex ad propria
Non destitit insistere
Operi virtuoso,
Se mactat pro hostia,
Egenos levat munere,
Ministrat leproso,
V. Visitat monasteria,
Domos Dei ex opere
Construxit sumptuoso.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Cor verbis sacrae scripturae
Sollicitus apponit
Omnique regali jure
Verbum Dei proponit.
2. Bonis semper operibus
Sanctus rex intendebat,
Simile facientibus
Devotus adhaerebat.
3. Ut regis sancti merita
Remunerantur natis,
His pia tradit monita,
Semitas aequitatis.

Responsoria.

1. Toto corde cum rege Josia
Quaesivit Deum ab infantia,
David alter misericordia
Et Salomon est sapientia,
V. Joseph est providentia
Et Gedeon constantia.
2. De largitatis horreo
Rex misericors tribuit
Plena manu pauperibus,
Quos visitando circuit,
Cibos ori intromittit
Et pedes supplex abluit.
V. O quantus et qualis fuit,
Qui tam pium cor habuit,
Quod egenis compatiens
Servitium hoc praebuit.

Ad Laudes.

Antiphonae.

1. Magnus rex gentis Francorum,
Divinae legis zelator
Et promotor bonorum,
Religionis amator,
Persecutor vitiorum
Fuit et exstirpator.

2. Justus in judiciis,
Prudens in consiliis
Bonis semper favit,
Stetit pro ecclesia,
Cui ne injuria
Inferretur, cavit.

3. In vestitu humillimo
Atque victu parcissimo
Fit cunctis in stuporem,
Virtutes factis praedicat
Et operibus indicat
Se perfectum doctorem.

4. Patris natum unicum
Benedicant Dominum
Omnes creaturae,
Qui tot per Ludovicum
Signis auget hominum
Vitae spem futurae.

5. Laudet jam felix Francia,
Tota laudet ecclesia
Opera salvatoris,
Et pro tot beneficiis,
Quot potest, surgat gratiis
Ad laudem largitoris.

Ad Benedictus.

A. Jam sanctus post laborem
Recepturus praemium
Regnaturum majorem
Exhortatur filium
Ad matris honorem,
De fide et moribus
Testamentum condidit
Et bonis operibus
Complementum addidit
Divinum amorem.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O martyr desiderio,
Quam piae mentis studio
Crucifixo compateris,
Cujus crucem in humeris
Tuis bis affixisti,
Passio tibi deficit,
Sed martyrem te efficit
Fervor et zelus Christi.

Brev. ms. Mariae de Valentia, comitissae de Pembroke saec. 14. Cod. Cantabrigen. Dd. V 5. A. — Brev. ms. Cardinalis Borbonii saec. 16. Cod. Parisien. 1288. B. — Brev. ms. Ebroicense saec. 15. Cod. Ebroicen. 12. C. — Brev. ms. Franciscan.? saec. 15. Cod. Londinen. Harl. 2864. D. — Brev. ms. Franciscan. saec. 15. Cod. Turonen. 143. E. — Brev. ms. Mantuanum saec. 15. Cod. Univers. Patav. 734. F. — Von diesen Quellen ist leider E arg zerschnitten und völlig verkehrt eingebunden.

In 1. Vesp. A 3, 1 liberos fehlt B. — In 1. Noct. R 2, 8 und 9 scheinen nicht in Ordnung, obschon ABCDEF übereinstimmend lesen wie vor. — Ad Laudes A 1, 3 Ac promotor C. — A 1, 5 sq. Fuit et exstirpator vitiorum B; Vitiorum fuit exstirpator A; Vitiorum fuit et exstirpator E. — Die zugehörigen Hymnen siehe Analecta XI, p. 179 sq.

74. De sancto Ludovico.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

A. Nunc laudare Dominum
Debet plebs fidelis,
Exstirpator criminum
Regnat rex in caelis.

Ad Magnificat.

A. Rex, per quam ecclesia
Fuit sublimata,
Per quem tota Francia
Nunc est honorata,

Cui semper justitia
  Fuit comitata,
Nobis Christi gratia
  Da regna beata.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Ludovici nova solemnia
Laeta colat mater ecclesia.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Sanctus voluntatem
  In lege Dei fixit,
Qui cordis puritatem
  Servavit, cum vixit.

2. A Deo constitutus
  Rex custos innocentiae
Cum eo consecutus
  Est solium gloriae.

3. Tu sanctum, Domine,
  Regem suscepisti,
Qui sine crimine
  Cultor fuit Christi.

Responsoria.

1. Rex regum regis filio
  Regales parans nuptias
Post certamen in stadio
  Coeli praebet delicias
Glorioso commercio;
V. Pro regno temporalium
Habet regnum coelestium
Ludovicus in praemium.

2. Gloriosus apparuit
  In cultu praesidentis,
Sed cum in Christo praefuit
  More David ludentis,
Nec ex hoc sibi defuit
  Auctoritas regentis.
V. Virgam virtutis habuit,
In qua malos compescuit
  Sed sub norma clementis.

3. Felix regnum, cujus rex providus,
Pacificus, pius et pudicus,
In adversis semper intrepidus,
Talis fuit sanctus Ludovicus.
V. Rex erexit terram et patriam,
Qui diligit sequi justitiam.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Mirificavit Dominus
  Sanctum regem Francorum,
Cujus nunc est terminus
  In regno beatorum.

2. In misericordiae
  Multitudine
    Deum adorabat,
Quia conscientiae
  Rectitudine
    Coelis inhiabat.

3. Gloria et honore
  Regnat rex coronatus,
Qui semper in amore
  Dei fuit firmatus.

Responsoria.

1. Paupertatis larga subsidia,
Veritatis aequa judicia,
Honestatis certa indicia,
Sanctitatis sunt testimonia
  Pii regis.
V. O quieta gregis protectio,
O discreta recogitatio
  Summae legis.

2. Fulget signis rex insignis,
Nam aegrotis ejus votis
  Praestantur remedia,
V. Dati neci liberantur,
Claudi, caeci reparantur,
  Fugantur daemonia.

3. Regnum mundi supergressus
  Et ejus ornatum,
Regnum coeli jam ingressus
  Sibi praeparatum,
Nostros regat ad se gressus
  Post hunc incolatum.

V. Peregre Jacob egressus
Patris ad mandatum,
Deum vidit sic professus
Vitae coelibatum.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Habitabit in tabernaculo
Domini gloriose,
Quia vixit in isto saeculo
Rex noster virtuose.

2. In virtute Domini
Rex sanctus laetatur,
Nunc sanctorum agmini
Junctus gloriatur.

3. Rex innocens manibus
Atque corde mundo
Regnat cum coelestibus
In regno jucundo.

Responsoria.

1. Cum esset in accubitu
Rex internae dulcedinis,
Arcens potenti spiritu
Pestes carnis et sanguinis,
Bonorum septus ambitu
Sceptro fulsit regiminis.
V. David regis sedit in solio,
Salomonis utens judicio.

2. Pro se suisque subjectis
Orans Deum et cum rectis
Rectum iter faciens,
Domum Dei rex intravit
Et ad templum adoravit,
Ut praedixit moriens.
V. Felix cursus sic viventis,
Felix finis sic currentis
Deo semper uniens.

3. O sparsor divitiarum
Erogando pauperibus,
O spretor deliciarum
Insistendo laboribus,
Defensor ecclesiarum
Tuis tuendo viribus,
Duc nos ad regnum praeclarum
Piis fovendo precibus.

V. Qui tot aegris praestitisti
Curationum gratiam,
Nobis confer dono Christi
Transgressionum veniam.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Ludovicus hodie
Decorem indutus
Est coelestis patriae
Regnum consecutus.

2. Omnis terra jubilet
Deo laeta serviens
Laudibusque vigilet
Novum festum faciens.

3. Ad te, Deus meus,
Semper vigilavit
Sicque nunquam reus
Coelos penetravit.

4. Benedixit creatorem
In suis operibus
Ludovicus gerens morem
Datum coeli civibus.

5. Ludovicus Dominum
De coelis laudavit,
Quando vitae terminum
Coelo dedicavit.

Ad Benedictus.

A. Ludovicus, decus regnantium,
Transit felix ad coeli solium,
Cujus prece coetus fidelium
Summi regis intret in gaudium.

In 2. Vesperis.

Super Psalmos.

A. O decus ecclesiae,
Pie rex Francorum,
Exemplar justitiae,
Lex et norma morum,
Ludovice requie
Fruens beatorum
Tuae dono gratiae
Da regna coelorum.

Ad Magnificat.

A. Ludovice, rex Francorum,
In felici beatorum
Regno gaudens gloria,
De hac valle miserorum
Recto calle nos justorum
Duc ad coeli gaudia.

Brev. ms. Praedicatorum saec. 14. Cod. Mazarin. 374 (247). A. — Brev. ms. Praedicatorum saec. 14. Cod. Londinen. Add. 3072. B. — In 1. Noct. ℟ 3, 4 Rex exigit A. — In 3. Noct. ℟ 3, 8 Piis vivendo A. — Die zugehörigen Hymnen vergleiche Analecta XI, Nr. 317—319.

75. In Translatione s. Ludovici.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Exsultemus omnes et singuli
Diem festum agentes gratiose,
Ludovicus, cujus nos servuli,
Translatus est hodie gloriose.

2. Gloriose praefuit
Regno saeculari,
Virtuose studuit
Christo famulari,
Pauperibus profuit
Zelo singulari.

3. Singulari pollebat
Gratia pietatis
Nec unquam deserebat
Limam aequitatis
Sicque regnum regebat
Virga veritatis.

4. Veritatis doctores
Ferventer dilexit
Et ad bonos mores
Se totum erexit,
Suos successores
Ad Deum direxit.

5. Direxit reges Franciae
Sanctus Ludovicus,
Nitore conscientiae
Factus Dei amicus,
Ob hoc regnum gloriae
Nunc est sibi vicus.

Ad Magnificat.

A. Dei cultor et amice,
Judex et ultor malorum,
Rex Francorum,
Ludovice,
Fontem ora pietatis,
Ut peccatis
Nostris det veniam
Nobisque gratiam.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Regem, per quem reges regnant,
Venite adoremus.

Ad Nocturnum.

Antiphonae.

1. Cujus corpore
Dionysius
Abunde ditatur,
Ejus capite
Nunc Parisius
Jucunde dotatur.

2. Dotatur in coelestibus
Stola jucunditatis
Ludovicus, qui regibus
Est norma sanctitatis.

3. Sanctitatis culmine
Divinitus erectus
Angelorum agmine
Jam ad coelos est vectus.

Responsoria.

1. Felix regnum, cujus rex providus,
Pacificus, pius et pudicus,
In adversis semper intrepidus;
Talis fuit sanctus Ludovicus.
V. Rex erexit terram et patriam,
Qui dilexit sequi justitiam.

2. Paupertatis larga subsidia,
Veritatis aequa judicia,
Honestatis certa indicia,
Sanctitatis sunt testimonia.
V. O quieta gregis protectio,
O discreta recogitatio.

3. O sparsor divitiarum
Erogando pauperibus,
O spretor deliciarum
Insudando laboribus,
O tutor ecclesiarum
Eas juvando viribus,
Duc nos ad regnum praeclarum
Tuis devotis precibus.
V. Qui tot aegris praestitisti
Curationum gratiam,
Nobis confer dono Christi
Transgressionum veniam.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Dominus regnavit
Ludovicus in mundo,
Qui peccatum cavit
Et vixit corde mundo.

2. Jubilate creatori,
Tota gens Christiana,
Sed voce jucundiori
Psalle, plebs Gallicana.

3. Deus, Deus salutis
Nostro sancto regi
Viam dedit virtutis
Obedire legi.

4. Benedicite, populi,
Dominum angelorum,
Collaudate seduli
Sanctum regem Francorum.

5. Laudate Dominum
Et patrem luminum
In translatione,
Cujus scimus vitam
Ductam et finitam
Cum devotione.

Ad Benedictus.

A. Benedictus Dominus virtutum
Digne debet modo benedici
Pro meritis sancti Ludovici,
Quem novimus coelos assecutum;
Cujus translatio
Facta cum gaudio
Reddat ab hostibus
Et malis omnibus
Regnum tutum.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O decus ecclesiae,
Pie rex Francorum,
Exemplar justitiae,
Lex et norma morum,
Post finem angustiae,
Mortis et laborum
Praesta dono gratiae
Regnum beatorum.

Brev. ms. Parisiense saec. 14. Cod. Parisien. 1024. A. — Brev. ms. Parisiense saec. 14. Cod. Parisien. 1052. B. — Brev. ms. Parisiense saec. $^{14}/_{15}$. Cod. Parisien. (Arsen.) 660. C. — Brev. ms. Parisiense saec. 15. Cod. Parisien. 746a. D. — Brev. ms. Romanum saec. 14. Cod. Vatican. Urbin 603. E. — Brev. ms. Parisiense saec. 15. Cod. Parmen. Palat. 208 F.

In 1. Vesp. A 1, 1 Studeamus omnes D. — In Laud. A 5, 6 fehlt D. — Die zugehörigen Hymnen siehe Analecta XI, p. 180 sq.

76. In Translatione s. Mariae Magdalenae.

In 1. Vesperis.

R. Benedicta maris stella,
Magdalena, Dei cella,
Columbina specie,
Naufragantum tu fiscella,
Pia prece fuga bella
Veteris malitiae,
V. Rosa rubens et novella,
Favus dulcis fundens mella
Virtutis et gratiae.

Ad Magnificat.

A. Exsultet ecclesia
Tam praeclaro sidere
Virtutum ornata,
Beata Provincia,
Magdalenae munere
Felici dotata,
Vere digne gloriatur,
Quae thesauro super auro
Nobili ditatur.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Decantemus regi Christo
Magdalenae praemia,
Quae ejus praesentia
Virtutumque gratia
Gloriatur die isto.

In Nocturno.

Antiphonae.

1. Stella maris
fulget in aethere,
Magdalena
surgit de pulvere
Gaudet orbis
de tanto munere.

2. Karolus, Provinciae
princeps et corona,
Alumnus clementiae,
Flos patriae
Meruit haec dona.

3. Gemma nitet speciosa,
Virtus exit radiosa
Mariae de tumulo,
Salus datur copiosa,
Magdalenae velut rosa
Corpus fragrat saeculo.

Responsoria.

1. Fulget dies haec serena
Novae lucis radio,
In qua felix Magdalena,
Lucerna sub modio,
Solemni cum gaudio
Exaltatur ex arena,
V. Ut aeterni fontis vena
Nostra reddit corda plena
Gratiae profluvio.

2. Arca legis deaurata
Fertur in oraculum,
Floret cedrus exaltata,
Dat grana manipulum,
Sole fit amicta
Mulier signaculum
Mundo benedicta,
V. Magdalenae titulum
Vox non ficta
Clamat, ornat saeculum
Imago relicta.

3. Sacrum corpus balsamum
Transcendit odore,
Sepulturae thalamum
Virtutum splendore,
Lingua signat calamum
Spiritus virore;
V. Deitatis organum
Candet super Libanum
Fronde, fructu, flore.

Ad Laudes.

Antiphonae.

1. Claro coeli matutino,
Mundi cursu vespertino
Nova lux apparuit,

Dum in sancto Maximino
Corpus fulgore divino
Magdalenae claruit.

2. Tu arca testamenti
Cum jubilo deducta,
Aurora sacramenti,
Qua justo cedit lucta,
Gratia poenitenti.

3. Tu botrus primitivus
Terras designans optimas.
Tu parvi fontis rivus
Crescens in aquas plurimas.

4. Tu ad lucem veniens
Clausa margarita,
Salutarem pariens
Fructum balsamita,
Ex te virtus exiens
Probat, quod sit ita.

5. Gloriatur in te Deus
Affluens deliciis,
Et laetatur per te reus
Fultus patrociniis.

Ad Benedictus.

A. Benedictus rex gloriae
Et omnis coeli concio,
Benedictum laetitiae
Festum dignum obsequio.
Benedicta devotio
Benedictae Provinciae,
Quam benedixit hodie
Magdalenae translatio.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O quam felix, quam delectabilis
Dies ista, quam venerabilis,
Magdalena, flos novi germinis,
Revelatur et gustatur
Multitudo dulcedinis.

Brev. ms. Aquense saec. 15. Cod. Parisien. 1061. A. — Brev. Aquense imp. Lugduni 1526. B. — Brev. Aptense imp. Lugduni 1532. C. — In Noct. R 1, 7 Ut fehlt C. — R 1, 8 corda fehlt A. — Die zugehörigen Hymnen vgl. Analecta XII, p. 164.

77. De sancto Mauronto.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O beate Mauronte,
ad nostras modulationes
tu respice
et hanc plebem
te flagitantem
tuere,
quatenus tuis subsidiis
queat fore tripudians.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Jubilemus Christo regi
In beati confessoris
Solemnitate Mauronti.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Vir pius atque sacer
Maurontus jure refulget,
Dum fidei pretio
dederat, quod habebat, Amato.

2. Hos fremitus et opes
meditans Maurontus inanes,
Disrumpens vinclum
regem processit ad unum.

3. Gloria cum superis
Maurontum exaltat in astris,
Qui sua dando pium
pie jam suscepit Amatum.

4. Fructus centuplices
 recipis, Mauronte, perennes
Ob pietatis opus,
 a te quod sumpsit Amatus.

5. Res operando sacras
 te mansit sancta voluntas,
Per fidei meritum,
 Mauronte, amplexus Iesum.

6. Praeclaro sonitu
 nomen mirabile Iesu,
Quod coluit terris,
 modulat Maurontus in astris.

Responsoria.

1. Altis ortum parentibus
Maurontum sacris fontibus
Dedicavit Richarius
Sacris sacrandum actibus,
V. His imbuens primordiis
Ad laudem summi numinis
Hunc admotum Christicolis.

2. Solemnibus tripudiis
Mauronti festum nobilis
Colentes, Christe, quaesumus,
Ut nos mundes a sordibus
V. Hujus adjuti meritis,
Quem sociasti superis,
Diem cujus obsequiis.

3. Actibus eximiis
 pollens Maurontus herilis
Per pietatis opem
 coeli pervenit ad arcem,
V. Vir probus iste nimis,
 bene complens dogmata legis.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Illecebras carnis
 Maurontus amore tonantis
Exsuperans superos
 Coeli comitatur alumnos.

2. Corde, fide, manibus
 laudabilis atque benignus
Complacuit Domino
 Maurontus dives in ipso.

3. O quam candidulus
 renitet Maurontus in astris,
Hos capiens fructus,
 quos coeli parturit hortus.

4. Mirificans in aeternum
 sanctum suum Maurontum
Glorificatio Christi
 extollatur a nobis.

5. Sacer levita Maurontus
 pro nostris erratibus
Coram Deo salvatore
 exsurgat causidicus.

6. Ipsum se sacro
 dederat Maurontus Amato,
Praedia praescripta
 tradens, quae sunt sua, carta.

Responsoria.

1. In laicali schemate
Sub quodam degens tempore
Maurontus missa hac specie
Se contulit ecclesiae,
In qua susceptis gradibus
Magnis crevit operibus;
V. Quaerens supernam speciem
Per clericatus ordinem
Virtutum subit apicem.

2. Maurontus hic deicola,
Amatum pulsum patria
Postquam pie susceperit,
Quidquid habebat, contulit.
V. O quam felix consortium,
Per caritatis vinculum
Magistrum notum coelitus
Carus Deo discipulus.

3. Regna poli sitiens
 Maurontus pectore prudens
Dona caduca dedit,
 sibi quis mansura paravit
V. Ad patriam vitae
 tendens sanctissimus iste.

In 3. Nocturno.

Ad Cantica.

A. Exaudiat preces nostras
summa Dei pietas
Per sancti levitae clara
Mauronti oracula.

Responsoria.

1. Vir iste sacris moribus
Atque fulgens operibus
Christo processit obviam
Coelestem intrans januam.
V. In mundi nocte pevigil
Maurontus solers exstitit,
Qui clarus face lampadis.
2. Accensus igne fidei,
Divinos jussus prosequi
Exoptans, hic coelicola
Spernebat orbis prospera,
V. Se victimam altissimo
Fore ratam obsequio.
3. Mirabilis rex coelitum,
Sanctorum laus et praemium,
Hujus patroni precibus,
Cujus nunc festum colimus,
Egentes tuo munere
Digneris nos respicere.
V. His praesentes solemnibus
Devotionis cultibus
Nos, Jesu bone, quaesumus.

In Laudes.

Antiphonae.

1. Indutus speciem
vitae morumque decorem
Maurontus habitum
Christo suscepit amandum.
2. Securus mundi
Maurontus ad atria coeli
Tendens ecclesiae
cultor devovit inesse.
3. Actibus et meritis
vitae invigilando periclis
Maurontus Dominum
sitiens pervenit ad ipsum.
4. Rex benedicte, tuis
Maurontum nactus in astris,
Nos rege, sanctifica,
benedic per saecula, salva.
5. Gloria Mauronto,
superum laus, victima mundo,
Quas tibi gratifices,
nostras tu suscipe laudes.

Ad Benedictus.

A. Ad benedicta pie
nos ducens gaudia vitae,
O Mauronte, preces
humiles tu respice semper,
Quas tibi magnificis
plebs fundit consona verbis.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Mauronte alme,
fidelibus tuis succurre,
ne nos subripiat
callidus hostis
insidianter,
pater, juva festinanter,
ne moreris.

Brev. ms. Marchianense saec. 12. Cod. Duacen. 134. A. — Brev. ms. Marchianense saec. 13. Cod. Duacen. 139. B. — Antiph. ms. Marchianense saec. 15. Cod. Duacen. 117. C. — Antiph. ms. Marchianense saec. 16. Cod. Duacen. 118. D.

In 1. Vesp. Ad Magn. **A**, 3 prospice A. — In 1. Noct. **R** 1, 4 Sacer ABC. — **R** 1, 7 amotum ABC. — **R** 4 in allen drei Nokt. prosaisch. — In 2. Noct. **A** 1, 4 commutatur BC. — **R** 1, 2 Degens sub quodam C. — In 3. Noct. **R** 2, 6 rotam B. — Betreffs der allenfallsigen Autorschaft Hucbalds vergleiche das zum Officium der hl. Eusebia Bemerkte.

78. In Decollatione s. Johannis B.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Herodis adulterium
Natalis ejus gaudia
Foedavit convivantium
Et saltatricis gratia,
Dum propter matris odium
Caput Johannis impia
In sui ludi praemium
Tulit in disco filia.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Regem praecursoris Domini,
Venite adoremus.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Herodes in luxuriae
Turpe dejectus vitium,
Incestus immunditiae
Permiscens adulterium,
Decus virtutis propriae
Convertit in opprobrium.

2. Dum foede sibi foederat
Fratris uxorem miseram,
Et turpis amor imperat
Turpem non pensans operam,
Ad mortem libens properat
Fovens in sinu viperam.

3. Exemplum turpis operis
Et foeditatis semina
Ministraverunt posteris
Non occultantes crimina
Fratris oblitus foederis
Et sexus memor femina.

Responsoria.

1. Johannes, praeco judicis,
Mandatis in dominicis
Se demonstravit sedulum
Praeambulum,
A curis mundi lubricis
Dum revocabat populum,
V. Quod praedicabat faciens,
Bonis exemplis condiens
Sermonis vitae pabulum.

2. Hujus Herodis monitus
Audire libens solitus,
Deceptus contubernio
Nefario,
Tandem descivit penitus
Pro turpi lenocinio;
V. Nam ubi regnat nimia
Uxoris pravae gratia,
Locum non habet ratio.

3. Vir sanctus sicut debuit
Incestum dum redarguit,
Artes commentans impias
Herodias
Ut serpens linguam acuit
Contra doctrinas sobrias,
V. Et ut calcata vipera
Insibilabat aspera
Virus in aures regias.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Rex ergo victus misere
Amore, quo non debuit,
Placere dum adulterae
Magis quam Deo voluit,
Horrendo clausum carcere
Vinctum Johannem tenuit.

2. Quem tenens dum recoleret
Natalis sui gaudium,
Jussit, ut satisfieret
In coena votis omnium,
Et large vina funderet
Caterva ministrantium.

3. Egressa tunc in medium
Herodiadis filia,
Ante conspectum regium
Missa saltandi gratia,
Vultus convertit omnium
Ad sui ludi gaudia.

Responsoria.

1. Ergo dum illa luderet,
Et rex libenter cerneret,
Amoris temerario
Consilio
Petendi, quid eligeret,
Puellae datur optio;
V. Augmentum namque gratiae
Contraxit ludus filiae
De matris lenocinio.

2. Promissa temeraria
Matri ferente filia,
Draco cruorem sitiens,
Haec audiens
Ad inhumana praemia
Hortatur illam saeviens.
V. O gravis ira feminae,
Crimen defendens crimine
Et in furorem finiens.

3. Praeceps lascivia
Per devia
Inconsulte properans.
Post casum deliberans,
Sera poenitentia
Facta damnat levia,
Rem tandem considerans.
V. Hoc Herodi contigit,
Quod lascive pepigit,
Sibi post improperans.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Puella missa reddere
Responsum matris miserae
Ad regem cito rediit
Et pro concesso munere
Caput Johannis petiit.

2. Funestum petit praemium
Et munus tam nefarium,
Funestus rex ut audiit,
Scelus abhorrens nimium
Ad se confusus rediit.

3. Et prius dum in dubium
Rem adduxisset ratio,
Pudore discumbentium
Dum timet de perjurio,
Stultorum improperium
Redemit homicidio.

Responsoria.

1. Tam tristi quam nefaria
Sententia
Damnatum pro justitia
Caput Johannis tollitur
Et dirae matri redditur
Impia
Discum gerente filia.
V. Sic factum regis impii
Os vertit sapientium
In murmur improperii
Et in stuporem gaudium.

2. Pro tanti viri merito
Corpus honore debito
Sepelierunt seduli
Discipuli
Et regem corde tacito
Maledicebant singuli
Rumore tam insolito
Aures pulsante populi.
V. Nam pia recordatio
Cor vulnerabat omnium,
Quos sancta praedicatio
Fovebat et consilium
Dilecti Deo famuli.

3. Annua Baptistae
sacra festa colat chorus iste
Exemploque boni
vitam condire patroni
Sic satagat festa,
quod sobria sint et honesta,
Ut Domino vere
possint sanctisque placere:
V. Nam laus est grata,
voci si vita beata
Consonet et sordis
nil celent intima cordis.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Laudibus hunc dignis
psalmis veneremur et hymnis,
Qui nondum natus
quasi jam servire paratus
Praeconiis dignum
meruit praetendere signum.

2. Hic Domino gratus,
ipsi quoque sanctificatus
Ex utero matris,
major puerilibus annis,
Secretum caeli
concepit mente fideli.

3. Vir vitae celebris,
nullum partus muliebris
Fudit majorem,
cui summum praestat honorem
Os ipsum Christi,
quod verbo consonat isti.

4. Virtutum testis
pauper thorus, aspera vestis,
Esca levis, potus
levior, locus ipse remotus
A turba, vere
vivendi forma fuere.

5. Unus ei Dominus
in personis quoque trinus
Se manifestavit,
dum natum clarificavit,
Vox patris in lavacro
veniens cum flamine sacro.

Ad Benedictus.

A. Insidiis hostis variis
ut praevaleamus
Subque tua prece praecipua
tuti maneamus,
Fac tua nos documenta sequi,
Baptista beate,
Aspera constanter,
bona tranctando moderate.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O praecursor summi regis,
Spes commissi tibi gregis,
Tuae laudi sedulos
Adsistentes famulos
A peccati nexibus
Tuis solve precibus.

Brev. ms. Ambianense saec. 13/14. Cod. Ambianen. 112. A. — Brev. ms. Ambianense saec. 15. Cod. Ambianen. 113. B. — Brev. Ambianense imp. Parisiis 1520. C.

In 1. Noct. R 1, 7 Quos A. — In 2. Noct. A 1, 1 ergo cinctus C. — Ad Bened. A, 1 Invidiis hostis C. — Verfasser des Officiums ist Richard de Gerberoi, Bischof von Amiens, der 1206 das Haupt des hl. Johannes in seine Kathedrale überführte. Vgl. Longueval, Histoire de l'église Gallicane XII, S. 403.

79. De sancto Mommolemo.

In 1. Vesperis.

R. Ecce dies celebris
renovat pia gaudia nobis,
Quo fidei penna
Mommolemus petit astra,
V. Abluat ipse suo
plebis contagia festo.

Ad Magnificat.

A. Vir beatus Mommolemus
ob amorem Domini
Omnia, quae sunt in mundo,
dignum ducens despici,
Patrios fines reliquit
serviturus postmodum
Christo, qui vivit et regnat
nunc et in perpetuum.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Exultans jubilet
Domino simul orbis et aether,
Mommoleme, tui
decessus festa revolvens.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Ore simul potuit
cordis puer edere motus,
Patre sub Eustachio
monachali sorte locatur.

2. A quo percepit
hilaris, quae more datoris
Vitae verba docens
amplum diffudit in orbem.

3. Augebatur ei
semper scintillula mentis,
Verus amor Christi
simul et dilectio fratris.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Corde sed et lingua
te solum, Christe, gerebat,
Instanter clamans,
ut verba prophetica dictant.

2. Ergo sibi binos
sociarat moribus aptos,
Quos procul invidia
cari vice patris alebat.

3. Hi te, summe Deus,
uno velut ore fatentur,
Tres trinum nomen
numero venerantur eodem.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Fama volans late
regis vulgatur in aula,
Multa viri sancti
perfert insignia coram.

2. Nec mora, consensu
procerum regisque precatu
Functo deligitur
Noviomi praesule praesul.

3. Sancte Dei praesul,
tota te mente precamur,
Mommoleme, tuis
deposce remedia servis.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Sex et bis denis
urbem jam rexerat annis,
Cum primum novit,
sese super astra vocari.

2. Illico accitos
famulos ut vidit adesse,
Vitae praedixit
finem metamque laboris.

3. Vos, ait, exstinctos
artus aptate sepulchro,
Tuque in pace tuum,
Deus optime, suscipe servum.

4. Hujus in excessu
mare, tellus, aer et ignis,
Quaeque creata manent,
summo benedicite regi.

5. Christe, sacerdotum
te laudat sedulus ordo,
Mommolemus enim
migravit ad astra sacerdos.

Ad Benedictus.

A. Exsequias sancti
tristes comitantur alumni,
Plebs in lamentis,
clerus proclamat in hymnis.
Quo certe strepitu
coeli devexa replentur.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O pater et pastor,
o praesul alme sacerdos,
Mommoleme, preces
Christo, quas reddimus, offer,
Abluat ut culpas,
detergat crimina nostra,
Quod sibi post mortem
vivamus jugiter. Amen.

Brev. Noviomense imp. Parisiis 1515.

80. De sancto Osmundo.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Suscipe cum gaudio,
Mater filiorum,
In Osmundi jubilo
Preces famulorum.

2. Confessoris Dominum
Gens collaudet tota
Et in sancti gloriam
reddat pia vota.

3. Exit ejus spiritus
terram miserorum
Et intrat pro meritis
regnum beatorum.

4. Iste domum Domini
sacrans fabricavit
Et dispersos clericos
simul congregavit.

5. Lauda, Sion, Dominum
magni confessoris,
Lauda pium praesulem,
cujus est laboris,
Quidquid tuas januas
bene confortavit,
Quidquid tuos filios
jam laetificavit.

Ad Magnificat.

A. Confessor Domini,
precibus succurrito plebi,
Ut vitiis vacui
valeant tibi consociari,
Et tua quos reperis
solemnia praevenientes
Tu populi ductor,
fac, ut tecum comitentur.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Omnipotens Dominus
laudetur trinus et unus,
Qui dedit Osmundo
coelestia regna beato.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Natus mox renascitur
Osmundus fonte lotus,
A cunctis piaculis
effectus mundus totus.

2. Adolescens proficit
schola literali
Et tirones superat
arte militari.

3. Juventutis terminos
prudens transigebat,
Neque contra spiritum
caro praevalebat.

Responsoria.

1. Praesulis Osmundi
celebramus festa jucundi,
Qui pius, prudens,
humilis, sobriusque pudicus

Expletis curis
intravit gaudia lucis.
V. Auxit per merita
sibi tradita quinque talenta.
2. Ecce sacerdotem,
cujus prudentia sanctum
Suffulsit templum,
Christi stabilivit et aedem,
V. In vita placuit
Domino, plebem bene rexit,
3. O praesul noster,
tecum decet ut gratulemur,
Qui mundo moriens
non desinis esse sacerdos,
Coelesti vita
frueris per saecula cuncta.
V. Jam cernis Christum
patris a dextris residentem.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Vir effectus prospere
Venstriam regebat,
Tandem partes Angliae
potens defendebat.
2. Utrobique regia
jura dilatavit
Ac in pace solida
cuncta reformavit.
3. Sed et domus Domini
maximus zelator
Pluris beneficii
largus est fundator.

Responsoria.

1. Praeposito plebi
magna virtute potenti
Sacra manus Domini
subveniebat ei,
V. Ut David est unctus,
ut Aaron est ipse sacerdos.
2. In regum quondam
conspectu magnificatus
Nunc immortalem
gaudet cepisse coronam,
V. Deservire Deo
malens quam regna tenere.
3. Confessor Christi
felix, feliciter audi
Nos tibi devotos
laudique tuae famulantes,
Ast impetratam
veniam pro crimine nostro,
Quaesumus, ut nobis
coelitus obtineas.
V. O pater Osmunde,
clarum decus urbis et orbis,
Servorum gemitus
tristes tu suscipe clemens.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Comes factus Sagiae
cum successit patri,
Cuncta dat ecclesiae
bona sua matri.
2. Postremo Dorsetiae
nactus comitatum
Spreto mundo trahitur
mox ad praesulatum.
3. Jam coelestem obtinens,
pastor, praelaturam,
Servis tuis impetres
vitam permansuram.

Responsoria.

1. Ante Deum magnas
virtutes est operatus
Osmundus sanctus,
cujus doctrina salubris
Curans ecclesias
illustrat in orbe fideles;
V. Mundum contempsit,
jam coelica regna subintrat.
2. Infirmos curat,
caecos et debilitatos
Membris consolidat,
partim genus omne doloris.
Donat ei Dominus,
ut removere queat,
V. An febris, an pestis,
an sit pressura parentis.

3. Miles et alme pater,
Osmunde, Dei gregis auctor,
Christo funde preces,
et nostras ablue culpas,
V. Ut nos vitae sedem
valeamus scandere celsam.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Hic Osmundus refugit
regnantis honorem,
Dei domus eligens
praeferre decorem.
2. Sanctus iste stabilis
in confessione
Mercedem promeruit
coelestis coronae.
3. Ob decus ecclesiae
multum vigilavit,
Deum solum sitiens
carnem maceravit,
4. Benedicta Venstria,
talem fundans domum,
O quam felix Anglia,
hunc habens patronum.

5. Qui cum sanctis omnibus
regnas nunc, Osmunde,
Pro nobis orantibus
preces Deo funde.

Ad Benedictus.

A. Prudentem servum
te constat et esse fidelem,
Quem Deus in plebem
praefecit jure regendam;
Tunc tritico verbi
vacuas animas satiasti,
Nunc hominem totum
ne cesses reddere sanum.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Salve, celeberrime
Pater clericorum,
Osmunde sanctissime,
Lumen confessorum,
Dele tuis precibus
Perpetrata male,
Memor in coelestibus
Nostri semper vale.

Brev. sec. usum Sarum imp. Parisiis 1494. — In 1. Noct. A 2, 1 Adolescens profuit. — In 2. Noct. R 2, 3 immortali.

81. De sancto Oswaldo.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Gloriose rex Oswalde,
Vota damus, tu attende,
Tui sumus, recognosce,
Mortem aufer, vitam posce.
Ave, quondam rex Anglorum,
Nunc cohaeres angelorum;
Placa nobis regem tuum,
Qui te fecit civem suum.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Spes quibus est vitae,
Domino jubilare venite,
Reddidit Oswaldo
qui regna perennia sancto.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Oswaldum, puerum
longo de sanguine regum,
Christus adoptavit,
Northumbria cum generavit.
2. Nobiliter natum,
nece mox patris exsiliatum,
Scotia suscepit,
ibi Christum discere coepit.
3. Jamque puer purus,
fidei petra firma futurus,
Barbariem sprevit
studiisque piis adolevit.

4. Omnibus exutus
Domini mandata secutus
Coelica plus quam se
dilexit, cetera ceu se.

5. Jam tum virtutem
quasi rex formatus ad omnem,
Vestiit algentes
et nutriit esurientes.

6. In Domino fidens,
mundi ludibria ridens,
Miles ut invictus
inimicos repulit ictus.

Responsoria.

1. Igitur rex Oswaldus
Ad gentis suae muninentum
Et christianae fidei fundamentum
Northumbriae gentilibus
Est editus parentibus,
V. Ut rosa de spinis
pulcherrima surgit acutis.

2. Elifrido,
patre ejus, mortuo
In Scotiam
dulcis transfertur pusio,
V. Ut Christum discat
et in ejus amore calescat.

3. Instituitur docilis
Adolescens solum Deum
Sapere et pro terrenis
Coelestibus anhelare
V. Et cito lapsuram
mundi reprobare figuram.

4. Interea proelio
Eduwinus occubuit,
Christus Oswaldum paterno
Regno restituit,
V. Tempora qui mutat,
sub quo mare terraque nutat.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Rex diadematus,
in cunctis magnificatus,
Fines tutatur
cultumque Dei meditatur.

2. Cura sibi gentis
erat haec sua signa sequentis
Idola calcandi,
templum tibi, Petre, locandi.

3. Ad fundamentum
fidei sanae jaciendum
Doctrina sanum
vocat a Scotis Aidanum.

4. Praesule sub tali
documento spirituali
Gens fera mutatur,
Domino nova turba dicatur.

5. Tunc actus socios
rex alterat atque sacerdos,
Hic docet, hic discit,
hic disserit, excipit ille.

6. Hoc studio functi
tam sancto foedere juncti
In theatro mundi
pia sunt spectacula facti.

Responsoria.

1. Cernens demum antiquus hostis
tanto conatu se impeti
Armaturam fraudis induit,
arenam intrat, parat congredi,
V. Lucra renascentis
non passus crescere gentis.

2. Ad expugnandum pium regem
Et abolendam Dei legem
Excitat (quendam) ducem Britonum
Et commovet in proelium,
V. Milibus armatum,
belli feritate probatum.

3. Rex Oswaldus Deo fretus
Paucos suos fide munit,
Hoste caeso victor redit.
V. Haec, Deus, haec tua sunt
et adhuc, quaecunque supersunt.

4. Gloriosus es, aeterne
Rex, qui sicut tuum quondam
Constantinum, sic per signum,
Sanctae crucis Oswaldum
Regem triumphare facis,

V. Qui cruce vicisti
victorque, Deus, rediisti.

In 3. Nocturno.

Ad Cantica.

A. Complantatus aquis
florens, Oswalde, virescis,
Cui rosa martyrium,
lilia dant lavacrum.

Responsoria.

1. Ad tactum crucis, in qua
Rex Oswaldus triumphavit,
Sola fides additur
Et medela aegris redditur,
V. Aut aqua potatur,
et coelica vis dominatur.

2. Paschae die rex esurientibus
Discum argenteum
dividit pauperibus,
Reddit Aidanus
benedictionem,
Quae permanet in hunc diem:
V. Nunquam marcescat
manus ista nec inveterescat.

3. Pontificante
sancto papa Honorio
Et adnitente
Birino episcopo
Rex Cynigilfus
fidem Christi suscipit;
Oswaldus eum
de lavacro excipit;
V. Christus adoratur,
rex et sua turba novatur.

4. Athleta Dei Oswaldus,
Sanguine suo laureandus,
Ingravescente proelio
Se suosque committit Domino;
Regnum mutat, non deponit
Et in sinu aeterni regis
Rex et martyr reclinato
Capite obdormit.
V. Fessus et emeritus,
felici fine potitus,
Pax ubi vera datur,
ad coelica regna vocatur.

Ad Laudes.

Antiphonae.

1. Cum prece rex migrat,
qua se tellure reclinat,
Larga salus manat
et languida corpora sanat.

2. Miles miratur,
equus ejus dum medicatur,
Postulat, affertur
paralytica, sana refertur.

3. Herbida terra viret,
Brito de pulvere transfert,
Flamma domum lambit,
sacrum fugit ignis et ambit.

4. Suscipitur clara
meritum testante columba,
Pulsa fugit pestis,
fremit hospes, pellitur hostis.

5. Aeger ut accedit,
febris anhela recedit,
Poscit opem moriens,
Oswaldus adest sibi clemens.

Ad Benedictus.

A. Sol oriens nec deficiens
de virgine, stella
Luciflua, pietate sua
te, sancte, coronat.
Rex celebris, nos de tenebris
absolve reatus,
Luce cluis, lux esto tuis,
Oswalde, rogatus.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Te, Christe, rex coelorum,
Magnificet vox angelorum,

Qui sanctum Oswaldum,
Fide candidatum,
Sanguine purpuratum,
Agni comitatui
Addidisti laureatum.
Per hujus, Domine,
Tui regis intercessionem
Nos peccatores in aeternam
Admitte reconciliationem.

Brev. ms. Wingartense saec. 13. Cod. Fulden. A a 56. A. — Brev. ms. Wingartense saec. 15. Cod. Fulden. A a. 123. B. — Brev. ms. Voraviense saec. 15. Cod. Voravien. 268. C. — Brev. ms. Voraviense saec. 15. Cod. Voravien. 220. D. — Brev. ms. Secoviense saec. 15. Cod. Graecen. 1548. E. — Brev. ms. Stirpinense saec. 15. Cod. Stirpinen. 35. F. — Brev. ms. Aquilegiense saec. 15. Cod. Semin. Brixinen. s. n. G. — Brev. ms. Ebersbergense saec. 15. Clm. Monacen. 5972. H. — Brev. ms. Pollingense saec. 15. Clm. Monacen. 11903. I.

Nicht-monastisch sind CDEG; ihnen fehlen die drei letzten **AA** der zweiten Nokturn und die **A** ad Cantica: nur E hat diese ad parvas horas. Von **RR** fehlen **R** 3 der 1. und 2, **R.** 1 der 3. Nokturn. — In 1. Noct. **A** 3, 3 Barbariem cepit B. — **R** 1, 6 spina B. — **R** 2, 1 Elyfrido B. — In 2. Noct. **R** 1, 3 induitur A. — **R** 2, 4 movet B. — In 3. Noct. **R** 2, 8 veterescat B. — **A** 3, 3 Kyrino episcopo B. — **R** 3, 4 rex Tyngalfus B. — In Laud. **A** 5, 3 Post opem moriens B; poscit ovem moriens C. — Unvollständig bei Morel 525. Augenscheinlich ist die monastische Form die ursprüngliche. Das Officium ist jedenfalls süddeutscher Herkunft, da es nur in dortigen Hss. auftritt.

82. In Translatione ss. Patricii, Columbae et Brigidae.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Veneranda imminentis
diei solemnia
Felix et pia mater
concelebrat ecclesia.

2. Quo beatorum Patricii,
Columbae et Brigidae corpora
Duno digne venerantur
translata de pulvere.

3. Margaritae tres monstrantur
Duni monasterio,
Quis defunctis vitae dantur,
caecis datur visio.

4. Diu latentes radii
Duno tegebantur,
Rivi mergentes aequore
plebi demonstrantur.

5. Magna nobis gaudia
Hibernis nunc dantur,
Patronorum nostrorum
ossa elevantur.

Ad Magnificat.

A. O trinae lampades,
mirae claritatis,
Ut sol in meridie
diebus aestatis,
Pastores Hiberniae,
globi claritatis,
Monstrantur reliquiae
Vestrae vestris natis,
Sequaces victoriae
Vestrae probitatis
Jungantur militiae
Coeli cum beatis.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Christum regem adoremus
omnes Sion filiae,
Patronorum Hiberniae
reliquiae sunt translatae.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Patricius, Columba
et Brigida fructus
Donant ut crescentia
ligna secus fluctus.

2. Reges, cleri, populi
Duno convenerunt
Et de fossa tumuli
Patronos tulerunt.

3. Patronos dormientes,
Diu soporatos,
Laudat clerus gestiens
Pulvere levatos.

Responsoria.

1. Clari et egregii
olim Duno tumulati
Milites beati,
post tempora multa levati,
V. Emendent status
nostros tergendo reatus.

2. Jaspis, topasius,
saphyrus, lumina tergens,
Patronorum rivus,
paradisi flumina mergens,
V. Terram purgavit,
populum baptismate lavit.

3. Mors, morbi, maria,
pestis, praestigia vana,
Carceris angaria,
daemon, quaecunque profana
V. Patronis cedunt,
Christo gens perfida credunt.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Pater patrum hodie
Sepulchrum sacratum
Reddidit ecclesiae
Sibi commendatum.

2. Dominus patronos
nostros jam glorificavit,
E tumulo clerus
dum pignora sacra levavit.

3. Ossa patronorum
Hiberniae levata
Nos a labe vitiorum
Tergant prece grata.

Responsoria.

1. Hi tres lux patriae,
Duno diu tecti sunt terra,
Regulae justitiae
latitantes saecula multa,
V. Nunc demonstrantur
et publicitus venerantur.

2. Vacate, gentes,
patroni magnae probitatis,
Gaudete flentes,
patres immensae pietatis,
V. Compedibus natos
culparum solvite strictos.

3. Quisque patronorum
Hiberniae semina sevit
Terra Scotorum,
quo fructus copia crevit,
V. Nunc steriles mentes
cibat undique reficientes.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Innocentes manibus
et corde hoc mundo
Transferuntur canticis
clero laetabundo.

2. Deus desideria
Patris adimplevit,
Per quem in Hibernia
Fides inolevit.

3. Ossa quiescentia
Trium transferuntur
Ad patris praesidia
Publice ponuntur.

Responsoria.

1. Horum membra lutum
tenuit laxata labore
Miro virtutum
Duno venerantur honore,
V. Aegra poli rore
sanent ut membra dolore.

2. Nunc tres in Duno
tumulo tumulantur in uno,
Brigida, Patricius
atque Columba pius,
Gemmae sacrandae,
mundo toto venerandae
V. De terra levantur
nunc honorandaeque dantur.

3. Currite languentes,
Duno piscina morborum,
Corpora vel mentes
aegrotas ipsa medetur;
Felices gentes,
quibus istud flumen habetur,
V. Protulit haec fossa
harum sacra trina ossa.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Levantur patroni,
Pleni coeli rore,
Hiberniae egregii,
Induti decore.

2. Omnis terra jubilans
Adoransque laetatur,
Quia sidus rutilans
Duno demonstratur.

3. Terra Duni dederat
Jam speratos fructus,
Quod olim receperat
Hora leti luctus.

4. Patroni in Domino
Deum benedicant,
Quia coeli gaudio
Sicut Phoebus micant.

5. Deus a cubilibus
Exaltans mansuetos
Facit de stabilibus
Jucundos et laetos.

Ad Benedictus.

A. Benedictus Dominus,
qui translatione
Sanctorum Hiberniae,
Patricii primatis
Et venerandi abbatis
Columbae Brigidaeque,
virginis almae,
Hunc diem sacrat
pariter et magnificavit.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O pontifex, magne pater,
Patrici, Hiberniae apostole,
O abbas praeclare,
Columba mitis et pie,
O Brigida benigna,
virginum veneranda,
Poscite vestris
gaudentibus solemniis,
Perfrui vobiscum
sempiternis gaudiis.

Brev. ms. Dublinense saec. 15. Cod. Collegii SS. Trinitatis Dublinen. B 3. 13. A. — Colgan, Trias Thaumaturga, Blatt ohne Seitenzahl. B. — In 1. Vesp. **A** 2, 3 Duni B. — **A** 2, 4 De pulvere translata B. — **A** 4, 3 Rivi emergentes B. — **A** 5, 2 Hiberniae B. — In 1. Noct. **A** 1, 2 Brigida suum fructum B. — **A** 1, 4 secus fluvium B. — **A** 2, 4 transtulerunt B. — **R** 2, 4 flumine B. — In 2. Noct. **A** 1, 3 Reddit AB. — **R** 1, 6 et veneranda dantur A. — In 3. Noct. **R** 3 fehlt B. — Ad Ben. **A**, 1 Benedictus fehlt B; 8 sq. sacravit et magnificavit pariter. B.

83. De sancta Pharahilde.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Virgo clemens et benigna,
Pharahildis, laude digna,
Vitam duxit angelicam.

2. Ordine miro subdita viro,
Famula Christi, promeruisti
Coelica regna.

3. Tam in mensa quam in lecto
Sub eodem eras tecto
Cum marito servans florem
Castitatis praeter morem.

4. Ingens est miraculum,
Quod in praesens saeculum
Inter tot delicias
Ad coelestes nuptias
Adspiras tam avide.

5. Post cursum hujus stadii
Donum perennis bravii
Inter choros virginum
Tibi pater luminum
Virgini constituit.

R. Igne rubus inflammatur
Nec flammis inuritur,
Pharahildis sponso datur
Nec sigillum frangitur
Ejus pudicitiae;
Per ter denos annos nupta
Virgo mansit incorrupta
Vacans Dei laudibus.

Ad Magnificat.

A. Alma virgo, laude digna,
Virgo prudens et benigna,
Pharahildis, nos exaudi
Famulantes tuae laudi.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Adoremus Christum regem,
Cujus virgo tenens legem
Pharahildis coronatur
In coelesti curia.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Virgo de genere
Regali genita
Divino munere
Libens est subdita
Christo Pharahildis.

2. Rex Lotharingiae
[Inclitus] floruit
Magnae potentiae,
Quamdiu viguit,
Theodoricus.

3. Conjugem habuit
De stirpe nobili,
Vixerunt pariter
Vita laudabili
Deo servientes.

Responsoria.

1. Immortali sponso juncta
Pharahildis sprevit cuncta,
Quae marcescunt tamquam foenum,
Ut flos agri transeunt.
V. Affluentes divitias
Et regales delicias
Sponsa Christi respuebat.

2. In aetate puerili
Scholis datur, sed senili
Mente Deum retractando
Suspirans proferebat:
V. *Concupivit anima mea desiderare justificationes tuas in omni tempore.*

3. Deo, cui se subegit,
Votum vovit nec infregit,
Virginalem ei florem
Praesentare studuit.
V. *Adjuvabit eam Deus vultu suo, Deus in medio ejus, non commovebitur.*

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Juventutis suae florem
Atterebat ob amorem
Jesu Christi, quem tenere
Videbatur diligere.

2. Asper erat ei lectus,
Sacrum crebro tundens pectus
Patrem superni luminis
Mens exorabat virginis.

3. Cum annorum ter denorum
Esset mater egenorum,
Nolens a patre cogitur
Sponsoque duci jungitur.

Responsoria.

1. Pharahildis fit ducissa
Dei ductu non remissa,
Sed affluens deliciis
Domabat se jejuniis.

V. *Annulo Christi subarrhata non terrenis opibus inhiabat.*

2. Mentem ejus
cantus neque lyrae
Nullo modo
valent delenire,
Mente secum
tractat solicita,
Ut, quae novit,
persolvat debita.

V. *Timete Dominum omnes sancti ejus, quoniam non est inopia timentibus eum.*

3. Clam introrsus est inclusa,
Flectit genu prece fusa,
Rogat Deum devoto gemitu,
Ne virili turbetur coitu.

V. *Exaudivit deprecationem ejus Dominus, Dominus orationem ejus suscepit.*

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. In aetate jam nubili
Duci juncta est nobili,
Sed castitatis lilium
Non perdit hoc conjugium.

2. Gratias in termino
Virgo refert Domino,
Dum intacta permanet.

3. Virgo facta liberior
Vota persolvit libera
Egenisque propensior
Larga profudit munera.

Responsoria.

1. Sponsa duci foederata,
Propter Christum poenis data,
Quae vel quanta
ferat, conquaeritur,

V. Quocirca dux
languore premitur.

2. In labentis vitae pirgo
Suscitasti ganzam, virgo,
Caeco visum, gressum claudis
Dans in signum tuae laudis.

V. *In multitudine electorum habebis laudem, quae per Christum talia operaris.*

3. Pharahildis duci nupta
Virgo mansit incorrupta
Sex lustrorum spatio,
Hinc ad Christum, quem amavit,
Vitae suae transmigravit
Anno nonagenario,

V. *Ad sponsum suum Christum, in quem credidit, quem dilexit, quem semper optavit.*

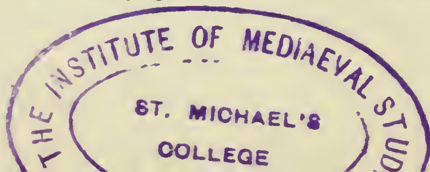
In Laudibus.

Antiphonae.

1. Pharahildis frequens orat,
Templa visat, dux explorat,
Quo se vertat, quid agatur,
Redit virgo, verberatur.

2. Flagellat ducem Dominus
Propter commissum facinus,
Nec ipse corrigitur.

3. Silvam causa spatiandi
Dux perlustrat et venandi,
Lora laxat, equus cadit,
Fractis membris vix evadit.

4. Sanat cum parcens reo,
Sed ignorat reus Deo
Gratias impendere.

5. Pharhildem
sex lustris tenuit,
Sed cum ea
nunquam rem habuit,
Ter denos ter
annos compleverat,
Virgo mansit
solvens, quod voverat.

Ad Benedictus.

A. Christi sequens vestigia,
Sanctis exsculpta moribus,
Stirpe praecellis regia
Velut luna sideribus.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Virgo pia Pharahildis,
Quae cum coeli civibus
Haeres facta paradisi
Gaudes in coelestibus,
Nostri pie memor esto
Et pro nobis supplicans
Impetrato veniam
Et vitam perpetuam.

Brev. S. Servatii Trajecten. imp. Coloniae 1503. — In 1. Noct. **R** 1, 4 Et flos. — In 2. Noct. **R** 1, 2 ducatu. — In 3. Noct. **R** 2, 2 gammam. Vgl. Du Cange s. v. ganta, über die Märe Acta SS. Jan. I. 172. — In Laud. **A** 3, 4 evasit. — Hymnus: Christi virgo egregia.

84. De sancto Pontentino.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Laudes regi omnium
Nostra harmonia
Pro virorum fortium
Canat agonia.

2. Isti e vestigio
Christum consecuti,
Candidi martyrio
Christum sunt induti.

3. Suum tingi sanguine
Pedem gloriati,
Martyrum se nomine
Claros arbitrati.

4. Crucis ignominiam,
Crucem bajulare
Summam ducunt gloriam,
Summum triumphare.

5. Ad instar carbunculi
In rubentis populi
Medio resplendet
Potentinus, sociis
Junctis in deliciis,
Ad quos non ascendet,
Ipsum qui non sequitur;
Qui pro Christo moritur,
Christo nos commendet.

Ad Magnificat.

A. O martyr amabilis,
Laudis ineffabilis,
Dulcis et jucunde,
Martyr venerabilis,
Decore spectabilis,
Candens, rubicunde;
Tuae, pater, claritati,
Congaudemus tui nati,
Tuus grex et populus.
Potentine, testis Christi
Fieri qui meruisti
Et Christi discipulus,
Nos post has miserias
Transfer ad delicias,
Quas non vidit oculus.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Ad laudes regis omnium
Laetis surgamus cordibus,
Qui coeli junxit civibus
Terreni regis filium.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Iter fugit impiorum
   Potentinus gnaviter
   Et ad viam se justorum
   Contulit alacriter.
2. Contra sanctum adstiterunt
   Reges, patres impii,
   Innocentem ceciderunt
   Tenebrarum filii.
3. Ad salvantem se clamavit,
   Amator credentium
   Quem clamantem liberavit,
   Qui est salus omnium.

Responsoria.

1. Sanctus puer Potentinus,
   Proles regis Franciae,
   Summi regis se festinus
   Adstrinxit militiae,

V. Vivens tamquam peregrinus
   In valle miseriae.

2. Mox ut illi naturalis
   Adfuit discretio,
   A cunctis arcens se malis
   Recessit a devio,

V. In quo mire spiritalis
   Jam fraglavit unctio.

3. Jam tunc coepit confessores
   Fidei diligere
   Et ut dominis honores
   Devotos impendere,

V. In sanctos cordis ardores
   Ostendit in opere.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Tribulatus, dilatatus
   Sanctus tuus, Domine,
   Baptizatus est, signatus
   Vultus tui lumine.
2. Tunc magis abominatus
   Puer viros sanguinum,
   Ruri manens aula natus
   Contemplatur Dominum.
3. Vere nomen tuum, Christe,
   Multum admirabile,
   Quod laudavit puer iste,
   Vas ad psalmos habile.

Responsoria.

1. Parentes deorum vanis
   Subjugati cultibus
   Caedunt sanctum, Christianis
   Subditum doctoribus;

V. Caecus furor quam immanis
   In humanis cordibus.

2. Baptizatus civitatem,
   Quam non intrat Dominus,
   Ne videret, vanitatem
   Dereliquit eminus,

V. Universam pravitatem
   Vani mundi protinus.

3. Lucerna tanti luminis
   Praeclari facta nominis
   Nequivit latere,
   Qui latere voluit,
   Quamvis nolens patuit
   Plenae mundi spherae.
   Ad tam mirae sanctitatis
   Virum, verae probitatis,
   Multi convenere,

V. Eminentem in doctrina
   Et coelesti medicina
   Cupidi videre.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Arcu fracto peccatorum
   Pharetraque vacua
   Suum martyr intrat chorum
   Fide non ambigua.
2. Montem sanctum habitabit
   Sanctus sine macula
   Et aeterna triumphabit
   Intra tabernacula.
3. In virtute jam laetatur
   Dei martyr inclitus,
   Salvatorem contemplatur
   Amatum medullitus.

Exsulat et exaltatur,
Fugit dolor, gemitus,
Ubi suos consolatur
Dei unigenitus.

Responsoria.

1. Tandem in diaconatus
Promotus officio
In pastorem est vocatus
Urbi monasterio,
V. Non elatus sed gravatus
Tanto ministerio.

2. Procedentem insectatur
Patruus cum sociis,
A quo sanctus trucidatur
Cum duobus nuntiis,
V. Telis, ense consummatur
Fortis in suppliciis.

3. O quam digne est colenda,
Quam devote reverenda
Martyrum memoria,
Qui crucis Christi praecones
Pertulere tot agones
Summa cum victoria;
Nunc complexa manu Dei
Diadema speciei
Deferunt in gloria,
Vivum, novum, clarum mustum,
Quod terrenum mutat gustum,
Bibunt cum laetitia,
V. De torrente qui biberunt,
Qui fel crucis gustaverunt,
Nunc in coeli regia.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Viri fortes et decori,
In tormentis stabiles,
Conregnant triumphatori
Suo regi similes.

2. Domino, cui servierunt
Cordis in laetitia,
Ejus jam introierunt
Cum hymnis in atria.

3. Deum, in quem sitiverunt
Toto desiderio,
Deum, post quem adhaeserunt,
Vident nunc in gaudio.

4. Temptatoris et tortoris
Superatis ignibus
Benedicunt salvatoris
Bonitatem laudibus.

5. Laudant Dominum de caelis
Suis in cubilibus
Liberati de querelis
Et mortis doloribus,
Cessit hostis jam crudelis,
Gaudent cum gaudentibus.

Ad Benedictus.

A. Deus noster benedictus,
Quia non est derelictus
Grex pusillus gratiae,
Dum nos pie visitavit,
Paterne haereditavit
In valle miseriae,
Dum hunc locum dicaverunt,
Dum hunc locum ditaverunt
Sanctorum reliquiae.
De quorum praesentia
In omni miseria
Semper consolamur,
Horum per suffragia
Ad aeterna gaudia
Laeti perducamur.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Dominum magnificemus,
Jesu nostro exsultemus
Totis cordis viribus,
Qui nostram humilitatem
Respexit per pietatem
Suam de coelestibus,
Dum Salvator salvatores
Misit et propugnatores
Fortes et propitios,
Nostros adversarios
Qui devincunt et elidunt
Dividuntque et concidunt
Et reddunt inglorios.

Surge, martyr Potentine,
Et nos unitati trinae
Commenda cum sociis,
Ut vestris suffragiis
Sanctorum conciliis
Collaetemur sine fine.

Brev. ms. Steinveldense saec. 15. Cod. Bruxeilen. 2961. A. — Diurn. ms. Steinveldense saec. 15. Cod. Darmstadien. 1104. B. — In 1. Vesp. A 3, 2 gloriare A. — Nach der A ad Bened. hat A eine andere (prosaische) A mit der Rubrik: Item alia Antiphona, quae dicenda est extra ecclesiam Steinveld.

85. De sanctis Puellis.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. In puellis Christum magnifica,
Coetus Mansi, cantus et duplica,
Sepultura manet authentica,
Hilarescit turba angelica
In supernis.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Regem puellarum Dominum venite adoremus.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Nomen Christi mirabile
In puellis emicuit,
Dum corporis dualitas
et unitas apparuit.

2. Sponsus natus de virgine
Amavit has puellas
Et in poli cacumine
Facit esse gemellas.

3. Hoc mirum monstrum affluens
Sanctitate,
Mundanum nomen vinciens
Bonitate
Fideles allexit.

Responsoria.

1. Arbor plantata Jericho
Grossos produxit gratiae,
Accrescens fructu coelico
Umbram donavit gloriae;
Sic fit cunctis miraculis
V. Haec factio laudabilis,
Crevit multis miraculis
Medicamentum populis.

2. Alma seges tunc dogmatis
Pullulavit in saeculo,
Cum Saturnini monitis
Puellae credunt clanculo,
Per quem refulgent meritis,
V. Sanctum infundit coelicum
Angelorum viaticum
Viatoris almificum.

3. Messores regiae
agri dominici
Cruorem colligunt
athletae coelici,
Pravorum rabie
dum tauro trahitur,
Hae regis filiae
multum dolent.
V. Videte, populi,
certamen humile,
Deplorant oculi
pro morte praesulis.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Verbum dulce eructavit
   Istud monstrum in patria,
   Actus suos gubernavit,
   Ut regnaret in gloria.
2. Deus in terra posuit
   Hujus sexus prodigia,
   Qui nos vitare docuit
   Inimici vestigia.
3. Super solis cacumine
   Laetatur stirps regia,
   Magna consistit germine,
   Demonstrant hoc judicia.

Responsoria.

1. Flagellantur
   puellae regiae,
   Dum abhorrent
   nefanda latriae,
   Linquunt Gotos,
   gentes dementiae,
   Mansus gaudet
   pro tali acie,
   Quia grata.

V. Istae colunt
   regem justitiae
   Et exorant
   pro gente patriae.

2. In Christi solio
   Plantae justitiae
   Crescunt munditie,
   Coelestis concio
   Laetatur hodie,
   Crescat devotio
   Hujus familiae
   Hic in via.

V. Precibus, servuli,
   Laudate Dominum,
   Ut sitis aemuli
   Sanctarum virginum.

3. Plantula mirabilis,
   Ortu generosa
   Et vita laudabilis,
   Actu luminosa,
   In poli cunabulis
   Sedet gloriosa,
   Mansi defensibilis
   Ac imperiosa
   In excelsis.

V. Ista stipes
   fulgens prosapia,
   Cedant Satan
   et carnis vitia.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Nuntiate in populis
   Coronas harum virginum,
   Deprecentur ab insulis,
   Ut tollant fasces criminum.
2. Quia regnavit super has
   Messias collaudetur,
   Gens Mansi pangat choreas,
   Choros ducens laetetur.
3. Cantate Domino
   cum novo cantico,
   Qui mirabilia
   fecit in populo,
   Sua potentia
   claret miraculo
   In puellis.

Responsoria.

1. Binas duxit
   ex se propagines
   Stipes ista,
   fuerunt virgines
   Tamquam arbor
   obumbrans homines
   Danielis.

V. Lignum salutiferum
   nobis est donatum,
   Juxta aquas gratiae
   Auxit transplantatum.

2. Duae consortes
   Sanctorum civium,
   Augete gentes
   Vos deprecantes,
   Ad coeli bravium
   Transferte mentes.

V. Prudentes virgines,
Aptate lampades,
Fideles debiles
Facite lapides
In coeli solio.

3. Generosa
frutex prosapia,
Gratiosa
tua facundia,
Gloriosa
Habes sedilia,
Luminosa
Consistunt praemia
In supernis.

V. Subarrhata
Per Christum annulo
Et ornata
In coeli circulo
Exaltaris.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Has puellas inclitas
Christus decoravit
Et gemellas editas
Spiritus regnavit.

2. Gaudio mirabili
Gentes jubilate,
In coelo fulgibili
Duplae sunt locatae.

3. Rex per istas laudabitur,
Quia fulgent virtutibus,
Naturaque mirabitur,
Quantae sunt in coelestibus.

4. Benedictus
in poli cardine
Adstat Christus
pro isto germine
Salutari.

5. Deum cum virginibus,
Populi, laudate,
Cum sanctis agminibus
Polo sunt locatae.

Ad Benedictus.

A. Christus nos reficiens
Mundo benedixit
Et ex alto oriens
Vera lux illuxit,
Dum monstrum mellifluens
In nobis produxit.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Magnificate Dominum,
Qui monstrum prodidit
Mentibus hominum
Et dat terminum
Vitae puellis luminum
Sancta sede.

Brev. Tolosanum imp. Parisiis 1553. — In 1. Noct. **R** 1, 2 Gressus. — **R** 2, 4 calculo. — In 2. Noct. **R** 2, 8 viae. — In 3. Noct. **A** 2, 4 Cordas ducens laetitiae. — **R** 2, 5 u. 6 umgestellt. — In Laud. **A** 1, 1 inclitus. — **A** 1, 3 gemellis editus. — **A** 4, 3 Adstat jam. — In 2. Vesp. ad Mag. **A**, 2 prodiit. — Hymnen cfr. Analecta XI, p. 221.

86. De sancto Raphaele.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

A. Cum rectos ex congruo
deceat laudatio,
Magis decet angelos
in coeli palatio.

Ad Magnificat.

A. Celebremus in terris
Raphaelis opera,
Qui summi imperii
adsistit ad latera,
Unus ex principibus
in patria coelesti,
Arcens malos spiritus,
qui nobis sunt infesti.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Trinum Deum collaudemus
regnantem in caelis,
Recolentes memoriam
sancti Raphaelis.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Coeli, qui sunt spiritus
patriae coelestis,
Enarrant Dei gloriam
signis manifestis.

2. Mira res ostenditur,
cum Tobias sanatur,
Humanam effigiem
Raphael imitatur.

3. Quanta justis moestis datur
spes misericordiae,
In viando
Cum Tobiae mittitur
Raphael consolando.

Responsoria.

1. Miserator Dominus
et justus retributor
Tobiae famulo suo
factus est adjutor,
Cum factus sit egenus.

V. Furtivum abhorruit
Et sua distribuit
Pietate plenus.

2. Sanctus pater solus jacens
Deo derelictus,
De suo relevamine
cogitat afflictus,
De massa mutuata.

V. Decem talenta tradidit
Gabello, qui non reddidit
Pecunia munerata.

3. Pater filium vocavit,
Ignotam viam imperavit,
De qua juvenis dubitavit;
O Deus, qui tuos salvas,

V. Hic cum quaerit,
Socium reperit
Archangelum
Succinctum ad valvas.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Sicut puer egreditur
Et canis insequitur,
Mater flens conqueritur
Prole non praesente.

2. Lumen, ait, oculorum
a nobis misisti
Et nostrae senectutis
baculum transmisisti
In filio absente.

3. Pater reversurum sperat,
Gratum semper iter erat
Angelo ducente.

Responsoria.

1. Dificultas itineris
Prima intimatur,
Per hostem nostri generis
Ad Tigrim paratur
Bellua marina,

V. Puerum vorare voluit,
Quem in siccum attrahit
Gratia divina.

2. Benedictus Dominus,
Qui angelum mandavit
Et ministrum mortis
In pastum paravit,
Quem occidit juvenis
et exenteravit;

V. Angeli consilio
Pro viae edulio
Piscem reservavit.

3. Doctus tam medicus
Nusquam auditur,
Ut Raphael tam practicus,
Qui lumen largitur
Caeco veterato,

V. Admirando opere
Qui felle et jecore
Fit sospes iterato.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Felix iter peragit
   juvenis Tobias,
   Cujus viam dirigit
   magnus Azarias.

2. Nam nemo securius
   viam ducitur
   Sequente sanctum angelum
   immersum in Deo.

3. Ductu Raphaelis
   fit cognatus hospes
   Exsultansque pater
   pueri fit sospes.

Responsoria.

1. Sara stirpis Jacob nata,
   Miro modo reservata
   Multisque commaritata
   Mansit in opprobrio.

V. Azarias prudens factor
   Fit Tobiae procurator
   Tractans de conjugio.

2. Tobias juxta legis
   procedentem morem
   Raguelis filiam
   petit in uxorem,
   Sed de praedecessorum
   expavit dira sorte.

V. Angelus tunc consolatur,
   Jecur piscis reservatur,
   Ut servet se a morte.

3. Ad nuptias proceditur,
   Dos magna conceditur,
   Thalamum ingreditur
   Tobias cum uxore.

V. Tunc insistunt precibus,
   Desistunt ab amplexibus,
   Salvantur a terrore.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Ingressi nupti thalamum
   se totos dant ad Dominum,
   Ut precibus et lacrimis
   fugetur daemonium.

2. Parentes sunt pavidi,
   ne novus conjugatus
   Per daemonem ut ceteri
   foret strangulatus.

3. In crastino consurgunt
   quam laeti parentes,
   Quod filium cum filia
   reperiunt viventes.

4. Decantant altithrono,
   qui adstant, omnes laudes,
   Qui daemonis per angelum
   superabat fraudes.

5. Cum sanctum matrimonium
   Tobias consummabat,
   Devotas Deo gratias
   Anna decantabat.

Ad Benedictus.

A. Raphaelis solemnia
   omnes Christiani
   Cum Tobia celebrent,
   ut sospites et sani
   A suis languoribus
   cito liberentur
   Et a malis omnibus
   semper conserventur.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Collaudemus Dominum
   regem saeculorum,
   Et jubilemus spiritu
   plausu laetabundo,
   Venerantes in genere
   chorum angelorum
   Et Raphaelis in specie
   festa corde mundo.

Brev. Herfordense imp. Rotomagi 1505. — In 2. Noct. R 1, 1 sq. Prima difficultas itineris. — R 3, 7 Quis felle. — In 3. Noct. A 2, 2 ergänze eo? — R 1, 3 que fehlt. — In 2. Vesp. A, 3 spiritui.

87. De sancta Rictrude.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Sanctissima Dei famula,
Rictrudis, tuum poscimus auxilium,
Ut pro debitis nostrorum criminum
Impetrata delictorum venia,
Una tecum mereamur
Regnum possidere siderum.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Rictrudis sponso,
sit laus et gloria Christo,
Pro cujus merito
jubilemus ei vigilando.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Enitet ut viola
redolens in vepribus orta
Mundo
Rictrudis, Dei famula.

2. Vasconiae genita
generoso germine vita
Claruit
Rictrudis inter filias.

3. Femina virtutis
data sponso nobilitatis
Rictrudis
Deseruit natale solum.

4. Juncta viro forti,
quem Francia nobilitavit,
Rictrudis
Fructificavit Domino.

5. Prolis sacratae
mater geniti genitaeque
Facta est Rictrudis
Mauronti et Eusebiae.

6. Hos peperit mundo
coelis paritura secundo
Rictrudis
Genitore spiritu sancto.

Responsoria.

1. Inclita Vasconiae
famosis finibus orta,
Sanguine nobiliter,
nobilius meritis
Rictrudis emicuit
V. Baptismique sacris
mox sancta renascitur undis.

2. Haec femina laudabilis
Meritisque honorabilis
Rictrudis egregia
Divina providentia
Pervenit in Galliam
V. Praeclaris orta natalibus,
Honestis alta
Et instituta moribus.

3. In meritis sanctae
Rictrudis te veneramur,
O rex omnipotens,
qui fructum mirificasti,
Quem protulit ipsa;
V. Coelis ac terris
est proles tota beata.

4. Nec caro nec mundus
nec rex impellere possunt,
Ut conjungatur
denuo sancta viro
Jam privata semel,
V. Ardens mente Deum
vitat inire thorum.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Naturae merito
carnis viduatur marito,
Renuntiat
Carnali thalamo.

2. Spreto carnali
se sponso spirituali
Confoederat
Rictrudis inclita.

3. Turturis ad vocem
fit turtur amore liquescens
Rictrudis
Ad sponsi sermonem.

4. Perspicuo vultu,
vario circumdata cultu
Nitens
Complacuit sponso.

5. Vestis, a qua tegitur,
est vernans purpura byssus,
Byssus pudicitia,
Crux signatur purpura.

6. O pia Rictrudis,
quae gaudes incola caeli,
Nos ope continua
adjuves et foveas.

Responsoria.

1. Concivis et rege simul
mirantibus actum
Femina plena Deo
contegit ipsa caput
Velamine sacro;
V. Hoc ipsi pridem
sacraverat almus Amandus.

2. Spernens illecebras
et pompas resque caducas
Aeternis inhiat
Jam fruitura Deo
Rictrudis egregia,
V. Ad sobrios habitus
mores conformiter ornat.

3. Terrenas opibus
mutavit provida coeli,
Hic dum Rictrudis
dulcia continuat
Praeconia Christi;
V. Sic, sua quae fuerant,
melius sunt dum referuntur.

4. Laude demus Dominum
in beata Rictrude,
Cujus fructus permanet
in aeternitate,
De qua non est ortus, qui
non sit Deo dicatus.
V. Benedictus Deus, qui talem
sibi elegit famulam.

In 3. Nocturno.

Ad Cantica.

A. Ad sepulchrum sanctae
delatus daemoniacus
puer virtute divina
et sanctae Rictrudis meritis
protinus sanatus discessit.

Responsoria.

1. Dignum erat, ut quae genuerat
Deo carnalem,
Parturire prolem
mereretur spiritualem;
V. Praeficitur sanctae
plebi, populo acquisitionis.

2. Actibus et verbis
monstrans exempla salutis,
Mores instituens,
morum vestigia praebens,
Pervigili cura
prodesse gregi satagebat.
V. Ipsa namque piissimo
affectu diligebat
sorores ut proprias filias.

3. Nec sumptas passim
nec confers res alienas,
Sed propriis refoves
muneribus famulos,
Reverenda Rictrudis,
V. Ut, bene quod vivunt,
in Christi laude tuum sit.

4. Gloriosa Dei
Famula, Rictrudis,
monilibus compta divinis,

Adstans ante tribunal
Aeterni regis
Hodie suscepit
perpetuae dignitatis
Gloriam psallens
Ore almifluo
V. Deposito carnis onere
Cum virtutum nectare
Adsistens Christi famula
Coram coelesti sponso.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Beata Dei famula,
Rictrudis, adhuc posita
In terris mente devota
Christo haerebat in aethra.

2. In hac ergo die
digne laetemur,
Qua beata Dei famula
carnis vinculo soluta
justorum est choris sociata.

3. Jam conjuncta civibus
angelicis,
Nostri, petimus,
ut memineris,
Quatenus per orationem
tui mereamur
A nostrorum erratuum
nexibus absolvi.

4. Benedicimus te,
Domine Deus noster,
Cui omnis honor,
laus et benedictio
debetur perenniter,
Qui etiam hodie
dilectam tibi famulam
aeternam
sublevasti ad gloriam.

5. Omnes Dominum
laudant creaturae
in beatae
Rictrudis celebritate,
Quae relicta
hac die mortali gleba
Justis est
in gloria copulata.

Ad Benedictus.

A. Erat benigno animo
Et moribus conspicua,
Prudens et pudica,
Adspectu decora
Et in sanctis actibus
Fulgebat gloriosa.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O beata Rictrudis,
gloriosa matrona,
Servorum tuorum pia
attende, quaesumus, obsequia
Et coram Deo crimina
nostra excusa
Vitaeque perpetuae
nobis obtine commoda.

Brev. ms. Marchianense saec. 12. Cod. Duacen. 134. A. — Brev. ms Marchianense saec. 12. Cod. Duacen. 135. B. — Brev. ms. Marchianense saec. 13. Cod. Duacen. 139. C. — Brev. ms. Marchianense saec. 13. Cod. Duacen. 138. D. — Antiph. ms. Marchianense saec. 15. Cod. Duacen. 117. E. — Antiph. ms. Marchianense saec. 16. Cod. Duacen. 118. F.

Dies Officium mit den zugehörigen Hymnen (vgl. Analecta XI, p. 237 sq.) ist von Hucbald. Vgl. J. Desilve, De Schola Elnonensi Sancti Amandi, Lovanii 1890. p. 107 sqq. not. 2; dazu Zeitschrift für kath. Theologie, 1891, S. 707 u. f. Es ist darum von besonderem Interesse und sind deshalb auch jene Teile beibehalten, die in Reimprosa geschrieben sind, um so mehr, als bei der eigentümlichen Mischung von ganzen und halben Versen mit Prosateilen und Teilchen oft schwer zu sagen ist, wo die gebundene Rede aufhört und die ungebundene anfängt.

Dasselbe Officium ward auch gebraucht in Elevatione sanctae Rictrudis, nur waren die Antiphonen der Laudes andere, welche nach A hier folgen mögen:

1. Haec claro satis exstitit oriunda germine Ernoldo nobili edita genitore.

2. Haec femina laudabilis meritisque honorabilis, Rictrudis egregia, divina providentia pervenit in Galliam.

3. Dei gratiam invenisti, Rictrudis sanctissima, nam manus tuae pauperibus semper erant largissimae: adesto nobis apud Dominum Jesum Christum.

4. Sancta Rictrudis, larga in pauperes miseransque pupillis, egenis et advenis prudenter dispensando virtute meritorum claruit in populis.

5. Miro affectu sororibus serviebat, pauperum curam gerens in omnibus, quapropter a cunctis diligebatur attentius.

88. De sancto Rumoldo.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Triumphanti concordando
   Militans ecclesia
   Laeta colit exsultando
   Rumoldi solemnia.

2. Sidus ortum in Scotorum
   Regione nobile
   Lumen in Brabantinorum
   Terra dat mirabile.

3. In Machlina lux virtute
   Refulsit praevalida,
   Ubi facta statione
   Liquefecit gelida.

4. Sed ibidem lux eclypsim
   Passa sole clarius
   Relucescit non passura
   Defectum in amplius.

5. Crebris namque per Rumoldum
   Signis floret populus,
   Sed et terra, quae patronum
   Recipit divinitus.

R. O praeclarum sidus, rarum
   Nesciens, solatium
   Desperatis sospitatis
   Dans et vitae spatium,
   Caecis viam, harmoniam
   Surdis, moestis gaudium
   Et languorum diversorum
   Relevans supplicium.

V. Coeli vernans in roseto
   Divo madet rore,
   Contemplando vultu laeto
   Regem in decore.

Ad Magnificat.

A. Gratuletur et laetetur,
   Quidquid orbis continetur
   In figura sphaerica,
   Laus Rumoldi praedicetur,
   Quem laudando veneretur
   Nobiscum plebs coelica.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Exsultando jubilemus
   Christo, rosae martyrum,
Qui Rumoldum in rosarum
   Vexit hortum floridum.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Stirpe natus ex serena
   Rumoldus vir inclitus
   Ad coelorum peramoena
   Suspirat medullitus.

2. Oriundus ex Scotorum
   Regali prosapia
   Honestate vitam morum
   Ornat ab infantia.

3. Sub tenella mox aetate
Crescens sapientia,
Vitae florens sanctitate
Spernit transitoria.

Responsoria.

1. Plebs Rumoldum veneretur,
Pia cujus moduletur
Laudes pleno pectore,
Vita cujus et doctrina
Quondam floruit Machlina,
Nunc dotata corpore.
V. Erectus namque
virtutum culmine,
Ut sol emicuit
plebis in agmine.

2. Hic est prudens et fidelis
Jacob, formam ob Rachelis
Parentes et patriam
Derelinquens, ad aspectum
Dei tendit per despectum
Spernens ignominiam.
V. Genus et delicias,
Culmen praesulatus,
Regales divitias
Celat vir beatus.

3. Archipraesulatus
functus officio,
Honorem respuens
non onus, solio
Relicto gloriae
latet exsilio;
V. Corpus domans
calcat supplicia,
Carnis in se
trucidans vitia.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Ortu clarus generoso,
Virtute praeclarior,
In adspectu gratioso
Cunctis amabilior.

2. In virtutem de virtute
Tendens vir amabilis
Sedem Deo concedente
Scandit archipraesulis.

3. In honorem sublimatus
Humilis in gloria,
Rerum censu dilatatus
Vivit in penuria.

Responsoria.

1. Juxta verbum viri Dei
Novi velut Elisaei
Fecundatur sterilis,
Cujus natum sacro lavit
Fonte, demum quem privavit
Vita cursus fluminis.
V. Parentum itaque
sanctus solatium,
Vitae restituit
submersum filium.

2. Hostes tandem pietatis
Contemptorem copiae,
Amatorem veritatis
Cultu sub inopiae
Aestimantes paupertatis
Virum mactant impie.
V. Sic rubens rosula
cruore proprio
Coeli sublimia
petit martyrio.

3. O mirandum, praedicandum
Virum, cujus meritis
Turba cedit et obedit
Daemonum, quae militis
Sitit vitam jam attritam
Ab ipsa suppliciis.
V. Mox a turba
liber, qua premitur,
Semivivus
sospes efficitur.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Solum Deum concupiscens
Descendit de gloria,
Loca tendens ad deserta
Contemnit sublimia.

2. Tandem ductus in desertum
Sacro duce spiritu,
Ubi nunc Machlina sita,
Quievit a strepitu.

3. Ubi Jesum praedicavit
Vitae sanctae merito
Sed et cursum consummavit
Felici martyrio.

Responsoria.

1. Vetustate mulier
doloris vexata
Manum habens aridam
sanitate grata
Per Rumoldi merita
gaudet impetrata.
V. Christi servus
Christi miraculum
Vetus novum
facit per meritum.

2. Frigoris incommoda
Dum captiva quaerulatur,
Mira res: et tegmina
Tantum domi meditatur,
Vestium solatia
Sentit, quibus convelatur.
V. Caritatis
vestitus podere
Pater pius
succurrit miserae.

3. Vulpes gallum subito
capiens astuta,
Quo cavente mulier
matutinas tuta
Pulsans horologio
cessat destituta:
V. O precandi
Rumoldi meritum,
Reportat vivum
vulpes galliculum.

Ad Laudes.

Antiphonae.

1. Deo nostro sit jucunda
Decoraque laus, qui munda
Corda replet gratia,
Qui divisa maris unda
Viam suis per profunda
Pandit ad coelestia.

2. Corda jubilent et ora
Decantando cum sonora
Voce laudes martyris,
Quem ad bona potiora
Hac in die mortis hora
Rex transvexit luminis.

3. Felix servus et beatus,
Dignitate non elatus
Nec parentum gloria,
Ab indignis trucidatus
Coelos scandit laureatus
Adepta victoria.

4. Sit haec dies praesens laeta,
Sit jucunda sine meta,
Qua valle miseriae
Relicta domoque spreta
Aegypti Christi athleta
Regem adit gloriae.

5. Quod sitivit, contemplatur,
Contemplando delectatur,
Delectando fruitur,
Perfruendo satiatur,
Satiatus non gravatur,
Dum sitit, quo pascitur.

Ad Benedictus.

A. Benedictus Dominus
Deus Israelis,
Qui degentem servulum
Hic sine quaerelis
Vexit ad palatium,
Ubi demptis velis
Videt absque nubilo
Faciem in jubilo
Regnantis in caelis.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O Rumolde, coeli rosa,
Quae jam in tam speciosa
Regis tabernacula
Introisti cum decore,
Quod sitisti, pleno ore
Gustans, per te macula
Peccatorum deleatur
Et aeternae conferatur
Vitae nobis gloria.

Brev. ms. Tungrense saec. 15. Cod. Semin. Leodien. 6 M 2. A. — Brev. ms. Tungrense saec. 15. Cod. Darmstadien. 394. B. — Diurn. ms. Mechliniense saec. 15. Cod. Archivii Gandaven. 100. C. — Brev. S. Gudilae Bruxellen. imp. Parisiis 1516. D.

In 1. Noct. **A** 3, 2 Crescens in D. — In 2. Noct. **A** 1, 1 Ortu carnis generoso D. — **R** 2, 3 paupertatis D. — In 3. Noct. **R** 1, 2 Dolor A. — Ad Laudes **A** 1, 4 diversa maris C. — **A** 4, 6 adiit D.

89. De sancto Severino.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Justitiae cultor,
Christi quoque semper amator
Nunc olimque tua
nos pietate juva,
Exorans regem
pro nobis cuncta regentem,
Ut vita coeli
det, Severine, frui.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Adorabilem collaudemus
Dominum, cujus gratia
Scandens astra Severinus
Decoravit aethera.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Sanctus Dei Severinus,
Coelesti virtute auctus,
Mundo fuit percelebris
Virtutibus mirificis.

2. Hic longa pace nobilis
Dum vita comes exstitit,
Ecclesiae Coloniensis
Eximius praesul fuit.

3. Nocte quadam intempesta
Dum sopori dedit membra,
Voce discit angelica:
Exsul fies Burdigalam.

Responsoria.

1. Sanctus pater Severinus,
Coloniensis episcopus,
Dum vita comes exstitit,
Mundo fuit percelebris
Virtutibus mirificis,
V. Digne ministrans Domino
In suo episcopio.

2. Post multos tandem labores,
Quibus Christo digne placet,
Nocte quadam intempesta
Dum sopori dedit membra,
Divinitus admonetur,
Suam relinquat patriam
Et adeat Burdigalam.
V. Attentus bonus vernula
Jussa stupet dominica
Certusque suae remunerationis
Paret voto divinae praeceptionis.

3. Festinus iter arripit
Burdigalamque expetit,
Ab episcopo Amando
Suscipitur cum gaudio.
V. Clerus occurrit jubilans
Et populus congratulans,
Dantur laudes in excelsis
Pro adventu tanti patris.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Tandem pervenit ad urbem,
Quam vocitant Burdigalam,
Quam tunc regebat pontifex
Amandus caro nomine.

2. Dulcia dantur famina
Atque miscentur oscula,
Gloriam Christo Domino
Dat simul tota concio.

3. Dolet Amandus pontifex
In sancti hujus funere,
De quo gaudent coeli cives
Nosque laetamur supplices.

Responsoria.

1. Florent altis virtutibus
Amandus et Severinus
In urbe Burdigalensi
Nulli priorum secundi.
V. Precibus coelum penetrant
Et sui gregis
Augmento tripudiant.

2. Devotae mentis animo
Nobilis plebs Burdigalae
Benedicat Christo Deo
Et beati Severini
Collaetetur solemniis
Ejus subnixa meritis.
V. Exsultet laude condigna
Sancti hujus praesentia.

3. Adest dies laetissima
In tanti patris gloria,
Qua spiritum reddidit Christo
Cum angelorum gaudio.
V. Exsultet plebs Burdigalae
Pro tanti patris gloria.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Salvatur plebs Burdigalae
A Gotorum gravi turma,
Quos subvertit sanctus iste
Tristi confuso dolore.

2. Divina jubet pietas
Imbribus rigari terras,
Orat sanctus pro populo,
Datur serenitas coelo.

3. Gloriose Christicola,
Adstantem plebem robora,
Ut Christo Deo placeat
In pace degens tempora.

Responsoria.

1. Dies versantur animo
In sancti hujus jubilo,
Cum Gotorum graves turmae
Vallant muros Burdigalae,
Quas subvertit digna prece
Severinus Christo duce.
V. Offendunt hostes amari
Sanctum Domini servulum
Hastasque vibrant rigidas
In se suasque catervas.

2. Imbres funduntur tumidi
Judicio summi Dei,
Orat sanctus pro populo,
Datur serenitas coelo.
V. Supplices fundit gemitus
Totus in unum populus,
Ut adjuvet Severinus.

3. Sancte pater Severine,
Nostris precibus intende
Et pro nobis roga Deum,
Qui te nobis constituit
Doctorem atque patronum.
V. Subleva nos
tuis intercessionibus
Ante pium
Domini conspectum.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Vir virtute mirabilis,
Severinus Coloniensis,
Deo dilectus et hominibus,
Coeli junctus est civibus.

2. Hujus nobis memoria
In benedictionibus fiat,
Quem in conspectu hominum
Christus Deus magnificat.

3. Resplenduit prodigiis,
Verbis monstra compescuit,
Benedixit per omnia
Dominum in via sua.

4. In augmento boni gregis
Deo lucrum reportavit,
Cujus crucem bajulando
Gaudet coronatus lauro.

5. Sit semper adjutor pius
Nec servulos spernat suos,
A Christo nobis donatus
Et in hac terra positus.

Ad Benedictus.

Sancte pater Severine,
Nostris precibus intende
Et pro nobis roga Deum,
Qui te nobis constituit
Doctorem atque patronum.

Ad Matutinum.

Adsunt nobis celebria
Severini solemnia,
Ejus juvemur precibus,
Quem prosequimur laudibus.

Brev. ms. S. Michaelis Burdigalen. saec. 15. Cod. Burdigalen. 86. A. — Brev. Burdigalense imp. 15 * * B. — Brev. Vasatense imp. Vasati 1530. C. In 1. Noct. **A** 2, 1 Hinc longa A. — **R** 3, 1 arripuit A. — In 3. Noct. **A** 1, 3 Quas A. — C hat in der zweiten Vesper fünf **AA**: 1. Adsunt nobis celebria = 2. Vesp. ad Magn.; 2. Salvatur gens Burdigalae = 3. Noct. **A** 1; 3. Divina jubet pietas = 3. Noct. **A** 2; 4. Gloriose Christicola = 3. Noct. **A** 3; 5. Euntes ibant et flebant etc. Die Antiph. der 1. Vesp. ad Magn. steht in der zweiten, statt ihrer in der ersten eine prosaische.

90. De sancta Sunniva.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

1. Gaude, felix Hibernia,
Tuae reginae gloria,
Mundi regnum spernentis,
Qua patrona Norwegia
Freta cum turma socia
Nutu Dei viventis.

2. Ex Hibernis proscriberis,
Dum pro fide catholica
Tu cum tuis zelaris,
Fac nos fermenti veteris
Extorres, Deo supplica,
Quae tot auxiliaris.

3. Cum sis profecta peregre
Fide mereris patriam
Repromissam renatis,
Junge nos Deo integre
Per vitae sanctimoniam
Monte martyrizatis.

4. In hac sancta familia
Tu princeps, virgo regia,
Bergensium patrona,
Quae domans in jejunio
Carne, mundo, daemonio
Victis fulges corona.

5. Spirituales nuptiae
Christi, martyrum hodie
In coelis celebrantur,
Licet nobis sint annuae,
Tibi, Jesu, continuae,
Duc nos, ubi laetantur.

Ad Magnificat.

A. Adest dies immensi gaudii,
Quo cum turma miri martyrii
Reginarum decus et gloria
Regum regis intrat palatia.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Ad Selinensium
Sacra solemnia
Plaudat fidelium
Mater ecclesia.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Secus decursus fluminum
Plantat justorum vineam,
Qui martyrum et virginum
Aptat agoni lauream.

2. Sors felix hujus populi
   Migrantis monte Selio,
Qui sprevit plausum saeculi,
   Plaudit in Dei filio.

3. Viperarum genimina
   Oderunt sanctos Dei,
Quos dat virtus intermina
   Aeternae requiei.

Responsoria.

1. Manum virgo mittit ad fortia,
Spernit opes, spernit imperia,
Sed et thori spernit consortia
   Cum turma socia.
V. Pollens virtutibus
   Et pellens vitia
Paternis urbibus
   Praefert exsilia.

2. Freta Dei consilio
   Cum suis virgo regia,
Dum tristem locum Selio
   Post transitum per maria
Intrat pro patris solio
   Sub vita solitaria;
V. Frigus, aestus, sitis, jejunia
Sanctos probant in patientia.

3. O Sunnivae mira constantia,
Quam non movet regnandi gloria,
Nec horrenda frangunt exsilia,
Spatiosa nec terrent maria,
V. Hanc immensa sequens familia
Nulla flecti valet injuria.

3. Cedunt in fine finibus
   Ut Abraham paternis,
Pro mundanis affectibus
   Gratulantur aeternis.

Responsoria.

1. Hujus sacri palatii
   Patrona imploraris,
Ad preces gregis anxii
   Libens sollicitaris,
Ne manus hostis impii
   Nos turbet, tuearis,
V. Nec reos nos judicii,
Consilii, incendii,
   Sis via salutaris.

2. Olim vestita mollibus
   Sunniva cum familia,
      Post haec ciliciata,
In quam jactis lapidibus
   Ex inaudita furia
      Gens saevit insensata.
V. Virgo degit sub rupibus
   In fame voluntaria
      Et carne macerata.

3. Innocentes devote vivere
Captant, quaerunt desertum propere,
Quos infestant coloni temere,
Credunt lupos sub agni vellere
V. Salvat verbum incarnatum
Hos agentes coelibatum.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Hi orthodoxi latria
   Scuto benignitatis
Fulgent, fidei gratia,
   Spei et caritatis.

2. Hi montibus sub insulae
   Sunt sancti comminuti,
Sed supra montem speculae
   Congaudent constituti.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Caput sub luce proditum
   Praeter vires naturae
Prodit locum incognitum
   Sanctorum sepulturae.

2. His ex vivis palmitibus
   Dat fructus gratiosos
Vitis tollens fidelibus
   Excessus scelerosos.

3. Te decet, rex, hymnidicis
Laudibus adorari,
Qui sanctos de te reficis
Calice salutari.

Responsoria.

1. Turbare turbam virginum
Comes Haquinus nititur,
Feralia libidinum
Edicta amplectitur,
Membrum mortis, vir sanguinum
Frustratus spe confunditur.
V. Dum haec preces ad Dominum
Fudit virgo, protegitur,
Spe, fide sponso virginum
Sponsa cum suis jungitur.

2. Ne foedet furor gentium
Concentum innocentium,
Ad montem properatur,
Subit ultro martyrium,
Virgo sub mole montium
Cum suis victimatur.
V. Post cursum praesens stadium
Coeleste per obsequium
Sunniva laureatur.

3. Hi sancti tabernaculum
Sunt Dei cum hominibus,
Quod Jesus consecravit,
Per quod nobis piaculum
Deletur debitoribus
Et hostis exsulavit.
V. O sublime spectaculum,
Quam libenter in talibus
Rex Jesus triumphavit.

Ad Laudes.

Antiphonae.

1. Per murum matris gremio
Cadens exstinctus cernitur,
Parenti puer Selio
Per sanctos vivus redditur.
2. In Sunnivae basilica
Pernoctans caeca nata,
Gaudens luce mirifica
Virgo redit sanata.
3. Vir turris cono corruit,
Sancti salvant cadentem,
Muro turbo reposuit
Fenestras facientem.
4. Matrona paralytica
Ad hos sanctos accessit,
Domum ope dominica
Incolumis recessit.
5. Charybdi navis laeditur,
Sunniva imploratur,
Onusta manat, mergitur
Dum haec evacuatur.

Ad Benedictus.

A. Ponte cadens virgo colliditur,
Ut curetur, a sanctis petitur,
Recidivat, dum votum frangitur,
Voto sospes grato regreditur.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Ex Hibernis superna bonitas
Sanctos misit per maris semitas,
Unde nobis fidei veritas
Crescit, cessat erroris caecitas.

Brev. Nidrosiense imp. Parisiis 1519. — In 1. Noct. A 3, 3 dat fehlt. — R 1, 2 sprevit imperia. — R 1, 3 sprevit consortia. — R 3, 1 O summe mira constantia gegen den Vers. — In 2. Noct. A 3, 2 Abraham de paternis. — In 3. Noct. R 1, 4 1: Edicta dum?

91. De sancto Suithuno.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Laetare, plebs Ventoniae,
Gaude, gens Stanangariae,
Dum refert solis orbita
Nostri patris solemnia,
Suithunus dictus nomine,
Fide fortis et opere,
Per bonae vitae merita
Ascendit ad coelestia.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Exultare Deo
nos condecet et jubilare,
Suithunum cui complacuit
super astra vocare.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Orthodoxis parentibus
Suithunus puer editus,
Legem servans dominicam
Vitam ducit durissimam.

2. Servit Deo in timore
Et exsultat cum tremore,
In sanctis vivens moribus
Exemplum praebet omnibus.

3. Multis cum virtutibus
Mirificavit Dominus,
De clericatus ordine
Sanctum parit justitiae.

Responsoria.

1. Sanctus Suithunus
pastor paterque futurus,
Ex orthodoxis
clarisque parentibus ortus,
V. A puero didicit
ferre jugum Domini.

2. Traditur ingenuis
studiis puer erudiendus
Doctrinisque sacris
et moribus instituendus,
V. Ascendens gradibus
presbyter efficitur.

3. Praesul Ventoniae
vacuam moriendo reliquit
Sedem, Suithunus
Domino donante recepit;
V. Hoc rex, hoc clerus
annuit et populus.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Deum amans fideliter
Sacratur ille presbyter
Sub Helmstano pontifice
Civitatis Vintoniae.

2. Honoris illum gloria
Coronąt Dei gratia,
Divina spargens semina
Verbis et vita praedita.

3. Ales divini operis
Transmigrat in montem Dei,
Sancta illius anima
Templi fit sancti machina.

Responsoria.

1. Ordine sublimis
merito sublimior esse
Coepit et intendit
de sancto sanctior esse,
V. Mundi hujus tenebras
sprevit et illecebras.

2. Pauperibus miseris
semper solitus misereri,
Quae fuerant fracta,
reparavit pauperis ova,
V. Mirantes factum
magnificant Dominum.

3. Vivendi metas
adduxit labilis aetas,
Exit ab hac vita,
datur illi vita beata,
Obviat angelica
coeli cum rege caterva
V. Et cum laetitia
sede locat supera.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Adesse cupit sedulo
Coelesti tabernaculo,
Ingressus sine macula
Requiescit per saecula.

2. Aeterno regi paruit,
Terreno et complacuit,
Dum bonum dat consilium
Et fidele obsequium.

3. Evoluto post tempore
Et defuncto antistite
Rege, plebe petentibus
Fit pater et episcopus.

Responsoria.

1. Congeries gibbi
miseranda gravabat egenum
Jam fuerat juncta
genibus junctura genarum,
V. Invenit auxilium,
dum venit ad tumulum.

2. Dives homo monstris
furialibus exagitatus,
Flatu pestifero,
vultus horrore gravatus,
V. Dum tumulum visit.
laetitiam repetit.

3. Signorum virtute potens
meritisque corruscans
Et super afflictos
omni pietate redundans
Festicolis miserere tuis,
Suithune, precamur,
V. Coetibus angelicis
per te jungi mereamur.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Praesul Suithunus,
virtutum lampade clarus,
Hanc linquens vitam
scandit ad aethercam.

2. Subreptum sibi terra patrem
languensque requirit,
Quo concive polus
gaudia festa facit.

3. Cum locus exiguum premeret,
cum vile sepulchrum,
Gloria virtutum
magnificabat eum.

4. Omnibus infirmis
factus medicina salubris
Omnes curat eos
pestibus a variis.

5. Laus tibi, summe Deus,
tibi coeli concio profert
Suithunusque pater:
laus tibi, summe Deus.

Ad Benedictus.

A. Laetabunda dies
anno currente revixit,
Gaudia festa facit,
solemnia laeta reduxit,
Dum Domini servus
Suithunus ad alta vocatur,
Ad superas sedes
mundi de valle levatur.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Magne sator mundi,
Suithunum magnificasti,
Te quoque Suithunus
gloria magnificat.
Illum de terra
magna virtute levasti,
Quemque levas coelo,
gloria magna tibi.

Brev. Nidrosiense imp. Parisiis 1519. — Inv., 3 ceu complacuit. — In 2. Noct. **A** 1, 3 Hylinsthano pontifice. — In 3. Noct. **A** 2, 2 et fehlt. — **R** 1, 2 miseranda aggerat egesi.

92. De s. Thoma Cantuariensi.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Pastor caesus
in gregis medio
Pacem emit
cruore proprio;
Laetus dolor
in tristi gaudio,
Grex respirat
pastore mortuo;
Plangens plaudit
mater in filio,
Quia vicit
victor sub gladio.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Adsunt Thomae
martyris solemnia,
Virgo mater
jubilet ecclesia.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Summo sacerdotio
Thomas sublimatus
Est in virum alium
subito mutatus.

2. Monachus sub clerico,
clam ciliciatus,
Carnis carne fortior
edomat reatus.

3. Cultor agri Domini
tribulos evellit
Et vulpes a vineis
arcet et expellit.

4. Nec in agnos sustinet
lupos deservire,
Nec in hortum olerum
vineam transire.

5. Exsulat vir optimus,
sacer et insignis,
Ne cedat ecclesiae
dignitas indignis.

6. Exsulantis praedia
praeda sunt malignis,
Sed in igne positum
non exurit ignis.

Responsoria.

1. Studens livor
Thomae supplicio
Thomae genus
damnat exsilio,
Tota simul
exit cognatio,
V. Ordo, sexus,
aetas, conditio
Nullo gaudet
hic privilegio.

2. Thomas manum
mittit ad fortia,
Spernit damna,
spernit opprobria,
Nulla Thomam
frangit injuria,
V. Clamat cunctis
Thomae constantia:
Omne solum
est forti patria.

3. Lapis iste
sex annis tunditur,
Sic politur,
sic quadrus redditur,
Minus cedens
quo magis caeditur.
V. Aurum fornax
probat nec uritur,
Domus firma
ventis non quatitur.

4. Post sex annos
redit vir stabilis,
Dare terrae
testae vas fragilis,
Christo vasis
thesaurum fictilis;
V. Ne sit lupis
praeda grex humilis,
Se pro grege
dat pastor nobilis.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Satanae satellites
irrumpentes templum
Inauditum penetrant
sceleris exemplum.
2. Strictis Thomas ensibus
obviam procedit,
Non minis, non gladiis
sed nec morti cedit.
3. Hosti pandit ostium
hostia futurus
Et pro domo Domini
stat in hostes murus.
4. Patrem nati perimunt
in sinu materno,
Rubet matris facies
sanguine paterno.
5. Fusum spargunt cerebrum
gladiis funestis,
Et invicta perstitit
victima coelestis.
6. Sol inclinans radios
ad occasum tendit,
Cum sol iste solium
coelicum conscendit.

Responsoria.

1. Jacet granum
oppressum palea,
Justus caesus
pravorum framea,
Coelum domo
commutans lutea.
V. Cadit custos
vitis in vinea,
Dux in castris,
cultor in area.
2. Ex summa
rerum laetitia
Fit summus
planctus in ecclesia
De tanti
patroni absentia,
Sed cum redeunt miracula,
Redit populo laetitia;
V. Concurrit
turba languidorum,
Consequitur
gratiam beneficiorum.
3. Mundi florem
a mundo conteri,
Rachel plorans
jam cessa conqueri,
Thomas caesus
dum datur funeri,
Novus Abel
succedit veteri;
V. Vox cruoris,
vox sparsi cerebri
Coelum replet
clamore celebri.
4. Christe Jesu,
per Thomae vulnera,
Quae nos ligant,
relaxa scelera,
Ne captivos
ferant ad infera
Hostis, mundus
vel carnis opera;
V. Per te, Thoma,
post laevae munera
Amplexetur
nos Dei dextera.

In 3. Nocturno.

Ad Cantica.

A. Felix locus,
felix ecclesia,
In qua Thomae
viget memoria,

Felix terra,
quae dedit praesulem,
Felix illa,
quae fovit exsulem;
Felix pater,
succurre miseris,
Ut felices
jungamur superis.

Responsoria.

1. Ferro pressos
Thomas exonerat,
Vincla solvit
et seras reserat,
Sanat aegros,
obsessos liberat,
V. Placat bella,
tyrannis imperat,
Sedat fluctus
et flammas temperat.

2. Thomae cedunt
et parent omnia,
Morbi, pestes,
mors et daemonia,
Ignis, aer,
tellus et maria;
V. Thomas mundum
replevit gloria,
Thomae mundus
praestat obsequia.

3. Novis fulget
Thomas miraculis,
Membris donat
castratos masculis,
Ornat visu
privatos oculis,
V. Mundat leprae
conspersos maculis,
Solvit mortis
ligatos vinculis.

4. Jesu bone,
per Thomae merita
Nostra nobis
dimitte debita,
Domum, portam,
sepulchrum visita,
Et a trina
nos morte suscita;
V. Actu, mente
vel usu perdita
Pietate
restaura solita.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Granum cadit, copiam
germinat frumenti,
Alabastrum frangitur,
fraglat vis unguenti.

2. Totus orbis martyris
certat in amorem,
Cujus signa singulos
agunt in stuporem.

3. Aqua Thomae quinquies
varians colorem
In lac semel transiit,
quater in cruorem.

4. Ad Thomae memoriam
quater lux descendit
Et in sancti gloriam
cereos accendit.

5. Tu per Thomae sanguinem,
quem pro te impendit,
Fac nos, Christe, scandere,
quo Thomas ascendit.

Ad Benedictus.

A. Opem nobis,
o Thoma, porrige,
Rege stantes,
jacentes erige,
Mores, actus
et vitam corrige
Et in pacis
nos viam dirige.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Salve, Thoma, virga justitiae,
Mundi jubar, robur ecclesiae,
Plebis amor, cleri deliciae,
Salve, gregis tutor egregie,
Salva tuae gaudentes gloriae.

Brev. ms. Hollandense saec. 13. Cod. Collegii Universit. Oxonien. 101. add. saec. 14. A. — Brev. ms. Eduense saec. 13. Cod. Belnen. 26. B. — Brev. ms. Bituricense saec. 14. Cod. Parisien. 745. C. — Cod. Londinen. Harl. 4093. saec. 14. fol. 93 b sqq. D. — Brev. Sarisberiense saec. 15. Cod. Londinen. Harl. 1512. E. — Brev. ms. Sarisberiense anni 1434. Cod. Parisien. 17294. F. — Brev. ms. Wingartense saec. 15. Cod. Fulden. 116. G. — Brev. ms. S. Florini ad Confluentes saec. 15. Cod. Semin. Maguntin. s. n. H. — Brev. ms. Parisien. saec. 15. Cod. Parisien. 1263. I. — Cod. S. Petri Salisburgen. a VI 52. saec. 15. K. — Brev. ms. S. Floriani XI 429. saec. 15. L. — Brev. ms. S. Floriani XI 478. saec. 15. M. — Brev. ms. Laudunense saec. 15. Cod. Pianoren. M 91. N. — Brev. Herefordense imp. Rotomagi 1502. O. — Brev. Illerdense imp. Illerdae 1479. P. — Brev. Audomarense imp. Parisiis 1518. Q. — Brev. Grassense imp. s. l. et a. (1528.) R. — Brev. Agathense imp. Valentiae 1510. S. — Brev. Athanatense imp. in Coenobio Athanatensi 1520. T. — Brev. Masiliense imp. Lugduni 1530. U.

Einige Teile dieses Officiums stehen in Cod. Londinen. Add. 16964 (ol. Stabulen.) saec. 12, woraus die frühe Abfassungszeit des Officiums erhellt. Die Verehrung des Heiligen folgte seinem Martyrium unmittelbar. So ward in Salzburg nur acht Jahre nach seinem Tode eine Kapelle geweiht zu Ehren der hl. Gertrudis und Thomas von Canterbury.

Das Officium gehört wie zu den vollendetsten Reimofficien, die es giebt, so zu den verbreitetsten. Ebendeshalb bietet die Feststellung des Textes bedeutende Schwierigkeiten. Es kann keinem Zweifel unterliegen, dafs die monastische Form dem Officium ursprünglich ist. Denn einmal bleiben, wenn die kürzere Form gewählt wird, zu viele offenbar genuine Teile übrig, und zweitens wird der historisch fortschreitende Gedankengang, der sich durch Antiphonen und Responsorien ununterbrochen hinzieht, stets gestört. Es behandelt nämlich die 1. Nokt. das Exil, die 2. das Martyrium, die 3. die Wunder. Auffallend ist in dem tadellos rhythmischen Officium das zweite Responsorium der zweiten Nokturn, das völlig abweichend gebaut ist und den ungenügenden Reim miracula — laetitia bietet. Es ist mir aber keine einzige Fassung des Officiums vorgekommen, in der dasselbe fehlte, auch keine der nicht-monastischen Breviere. Letztere lassen bald dieses, bald jenes fort; dies Responsorium haben sie alle. Man wird sich also bescheiden und es an seiner Stelle lassen müssen. Anderseits bleibt auch bei Anwendung der monastischen Form eine augenscheinlich echte Antiphon übrig. L bietet dieselbe ad Nonam; das Brev. Arosiense (Basel 1513) als Ant. 3. Noct. 3; CI als Ant. 1. Noct. 3:

Fraglat virtus arboris Arbore praecisa,
Matrem proles liberat Nequiter occisa,
Plaudat mater filio Lite jam decisa,
Regnum sacerdotio Cum sint indivisa.

Der Sarum use bietet in 1. Vesperis folgende Prosella, die man nicht für echt halten kann wegen des falsch betonten Ut libera im zweiten Verse, obschon sie sonst ganz den Stil des Officiums trifft:

Clangat pastor in tuba cornea,
Ut libera sit Christi vinea,
Quam assumpsit sub carnis trabea,
Liberavit cruce purpurea.
Adversatrix ovis erronea
Fit pastoris caede sanguinea,
Pavimenta Christi marmorea
Sacro madent cruore rosea.
Martyr vitae donatus laurea
Velut granum purgatum palea
In divina transfertur horrea.

In 1. Noct. ist in K **A**. 3. = **A**. 4; **A**. 4 aber lautet:

O lux coelorum, Jesu, spes alma bonorum,
Nos pius exaudi meritis Thomae martyris sancti;
Te nunc laudantes, orantes, glorificantes
V. Respice de coelo, servos serves ut in aevum.

In 2. Noct. sind die **AA**. 5 und 6 umgestellt in A, was aber der Aufeinanderfolge der Erzählung widerstreitet.

In 2. Noct. fehlt **R** 1 in K; dafür folgt als **R** 4 ein prosaisches; Justum deduxit etc. In 3. Noct. ad Cant steht ebenda die **A** ad Magn. aus der zweiten Vesper, in dieser die **A** Felix locus etc. Bei der guten Überlieferung des Textes nehme ich davon Abstand, die übrigen Varianten, meist Schreibfehler, aufzuführen. — Die Hymnen zum Officium aus A siehe Analecta IX, p. 247 sq., aus K siehe Analecta IV. p. 245.

93. De s. Thoma Cantuariensi.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Martyr Thoma,
martyr Dei pretiose,
Qui lavisti stolam tuam
in agni Dei cruore,
Alleluja; filiorum
ad te clamantium
voces admitte,
Et quos honorasti
tua sancta passione,
Adjuva
pia intercessione.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Summo victori Domino
Jubilemus corde pio,
Qui Thomam natali suo
Coronavit martyrio.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Amore fervens divino
Thomas in pontificio
Sprevit viam peccantium
Legis Dei tenens statum.
2. Verbo potens et actibus,
Divinae legi deditus,
Praevaricantes increpat
Praecepta vitae intonans.
3. Dei praeventus gratia
Occultat vitae merita,
Thomas indutus clanculo
Cuculla cum cilicio.

Responsoria.

1. Sacrat Thomas primordia
Praesulatus cum gratia,
Carnem terit cilicio
Destinatam martyrio,
Vita et veste monachus
Mores informat artius.

V. Extunc Christo vivere,
Christo parere studuit
Verbo, affectu et opere.

2. Vir invictae constantiae
Deo disponens vivere,
Se ipsum opponit murum
Contra incursus hostium,
Ne subvertant ecclesiam
Dei, cujus agit causam,

V. Qui nec frangi novit minis
Nec molliri blanditiis.

3. Instabant modis variis,
Ut jus ecclesiae regis
Conferrent in arbitrium,
Sed Thomas illudens dolum
Adjecit Dei honorem
Salvum et suum ordinem.

V. O praedicanda saeculis,
O miranda sacerdotis
Confessio,
Cujus praefulget merito
Martyrum in numero.

V. Erat forma decorus,
Perspicax ingenio,
Prudens, dulcis eloquio.

2. Testantur tria pro martyre,
Spiritus, aqua cum sanguine,
Nam sancto praestante flamine
Thomae sanguis in potu aquae
Mortuos restituit vitae.

V. Excitae gentes undique
Miraculorum fulgure
Concurrunt afferentes
Munera, vota, preces.

3. Ut constaret omnibus,
Quod sit Thomas palma dignus,
Ensis fractus in lapide
Signum dedit victoriae;
Christus, petra justitiae,
Arma fregit malitiae.

V. Ut staret libertas ecclesiae,
Occurrit praesul gladiis,
Sponte jus lapsum
Redempturus sanguine.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Preces Thomae cum fletibus,
Infusae Dei auribus,
Reductum ab exsilio
Dignum reddunt martyrio.

2. Lactentium proscriptio
Patris Thomae martyrio
Laudis adauxit titulum,
Quo stravit adversarium.

3. Arcum tetendit impius
Pium petendo fraudibus,
Utrumque sed justissimus
Interrogabat rex Deus.

Responsoria.

1. Thomas, martyr sanctissimus,
Antistes, Cantuarius,
Lundoniis oriundus
Justis piis parentibus,
A primi aevi tempore
Donis ditatur gratiae;

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Thomae fides et actio
Formam dedere proximo,
Per quam malignum sternere
Cristumque possit cernere.

2. Pro sancti Thomae meritis
Caecus videt, surdus audit,
Claudus currit, lepra fugit,
Redduntur vitae mortui.

3. Montem virtutum scandere
Thomam, fideles, cernite,
Mentes manus attollite,
Illum sequi contendite.

Responsoria.

1. Ad sedandam tyrannorum
Superbiam
Ostendit Thomas signorum
Potentiam,
Et statim fide firmata
Pace gaudet ecclesia.

V. Deus sanctum
suum mirificavit,
Quem victorem
in coelis coronavit.

2. Patris dum crebrescunt prodigia,
Nova prole gaudet ecclesia,
Thomae preces funduntur et
vota,
Thomas sanat mentes et corpora.

V. Dantur aegris certa remedia,
Claudis gressus et caecis lumina.

3. Ex ejus aqua sanctissima
Curatur pestis varia,
Qua potati sanantur aegri,
Mutis loquela redditur,
Et debilis quisque
Laetus revertitur.

V. Alternatim ruunt languidi
Consequi properantes,
Quae martyr prestat, beneficia.

Prosula.

1. Potestate reddit laesos
sanguinis effusio,
Thomas nautis desolatis
adstitit periculo.

2. Redonatur vita functis,
leprae fugat laesio,
Fantur muti, currunt claudi
ejus patrocinio.

3. O quam probat sanctum Dei
trium mutilatio
Et eisdem resignata
nova quaeque portio.

4. Ergo melos sancto Thomae
plebis sonet concio,
Nam qui pie petit illum
pulso procul vitio,
Laetus efficitur.

Ad Laudes.

Antiphonae.

1. O Thoma, martyr prepotens,
Jam pace Christi perfruens,
Ornas polum praesentia,
Terris ades potentia.

2. Consummatus in gloria
Planxisti morte invida,
Solutus carnis vincula
Ter vivis per miracula.

3. Digne conjunctus es
martyrum Christi
consortio,
Qui hostia viva
esse studuisti
spontaneo martyrio.

4. Auxilio divino fortis
Superasti principem mortis;
Nos, pater, infirmos
Adversus illum robora
Et, ut vincamus, adjuva.

5. Portas mortis et inferni
Nesciant tui servuli,
Sed portas paradisi resera
Potestate tibi tradita.

Ad Benedictus.

A. O mira dispensatio
Dei, qui affectu pio
Cuncta justo judicio
Disponit ab initio,
Pios pie remunerans,
Pravorum finem reprobans;
Benedictus hinc Dominus,
Pater, verbum et spiritus.

In 2. Vesperis.

R. Praecisus cortex
virtutum fudit odorem,
Arborem excepit
mutilare gloria florem,

V. Arbor odorifera est
Thomas, flos spiritus ejus.

Ad Magnificat.

A. O martyr constantissime,
Confessor invictissime,
Thoma, gemma sacerdotum,
Laus Francorum, laus Anglorum,
Rege, pater, ecclesiam,
Pro qua fudisti sanguinem
Et pro salute omnium
Funde preces ad Dominum.

Antiph. ms. Bellovacense saec. 14. in. Cod. S. Genovefae Parisien BBl. Fol. 26. A. — Antiph. ms. Cameracense saec. 14. Cod. Cameracen. 40. B. — Invit. lautet in B:

Exsultemus Domino, Summi regis filio,
Qui sancto Thoma palmam Dedit et coronam.

In 1. Noct. **A** 1, 1 Ardore fervens B. — **A** 1, 2 ut pontificio B. — **A** 3, 3 Thomas inclitus clanculo A. — **R** 1, 1 Sancte Thomas A. — **R** 2, 6 Dei curas agit. — In 2. Noct. **AA** = **A** 2, **A** 3, **A** 1 Noct. 3. B. — **A** 1, 2 Infunde Dei B. — **R** 1 = **R** 2 sec. Noct B. — **R** 3 lautet in B:

Ex summa rerum laetitia
Summus fit planctus in ecclesia
De tanti patroni absentia,
Sed cum redeunt miracula,
Redit populo laetitia;
V. Cucurrit turba languidorum
Et consequitur gratiam beneficiorum.

In 3. Noct. **A** 1 = **A** 1 primi Noct. B. — **R** 2 ebenda:

Quam pulchra, quam sancta
Sunt, beate, tua praeconia,
Ignis accensus exstinguitur,
Exstinctus accenditur,
Terra, quos premit, non opprimit,
Ventus quiescit, mare obedit.
V. Quoniam fideliter Subjecisti creatori
Deo, mirabiliter Tibi servit creatura.

R 3 = **R** 3 sec. Noct. B. — Prosula fehlt B. — Ad Ben. **A** in B:

In paradiso ecclesiae Et virtutum dulcedine
Flagrantiam coelestium Spirat Thomas aromatum.

In 2. Vesp. ad Magn. **A** prosaisch. B.

94. In Translatione s. Thomae Cantuariensis.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

A. Adest Thomae martyris
Optata translatio,
Qui divini numinis
Fulget beneficio;
Gaudeamus et psallamus
Ad honorem praesulis,
Ut virtutem et salutem
Suis praestet famulis.

Ad Magnificat.

A. Ave, Thoma, vir insignis,
Forma patientiae,
Virtutum praefulgens signis,
Defensor ecclesiae,
Tuis impetra benignis
Respiramen veniae,
Quam benignus dat indignis
Distributor gratiae.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Adoremus Dominum,
Qui Thomam egregium
Magnifice mirificat
Et miranter honorat.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Lignum odoriferum
Flore est translatum,
Quod floret uberius
Redoletque dulcius
Celsius locatum.

2. Praedicavit hic praeceptum
Domini viriliter,
Est in ejus monte sancto
victurus perenniter.

3. Insurgebant
In Christum Domini
Patenter plurimi,
Obstabant potenter.

Responsoria.

1. Volens Deus populo
Prospere prospicere
Pretiosum martyrem
Curavit extollere,
Cujus exaltatio
Nobis sit remissio.
V. *Anno quinquagesimo martyrii sui solemniter est translatus.*

2. Annus adest pacis,
belli terrore remoto
Crescit in orbe quies
et rerum copia toto;
V. Translato Thoma
succedunt prospera cuncta.

3. Annus iste jubilaeus,
Omni plenus gaudio,
Quem providit esse Deus,
Fiat relaxatio
Debitorum et servorum
Certa liberatio.
V. Quod lex contulerat,
data Thomae gratia donat.

Responsoria.

1. Virtutum immensitas
Ultra maris semitas
Nomen Thomae deportavit,
Qui multorum defraudavit
Daemonum praestigia
Et morborum denodavit
Nexus et flagitia.
V. Innovantur vetera
Pietatis opera
Et jugis in Thoma
Manet Christi gratia.

2. O Thoma, prae ceteris
Martyribus clare,
Nobis posce miseris
Donum salutare,
Ut detur cum superis
Nobis habitare;
V. Annue, salvator,
Thomae dilectus amator.

3. Ad Thomae memoriam
Currant, qui gravantur,
Poscant ejus gratiam,
Orent, ut salventur,
Ut misericordiam
Dei consequantur;
V. Crimina deplorent,
cordis singultibus orent.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Exaudivit Dominus
Thomam invocantem,
Qui pro nobis audiat
pie supplicantem.

2. Thomas coram Domino
vixit in timore,
Ideo cum Domino
regnat cum decore.

3. Coronatur pontifex
gloria decoris,
Qui coronam perdidit
ictu percussoris.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Justus pro justitia
Stare non vitavit,
Aequitatem Dominus
Ejus approbavit.

2. In excelsis pontifex
Habitat securus,
Qui pro domo Domini
Firmus erat murus.

3. Thomae desiderium,
Christe, tribuisti,
Ad te per martyrium
Sequi voluisti.

Responsoria.

1. Praesul Christi pretiosus,
Ornatus virtutibus,
Velut hortus speciosus
Circumseptus floribus,
Cujus rigant aromata
Mundi diversa climata;
V. Plenus erat rore,
divino plenus odore.

2. Fons iste scaturiens
Est a fonte prodiens,
Qui nescit deficere,
Cujus aquae saliunt,
Vivunt et reficiunt
Fessos in itinere;
V. Fons fugat ardorem,
recreat redditque vigorem.

3. Summe Deus, quo fulcimur,
Solve, quibus irretimur,
Delictorum vincula,
Repelle pericula,
Quae meremur, quae veremur,
Dimitte debita
Martyris per merita.
V. Corrige mores,
Dirige gressus,
Erige mentes.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Summa cum laetitia
Thomas est translatus
Et ad Christi gloriam
Decenter locatus.

2. Tenebatur pontifex
Loco prius humili,
In sublimi positus
loco jacet nobili.

3. Plebs devota veniat
ad Thomae memoriam,
Ut ejus suffragio
consequatur veniam.

4. Confluant ad martyrem
a diversis partibus,
Ut salventur languidi
variis languoribus.

5. Exuant, qui veniunt,
vestem vetustatis,
Vestem novam exigit
festum novitatis.

Ad Benedictus.

A. Celebremus venerandi
Praesulis ac martyris
Inclitam translationem,
Ut per eum transferamur
Ab hac vita fragili
Ad aeternam mansionem.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Felix praesul,
martyr egregie,
Felix miles
regis justitiae,
Felix pastor,
gregis suspiria
Intuere
mente propitia,
Felix pater,
exora Dominum,
Ut nos salvet
salvator omnium.

Brev. ms. Sarisberiense? saec. 14/15. Cod. Londinen. Sl. 1909. — In 1. Noct. A 1, 2 Foret est translatum. — In 2. Noct. A 3, 3 zum Verständnisse des Wortspieles sei bemerkt, dafs corona hier an zweiter Stelle gleichbedeutend ist mit tonsura. — In 3. Noct. R 2, 8 recidat redditque.

95. De s. Thoma Herefordensi.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. In coelesti gloria,
qua gaudent angeli
Regnat Thomas, Dominum
laudate pueri.

2. Omnes gentes, psallite
in laudem Domini,
Senes atque juvenes
et omnes populi.

3. Justus laudet Dominum,
qui justos diligit,
Compeditos liberat,
elisos erigit.

4. Non est speciosa
laus in ore peccatoris,
Justorum jucunda
est laudatio decoris.

5. Sion, psalle jugiter
Concentibus sonoris,
Thomas cantat dulciter
Cum angelorum choris.

R. Homo mutus,
qui lingua caruit,
Ventri victum
vi manus impulit,
Thomam rogat,
linguam obtinuit,
Linguis loqui
diversis meruit.
V. Zachariae
qui os aperuit,
Muto linguam
per Thomam tribuit.

Ad Magnificat.

A. O pater pietatis,
O gemma praesulum,
Lucerna claritatis,
Illustrans saeculum,
Medela sanitatis
Ad te currentium,
Nos purgans a peccatis
Gaudere cum beatis
Fac in perpetuum.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Adsunt Thomae praesulis
festa laetitiae,
Adoremus et laudemus
regem gloriae.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Thomas pestilentiae
cathedra non sedit,
Legem implens tempore
fructum vitae dedit.

2. Hic praeceptum Domini
praedicans timore,
Non servi sed filii
servivit amore.

3. Non timebat impios
pius adversantes,
Justos salvat Dominus
in ipso sperantes.

Responsoria.

1. Pater pius,
pastor prudentiae,
Escis alit
oves ecclesiae,
Thomas thema
fit temperantiae,
Jaspis gestu,
judex justitiae.
V. Non infirmant
fortem fallaciae,
Dona, decus,
damna, divitiae.

2. Erant Thomae
mores: humilitas
Corde, simul

in ore veritas,
Actus simplex,
fides, spes, caritas,
V. Lectus, cibus,
vestis asperitas
Et mens munda
carnis et castitas.

3. Nautae maris
passi naufragia
Thomae vovent,
petunt suffragia,
Lux de caelis
descendit ignea,
Cessant, cedunt
cuncta contraria.
V. Tres candelae
luce siderea
Sunt accensae,
mulcentur maria.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Mundi sprevit gloriam,
sprevit vanitatem,
Non quaerit mendacium,
quaerit veritatem.

2. Peribit vir sanguinum
et spes impiorum,
Erit exspectatio
laetitia justorum.

3. Super coelos inclitus
Thomas elevatus
Honore et gloria
regnat decoratus.

Responsoria.

1. Parens partus
septies fecerat,
Sed defunctos
octavo tulerat,
Abortivum
hunc mensuraverat
Servo Dei,
quem sanctus suscitat.
V. Ecce, Deus
sanctum mirificat,
Qui defunctum
fetum vivificat.

2. Pastor hosti
murum opposuit,
Nec laborem
nec mortem timuit,
Vi praedonem
praeda destituit,
Domus Dei
jura restituit.
V. Magnus magna
fecit et docuit,
Pia cunctis
exempla praebuit.

3. Praesul pascens
gregem dominicum
Ad mensuram
partitur triticum,
Duplum refert
talentum traditum,
Post laborem
intrat in gaudium.
V. Omnes quidem
currunt per stadium,
Thomas currens
accepit bravium.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Malignus in nihilum
huic justo deductus,
Operum justitiae
gloriosus fructus.

2. Posuisti capiti
Thomae glorioso
Coronam de lapide,
Christe, pretioso.

3. Mundus, verax, innocens
per dilectionem
Accepit a Domino
benedictionem.

Responsoria.

1. Mundi Thomas
furores temperat,
Famem pellit,
a peste liberat,
Firmat pacem,
salutem reparat,
V. Terrae, mari
et ventis imperat,
Fugat mortem
et vitam comparat.

2. Clarus claris
signis ostenditur,
Caecus videt
et mutus loquitur,
Surdus audit
et claudus graditur,
Aeger quisque
sospes revertitur.
V. Per te, Thoma,
captivus solvitur,
Fugit daemon,
mors vita vincitur.

3. Princeps pacis,
precatu praesulis
Tui Thomae
aufer a famulis
Culpas cordis,
oris et operis,
Sede sancta
siste nos superis,
V. Ubi plausus,
perpes pax pectoris,
Splendor summi
solis ac sideris.

Prosella.

Super coelos sublimaris,
Gratis gratans gratularis,
Felix fatim efficeris.
Tuos, Thoma, tuearis,
Motus mulce magni maris
Tu, qui digne laudaris
Superis.

Ad Laudibus.

Antiphonae.

1. Christo laus et gloria
detur cum honore,
Qui praecinxit famulum
virtutum decore.
2. Caeci vident, ambulant
claudi, muti fantur,
Surdi, daemoniaci,
leprosi curantur.
3. Corpora morticina,
membra dissoluta
Sunt saluti reddita,
vitae restituta.
4. Tristes, aegri, debiles
ad sanctum accedunt,
Justi voti compotes
gaudentes recedunt.
5. Multitudo confluit
et plebs copiosa
Admirantes opera
tanta gratiosa.

Ad Benedictus.

A. Sancte Thoma,
succurrens omnibus,
Intus, extra
nos munda sordibus,
Caritatis
sic reple moribus,
Ut regnemus
tecum coelestibus.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Sicut fragrant horto florum
Candent, curant lilia,
Thomas per exempla morum
Fragrat in ecclesia;
Candet choro confessorum
Flos vitae munditia,
Culpas curat contritorum,
Poli praestat praemia.

Per Octavam ad Magnificat.

Antiphonae.

1. Salve, Thoma, pastor bone
Christi gregis et patrone,
O doctor ecclesiae,
Opem, quaeso, fer aegrotis
Atque mentibus devotis
Confer lumen gratiae.

2. Puer mersus morti datus
Tandem Thomae mensuratus
Est apud Oxoniam,
Qui statim resuscitatus
Ut a somno excitatus
Dei per potentiam,
Cum revixit,
Clamans dixit:
Eamus Herfordiam.

3. Lux fulget ex Anglia,
Thomas, vir angelicus,
Nobilis prosapia,
Praesul apostolicus,
Doctor veritatis.
Dona nobis gratiae
Christi patrocinium
Et post hoc exsilium
Ac felicem transitum
Junge nos beatis.

Brev. Herefordense imp. Rotomagi 1505. — In 1. Vesp. A 5, 1 psallite. — In Laud. A 4, 4 decedunt. — Per Oct. A 2, 9 ad Herfordiam. — Für die Hymnen vgl. Analecta IX. p. 248 sq.

96. De sancto Trudone.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

A. Laeta dies, aeterna quies,
Sol, filius astri,
Emerito tibi pro merito
sine nube resplendet,
Sancte Dei; dant vota rei,
tu suscipe, parce,
Da, quod abest, remove, quod obest,
quidquid premit, arce.

R. O flos paradisi Domini,
Altior cedris Libani,
Cujus odore
sanantur languidi
Et reviviscunt mortui,
Trudo, pater sanctissime,
Succurre huic familiae.
V. Plurima debemus
et debita nostra timemus.

Ad Magnificat.

A. Sancte pater, clare doctor,
Dulce decus, noster amor,
Funde preces tuo gregi,
Trudo sacer, recognosce,
Tui sumus, Jesum posce,
Ut solutos a peccatis
Nos componat cum beatis.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Ad jubilos vitae
Christo psallendo venite,
Qui sibi Trudonem
sociat post carnis agonem.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Annua jucundo
redeunt solemnia mundo,
Quae recolenda bonis
rutilant in honore Trudonis.

2. Huic natura parens,
habuit quae maxima, tradens
Exceptum statim
levat ad bona cuncta gradatim.

3. Inclita praecipue
sunt haec monimenta juventae,
Vix poterat fari
redditque diem mulieri.

4. Iste puer talis,
jam totus spiritualis,
Discere quaerebat
id, quod scriptura tegebat.

5. Angelus ad votum
noctu dat in ordine notum,
Quo pergat, quid agat,
sub quo doctore quiescat.

6. Sic post Remaclum
Metis subeundo Glodulphum,
Dum redit instructus,
sanctos studet edere fructus.

Responsoria.

1. Exortum est in tenebris
Praeclari lumen sideris,
Cum edidit Hasbania
Trudonem plenum gratia,
V. Accrevit coelis gaudium
Et terris patrocinium.

2. Hic puerili opere
Instar jacit ecclesiae,
Quod dum conculcat femina,
Perdit, resumit lumina;
V. Viva futurus hostia
Haec Deo libat munera.

3. Florebant eo tempore
Multi verbis et opere,
Ad quorum Trudo studia
Jugi tendit instantia,
V. Spirabat hortus Domini
Flores rosae et lilii.

4. Orabat quamvis dormiens
Christumque semper sitiens,
Cum edocet coelicola,
Quid faciat Christicola:
V. Remaclum, inquit, praesulem
Tibi designo consulem.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Impiger accepti
diffundens lucra talenti,
Quomodo vivebat,
alios sic erudiebat.

2. Hos fovet, hos sanat,
hos largo munere donat,
Omnibus accedit,
sine munere nemo recedit.

3. Nocte soporati
meritum testata beati
Lux caput atque pedes
et totas ambiit aedes.

4. Elicuit fontem,
monuit coelestia gentem,
Eripuit furem,
domuit post cetera verrem.

5. Aggregat hic tales
vir sanctus coenobiales,
Quorum vita mori,
mors esset vivere Christi.

6. Ergo triumphantem,
mortalia cuncta terentem
Rex suus invitat
et, quo solet, ordine ditat.

Responsoria.

1. Jam tunc plenus virtutibus
Ipsisque par doctoribus
Omne mandatum literae
Pio complebat opere,
V. Humilibus consentiens
Et nihil altum sapiens.

2. Exutus ergo laicum
Adolescit in clericum,
Donec electus rapitur
Et sacerdos inungitur;
V. Prudens, pudicus, sobrius,
Qualem docet apostolus.

3. Communicato gaudio
Praesul cum dulci filio
Assumit eum socium
In opus evangelicum,

V. Remaclus theoreticae,
Ut instet Trudo practicae.

4. O virum laude, gratia
Omnique dignum gloria,
Cui se duo lumina
Infundunt noctu coelica,
V. Caput et pedes ambiunt
Et soporato serviunt.

In 3. Nocturno.

Ad Cantica.

A. Radix, flos, fructus.
lignum, quod non tinct aestus,
Testantur meritum,
vir benedicte, tuum.

Responsoria.

1. Sacerdos ergo populis
Diviso pane dogmatis
De terra fontem elicit,
Qui nunc usque non deficit;
V. Has erogat divitias
Bonus pater familias.

2. Vir pietatis unicae,
Nullius expers gratiae,
Erudiebat homines,
Ejiciebat daemones,
V. Imperitabat bestiis
Et omnibus incommodis.

3. Applicabatur interim
Hora transplantationis
Ad radicem sanctissimae
Arboris
Et cupientem dissolvi
Et jam cum Christo esse
Discipulorum tamen
Gemitus et quaerulosa
Ne se desereret
Supplicatio morabantur
V. Jamque recedentem,
jam Christum respicientem.

4. Quod sperasti, ecce tenes,
Quod amasti, Christum vides,
Hic sepultus, ibi regnas,
Hic rogaris, ibi praestas,
Nos commenda, sancte Trudo,
Trino atque uni Deo.
V. *Memor esto plebis tuae,*
quam possedisti ab initio.

Ad Laudes.

Super Psalmos.

A. Regnum, virtutem
Deus induit atque decorem
Et, quam firmavit,
sedem tibi, Trudo, paravit.

Ad Benedictus.

A. Lux emergit, lux liquescit,
Trudo sole plus candescit,
Nive nova candidior,
Auro vitroque purior;
Coelos scandit, terras fovet,
Mare totum laude replet;
Ejus obtentu oriens
Nos regat indeficiens.

Ad Horas.

Ad Primam.

A. Exsequias celebres
summi comitantur odores
Mixtaque caligo,
lux, coelica cujus origo.

Ad Tertiam.

A. Janua pulsatur
solaque fide reseratur,
Credit et accedit
caecus, cum luce recedit.

Ad Sextam.

A. Plectuntur fures,
homicida reus perit alter,
Ustus, contractus
curam redit alter adeptus.

Ad Nonam.

A. Laude tua, Christe,
pater est laudabilis iste
Et, quoties petitur,
animae carnique medetur.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Magna te Deum cantica,
Clara decent praeconia,
Cujus virtute dexterae
Trudo splendet in aethere,
Ejus nos, Jesu, precibus
Peccati solve nexibus.

Passionale ms. Trudonense saec. 15. et 16. Cod. Leodien. 278. A. — Antiph. ms. Trudonense anni 1600—1604. Cod. Leodien. 283. B. — A hat die dem Officium ursprüngliche monastische, B nichtmonastische Form. A und B haben in 1. Vesp. 5 A., nämlich A nach der obigen noch die 4 ersten der 1. Nokt.; B die der 1. Nokt. und die letzte der zweiten: In Laud. hat B. 5 Ant; es fügt nämlich die der kleinen Horen der ersten hinzu. In 1. Noct A 2, 1 Hunc natura A. — R 2, 1 Hinc puerili AB. — In 2. Noct. R 3, 2 Et hora A. — In 2. Vesp. ad Magn. A, 4 in aethere A. — Die Hymnen siehe Analecta XII, 237 sq.

97. De sancto Tudgualo.

In 1. Vesperis.

R. Qui Tudgualum hodie
Sedes ad supernas
Duxisti magnifice
Per vias aeternas,
Pater, aures habeas,
Quaesumus, paternas,
In Tudguali titulum
Clamantes ne spernas,
V. O qui perpetua
mundum ratione gubernas.

Prosella.

1a. Fons clementiae,
Vena veniae,
Via, veritas,
Flumen gratiae,
Plena caritas,

1b. Trina deitas,
Una bonitas,
Rex justitiae,
Poenas debitas
Solvas hodie.

2a. Deus, omnium
Spes fidelium,
Pacis princeps unice.

2b. Super propriam
Hanc familiam
Pio vultu respice.

3a. Qui pupillo consulis,
Parce famulis
Tanti prece praesulis;

3b. Non attendens merita
Tuos visita
Pietate solita.

4a. O largitor munerum,
O rex superum,
Miserere pauperum;

4b. Pater, fili, spiritus,
Veni coelitus,
Clamantum gemitus ne

5. spernas.

Ad Magnificat.

A. O quem Tudgualum
Trecoria, Roma Leonem
Invocat, in Christi
virtute repelle draconem.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Sit regnum stabile,
sit ei decus imperiale,
Qui tibi, Tudguale,
proprium comisit ovile.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Beatus vir est Tudgualus,
Per quem vita, per quem salus
Est data Britanniae.
2. Hic est prudens architectus,
Fecit enim suum pectus
Domum sapientiae.
3. Fundamentum fidem jecit,
Caritatem tectum fecit,
Spem loco maceriae.

Responsoria.

1. Tudgualus, Christicola,
zelo dei plenus,
Dives erat aliis,
sibimet egenus,
Quamvis ortus regibus,
animo serenus,
V. Ingeminans animi
nobilitate genus.
2. Dum vernaret igitur
puerili flore,
Jam coelestis gratiae
delibutus rore
Adhaerebat studiis
avido fervore.
V. Ingenium coeleste suis
velocius annis
Surgit et ignavae
fert mala damna morae.
3. Factus autem juvenis
fretus Dei donis
Frenat carnis impetum
freno rationis,
Hanc solam sententiam
observat Nasonis:
V. Virtus est placidis
abstinuisse bonis.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Justus, fortis, temperatus,
Prudens erat et ornatus,
Evitavit vitia.
2. Hic nullius indigebat,
Namque Deum possidebat
Possidentem omnia.
3. Lac praebebat juniori
Apponendo fortiori
Solida cibaria.

Responsoria.

1. Parentum amplissimo
derelicto fundo
Transit ad Armoricos
contempto profundo,
Britanniam spiritu
mundat ab immundo,
V. Non sibi sed toti
credebat vivere mundo.
2. Pastor fit Trecoriae,
pastor inquam bonus,
Praesul et praesidium,
pastor et patronus,
Ferre jugum Domini
semper erat pronus,
V. Semper enim leve fit,
quod bene fertur onus.
3. Angelus ad praesulem
precibus prostratum,
Detulit libellulum
talibus notatum:
Romanam ecclesiam
vade visitatum;
V. Hic bonus et sapiens
dignus se ait esse paratum.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Vestem dabat spoliato,
Sanitatem vulnerato
Miscens vinum oleo.
2. Sitientes refovebat,
Aquas vivas hauriebat
De scripturae puteo.
3. Informabat imperitos,
Subtrahebat irretitos
Vitiorum laqueo.

Responsoria.

1. In papam eligitur
nutu deitatis,
Tudgualus efficitur
rector Petri ratis,
Claves coeli bajulat
portis reseratis;
V. Hic facit, ut pateant
coelestia regna beatis.

2. Lamenta Britanniae
tandem sunt soluta
Tudguali praesentia
sibi restituta,
Adventum pontificis
lingua canit muta,
V. Flebile principium
melior fortuna secuta.

3. Completo curriculo
temporalis status
Tudgualus de carcere
carnis liberatus
Ad coelestis gloriae
regnum est translatus;
V. Pro fidei meritis
vocitatur jure beatus.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Nunc, Tudguale, vere gaudes
Reddens Deo veras laudes
In Dei praesentia.

2. Nunc in Deo praesens vides,
Quod credebas, cessat fides,
Succedit scientia.

3. Quid filium generari,
Quid spiritum sit spirari,
Spectas non per speculum.

4. Manifeste trinitatem
In personis, unitatem
Cernis in essentia.

5. Nunc visitas deitatem,
Vides et humanitatem
Oculo ad oculum.

Ad Benedictus.

A. Non talentum tumulavit
Tudguali solertia
Sed lucrando reportavit
Domino duplicia.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Magnificat Dominum
coelestis curia trinum,
Qui triplici gemma
Tuguali ornat diadema.

Legenda ms. Trecorensis saec. 15. Cod. Parisien. 1148. — In 1. Vesp. R, 1 Tugdualem Hs. — In Laud. A 5, 2 humilitatem Hs.; es wird wohl die Menschheit Christi gemeint sein. — Die Hymnen vgl. Analecta XII, p. 239 sq.

98. De sancto Valarico.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Coelitus ostensis
signis quam pluribus almis
Hoc festum sancti
celebremus jam Valarici,
Ipsius ut meritis
celebrando juvemur opimis.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Regem regem veneremur
Mente devotissima,
Qui beatum Valaricum
illustravit gratia.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Beatus vir Valaricus
Adhuc aetate parvulus
Ad literarum studia
Sacrarum vovit pectora.

2. Pascens patris oviculas
Ad scholas ibat properans
Et capta lectiuncula
Redibat ad custodiam.

3. Afflatus sancto spiritu
Tam capax mentis redditur.
Ut infra breve spatium
Totum sciret psalterium.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Nam fervore sacri zeli
ad majus progreditur,
Monachorum jam delegit
sacram vitam ducere,
Unde quondam nominatum
appetit coenobium.

2. Pater ejus in moerore
tunc conversus animi
Perurgere coepit eum
totis simul nisibus,
Ne parantes sic relinquens
fieret extraneus.

3. Sed nec pater neque abbas
neque ejus monachi
Ulla prece neque ullis
comminationibus
Amovere potuerunt
a suo proposito.

Responsorium.

Hic vir sanctus Ambianis
civitatis partibus
Se tradebat, quendam reum
cum suspensum prospicit,
Huc cucurrit pietatis
commotis visceribus,
Probaturus, apud Deum
cujus esset meriti.

V. Ut cadaver jam defuncti
Ad terram deposuit,
Se prostrato super eum
mox ad vitam rediit.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Ferox judex hoc dedignans,
quod reus revixerat,
Rursus eum deputavit
duci ad suspendia.

2. Servus Dei Valaricus
tunc inquit ad judicem:
Audi, judex, te non decet
ultra istum perdere,
Quem Deus resuscitavit
suo sacro munere.

3. Jam tyrannus his devictus
a crudeli animo
Condonavit servo Dei
suum, quem redimerat.

Responsoria.

1. Aeger quidam dissolutis
membrorum compagibus
Sancto Dei Valarico
delatus adducitur,
Qui a tactu viri Dei
adsurrexit validus.

V. Totus in se videbatur
ita esse debilis,
Quod a nulla parte sui
se movebat corporis.

2. Alter rursus jam defertur
captus a daemonio,
Qui pro sua feritate
sutus erat corio,
Sed dum sanctus fudit preces,
compunctus in animo
Captivatus inimici
caruit dominio.

V. Adsit nobis apud Deum
hic in adjutorio
Ejus sacro interventu
et potenti merito.

3. Iste sanctus venerandus
est in multis laudibus,
Tam multis miraculorum
proditus prodigiis,
Lapis vivus sic insertus
Dei aedificio,
Velut magnes ferrum trahens
qui sic cunctos trahere
Nitebatur ad se, ut hos
Christo lucrifaceret,
V. Ut sol ille rutilabat
virtutum per opera,
Radiis doctrinae sacrae
populos illuminans.

Ad Laudes.

Antiphonae.

1. Vir illustris Valaricus
pio semper opere
De virtute in virtutem
studuit proficere.
2. Ut fidelis atque prudens,
quem Deus statuerat,
Monachorum rexit pater
insignem familiam.
3. Tam honestum vitae cursum
Egit, dum adviveret,
Ut exemplum castitatis
omnes in se caperent.
4. Semper Deum benedicens
laborabat labiis
Neque somno acquiescens
aut sumendis epulis.
5. Laudem Deo decantare
ita regulariter
Providebat, ut mens voci
concordaret pariter.

Ad Benedictus.

A. Almum diem celebrantes
viri tam sanctissimi
Ipsum nobis invocemus,
ut ejus suffragiis
Mereamur absoluti
culparum flagitiis
Coelo frui, quo conjunctum
supernorum civibus
Exsultare eum facit
benedictus Dominus.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O confessor gloriose,
quem Deus magnificans
Illustravit sub hac carne,
diversis languoribus
Ut oppressos expedires,
obsessos daemoniis,
Audi preces, qui te colunt,
per te apud Dominum
Ut impetrent, quod exposcunt,
coeleste subsidium.

Brev. ms. Laudunense saec. 14. Cod. Laudunen. 257. A. — Brev. ms. Laudunense saec. 14. Cod. Laudunen. 259. B. — Brev. ms. Laudunense saec. 15. Cod. Laudunen. 258. C. — Brev. ms. Laudunense saec. 15. Cod. Pianoren. M 91. D. — In 1. Vesp. Ad Magn. A, 1 ostensus A. — In 1. Noct. sind alle RR prosaisch, in 2. Noct. alle bis auf eines. — In 2. Noct. A 1, 5 nominatim A. — In 3. Noct. R 2, 11 Cujus A.

99. De s. Wilhelmo Eboracensi.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. In Wilhelmi laudibus
Laxet clerus lora,
Sit in hymnis, canticis
concio decora.
2. Pius pater hodie
de hac valle fletus
Ad supernum solium
Sion transit laetus.
3. Quondam thesaurarius,
jam thesaurus cleri,
Dedit opes, medici
nunc dat opem veri.
4. Coelum solum sitiens,
gazas Christi miles,

Ne scandentem retrahant,
calcat ut res viles.
5. In doctrina solidum
cibum dat provectis
Et lactis dulcedinem
miscet imperfectis.

Ad Magnificat.

A. Nostri patris
in natalitio
Laetas laudes
dictet devotio,
Coeli regem
lactet oratio,
Ut jungamur
ejus consortio.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Jubilemus regum regi,
Qui concedit nos hic regi
Per Wilhelmi merita.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Ortus clari germinis
hunc nobilitavit
Et mentis nobilitas
genus geminavit.
2. In agendis strenuus,
fidus in commissis,
Ad censuram rigidus,
firmus in promissis.
3. Mitis in consortiis,
in loquela rarus,
In responsis providus,
in censu praeclarus.

Responsoria.

1. Voluntate, trutina
non legis cassatus,
Virum novum induit
coelitus mutatus;
V. Juventutis januas
claudit cassatio,
Sic malum saepius
boni fit occasio.
2. Vir ad sui gloriam
cedit inglorius,
Ut unguenti vasculum
mundet in melius,
V. Lacrimarum lavacro
purgatis personis
Confertur divinitus
munus unctionis.
3. Laceratum exsulem
morsibus malignis
Nec fax angit odii
nec livoris ignis;
V. Probat hunc exsilium
sicut hiems laurum,
In fornace ponitur,
purum exit aurum.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Ne Samsonem Dalila
faciat perire,
Hic carnem spiritui
facit obedire.
2. Agrum mentis seminat
sementis virtutum
Et mundi delicias
spernit velut lutum.
3. Ne recentes flosculi
virtutum marcescant,
Hos scripturae rivulis
irrigat ut crescant.

Responsoria.

1. Factus Jacob vigilat
extra super gregem,
Nec minus interius
regum sapit regem,
V. Marthae ministerio
copulat Mariam,
Rachelis amplexibus
fruitur post Liam.
2. Fragrat odor praesulis
Romam venientis,
Occurrit fragrantiae
plebs unius mentis,
V. Ex longinquis veniunt
nec sunt fatigati,

Longa via visa est
curta caritati.
3. Plebs occurrit praesuli
cadit pons dissutus,
Sed a casu populus
ruens redit tutus,
V. Unda ruens populum
recipit ruentem
Et se pontem efficit
per omnipotentem.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Ne cursus ad superos
animo claudatur,
Mens Dei dulcedini
tota copulatur.
2. Servit elemosynis
manus insopita,
Quibus se dat penitus
vir Israelita.
3. In sublime levat ut
palma comam spei,
Est imputrescibilis
sicut cedrus Dei.

Responsoria.

1. Fide fuit Phinees,
ut Job mansuetus,
Patiens ut Israel,
ut Noe discretus,
V. Fidelis ut Abraham,
ut Loth hospitalis,
Sagax ut Samuel, ut
Joseph liberalis.
2. Vivum Christus oleo
tam large linivit,
Quod adhuc in mortuo
olei fons vivit;
V. Ut sit nomen praesulis
oleum effusum,
Corpus fundit oleum
ad aegrorum usum.
3. Adit sancti tumulum
languidorum coetus
Et, qui plangens venerat,
plaudens redit laetus;
V. Praesulis antidotum
praesens est egenis,
Quo devotos liberat
pluribus a poenis.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Claudi recti redeunt,
furor effugatur,
Epilensis passio
sanitati datur.
2. Purgantur hydropici,
laudes fantur muti,
Datur paralyticis
suis membris uti.
3. Leprae tergit maculas,
membra dat castratis,
Lumen donat pluribus
sine luce natis.
4. Rapitur a pugile
lex et hostis lumen,
Quod per sanctum reparat
caeco coeli numen.
5. Ab abyssi faucibus
biduo submersum
Mater natum recipit
a morte reversum.

Ad Benedictus.

A. O Wilhelme, pastor bone,
Cleri pater et patrone,
Mundi nobis in agone
Confer opem et depone
Vitae sordes et coronae
Coelestis da gaudia.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Jesu, nostra fiducia,
Honor noster et gloria,
Amor, virtus, laetitia,
Vita, veritas et via,
Justorum pax et patria,
Tua nos clementia
Wilhelmi per suffragia
De mundi miseria
Transfer ad palatia.

Brev. ms. Eboracense saec. 15. Cod. Collegii SS. Trinit. Dublinen. A. 3. 9. A. — Brev. ms. Eboracense saec. 15. Cod. Londinen. Add. 30511. B. — Brev. Eboracense imp. Parisiis 1533. C. — In 1. Vesp. ad Magn. A, 6 lactet haben ABC. — In 3. Noct. A 2, 1 Scevit elemosynis B. — Neben Wilhelmus die Form Willermus.

100. In Translatione s. Zenobii.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Zenobi, qui sacerdos in aeternum
Exsistis, tua nos translatione
Psallentes cordis cum devotione
Fac prece regnum scandere supernum.
2. Monstrantur magna opera dominica,
Qui diu terra lumen occultatum
In lucem profert hodie translatum,
Ex quo patenter pullulant mirifica.
3. Divitiis et gloria fulcitur
Nunc domus cathedralis Florentina,
Ecclesia detractis Laurentina
Zenobii dum membris redimitur.
4. Quis Deo laudes dare possit digne,
Qui jam, quem cum principibus locavit,
De terra patris corpus suscitavit,
Quod nobis elargitur tam benigne.
5. Antistes, clerus et religiosi,
Florentiae potesta et priores,
Laudate Deum, gentes et rectores,
Pro membris latis patris generosi.

Ad Magnificat.

A. O bone pastor,
prudens et fidelis,
Zenobi sancte,
decus sacerdotum,
Translationis
tuae nunc devotum
Colentes festum
protege de caelis,
Ne baratri nos
voret mors crudelis.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Zenobii pontificis
Translatio colatur,
In qua divina canticis
Majestas attollatur.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. In suo suum tempore
Dans fructum vir beatus,
De terra tracto corpore
Est hodie translatus.
2. Transfertur corpus praesulis,
Qui Deum est secutus,
Re praedicator utilis
Ab eo constitutus.
3. In Deo praesul vigilat
In terra soporatus,
Mirandis signis rutilat
Solemniter translatus.

Responsoria.

1. Concurrat urbs Florentia
Nunc ad secunda funera
Sui dominatoris,
Laudis Deo decentia
In hoc det festo munera
Zenobii pastoris.

V. Translatus de ecclesia
Levitae tunc in altera
Quievit salvatoris.

2. Haeret premente populo
Corpus portatum loculo
Ulmo gelu siccato,
In quolibet ramusculo
Florescit arbor patulo
Virore sibi dato,
V. Quod mortuo corpusculo
Superno vivit saeculo
Vir sanctus, demonstrato.

3. Templi secus introitum
Sacratum corpus positum
Inferre nequiverunt,
Canonicos in numero
Ut psallant bis senario,
Zenobio voverunt,
V. In humeris impositum
Intrantes depositum
Sepulchro tradiderunt.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. In pace sanctus dormiens
De tumulo levatur,
Quod bene rexit praesidens,
In templo collocatur.

2. Ad te oramus, Domine,
Intellige clamorem
Translatique precamine
Da nobis coeli rorem.

3. Sub cujus cuncta pedibus
Terrena subjecisti,
Translatum in his aedibus
Hunc, Deus, posuisti.

Responsoria.

1. Adsit dulcoris
Vis non moeroris,
Cor jucundetur,
Corpus pastoris
Stipatum choris
Cum transportetur,
V. In Salvatoris
Templo sonoris
Hymnis locetur.

2. Tesaurum gratum
Terrae locatum,
Plebs, reperisti,
Nunc habes datum
Hunc advocatum,
Quem transtulisti,
V. Tuum reatum
Per hunc purgatum
Sic comperisti.

3. Hac Florentinus
Praesul et clerus
Die laetatur,
Noster patronus
Pastorque verus
Cum transferatur,
V. Judex divinus,
Reis severus,
Per hunc placatur.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. In Dei tabernaculo
Zenobius quiescit,
Multiplici miraculo
Translatus requiescit.

2. Praeventi jam dulcedinis
In benedictione
Cujuslibet plebs ordinis
Psallat translatione.

3. Portas vestras attollite,
Canonici Florentiae,
Transfertur praesul optimus
In vestra nunc Zenobius.

Responsoria.

1. Exsultet urbs Florentia,
Laurentii nam filia
Dat templo salvatoris
Membra, quamvis arentia,
Miraculis nobilia
Magnifici pastoris.
V. Cum summa reverentia
Translata sunt haec lilia
Mirifici candoris.

2. Qui tuum tabernaculum
Ad nostrum domicilium
Transferri voluisti,
Zenobi, gubernaculum
Sis nobis et auxilium
Adstando throno Christi,
V. Ne nobis retiaculum
Sit daemonis obstaculum
In ista valle tristi.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Hanc domum tuam, Domine,
Vocatam tuo nomine,
Hic decet sanctitudo,
Translatum tuo tegmine
Nam servat hic testudo.

2. Peccato nostrum exsule,
Precante sancto praesule
Translato celebrate
Hoc festum, florens popule,
Deoque jubilate.

3. Laurenti, tua contulit,
Quem suo ventre protulit,
Nunc terra fructum suum,
Hunc, o Salvator, transtulit
Ad templum clerus tuum.

4. Creata benedicite,
Creanti laudes dicite,
Qui suum confessorem
Transfert, quod dotat licite
Ecclesiam majorem.

5. Tam bestiae, reptilia,
Quam pisces, volatilia,
Laudate creatorem,
Qui fecit mirabilia,
Nam transtulit pastorem.

Ad Benedictus.

A. Florendo florens floribus,
Florentia, floresce,
Translatus nam florescit
Zenobius miraculis virescit
Hoc ulma sicca
florens innotescit
Plebs ergo florens,
laude non quiesce.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O lux et flos Florentiae,
Splendoris, redolentiae,
Zenobi, pastor digne,
Qui dono tis praesentiae,
Condigno reverentiae,
Sic dotas nos benigne,
Divinae nos clementiae
Commenda, ne sententiae
Tradamur post condigne.

Brev. ms. Florentinum saec. 14. Cod. Mediceo-Laurent. Aedil. 117. add. saec. 15. A. — Offic. ms. Florentina saec. 16. Cod. Magliabech. XXXVI 75. B. — In 1. Vesp. **A** 4, 2 jam quem nunc cum AB, wodurch der Vers eine Silbe zuviel erhält. — **A** 4, 4 lies Quod elargitur nobis? — In 1. Noct. **R** 3, 4 in numerum AB. — **A** 3, 5 senarios AB. — **R** 3, 8 Intrantes tepositum AB; dem Verse fehlt eine Silbe. — Ad Bened. **A**, 7 innotesce AB. — Das Offizium ist offenbar auf die s. g. zweite Translation des Heiligen (1439) verfasst (vgl. Laud. **A** 1, 5), enthält aber auch Züge aus der s. g. ersten von 1330 (vgl. Noct. 1. **R** 2).

Inhalts-Übersicht.

I. Real-Index.

II. Verbal-Index.

O. A. M. D. G.

Druckfehler.

Seite 6 Zeile 16 von unten lies Fülle statt Fälle.
„ 51 „ 13 „ oben „ comederet statt commenderet.
„ 55 „ 7 „ unten „ Coldoniense statt Coloniense.
„ 223 „ 20 „ oben „ difficultas statt dificultas.

Pierer'sche Hofbuchdruckerei. Stephan Geibel & Co. in Altenburg.

